

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM ZA PODRAVSKO RAZVOJNO REGIJO

2014 – 2020

julij 2015

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM PODRAVSKE RAZVOJNE REGIJE 2014-2020

IZDELOVALCI

**Mariborska razvojna agencija p.o. (RRA) v sodelovanju z
ZRS Bistra Ptuj (Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj)
JARA (Javna agencija za razvoj – Ormož), RASG (Razvojna agencija Slovenske gorice)**

Maribor, julij 2015

Vodja priprave RRP
Mag. Božidar Pučnik

Strokovna skupina za pripravo:

Keuc Boris
Vesna Gorjup Janžekovič
Doris Pavuna Stanko
Klavdija Gornik
Mag. Mojca Šibila Drobnič
Tina Zamuda
Zlatko Zadavec
Tanja Vintar

Svet Podravske regije
Dr. Ivan Žagar, predsednik

Razvojni svet regije
Dr. Andrej Fištravec, predsednik

SLOVAR UPORABLJENIH KRATIC

AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
BDP	Bruto domači proizvod
BDV	Bruto dodatna vrednost
ČN	Čistilna naprava
Dogovor	Dogovor o razvoju regije
DRPi	Programa državnih razvojnih prioritet in investicij
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
DSP	Denarna socialna pomoč
EDEN	Evropska destinacija odličnosti
EGP	Evropski gospodarski prostor
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
IPA	Instrument predpristopne pomoči
IRO	Indeks razvojne ogroženosti
JARA	Javna agencija za razvoj Ormož
KS	Kohezijski sklad
LAS	Lokalna akcijska skupina
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in infrastrukturo
MZIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
NUTS	Nomenklatura teritorialnih enot za statistiko (EUSTAT)
NVO	Nevladna organizacija
OP	Operativni program
OP RČV	Operativni program za razvoj človeških virov
OP ROPI	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture
OP RR	Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov
ORA	Območna razvojna agencija
ORP	Območno razvojno partnerstvo
OVE	Obnovljivi viri energije
PRP	Program razvoja podeželja
PS	Partnerski sporazum
RASG	Razvojna agencija Slovenskih goric
RRA	Regionalna razvojna agencija
RRD	Razvojno raziskovalna dejavnost
RRP	Regionalni razvojni program
RSPR	Razvojni svet Podravske regije
SPS	Strategija pametne specializacije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
URE	Učinkovita raba energije
ZSRR	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
ZRS Bistra Ptuj	Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj

KAZALO

A.	UVOD	4
1.	NAMEN, IZHODIŠČA IN CILJ PRIPRAVE RRP	4
2.	VKLJUČEVANJE JAVNOSTI, SPREMLJANJE IN VERIFIKACIJA PRIPRAVE RRP 2014-2020	5
B.	ANALIZA STANJA V PODRAVSKE REGIJI	6
1.	PREDSTAVITEV PODRAVSKE REGIJE	6
2.	DEMOGRAFIJA.....	9
3.	TRG DELOVNE SILE	12
4.	PROGRAMI IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA.....	32
5.	VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	36
6.	DRUŽBENO SOCIALNI PROSTOR.....	42
7.	KULTURA.....	44
8.	NEVLADNI SEKTOR.....	47
9.	ŠPORT	50
10.	GOSPODARSTVO	51
11.	KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	72
12.	TURIZEM	90
13.	OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA	94
C.	PREDLOG RAZVOJNE SPECIALIZACIJE PODRAVSKE REGIJE	131
D.	OCENA IZVAJANJA RRP PODRAVSKE REGIJE 2007 – 2013	132
E.	PODRAVSKA REGIJA IN EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE	134
F.	ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITEV KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI REGIJE NA GOSPODARSKEM PODROČJU	147
G.	OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA PODRAVSKE REGIJE	173
H.	KLJUČNE VSEBINE REGIJSKIH PROJEKTOV ZA VKLJUČITEV V DOGOVOR O RAZVOJU REGIJE	208
I.	SKLADNOST PRIORITET, CILJEV IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ V OBMOČNEM RAZVOJNEM PROGRAMU SPODNJE PODRAVJE Z INVESTICIJSKIMI PRIORITETAMI DRŽAVNIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV ZA OBDOBJE 2014-2020	212
J.	PROBLEMSKA OBMOČJA V PODRAVJU	216
K.	OPREDELITEV SISTEMA SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA RRP	224
L.	SISTEM INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU IN IZVAJANJU RRP	224
M.	PRILOGE IN VIRI	225
N.	SEZNAM TABEL, GRAFOV, KART IN SLIK	226

A. UVOD

RRP 2014-2020 Podravske regije je temeljni strateški in programski dokument na regionalni ravni.

1. NAMEN, IZHODIŠČA IN CILJ PRIPRAVE RRP

Glavni cilji priprave so predvsem:

- Identificirati in oblikovati najbolj perspektivne projektne predloge, ki bodo doprinesli razvoju regije (s posebnim poudarkom na poenotenju v delu, ki se nanaša na opredelitev ključnih vidikov – razvojnih prioritet, programov, ukrepov in projektov regionalnega razvoja, še posebej zaradi uskladitve “različnih interesov” območnih razvojnih partnerstev);
- Integrirati interese ključnih (motiviranih!) gospodarskih subjektov v regionalni razvoj;
- Identifikacija pričakovanega razvoja in priprava na pričakovane spremembe;
- Povezati razvojno in prostorsko načrtovanje v regiji,
- Spodbuditi medsektorsko sodelovanje pri pripravi in izvajanju projektov

V nastajanju RRP so postopke na ravni regije spremljali in verificirali Razvojni svet Podravske regije, Odbori Razvojnega sveta Podravske regije in Svet regije. Pri delu je sodelovala tudi Regionalna razvojna mreža.

V nastajanju RRP smo sodelovali z drugimi regijami, Ministrstvom za Kmetijstvo in okolje in predvsem z direktoratom za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje in za evropsko kohezijsko politiko na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Sklep o začetku priprave in Program priprave RRP 2014-2020 za Podravje je bil sprejet na **25. redni seji Sveta regije, 29.10.2012**. S tem sklepom se je v regiji pričel proces priprave temeljnega strateškega in programskega dokumenta na regionalni ravni, s katerim se uskladijo razvojni cilji v regiji ter določijo instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Proces koordinira RRA MRA v sodelovanju z ZRS Bistvo Ptuj, JARA Ormož in v letu 2014 tudi z novoustanovljeno RASG iz Lenarta.

Osnovni namen in cilj priprave RRP 2014-2020 je bil identifikacija razvojnih potencialov Podravske regije, v nadaljevanju na tej osnovi doseči soglasje in dogovor o regijskih razvojnih prioritetah.

Z Regionalnim razvojnim programom za Podravsko razvojno regijo se uskladijo razvojni cilj na področju gospodarskega, socialnega, prostorskega in okoljskega ter kulturnega razvoja v razvojni regiji ter določijo instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Ob tem je bil vseskozi odprt postopek evidentiranja projektnih predlogov, ki smo jih vsebinsko poskusili združevati in jih v nastajanju usmerjali v projekte, ki bodo služil kot orodja za udejanjanje regijskih razvojnih prioritet.

Dokument RRP je razdeljen na štiri sklope. V uvodnem delu je predstavljena namen in potek priprave RRP-ja, v analizi stanja je predstavljen statistični pregled trenutnega stanja v regiji in ocena izvajanja RRP 2007-2013. Strateški del predstavlja regionalne razvojne potenciale, opredeljuje ključne razvojne ovire in prednosti regije, razvojne cilje in prioritete regije ter določa razvojne specializacije regije. V zadnjem programskem delu pa bodo konkretizirani razvojni osnutki regijskih ter sektorskih projektov, preko katerih bomo v obdobju 2014-2020 dosegli zastavljene razvojne cilje, način in odgovornost za spremljanje realizacije zastavljenih ciljev ter sistem informiranja in obveščanja javnosti.

Sestavni del RRP za Podravje 2014 – 2020 so tudi ORP-Sp. Podravje, ki je bil sprejet. 32.9.2014, ORP Prlekija, ki je bil sprejet junija 2013 ter ORP Slovenske gorice, ki bo sprejet na seji RS ORP

29.6.2015. Vsi ORP-ji so usklajeni z prioritetami in investicijskimi področji RRP za Podravje ter so z svojimi projekti vključeni v nabor vseh projektov regije.

Zakonske podlage priprave RRP:

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/2011 in Uradni list RS, št. 57/2012),

Uredba o regionalnih razvojnih programih (Uradni list RS, št. 69/2012)

Uredba o izvajanju z ukrepov endogene regionalne politike

Pri oblikovanju izhodišč za pripravo RRP smo izhajali iz:

Strategija Evropa 2020

Strategije razvoja Slovenije 2014-2020 - osnutek

Programa državnih razvojnih prioritet in investicij 2014-2020 – osnutek (DRPi)

Partnerskega sporazuma Slovenija (PS)

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020

Strategija pametne specializacije, 2014

PRP – Program razvoja podeželja – osnutek

Nacionalni program za kulturo 2014 - 2017

2. VKLJUČEVANJE JAVNOSTI, SPREMLJANJE IN VERIFIKACIJA PRIPRAVE RRP 2014-2020

Pri pripravi RRP smo se v Podravski regiji v največji možni meri upoštevali:

- načelo razvojnega partnerstva,
- načelo enakih možnosti vseh zainteresiranih skupin,
- upoštevano načelo javnosti dela
- zagotovljena aktivna participacija članov vseh organov regije.

Posebna pozornost je bila namenjena medsebojni izmenjavi informacij ter usklajevanju in sodelovanju v vseh fazah priprave RRP. V pripravo RRP so bile pozvane razvojne institucije v regiji in tudi širša javnost, tako na lokalni, območni in regijski ravni kot tudi na ravni resornih ministrstev in drugih državnih institucij. Uporabile so se oblike vključevanja čim večjega števila zainteresiranih (sestanki delovnih skupin, plenarne delavnice, spletne strani, obiski na terenu, ter obilo telefonske in elektronske korespondence...).

V razvojni regiji Podravje so ustanovljena tri območna razvojna partnerstva.

1. Območno razvojno partnerstvo za območje Prlekije zajema območje devetih občin – Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici, Križevci, Veržej, Razkrižje, Ljutomer, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in Ormož. Razen občin Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž ki so sestavni del statistične regije Podravje, vse ostale občine pripadajo statistični regiji Pomurje.

2. Območno razvojno partnerstvo za območje Spodnjega Podravja zajema območje 16 občin – Cirkulane, Destričnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Podlehnik, Mestna občina Ptuj, Sv. Andraž v Slov. goricah, Trnovska vas, Videm, Zavrch in Žetale.

3. Območno razvojno partnerstvo za območje Slovenskih goric zajema območje 9 občin: Benedikt, Cerkenjak, Duplek, Lenart, Pesnica, Sveta Ana, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Šentilj.

4. Območje »Zgornjega Podravja« zajema območje 13 občin, ki niso vključene v noben ORP. To so naslednje občine: Hoče – Slivnica, Kungota, Lovrenc na Pohorju, Makole, Mestna občina Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Oplotnica, Poljčane, Rače – Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Starše,.

B. ANALIZA STANJA V PODRAVSKI REGIJI

Podravska regija, ki je bila v sedemdesetih letih med najrazvitejšimi območji z ugodnimi razvojnimi potenciali in objektivnimi možnostmi za nadaljnji razvoj, je v osemdesetih letih pričela razvojno zaostajati. To se je odražalo v upadanju gospodarske aktivnosti, akumulacije in naložbene dejavnosti, kar je onemogočalo prepotrebno modernizacijo in razvoj. Prevladovala so velika podjetja (predvsem na področju kovinsko predelovalne in tekstilne industrije), terciarni sektor je bil slabo razvit. Krizo ob političnih, gospodarskih in družbenih spremembah ter ob postopnem prehodu v tržno gospodarstvo so najprej občutila velika podjetja, kjer je prihajala do izraza velika prezaposlenost, ki je zmanjševala produktivnost in konkurenčnost proizvodnje. Podjetja so bila brez materialnih in kadrovske možnosti za prestrukturiranje ter uvajanje nove tehnologije in novih proizvodnih programov, primernih za zahtevnejša tržišča. V teh podjetjih se je najprej pokazala potreba po odpuščanju odvečne delovne sile, kar je povzročilo upadanje zaposlenosti in posledično rast registrirane brezposelnosti. Do ponovne rasti zaposlenosti je prišlo v letu 1997, kar je bila posledica rasti gospodarske aktivnosti, na katero so vplivali v predhodnih letih pričeti procesi prestrukturiranja gospodarstva, makroekonomska stabilizacija ter reforme gospodarskega sistema.

V zadnjem desetletju je z izjemo leta 2003 (ko je zaposlenost ponovno upadla kot posledica zastoja v gospodarski aktivnosti), le-ta rasla in ugodno vplivala na gibanje brezposelnosti, ki je najnižjo vrednost po letu 1990 dosegla v letu 2008. V jesenskih mesecih tega leta so se že pričeli kazati znaki svetovne gospodarske krize, ki je v zadnjih letih povzročila velik upad zaposlenosti in posledično porast brezposelnosti. Tako se po številu zaposlenih in registrirano brezposelnih lahko primerjamo z letoma 2003 in 1992.

Podravska regija, še posebej pa to velja za Maribor in okolico, je tako na področju gospodarskega in socialnega razvoja, trga dela in zaposlovanja, razvoja človeškega kapitala po številnih kazalcih pod slovenskim povprečjem in marsikje prav na repu lestvice. Vpliv krize na stanje na trga dela, kot kaže poročilo pripravljeno na ZRSZ, se še poslabšuje.

1. PREDSTAVITEV PODRAVSKE REGIJE

Podravska regija z 2,170 km² obsega dobro desetino (10,7%) slovenskega ozemlja in je po velikosti na petem mestu med slovenskimi regijami. Regija leži na severovzhodu Slovenije in meji na zahodu na koroško in savinjsko regijo, na vzhodu pa na pomursko. Na severu meji na sosednjo državo Avstrijo, na jugu pa na Hrvaško.

Statistična regija Podravje obsega 41 občin, v katerih je julija 2014 živel 332.034 prebivalcev (15,7 % vsega slovenskega prebivalstva). Po gostoti naseljenosti z 148,9 prebivalci na km² je na tretjem mestu v Sloveniji.

Naravnogeografsko podobo te statistične regije tvorijo gričevja na severovzhodu, subalpsko gozdnato hribovje (Pohorje in Kozjak) na zahodu ter Dravsko-Ptujsko polje ob reki Dravi. Vodno bogastvo regije se izkorišča za pridobivanje električne energije (veriga hidroelektrarn na Dravi), plodna zemlja pa za kmetijsko dejavnost. Površina kmetijskih zemljišč v uporabi (80.500 ha) je v podravski regiji obsežnejša kot v drugih regijah; ta regija je prva tudi po številu kmetijskih gospodarstev. Po regionalnem bruto proizvodu je na 8. mestu med slovenskimi regijami. Največji delež bruto dodane vrednosti v regiji so ustvarile storitvene dejavnosti. Stopnja delovne aktivnosti prebivalcev te regije je bila tudi v letu 2011 ena najnižjih v Sloveniji (54,7-odstotna), stopnja delovne aktivnosti starejših prebivalcev (55–64 let) pa je bila višja od slovenskega povprečja. Po indeksu delovne migracije za to leto je število delovno aktivnih prebivalcev, ki delajo v regiji, le malo zaostajalo za številom delovno aktivnih prebivalcev, ki v regiji prebivajo

(97). V letu 2011 je bilo v podravski regiji začelih največ postopkov zaradi insolventnosti: na 1.000 gospodarskih družb 21 postopkov prisilnih poravnav, stečajev in likvidacij. Po ocenjenih podatkih je bilo v letu 2011 v tej regiji dograjenih več stanovanj (3 na 1.000 prebivalcev) in izdanih več gradbenih dovoljenj (2,5 na 1.000 prebivalcev) kot povprečno v celotni Sloveniji.

Pomembnejši statistični podatki Podravske regije

	Leto 2004	Leto 2014*
Površina (km ²)	2.170	2.170 (1.7.2012)
Število prebivalcev	319.114 (2004)	332.034 (1.7.2014)
Gostota prebivalstva na km ²	147 (2004)	148,9 (1.7.2014)
Število živorojenih	2.560 (2004)	2.924 (2013)
Število umrlih	3.168 (2004)	3.358 (2013)
Naravni prirast	-608 (2004)	-434 (2013)
Število učencev	26.040 (2004/2005)	23.590 (2013)
Število dijakov	15.640 (2004/2005)	11.448 (2013)
Število študentov	15.985 (2004/2005)	12.922 (2013)
Število diplomantov	1.979 (2004)	2.758 (2013)
od tega: število specialistov, magistrov in doktorjev znanosti,	184 (2004)	/
Število delovno aktivnih prebivalcev	118.164 (2004)	117.818 (9/2013)
Število zaposlenih oseb	103.834 (2004)	97.690 (2013)
Število samozaposlenih oseb	14.329 (2004)	15.171 (2013)
Število registriranih brezposelnih oseb	19.949 (2004)	20.852 (2013)
Število prostih delovnih mest	1.870 (2004)	/
Število podjetij v dejavnostih C-K	13.115 (2004)	/
Prihodek podjetij v dejavnostih C-K	6.430 (mio €) (2004)	/
Bruto investicije v nova osnovna sredstva	433,5 (mio €) (2004)	419.393 (1.000€) (2013)
Regionalni bruto domači proizvod, 2003	3.316(mio €) (2003)	4.670 (mio €) (2013)
Število kmetijskih gospodarstev	14.800 (popis 2000)	12.318 (2010)

Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	82.862 (popis 2000)	80.516 (2010)
Število ležišč	3.143 (2004)	8.713 (2013)
Število prihodov turistov	116.202 (2004)	222.245 (2013)
Število prenočitev turistov	294.385 (2004)	504.496 (2013)
Število prometnih nesreč	9.051 (2004)	3.724 (2013)
Število stanovanj	125.629 (popis 2000)	138.293 (2012-ocena Stanovanjskega sklada)
Količina zbranih komunalnih odpadkov (t)	124.347 (2004)	101.964
Tekoči izdatki za varstvo okolja	71,6 (mio €) (2003)	109,02 (mio €) (2012)
Investicije za varstvo okolja	24,8 (mio €) (2003)	19,8 (mio €) (2012)
Ocenjena škoda zaradi elementarnih nesreč	13,07(mio €) (2004)	/

*Vir: SURS, AJPES, Slovenske regije v številkah, april 2014

2. DEMOGRAFIJA

Tabela 1: Občine na območju Podravja po površini, številu prebivalcev, gostoti in indeksu staranja, 2013

OBČINA	Površina		Prebivalstvo		Gostota	Indeks staranja
	km ²	SLO=100%	Skupaj	SLO=100%	preb./km ²	prebivalstva
Benedikt	24,1	0,1	2.469	0,1	102,4	64,7
Cerkvenjak	24,5	0,1	2.000	0,1	81,8	105,0
Cirkulane	32,1	0,2	2.303	0,1	71,5	120,0
Destričnik	34,4	0,2	2.615	0,1	76,9	97,9
Dornava	28,4	0,1	2.916	0,1	103,9	104,8
Duplek	40,0	0,2	6.757	0,3	168,9	102,7
Gorišnica	29,1	0,1	4.036	0,2	138,6	107,8
Hajdina	21,8	0,1	3.736	0,2	171,3	121,1
Hoče-Slivnica	53,7	0,3	11.225	0,5	209,0	125,1
Juršinci	36,3	0,2	2.382	0,1	65,6	103,5
Kidričevo	71,5	0,4	6.619	0,3	92,5	132,4
Kungota	49,0	0,2	4.802	0,2	98,0	115,9
Lenart	62,1	0,3	8.120	0,4	130,7	116,4
Lovrenc na Pohorju	84,4	0,4	3.120	0,2	37,0	125,9
Majšperk	72,8	0,4	3.976	0,2	54,6	128,6
Makole	36,9	0,2	2.008	0,1	54,4	117,2
Maribor	147,5	0,7	111.115	5,4	753,3	176,0
Markovci	29,8	0,1	4.047	0,2	135,8	123,9
Miklavž na Dravskem polju	12,5	0,1	6.421	0,3	513,7	135,7
Oplotnica	33,2	0,2	4.018	0,2	121,0	101,8
Ormož	141,6	0,7	12.507	0,6	88,3	129,2
Pesnica	75,8	0,4	7.530	0,4	99,3	135,5
Podlehnik	46,0	0,2	1.854	0,1	40,3	134,3
Poljčane	37,5	0,2	4.500	0,2	120,0	152,3
Ptuj	66,7	0,3	23.322	1,2	349,6	141,4
Rače-Fram	51,2	0,3	7.015	0,3	137,0	108,7
Ruše	60,8	0,3	7.207	0,4	118,5	139,2
Selnica ob Dravi	64,5	0,3	4.485	0,2	96,5	145,3
Slovenska Bistrica	260,1	1,3	25.169	1,2	96,8	98,7
Središče ob Dravi	32,7	0,2	2.078	0,1	63,5	162,4
Starše	34,0	0,2	4.085	0,2	120,1	127,3
Sveta Ana	37,2	0,2	2.343	0,1	62,9	97,8
Sveta Trojica v Slov. goricah	25,9	0,1	2.080	0,1	80,3	134,5
Sveti Andraž v Slov. goricah	17,6	0,1	1.151	0,1	65,4	92,6
Sveti Jurij v Slov. goricah	30,7	0,2	2.087	0,1	67,9	113,1
Sveti Tomaž	38,1	0,2	2.101	0,1	55,1	120,3
Šentilj	65,0	0,3	8.477	0,4	130,4	119,5
Trnovska vas	22,9	0,1	1.346	0,1	58,8	76,8
Videm	80,0	0,4	5.580	0,3	69,8	108,8
Zavrč	19,3	0,1	1.802	0,1	93,4	90,0
Žetale	38,0	0,2	1.344	0,1	35,4	119,6
Podravje	2.170	10,7	322.748	16,0	148,7	136,7
Slovenija	20.273	100,0	2.059.114	100,0	101,6	118,9

Vir: Statistični letopis 2013 Statistični urad RS (Podatkovni portal SI-STAT)

Največja po površini je občina Slovenska Bistrica, medtem ko ima največje število in gostoto prebivalcev Mestna občina Maribor. Najmanjša po površini je občina Miklavž na Dravskem polju, najmanj gosto naseljena je občina Žetale, najmanj prebivalcev pa ima občina Sv. Andraž v Slov. goricah.

Število prebivalcev v Podravju je v obdobju od 2007 do 2013 poraslo za skoraj 1 %, medtem ko je v celotni Sloveniji v enakem obdobju poraslo za 2,1 %.

V obdobju od leta 1990 do leta 2013 je Podravska regija, poleg Pomurske, zabeležila največji padec mladega prebivalstva (starega do 14 let). V strukturi prebivalstva po starostnih skupinah se ohranja delež mladega, povečuje pa delež starejšega prebivalstva.

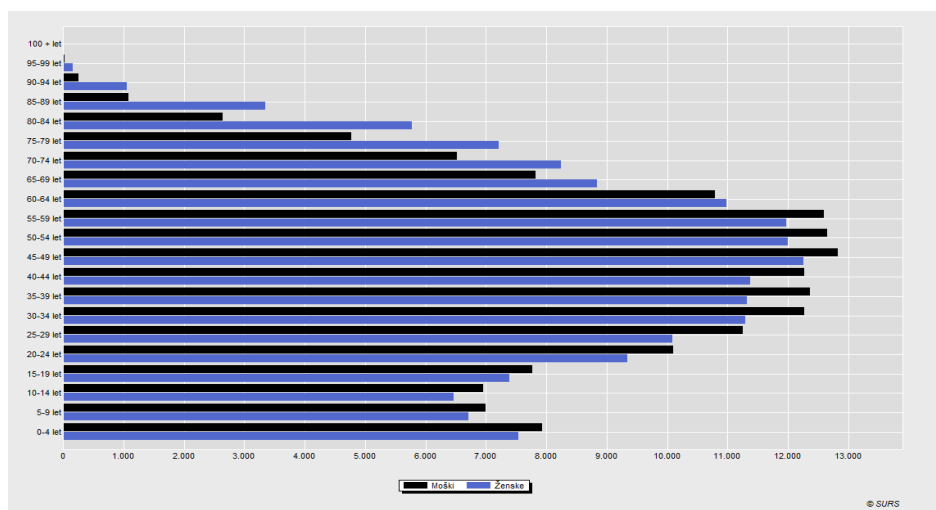
Posledica takšnih demografskih gibanj je nadpovprečni indeks staranja prebivalstva. V Podravju se je prebivalstvo staralo hitreje kot v povprečju v Sloveniji (v obdobju 2007 do 2013 je indeks staranja prebivalstva narasel iz 125,3 na 136,7 in presega slovensko povprečje).

V občinah Cirkulane, Hajdina, Hoče-Slivnica, Kidričevo, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Majšperk, Makole, Maribor, Markovci, Miklavž na Dravskem polju, Ormož, Pesnica, Podlehnik, Poljčane, Ptuj, Ruše, Selnica ob Dravi, Središče ob Dravi in Žetale je bil indeks staranja prebivalstva višji od indeksa staranja prebivalstva v Sloveniji. Še posebej zaskrbljujoč je bil v letu 2013 indeks staranja prebivalstva v Mestni občini Maribor, kjer je znašal kar 173. Najnižji indeks staranja v letu 2011 je imela občina Benedikt (64,7).

Tabela 2: Starostna struktura prebivalstva (v %)

Starost prebivalstva	2007		2011		2013	
	Podravje	Slovenija	Podravje	Slovenija	Podravje	Slovenija
do 14 let	13,1	14,0	13,1	14,2	13,2	14,5
od 15 do 64 let	70,8	70,1	69,4	69,2	68,9	68,4
nad 65 let	16,1	15,9	17,5	16,6	17,9	17,1

Slika 1: Prebivalstvo na območju Podravja po starosti in spolu, na dan 31.12.2013

Demografski trendi v Podravju so se med leti 2007 in 2013 spremenili precej manj, kot to velja za Slovenijo. Naravni prirast v Podravju še vedno ostaja negativen, medtem ko je v povprečju v Sloveniji pozitiven.

Tabela 3: Naravno gibanje prebivalstva po spolu v letih 2007 in 2011 in 2013

Območje/ leto	živorojeni			umrli			naravni prirast		
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske
2007									
Podravje	2.666	1.364	1.302	3.205	1.671	1.534	-539	-307	-232
Slovenija	19.823	10.152	9.671	18.584	9.473	9.111	1239	679	560
2011									
Podravje	3.011	1.524	1.487	3.275	1.664	1.611	-264	-140	-124
Slovenija	21.947	11.248	10.699	18.699	9.235	9.464	3248	2013	1235
2013									
Podravje	2.924	1.519	1.405	3.358	1.677	1.681	-434	-158	-276
Slovenija	21.111	10.804	10.307	19.334	9.555	9.779	1.777	1.249	528

Vir: Statistični letopis 2007, 2011, 2013 Statistični urad RS

Naravno gibanje prebivalstva na območju Podravja je bilo letu 2007 negativno, v celotni Sloveniji pa je bilo v povprečju že pozitivno. V letu 2013 je v Sloveniji možno zaznati pozitiven prirast (1.777), ki se je v primerjavi z letom 2007 torej povečal, medtem ko se je na območju Podravja med letoma 2007 in 2013 tudi nekoliko povečal (s -539 na -343), vendar še vedno ostaja negativen. Nadaljevanje teh trendov je vsekakor pozitivno za Slovenijo, v nasprotnem primeru pa se bo zgodilo izrazito staranje prebivalstva, kar ima veliko negativnih posledic na področjih kot je zdravstveno varstvo, ekonomski razvoj in izobraževanje.

Podatki o selitvenem gibanju prebivalstva kažejo pozitiven selitveni prirast na območju Podravja, kar ima pozitiven vpliv na demografske trende regije, vendar je ta v letu 2013 v primerjavi z letom 2007 močno upadel. Na območje Podravja se priseljujejo predvsem prebivalci iz drugih občin Slovenije (75,25 % vseh priseljenih), nekoliko pa je manjši delež odseljenih v druge občine (71,24 %). Delež priseljenih iz tujine je manjši od deleža odseljenih v tujino v letu 2013 in znaša 24,7%.

Tabela 4: Selitveno gibanje prebivalstva v letu 2007 in 2013

Območje/ leto	priseljeni			odseljeni			Selitveni Prirast
	skupaj	iz drugih občin SLO	iz tujine	skupaj	v druge občine SLO	v tujino	
2007							
Podravje	8.904	4.828	4.076	6.603	4.664	1.939	2.301
Slovenija	56.397	27.204	29.193	42.147	27.204	14.943	14.250
2011							
Podravje	16.703	14.788	1.915	16.079	14.459	1.620	624
Slovenija	101.173	87.084	14.089	99.114	87.084	12.030	2.059
2013							
Podravje	8.752	6.586	2.166	8.229	5.863	2.366	523
Slovenija	61.441	47.570	13.871	60.954	47.570	13.384	487

Vir: Statistični letopis 2007, 2011 in 2013 Statistični urad RS

Če primerjamo izobrazbeno strukturo aktivnega prebivalstva, lahko ugotovimo, da se le-ta v Podravju bistveno ne razlikuje od slovenskega povprečja. Prav tako lahko v opazovanem obdobju ugotovimo upadanje deleža prebivalstva z nižjimi stopnjami izobrazbe in na drugi strani povečevanje deleža prebivalstva z višjimi. Razloge za vedno boljšo izobraženost prebivalstva lahko iščemo v izboljšanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki nudijo brezposelnim raznolike programe za izboljšanje izobrazbe ter zavedanju ljudi, da je izobrazba ključni dejavnik zaposlitve, napredovanja, uspešnosti in premagovanja življenjskih težav.

Tabela 5: Prebivalstvo, staro 15 let in več, po stopnjah dosežene izobrazbe v letih 2007, 2011 in 2013 (v %)

Območje / leto	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska ali osnovnošolska izobrazba	Nižja srednja ali poklicna izobrazba	Srednja strokovna in splošna izobrazba	Višja, visoka, univerzitetna in podiplomska izobrazba
2007				
Podravje	23,1	22,5	28,2	13,1
Slovenija	23,3	21,6	26,7	14,6
2011				
Podravje	24,8	21,2	27,5	13,6
Slovenija	24,9	19,8	25,9	14,9
2013				
Podravje	26,4	24,1	31,9	17,6
Slovenija	27,3	22,7	30,6	19,4

Vir: Statistični letopis 2008, 2011 in 2013 Statistični urad RS

3. TRG DELOVNE SILE

Delovno aktivno prebivalstvo

Podravska regija, ki je bila v sedemdesetih letih med najrazvitejšimi območji z ugodnimi razvojnimi potenciali in objektivnimi možnostmi za nadaljnji razvoj, je v osemdesetih letih pričela razvojno zaostajati. To se je odražalo v upadanju gospodarske aktivnosti, akumulacije in naložbene dejavnosti, kar je onemogočalo prepotrebno modernizacijo in razvoj. Prevladovala so velika podjetja (predvsem na področju kovinsko predelovalne in tekstilne industrije), terciarni sektor je bil slabo razvit. Krizo ob političnih, gospodarskih in družbenih spremembah ter ob postopnem prehodu v tržno gospodarstvo so najprej občutila velika podjetja, kjer je prihajala do izraza velika prezaposlenost, ki je zmanjševala produktivnost in konkurenčnost proizvodnje. Podjetja so bila brez materialnih in kadrovske možnosti za prestrukturiranje ter uvajanje nove tehnologije in novih proizvodnih programov, primernih za zahtevnejša tržišča. V teh podjetjih se je najprej pokazala potreba po sproščanju odvečne delovne sile, kar je povzročilo upadanje števila delovno aktivnih prebivalcev in posledično rast registrirane brezposelnosti. Do ponovne rasti števila delovno aktivnih je prišlo v letu 1997, kar je bila posledica rasti gospodarske aktivnosti, na katero so

vplivali v predhodnih letih pričeti procesi prestrukturiranja gospodarstva, makroekonomska stabilizacija ter reforme gospodarskega sistema.

V zadnjem desetletju je, z izjemo leta 2003, (ko je število delovno aktivnih ponovno upadlo kot posledica zastoja v gospodarski aktivnosti), le-to raslo in ugodno vplivalo na gibanje brezposelnosti, ki je najnižjo vrednost po letu 1990 dosegla v letu 2008. Do prekinitve pozitivnega trenda na področju zaposlovanja je prišlo konec leta 2008, v jesenskih mesecih tega leta so se že pričeli kazati znaki svetovne gospodarske krize, ko so gospodarska gibanja vplivala na zmanjšanje delovne aktivnosti, ki se je odražala v zmanjšanju zaposlenosti, nižjem povpraševanju delodajalcev in pomanjkanju delovnih mest. Gospodarska kriza je v zadnjih letih povzročila velik upad delovno aktivnih in posledično porast brezposelnosti. Tako se po številu delovno aktivnih in registrirano brezposelnih lahko primerjamo z letoma 2003 in 1992.

Tabela 6: Struktura aktivnega prebivalstva na območju Podravja v letih 2007 in 2013

	2007		2013		Indeks 13/07
	število	%	Število	%	
Zaposleni v podjetjih in organizacijah	100.398	70,8	88.773	66,4	88,4
Samozaposleni	14.746	10,4	15.171	11,4	102,9
Zaposleni pri samozaposlenih	12.368	8,7	8.917	6,7	72,1
Delovno aktivno prebivalstvo¹	127.512	89,9	112.861	84,41	88,5
Brezposelni	14.380	10,1	20.852	15,6	145,0
Aktivno prebivalstvo	141.892	100	133.713	100	94,2

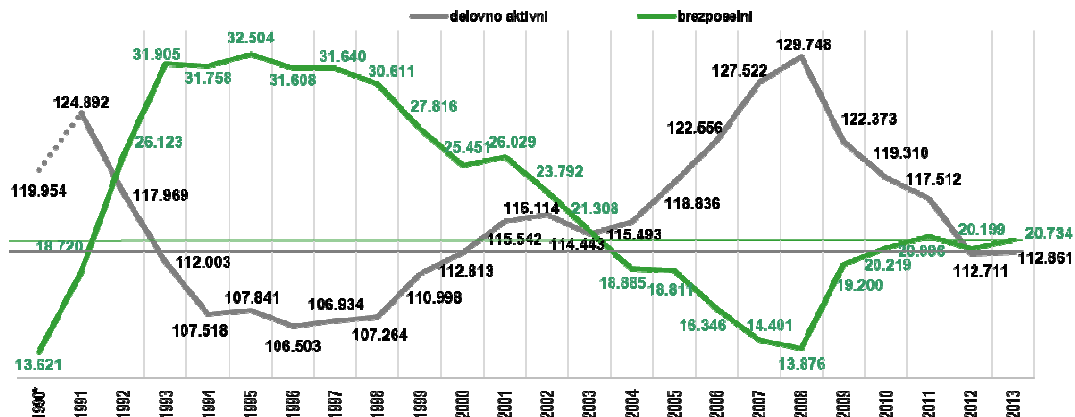
Vir: Letni poročili 2007 in 2013, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

V Podravju je število delovno aktivnih v zadnjem desetletju doseglo najvišje število v letu 2008, ko je bilo delovno aktivnih 134.066 oseb, nato je zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja sledil 12,1 % upad števila delovno aktivnih do decembra 2013, ko je bilo delovno aktivnih še 117.818 oseb. Ta padec je višji kot v Sloveniji, kjer je v enakem obdobju število delovno aktivnih upadlo za 10,1 %. Posledično se je znižal tudi delež delovno aktivnih v Podravju glede na vse delovno aktivne v Sloveniji, saj je njihov delež v decembru 2007 znašal 15,2 %, v decembru 2013 pa le še 14,3 %. Tudi v decembru 2000, ko je bilo število delovno aktivnih približno enako kot v decembru 2013, je bil delež delovno aktivnih v Podravju glede na delovno aktivne v Sloveniji 14,7 %, kar kaže na večje poslabšanje stanja v Podravju kot v Sloveniji.

Po zadnjih podatkih Statističnega urada RS je bilo v decembru 2013 v Podravju 117.818 delovno aktivnih prebivalcev, kar je za 398 oseb oz. 0,4 % več kot decembra 2012, ko je bilo delovno aktivnih 117.420 oseb in 3.912 oseb oz. 3,2 % manj kot decembra 2011.

Slika 2: Gibanje števila delovno aktivnih in registrirano brezposelnih v Podravju (stanje dec. 2013)

Opomba: Podatki se nanašajo na december posameznega leta.

* V delovno aktivne v letu 1990 niso všteti samozaposleni

Vir: SURS - podatki o delovno aktivnih, ZRSZ – podatki o registrirano brezposelnih

S sprostitvijo trga delovne sile se vedno več Slovencev odloča za zaposlitev zunaj slovenskih meja. Od 1. maja 2011, ko se lahko tudi Slovenci brez delovnega dovoljenja zaposlujejo v Avstriji in delajo pod enakimi pogoji kot domači delavci, po podatkih avstrijskega ministrstva za socialne zadeve to možnost izkorišča vedno več Slovenk in Slovencev. Najnižja brezposelnost med državami članicami evropske unije, precej fleksibilen trg dela in stabilno gospodarstvo je le nekaj razlogov, zakaj je dobro zasledovati službe v naši severni sosedbi. Predvsem so vabljive višje plače, nižja obdavčitev bruto plač ter stabilen pravni sistem, ki ne doživlja nenehnih nepremišljenih sprememb in dopolnitev.

Kot rečeno je najbolj privlačna še vedno Avstrija (Avstrija je namreč na prvem mestu med državami EU z najnižjo stopnjo brezposelnosti, ki je v januarju 2012 znašala 4 odstotke (310.000 brezposelnih), v Sloveniji 12,5 odstotka (okoli 116.000). Avstrija postaja vse bolj zanimiva država za iskanje zaposlitve za Slovence. Zaradi bližine lahko v Avstrijo odhajamo samo na delo in ni potrebe, da bi se tja tudi dejansko preselili.

Po zadnjih podatkih je v Avstriji zaposlenih 10.425 Slovenk in Slovencev. V obmejni regiji (Avstrijska Štajerska) govorimo o okoli 6.000 delavcih, ki se dnevno ali tedensko vozijo na delo v sosednjo Avstrijo oz. tam tudi prebivajo. V tem času so bili najbolj iskani poklici na področju kovinarstva: orodjarji, strugarji, ključavničarji, CNC operaterji, zdravstvene nege: medicinske sestre, diplomirane medicinske sestre, gradbeništva: zidarji, tesarji, monterji predelnih sten, krovci, izolaterji, polagalci parketa, keramike, tlakov, pleskarji, fasaderji, monterji ogrevalnih, prezračevalnih sistemov, elektromonterji, turizma in gostinstva; kuharji, natararji ter drugo pomožno osebje (sobarice, kuhinjski pomočniki). Omeniti še velja, da tamkajšnji delodajalci iščejo poklicno usposobljene ljudi z delovnimi izkušnjami in dobrim znanjem nemškega jezika

Delovno aktivni po dejavnostih

Primerjava strukturnih deležev v posameznih sklopih dejavnosti kaže, da je prišlo v obdobju od decembra 2007 do decembra 2012 do bistvenih sprememb v velikosti in sicer:

- kmetijske dejavnosti: porast deleža med vsemi delovno aktivnimi od 5,8 % v decembru 2007 na 6,02 % v decembru 2012;
- nekmetijske dejavnosti: upad deleža med vsemi delovno aktivnimi od 35,9 % v decembru 2007 na 32,0 % v decembru 2012 oziroma zmanjšanje števila delovno aktivnih za 11.229 oseb (23,75 %) glede na december 2007;
- storitvene dejavnosti: delež delovno aktivnih v storitveni dejavnosti je upadel manj (4 %) kot število vseh delovno aktivnih, kar se odraža v povečanju deleža delovno aktivnih v storitvenih dejavnosti od 45,14 % v decembru 2007 na 61,98 % v decembru 2012.

Podrobnejša primerjava deleža delovno aktivnih po dejavnostih kaže, da se je znotraj nekmetijskih dejavnosti zmanjšalo število delovno aktivnih na vseh področjih: rudarstvo, predelovalna dejavnost ter gradbeništvo. Med storitvenimi dejavnostmi je največji upad deleža delovno aktivnih prisoten na področju trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil, prometa in skladiščenja, največji porast deleža pa je prisoten na področju izobraževanja ter zdravstva in socialnega varstva.

Med dejavnostmi so v Podravju ob koncu leta 2012 po številu delovno aktivnih prevladovala s 23,07 % predelovalne dejavnosti, sledijo jim: trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil z 12,78 %, z 8,99 % izobraževanje, z 8,18 % zdravstvo in socialno zdravstvo, s 6,42 % gradbeništvo, s 6,02 % kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo, s 5,41 % strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, ostale dejavnosti so zastopane v manjših deležih.

Prav tako je kriza različno prizadela posamezne dejavnosti. Največje zmanjšanje števila delovno aktivnih je v obdobju od konca leta 2008 do konca leta 2012 doživelo gradbeništvo, kjer se je število delovno aktivnih zmanjšalo za dobro tretjino, npr. v predelovalnih dejavnostih se je število delovno aktivnih zmanjšalo za dobrih 20 %, v trgovini, vzdrževanju in popravilih motornih vozil za 17 %, v gostinstvu za 8 %.

Tabela 7: Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih v Podravju

Dejavnost	Naziv dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD)	PODRAVJE					
		Delež 2007	Delež 2008	Delež 2009	Delež 2010	Delež 2011	Delež 2012
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	5,80	5,63	5,81	5,12	6,34	6,02
<i>KMETIJSKE DEJAVNOSTI</i>		<i>5,80</i>	<i>5,63</i>	<i>5,81</i>	<i>5,12</i>	<i>6,34</i>	<i>6,02</i>
B	Rudarstvo	0,08	0,08	0,03	0,03	0,03	0,02
C	Predelovalne dejavnosti	25,68	25,12	22,81	23,41	23,04	23,07
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0,89	0,87	0,95	0,99	1,04	1,11
E	Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki	0,00	1,24	1,32	1,29	1,43	1,37
F	Gradbeništvo	9,24	9,70	9,44	8,47	6,90	6,42
<i>NEKMETIJSKE DEJAVNOSTI</i>		<i>35,90</i>	<i>37,01</i>	<i>34,55</i>	<i>34,20</i>	<i>32,45</i>	<i>32,00</i>
G	Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	13,62	13,17	13,17	12,59	12,73	12,78
H	Promet in skladiščenje	5,26	5,39	5,38	5,43	4,59	4,74
I	Gostinstvo	3,61	3,69	3,83	3,71	3,89	3,78
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	0,00	1,91	2,09	2,16	2,20	2,06
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	2,79	2,83	3,01	3,05	3,00	3,00
L	Poslovanje z nepremičninami	0,53	0,57	0,59	0,58	0,58	0,60
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	0,00	4,64	4,95	5,46	5,83	5,41
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	0,00	4,27	4,28	4,46	4,76	5,04
O	Dejavnosti javne uprave in obrambe	4,05	3,97	4,28	4,34	4,31	4,30
P	Izobraževanje	7,35	7,39	8,01	8,42	8,62	8,99
Q	Zdravstveno in socialno varstvo	6,44	6,56	7,00	7,37	7,69	8,18
R	Kulturne razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	0,00	1,47	1,51	1,53	1,50	1,49
S	Druge dejavnosti	1,44	1,45	1,48	1,53	1,46	1,54
T	Dejavnosti gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06
U	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>STORITVENE DEJAVNOSTI</i>		<i>45,14</i>	<i>57,36</i>	<i>59,64</i>	<i>60,68</i>	<i>61,21</i>	<i>61,98</i>
SKUPAJ		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Tabela 7 a: Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih v Podravju (absolutne številke)

Dejavnost	Naziv dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD)	PODRAVJE					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	7.398	7.300	7.113	6.111	7.449	6.789
<i>KMETIJSKE DEJAVNOSTI</i>		<i>7.398</i>	<i>7.300</i>	<i>7.113</i>	<i>6.111</i>	<i>7.449</i>	<i>6.789</i>
B	Rudarstvo	106	103	40	38	36	25
C	Predelovalne dejavnosti	32.746	32.589	27.913	27.932	27.079	26.006
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	1.139	1.124	1.160	1.184	1.228	1.252
E	Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki	1.511	1.614	1.617	1.536	1.679	1.539
F	Gradbeništvo	11.789	12.590	11.548	10.110	8.109	7.240
<i>NEKMETIJSKE DEJAVNOSTI</i>		<i>47.291</i>	<i>48.020</i>	<i>42.278</i>	<i>40.800</i>	<i>38.131</i>	<i>36.062</i>
G	Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	17.367	17.086	16.122	15.025	14.957	14.409
H	Promet in skladiščenje	6.709	6.996	6.581	6.479	5.397	5.343
I	Gostinstvo	4.600	4.794	4.684	4.427	4.566	4.257
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2.245	2.473	2.555	2.572	2.586	2.324
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	3.557	3.667	3.682	3.635	3.520	3.378
L	Poslovanje z nepremičninami	682	737	728	692	686	675
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	5.822	6.024	6.062	6.520	6.849	6.103
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	5.354	5.537	5.242	5.319	5.592	5.680
O	Dejavnosti javne uprave in obrambe	5.166	5.157	5.243	5.182	5.062	4.851
P	Izobraževanje	9.372	9.590	9.800	10.045	10.129	10.137
Q	Zdravstveno in socialno varstvo	8.213	8.515	8.564	8.795	9.032	9.218
R	Kulturne razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	1.845	1.910	1.846	1.823	1.768	1.679
S	Druge dejavnosti	1.839	1.875	1.805	1.824	1.718	1.738
T	Dejavnosti gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	62	65	67	61	70	68
U	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0
<i>STORITVENE DEJAVNOSTI</i>		<i>72.833</i>	<i>74.426</i>	<i>72.981</i>	<i>72.399</i>	<i>71.932</i>	<i>69.860</i>
SKUPAJ		127.522	129.746	122.372	119.310	117.512	112.711

Vir: SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP),

* podatki za 2008 so preračun iz SKD 2002

Dne 12. 4. 2013 je pričel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A), ki je ukinil obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu. Ker lahko delodajalci, ki ne sodijo v javni sektor ali niso gospodarske družbe v večinski lasti države, objavo prostega delovnega mesta zagotovijo sami, o tem pa ZRSZ ne obveščajo, slednji nima več podatkov o vseh prostih delovnih mestih v državi, prav tako ni več mogoča primerjava s podatki iz preteklih obdobij.

Tabela 8: Primerjava strukture delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih

Dejavnost	2007				2012			
	Slovenija		Podravje		Slovenija		Podravje	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Kmetijske dejavnosti	39.156	4,50	7.398	5,80	37.393	4,72	6.789	6,02
Nekmetijske dejavnosti	325.294	37,60	47.291	37,08	251.866	31,76	36.062	32,00
Storitvene dejavnosti	499.911	57,80	72.833	57,11	503.689	63,52	69.860	61,98
SKUPAJ	864.361	100	127.522	100	792.948	100	112.711	100

Vir: Letna poročila 2007 in 2011, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj in www.stat.si, SI-STST podatkovni portal, Statistični urad RS

Dne 12. 4. 2013 je pričel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A), ki je ukinil obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu. Ker lahko delodajalci, ki ne sodijo v javni sektor ali niso gospodarske družbe v večinski lasti države, objavo prostega delovnega mesta zagotovijo sami, o tem pa ZRSZ ne obveščajo, slednji nima več podatkov o vseh prostih delovnih mestih v državi, prav tako ni več mogoča primerjava s podatki iz preteklih obdobj.

BREZPOSELNOST

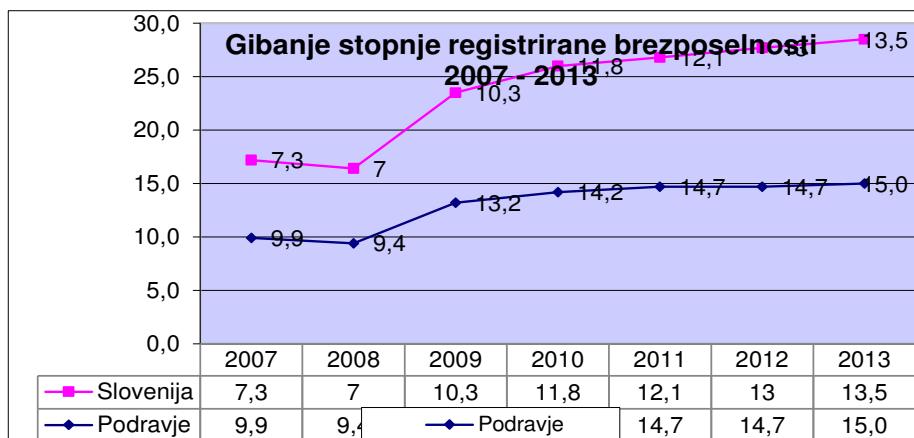
Strukturne značilnosti brezposelnosti

V Podravju je gibanju delovno aktivnih v zadnjem desetletju posledično sledilo upadanje brezposelnosti do leta 2008, ko je dosegla najnižje število po letu 1990 in sicer 13.887 oseb. Kasneje je brezposelnost rasla, vendar nekoliko manj izrazito kot v Sloveniji, kjer je v obdobju od decembra 2008 do decembra 2013 porasla za kar 87,2 %, v Podravju pa za 49,3 %, kljub temu, da je bil upad delovno aktivnih v tem obdobju v Podravju višji kot v Sloveniji. Delno je k temu prispevalo tudi odprtje meje s 1. majem 2011, ko so bile za slovenske državljane odpravljene še zadnje administrativne ovire pri zaposlovanju v širšem evropskem prostoru.

Konec decembra 2013 je bilo v Podravju registriranih 20.734 brezposelnih oseb, kar je za 535 oseb oz. 2,6 % več kot decembra 2012 in za 300 oseb oz. 1,4 % manj kot decembra 2011.

Stopnja registrirane brezposelnosti je v Podravju že vsa leta nadpovprečna. V obdobju od decembra 2008 do decembra 2013 je v Podravju porasla za 5,6 odstotne točke, v Sloveniji za 6,5 odstotne točke. V decembru 2013 je stopnja registrirane brezposelnosti v Podravju znašala 15,0 %, v Sloveniji pa 13,5 %. V primerjavi z decembrom 2012 se je stopnja registrirane brezposelnosti na tem območju povečala za 0,3 odstotne točke in v Sloveniji za 0,5 odstotne točke (vir: Statistični urad RS).

Slika 3: Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti (dec.)

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, Trg dela v številkah 2001-2013

Zaostrene razmere na trgu dela vplivajo tudi na strukturne značilnosti registrirane brezposelnosti. Iz gibanja strukturnih deležev posameznih kategorij brezposelnih oseb med vsemi brezposelnimi izhaja, da se je struktura brezposelnosti poslabšala (tabelarni pregled v nadaljevanju).

Povečali so se deleži brezposelnih:

- **oseb, starejših od 50 let**, katerih delež je v decembru 1991 znašal 5,3 %, 18,3 % v decembru 2004, v decembru 2013 pa kar 31,9 %. Na hitro slabšanje starostne strukture je v devetdesetih letih vplival predvsem velik priliv presežnih delavcev, med katerimi je bilo veliko starejših, za katere je bila večinoma značilna še nizka izobrazbena raven. Struktura se je nekoliko izboljšala v začetku tega tisočletja, ko smo bili priča visokemu zaposlovanju, s pojavom gospodarske krize in posledično visokim prilivom tako presežnih delavcev kot stečajnikov, manjšimi zaposlitvenimi možnostmi ter nepravočasnim ukrepanjem, se je le-ta ponovno poslabšala;
- **invalidov**, katerih delež je v decembru 1992 znašal 4,2 %, 8,8 % v decembru 2004, v decembru 2013 pa 15,7 %. Kljub temu, da delovna zakonodaja ščiti trajnost njihove zaposlitve, ostajajo v primeru stečaja brez zaposlitve, možnosti za njihovo ponovno vključitev v delo pa so, kljub izvajanju določenih programov in finančnim stimulacijam, majhne;
- **oseb s VI. ali višjo stopnjo izobrazbe** (v nadaljevanju diplomantov), katerih delež je v decembru 1991 znašal 3,9 %, 5,8 % v decembru 2004, v decembru 2013 pa 15,2 %. V zadnjih letih se njihov delež zvišuje, predvsem teh z izobrazbo s področja družboslovja, še posebej je zaskrbljujoč podatek o rasti števila in deleža diplomantov, mlajših od 30 let (iz 3,2 % v decembru 2005 na 5,2 % v decembru 2013).
- **oseb starih med 40 in 50 let in trajno presežnih delavcev in stečajnikov**, kar je predvsem posledica strukture prilivov v brezposelnost v zadnjih letih, ko so v prilivih prevladovali moški, stari do 50 let, s poklicno izobrazbo.

Znižujejo pa se deleži oseb:

- **s I.-II. stopnjo izobrazbe**, iz 45,6 % v decembru 1991 na 36,4 % v decembru 2004 oz. na 29,8 % v decembru 2013, kar je posledica strukture prilivov (nižji delež oseb brez poklicne oz. strokovne izobrazbe) in odlivov iz evidence (npr. upokojitve) ter aktivnosti Zavoda za vključevanje teh oseb v programe za pridobitev formalne izobrazbe;
- **žensk**, katerih delež je začel rasti v devetdesetih letih (iz 43,8 % v decembru 1991 na 56,9 % v decembru 2007) predvsem zaradi propada delovno intenzivnih panog, ki so pretežno zaposlovale ženske (npr. tekstilna industrija) ter posledično njihovih manjših zaposlitvenih možnosti. Upadanje deleža v zadnjih letih (na 49,1 % v decembru 2013) je v večji meri posledica strukture prilivov kot bistvenega izboljšanja njihovih zaposlitvenih možnosti, čeprav se nekatere brezposelne ženske uspešno prekvalificirajo in zaposlijo v tradicionalno moških poklicih;
- **iskalcev prve zaposlitve** (iz 23,7 % v 1991 na 17,2 % v 2013) in mlajših od 26 let (iz 51,4 % v 1991 na 12,8 % v 2013), kar je posledica predvsem nižjih generacijskih prilivov ter višjih prilivov oseb, starejših od 26 let (presežki, stečajni) v evidenco brezposelnih, saj delodajalci pri zaposlovanju praviloma dajejo prednost kandidatom z delovnimi izkušnjami in pridobljenimi dodatnimi znanji, ki pa jih mladim praviloma manjka.

Tabela 9: Strukturne značilnosti brezposelnosti v Podravju

Na dan 31.12.	Registrirane brezposelne osebe	Delež posameznih kategorij (v %)							
		I.-II. st. izobr.	Ženske	Iskalci prve zaposlitve	Stari do 26 let	Trajno preseženi delavci in stečajniki	Dolgotrajno brezposelni	Stari od 40 do 50 let	Stari nad 50 let
2007	100	35,8	56,9	21,4	18,1	18,1	50,9	21,7	29,1
2008	100	36,1	53,8	18,6	16,9	19,1	46,1	21,6	30,0
2009	100	33,8	48,7	17,1	17,4	23,5	36,9	21,4	27,6
2010	100	32,3	48,6	16,8	15,2	23,4	45,5	19,6	32,9
2011	100	31,5	48,3	15,6	12,7	23,4	49,4	20,6	33,1
2012	100	31,6	48,4	14,9	13,1	21,5	45,9	20,7	34,1
2013	100	29,8	49,1	17,2	12,8	20,1	47,9	20,6	31,9

Tabela 9a : Strukturne značilnosti brezposelnosti v Podravju (absolutne številke)

Na dan 31.12.	Število reg. brezposelnih oseb	Delež posameznih kategorij (absolutne številke)							
		I.-II. st. izobr.	Ženske	Iskalci prve zaposlitve	Stari do 26 let	Trajno preseženi delavci in stečajniki	Dolgotrajno brezposelni	Stari od 40 do 50 let	Stari nad 50 let
2007	14.401	5.151	8.194	3.079	2.613	2.598	7.327	3.127	4.191
2008	13.876	5.013	7.468	2.585	2.350	2.646	6.395	2.996	4.164
2009	19.200	6.486	9.344	3.280	3.355	4.508	7.096	4.107	5.299
2010	20.219	6.532	9.826	3.396	3.083	4.718	9.205	3.953	6.642
2011	20.996	6.622	10.140	3.276	2.667	4.913	10.375	4.323	6.947
2012	20.393	6.355	9.839	3.090	2.500	4.482	9.675	4.203	6.943
2013	20.734	6.172	10.181	3.563	2.650	4.166	9.922	4.261	6.624

Vir: Letni poročili 2007 in 2013, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

Slovenski trg dela močno zaznamujejo strukturna neskladja, s katerimi se soočamo že od začetka tranzicije oz. sprejema prve aktivne politike zaposlovanja. Kriza je sicer vplivala na zniževanje deleža žensk v spolni strukturi brezposelnih, vendar se je realno njihovo število povečevalo. Pokazal se je tudi vpliv na starostno strukturo, kjer se je zaradi priliva drugih starostnih skupin zmanjšal delež mladih med brezposelnimi, čeprav se je realno gledano njihovo število povečevalo. Prisotna so izobrazbena in poklicna neskladja, ki se kažejo v razkoraku med ponudbo in povpraševanjem delodajalcev ter so posledica strukture vpisa v formalno izobraževanje, premajhnega povezovanja izobraževalnega sistema in delodajalcev ter vpliva slednjih na oblikovanje vsebin izobraževalnih programov. Posledica tega je poklicna polarizacija, kjer se na eni strani pojavlja veliko mladih z izobrazbo družboslovnih in humanističnih smeri, poslovnih in pravnih smeri ter na drugi strani pomanjkanje naravoslovnih in tehničnih smeri. Čeprav je pri opazovanju povpraševanja delodajalcev po delavcih na prvi pogled videti kot, da imajo vsi možnosti za zaposlitev, neustrezna izobrazba oz. smer izobrazbe omejuje uspešnost prehoda v zaposlenost, zato ostajajo potrebe delodajalcev nezapolnjene. Mlade, iskalce prve zaposlitve, pesti tudi pomanjkanje formalnih delovnih izkušenj. Prav tako je med mladimi opaziti podaljševanje trajanja brezposelnosti na vseh izobrazbenih ravneh, še posebej so

daljšemu trajanju brezposelnosti podvrženi mladi z nižjo stopnjo izobrazbe, ki pogosteje preraste v dolgotrajno brezposelnost.

Situacija na področju zaposlovanja **žensk** se je iz leta 2007 do 2013 tako na regionalni kot nacionalni ravni nekoliko izboljšala, vendar ženske v primerjavi s preostalimi kategorijami še zmeraj predstavljajo največji delež brezposelnih. Zaposlujejo se v manjšem obsegu kot moški, pogosteje zasedajo delovna mesta za določen čas in prejemajo nižjo plačo kot moški na enakem delovnem mestu z enako stopnjo izobrazbe. V Podravju je delež žensk med brezposelnimi po letu 2007 upadal. Ob koncu leta 2013 je bilo med brezposelnimi 49,1 % žensk kar je za 7,8 odstotne točke manj kot leta 2007. Na nacionalni ravni se je delež brezposelnih žensk zmanjšal iz 53,7 % v letu 2007 na 47,9 % v letu 2013. Ugotavljamo, da se je delež brezposelnih žensk na regionalni ravni v opazovanem obdobju zmanjšal bolj kot na ravni Slovenije, kar bi na prvi pogled kazalo na povečanje zaposlitvenih možnosti za ženske na lokalnem trgu dela. Vendar ne gre za povečanje zaposlitvenih možnosti žensk, ampak se je v tem obdobju med brezposelnimi povečal priliv moške delovne sile, saj je prihajalo do zmanjšalo zaposlovanja v gradbeništvu, prometu in skladiščenju ter predelovalni dejavnosti, kjer se je pretežno zaposlovalo moške.

Problem zaposlovanja žensk je zaskrbljujoč tudi zato, ker gre pri ženskah za bolj izobražene iskalke zaposlitve, ki tudi več vlagajo v lastno izobraževanje in usposabljanje kot moški, kljub temu pa se njihov položaj na trgu slabša. To lahko pripišemo predvsem značilnosti brezposelnosti, ki je pri moških v veliki meri strukturna, medtem ko je vzrok brezposelnosti žensk predvsem pomanjkanje delovnih mest. Zaradi tega so tudi pristopi reševanja brezposelnosti različni: medtem ko so rešitve brezposelnosti moških predvsem v izobraževanju in usposabljanju, je rešitev brezposelnosti žensk predvsem ustvarjanje novih delovnih mest.

Starost brezposelnih oseb je v zadnjih letih eden pomembnejših omejitvenih dejavnikov zaposlovanja. Starejše osebe težje najdejo novo zaposlitev. Delodajalci pri zaposlovanju pogosto dajejo prednost kandidatom mlajšim od 40 let, poleg tega pa imajo vedno večja pričakovanja glede kandidatove izobrazbe, kompetenc in izpolnjevanja drugih pogojev, ki jih zahteva delovno mesto. Ker starejši brezposelni pogosto nimajo ustrezne izobrazbe, pogosto so tudi manj motivirani za ponovno izobraževanje ali usposabljanje za zaposlitev, so na Zavodu prijavljeni dalj časa kot mlajši brezposelni, s podaljševanjem brezposelnosti pa se njihove možnosti za zaposlitev še dodatno zmanjšujejo. Ob tem se tudi na trgu dela srečujemo s prikrito diskriminacijo starejših zaradi stereotipih o starejših, kar dodatno otežuje njihov ponovni vstop na trg dela. Po letu 2007 se je delež brezposelnih starejših od 40 let v Podravju zvišal in še vedno ostaja na dokaj visoki ravni. V letu 2013 ta skupina predstavlja 52,5 % vseh brezposelnih, kar je za 1,7 odstotne točke več kot v letu 2007. Nekoliko bolj ugodna je slika na ravni Slovenije. Število brezposelnih starejših od 40 let se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2007 znižalo za 2,7 odstotne točke in ob koncu leta 2013 so le-ti predstavljali 50,4 % vseh brezposelnih.

Tako v Podravju kot v Sloveniji je med brezposelnimi tudi veliko **mladih**, starih do 26 let in iskalcev prve zaposlitve. Ta deleža sta tako na lokalni kot nacionalni ravni sicer upadla, a še vedno se kažejo ovire pri iskanju prve zaposlitve. V Podravju je delež mladih prvih iskalcev zaposlitve v letu 2013 znašal 17,2 %, kar je za 4,2 odstotne točke manj kot leta 2007. Delež mladih starih do 26 let je v letu 2013 znašal 12,8 % in se je v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za 5,3 odstotne točke. Na ravni Slovenije beležimo upad iskalcev prve zaposlitve za 1,7 odstotne točke v opazovanem obdobju, njihov delež je le za 0,6 odstotne točke višji kot na ravni regije. Iskalci prve zaposlitve v letu 2013 predstavljajo 17,8 % vseh brezposelnih v Sloveniji. Delež mladih starih do 26 let se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za 3,6 odstotne točke in predstavljajo 12,8 % vseh brezposelnih.

Nižanje deleža iskalcev prve zaposlitve in mlajših od 26 let med registrirano brezposelnimi je posledica skupka več dejavnikov: nižjih generacijskih prilivov ter višjih prilivov oseb, starejših od 26 let (presežki, stečaji, ...) med brezposelne, delodajalci pri zaposlovanju praviloma dajo prednost kandidatom z delovnimi izkušnjami in pridobljenimi dodatnimi znanji, ki pa jih mladim praviloma manjka ter vključevanje mladih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja,

kot so npr. programi v okviru ukrepov Usposabljanja in izobraževanja, Spodbud za zaposlovanje, Kreiranje novih delovnih mest ter Spodbujanje samozaposlovanja, v okviru katerih si povečujejo zaposljivost in konkurenčnost na trgu dela s pridobivanjem novega znanja, spretnosti in zmožnosti, dvig izobrazbe in kvalifikacijske ravni, povečujejo socialno vključenost ljudi oz. omogočajo neposredno vključitev v zaposlitev.

Pri brezposelnosti mladih gre za dve značilnosti predvsem strukturne brezposelnosti: na eni strani poklicne, kjer prevladujeta med mladimi skupina brez izobrazbe in je njihov položaj možno reševati z nadaljnjim izobraževanjem, ter skupine s suficitarnimi poklici, za katere je na trgu premalo povpraševanje glede na ponudbo. Ključni problem je neustrezna poklicna struktura mladih, zato je ključ do zmanjševanja brezposelnosti mladih poklicna orientacija, ki v večji meri upošteva dolgoročne potrebe trga z večjim usmerjanjem v poklice s presežkom povpraševanja.

Za zmanjševanje brezposelnosti mladih je pomembna večja povezava s prakso tako skozi izobraževalni sistem kot z obšolskimi in obštudijskimi aktivnostmi pri delodajalcih. Mladi si na ta način lahko v večji meri pridobivajo izkušnje skozi konkretno delo in že v času izobraževanja aktivno prilagajajo svoja znanja potrebam na trgu dela. Prav tako pa naredijo prve korake tudi v stikih s potencialnimi delodajalci.

Na trgu dela je za zmanjšanje brezposelnosti mladih pomembna tudi socialna politika, ki je trenutno v preveliki meri naravnana na neaktivne ukrepe in premalo vzpodbuja odgovornost za lastni socialni položaj.

Pri mladih je pomemben vidik prehoda na trg dela in njihova usposobljenost (odzivnost) zadostiti potrebam trga dela. Aktivizacija mladih predstavlja velik potencial za višjo zaposlenost, hkrati pa investicijo ter vlaganje v njihove pridobljene kompetence in znanje. Na področju Podravja so že dalj časa opazne neizkoriščene priložnosti na področju načrtovanja in upravljanja kompetenc (znanj, veščin, spretnosti in sposobnosti) že v času šolanja, predvsem pa med iskanci zaposlitve in zaposlenim kadrom. Analize kažejo, da se bo v prihodnje še izraziteje poglobilo strukturno neskladje med povpraševanjem (med mladimi) po specifičnih kompetencah kvalificiranih profilov in kadrov z visoko stopnjo izobrazbe ter njihovo ponudbo na trgu dela¹.

Slovenija spada med države z visokim deležem mladih vključenih v izobraževanje, zaradi česar se podaljšuje čas šolanja in s tem odloži vstop na trg dela. Mladi na trg dela vstopajo relativno pozno. Mladi izrabljajo možnost podaljševanja študija tudi zaradi slabih zaposlitvenih možnosti. Pomembno je, da mladi že v času izobraževanja navezujejo stike s prihodnjimi delodajalci in spremljajo stanje na trgu dela. Formalne izobraževalne institucije se le v manjši meri povezujejo z gospodarskim sektorjem, zaradi česar mladim (poleg prave izobrazbene usmeritve glede na potrebe trga dela) primanjkuje tudi praktičnih izkušenj.

Prav tako sodi Slovenija med države z visokim deležem mladih, ki združujejo izobraževanje in delovno aktivnost, pri čemer pomemben del predstavlja študentsko delo, katerega ureditev in izraba vplivata na podaljševanje obdobja, ki ga mladi preživijo v okviru formalnega izobraževalnega sistema. Velik del študentskega dela predstavlja fizična in nezahtevna dela, ki mladim ne omogočajo pridobiti delovne izkušnje povezane s področjem njihovega izobraževanja.

Podatki kažejo, da se mladi vrtijo v krogu fleksibilnih zaposlitev, ki so kratkotrajnega in začasnega značaja: pogodbeno dela, honorarna dela, projektne zaposlitve, zaposlitve za krajši delovni čas, ... ki so negotove in ne zagotavljajo socialne varnosti na daljši rok. Trend zaposlovanja gre v smeri zaposlovanja za določen čas, ki močno prevladuje med oblikami zaposlitev. Mladi so pri iskanju prve zaposlitve pogosto primorani sprejeti zaposlitve na neustreznih, nižje plačanih delovnih mestih, neskladnih s pridobljeno izobrazbo. Še posebej so zaskrbljujoči podatki, ki kažejo na močan porast mladih brezposelnih s terciarno izobrazbo. Naraščajoč delež mladih s terciarno izobrazbo kaže na nemožnost trga dela, da bi absorbiral priliv visoko izobraženih kadrov.

¹ *Europa 2020, Pametna rast, str. 12*

Dolgotrajna brezposelnost zmanjšuje vrednost človeškega kapitala, saj znanja in sposobnosti, ki jih ne obnavljamo in posodabljam, hitro zastarijo. Z naraščanjem trajanja brezposelnosti se zmanjšujejo tudi možnosti brezposelnih za ponovno zaposlitev, dolgotrajno brezposelni pa postajajo vse težje zaposljivi.

Dolgotrajna brezposelnost je v opazovalnem obdobju 2007–2013 tako na ravni Podravja kot na ravni Slovenije zelo visoka. V letu 2013 znaša delež dolgotrajno brezposelnih v Podravju 47,9 %, kar je za 3,0 odstotne točke manj kot v letu 2007. Na ravni Slovenije je delež dolgotrajno brezposelnih upadel iz 50,8 % v letu 2007 na 47,9 % v letu 2013 oz. za 2,9 odstotne točke. Delež dolgotrajno brezposelnih v Podravju je nekoliko porasel in je v letu 2013 enak slovenskemu. Kljub upadanju je ta delež še vedno na visoki ravni, kar močno zaostre strukturni vidik brezposelnosti in zmanjšuje možnosti uspešnega odpravljanja strukturnih neskladij med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela.

IZOBRAZBENA IN STAROSTNA STRUKTURA BREZPOSELNIH

Izobrazba je eden od pomembnejših dejavnikov pri zaposlovanju. Praviloma brezposelne osebe z nižjimi stopnjami izobrazbe težje najdejo zaposlitev kot osebe z višjimi stopnjami izobrazbe. Pomembno pa je poudariti, da se v zadnjih letih zaradi vedno večjega priliva diplomantov na trg dela razmere spreminjajo. Vedno pomembnejša postaja smer zaključenega študija, pogosto pa delodajalci zahtevajo tudi ustrezne delovne izkušnje. Če torej upoštevamo samo ta dejstva in ostala zanemarimo, postane jasno, da v brezposelnosti ostajajo predvsem osebe z nižjimi stopnjami izobrazbe oziroma osebe, po izobrazbi katerih na trgu dela ni povpraševanja.

V Podravju največjo skupino brezposelnih v letih 2007 in 2013 predstavljajo osebe s I.-II. stopnjo izobrazbe. V opazovanem obdobju je delež brezposelnih brez izobrazbe upadal. Ob koncu leta 2013 je bilo med brezposelnimi 29,8 % takšnih brez izobrazbe, kar je za 6,0 odstotne točke manj kot ob koncu leta 2007. V letu 2007 je bilo med njimi skoraj 45 % starejših od 50 let. V letu 2013 je moč zaznati premik v smeri manjšanja deleža brezposelnih brez izobrazbe, ki so starejši od 50 let, in povečevanja deležev tistih s VII. stopnjo izobrazbe.

Drugo največjo skupino brezposelnih v letu 2007 predstavljajo brezposelni s V. stopnjo izobrazbe. V številu brezposelnih v letih 2007 in 2013 ni zaznati bistvenih sprememb, relativno gledano pa je delež brezposelnih s V. stopnjo izobrazbe v letu 2007 znašal 30,1 % in je bil za 1 odstotno točko višji kot v letu 2013. Glede na starostno strukturo je bilo v letu 2007 med brezposelnimi s V. stopnjo izobrazbe največ starih nad 25 do 40 let (42,5 %) in starejših od 50 let (19,6 %).

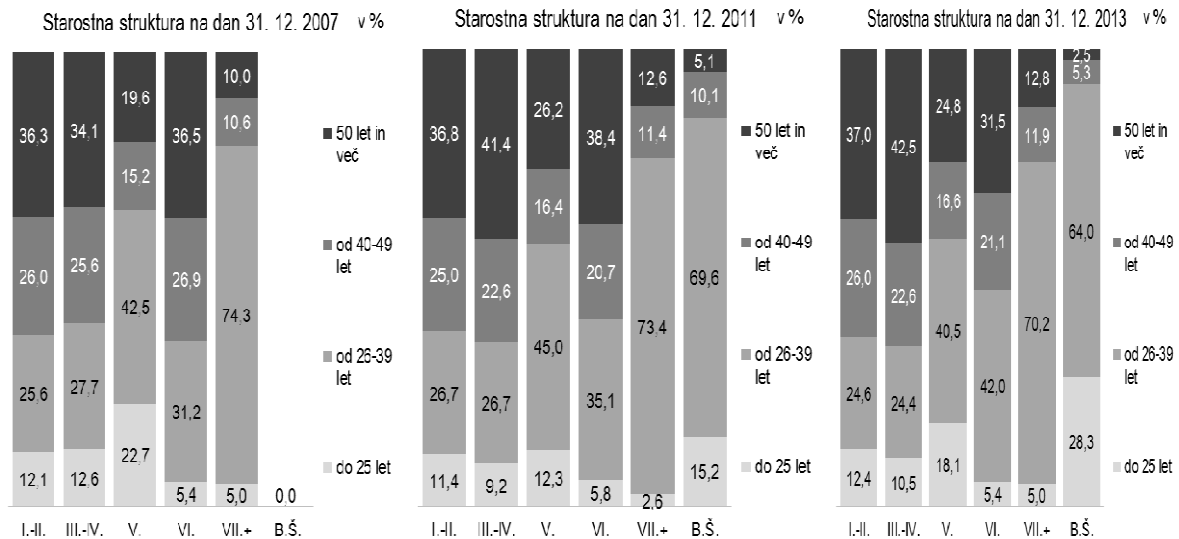
V letu 2013 se je v primerjavi z letom 2007 povečal delež brezposelnih s VII. stopnjo izobrazbe. Porasel je iz 6,2 % v letu 2007 na 9,1 % v letu 2013. Med brezposelnimi s VII. stopnjo izobrazbe je bilo v obeh opazovanih letih največ brezposelnih starih nad 25 do 40 let (74,3 % v letu 2007, 73,2 % v letu 2013). Gre predvsem za mlade brez delovnih izkušenj, ključni problem mladih pa je tudi neustrezna poklicna struktura. Ker gre pri mladih generacijah v povprečju za bolj izobražen del prebivalstva, ki so v lastno izobraževanje vložili veliko časa in truda, je njihov položaj težji, saj ne omogoča hitrih in enostavnih rešitev.

V Sloveniji se vsako leto več mladih odloča za pridobitev višje stopnje izobrazbe. Kar je seveda dobro, vendar pa se mladi ne odločajo za prave poklice oziroma za poklice, ki bi jih Slovenija potrebovala. Zato primanjkuje delovnih mest, mladim pa praktično ne preostane drugega, kot da odidejo na delo v tujino. Podravska regija nima usklajenega izobraževalnega sistema s potrebami po kvalificiranih delavcih. Zato lahko pričakujemo, da bo trg delovne sile tudi v prihodnje zahteval migracije visoko kvalificiranih delavcev. Beg možganov bo tako Podravske regiji ob neugodni ekonomski situaciji povzročil dodatno nazadovanje v razvoju, izgubo investicij, ki so bile vložene v šolanje

strokovnjakov, poleg tega pa bo le-ta povzročil dodatne negativne posledice za prebivalce, ki so ostali doma, saj se kot družba ne bodo razvijali in učinkovito delovali.

Slika 4: Izobrazbena in starostna struktura brezposelnih v letih 2004, 2011 in 2013 v Podravju

Vir: Letni poročili 2007, 2011 in 2013, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

Ob koncu leta 2013 je bilo v Podravju 3.261 **brezposelnih invalidnih oseb**, od tega jih je bilo skoraj 74 % oz. 2.404 na območju OS Maribor. Njihov delež se je med vsemi brezposelnimi v Podravju glede na leto 2007 močno povečal. V letu 2007 v Podravju beležimo 1.990 brezposelnih invalidnih oseb.

Upad deleža invalidnih oseb v letu 2003 je posledica prenosa tistih invalidnih oseb, pri katerih je bila na osnovi zaposlitvenega načrta ugotovljena začasna nezaposljivost, v evidenco po drugih zakonih, na podlagi sprememb in dopolnitev Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Ur.l. RS št. 67/2002).

Invalidi kljub temu predstavljajo eno izmed najbolj ranljivih skupin na trgu dela. Pri zaposlovanju in razvoju svoje poklicne kariere se soočajo z velikimi težavami in ovirami. Z namenom izboljšanja njihovega položaja in zagotovitve enakih možnosti na trgu dela je bil leta 2005 sprejet Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Zaposlitvena rehabilitacija predstavlja sklop storitev namenjenih invalidom za odpravljanje ovir pri zaposlovanju, torej pri pridobitvi in ohranitvi zaposlitve.

Pri prezaposlovanju in vključevanju **brezposelnih invalidov** v zaposlitev lahko govorimo o **okrnjeni zaposlitveni mobilnosti**. Potrebno je oblikovati in uvesti ukrepe za vzpodbujanje delodajalcev k zaposlovanju invalidov kot npr.: kvotni sistem zaposlovanja invalidov, izboljšanje sofinanciranja prilagajanja delovnih mest in uvajanja novih tehnologij, sistem podpornih ukrepov zaposlovanja in intenzivirano usposabljanje. Z boljšo usposobljenostjo in znanjem bodo invalidi veliko lažje konkurirali na trgu dela in postali za delodajalce zanimivi. Pri zaposlovanju invalidov pa je potrebno poudariti pomen uvajanja socialnega podjetništva v regiji, ki predstavlja enega bistvenih sistemskih mehanizmov za zaposlovanje invalidnih oseb, kot tudi vseh drugih težje zaposljivih ciljnih skupin.

Konec leta 2013 je bilo v primerjavi s koncem leta 2011 nekoliko manj brezposelnih oseb, prav tako je bilo med njimi manj prejemnikov denarnih nadomestil. V letu 2011 je bilo sprejetih 2.655 novih vlog za **denarna nadomestila**, kar pomeni 28 % povečanje v primerjavi z letom 2010. Posledično se je tako povečalo tudi število prejemnikov denarnega nadomestila, konec leta 2011 jih je bilo 6.257. Deloma je večje število prejemnikov še vedno posledica predvidene spremembe pokojninske zakonodaje, na podlagi česar je konec leta 2010 pridobilo pravico do denarnega nadomestila več starejših oseb, ki to pravico po večini še vedno koristijo, saj jim je bila priznana za 19 oz. 25 mesecev. Predvsem pa se je delež prejemnikov denarnega nadomestila v letu 2011 povečal zaradi visokega priliva oseb, ki so delo izgubile zaradi stečaja podjetja (1.933 oseb) in oseb, ki so bile opredeljene kot presežni delavci (2.518) ter oseb, ki jim je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas (9.795).

Med prejemniki denarnega nadomestila se je v letu 2011 povečalo število oseb z bolniškim staležem nad 30 dni, zato je bilo izvedenih mnogo mirovanj denarnih nadomestil, v tem času namreč prejemajo nadomestilo iz naslova Zavoda za zdravstveno zavarovanje. Prav tako je poraslo število zaposlitev za določen čas, krajši od devet mesecev, kar je pomenilo več prenehanj nadomestil in priznavanja neizkoriščene pravice po izteku zaposlitve. Vedno več je oseb, ki pridobijo novo pravico do denarnega nadomestila, ker so bili zaposleni več kot 9 mesecev, a imajo še prejšnjo neizkoriščeno v mirovanju (lahko se odločijo ali želijo najprej izplačevanje pravice, ki je bila v mirovanju, lahko pa se ji odpovejo in se jim izplačuje nova).

Glede na splošno stanje v družbi se je povečalo tudi število izvršb (osebe imajo sodno ali davčno izvršbo, ki jo morajo poplačati z delom pripadajočega denarnega nadomestila)

Delež prejemnikov denarnih nadomestil med vsemi brezposelnimi je v letu 2013 znašal 24,0 % (povprečno število prejemnikov v primerjavi s povprečnim številom brezposelnih oseb).

Tabela 10: Struktura prejemnikov denarnega nadomestila in denarne pomoči

Upravna enota	Število prejemnikov december 2007				Število prejemnikov december 2011				Indeks 11/07			Število prejemnikov december 2013				Indeks 13/11			Indeks 13/07		
	DN	DP	Skupaj	DN/DP v %	DN	DP	Skupaj	DN/DP v %	DN	DP	Skupaj	DN	DP	Skupaj	DN/DP v %	DN	DP	Skupaj	DN	DP	Skupaj
Maribor	1.909	58	1.967	18,1	4.821	0	4.821	29,3	252,5	0	245,09	3.900	0	3.900	23,8	80,9	0	-	204,3	0	198,27
Ptuj	600	12	612	17,5	1.436	0	1.436	29,8	239,3	0	234,64	1.083	0	1.083	24,2	75,42	0	-	180,5	0	176,96
Podravje	2.509	70	2.579	17,9	6.257	0	6.257	29,4	249,4	0	242,61	4.983	0	4.983	24	79,64	0	-	198,6	0	193,21
Slovenija	14.270	430	14.700	21,5	35.463	0	35.463	31,5	248,5	0	241,24	29.895	0	29.895	24,1	84,3	0	-	209,5	0	203,37

*DN – denarno nadomestilo; *DP – denarna pomoč

Vir: Letni poročili 2007, 2011 in 2013, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

V letu 2011 se je začel uporabljati Zakon o urejanju trga dela (ZUTD), ki je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 80, z dne 12. 10. 2010. Spremenjena določila oziroma spremembe tega področja so izredno povečalo število vprašanj strank o spremembah in rešitvah, ki jih je vseboval ZUTD.

Največ vprašanj je bilo s področja oz. načela izkoriščenosti zavarovalne dobe in koriščenja preostalega dela pravice ter nižanja denarnega nadomestila zaradi pridobivanja dohodkov iz dela.

PRESEŽNI DELAVCI IN STEČAJNIKI

V obdobju po letu 2008, ko so se v jesenskih mesecih že pričeli kazati znaki svetovne gospodarske krize, je prišlo do intenzivnejšega odpuščanja presežnih delavcev zaradi zagotavljanja večje konkurenčnosti oz. do stečajev podjetij, ki se niso uspela prilagoditi kriznim razmeram.

V obdobju od leta 2007 do 2013 se je v Podravju skupno v evidenco brezposelnih prijavilo 24.237 presežnih delavcev in stečajnikov. S poglobljanjem gospodarske krize in posledično z višanjem priliva v registrirano brezposelnost oseb, ki so delo izgubile zaradi stečaja podjetja ali so bile v podjetju opredeljene kot trajno presežni delavci, je naraščalo tudi število teh oseb v evidenci registrirano brezposelnih. Tako je njihovo število v Podravju naraščalo do konca leta 2011 (4.913 oseb) in nekoliko upadlo v letu 2012 (4.470 oseb) ter v letu 2013. Število presežnih delavcev in stečajnikov prijavljenih v evidenco brezposelnih se je iz 2.598 ob koncu leta 2007 povišalo na 4.160 ob koncu leta 2013, oz. za 60,1 %. Med njimi je 41,9 % žensk, saj je bil tokratni priliv predvsem s področja gradbeništva in kovinsko predelovalne dejavnosti, ki praviloma zaposluje moško delovno silo.

Tabela 11: Registrirano brezposelne osebe, ki so zaposlitev izgubile zaradi stečaja podjetja ali kot presežni delavci, po stopnjah izobrazbe in spolu v Podravju

Na dan 31.12.	SKUPAJ		I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.+		B.Š.	
	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske
2007	2.598	1.359	926	485	72	22	22	12	791	424	618	349	95	38	74	29	0	0
2008	2.646	1.288	907	425	86	24	23	13	855	419	585	312	108	50	81	45	1	0
2009	4.508	1.865	1.333	543	167	49	37	7	1.483	566	1.146	540	171	78	164	79	7	3
2010	4.718	1.928	1.319	493	181	36	26	11	1.513	574	1.275	614	208	106	189	90	7	4
2011	4.913	1.876	1.329	440	204	34	35	13	1.584	534	1.279	609	245	121	229	123	8	2
2012	4.470	1.739	1.212	395	177	40	32	13	1.412	464	1.173	583	219	113	236	127	9	4
2013	4.160	1.744	1.089	380	160	36	39	15	1.267	453	1.119	579	204	112	259	157	23	12

Vir: Letna poročila 2007-2012, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

Zavod RS za zaposlovanje se v primeru večjega števila opredeljenih presežnih delavcev poveže s podjetjem z namenom informiranja presežnih delavcev o njihovih pravicah in obveznostih ter možnostih, ki jih pridobijo s prijavo v evidenco Zavoda. Presežni delavci imajo možnost prijave v evidenco iskalcev zaposlitve do tri mesece pred nastopom brezposelnosti. Po prijavi v evidenco brezposelnih oseb Zavod RS za zaposlovanje tem osebam nudi pomoč pri njihovi reaktivaciji za čimprejšnjo vrnitev na trg dela.

POTREBE PO DELAVCIH IN ZAPOSLOTITVE

Potrebe po delavcih in pripravnikih

Visoka stopnja gospodarske aktivnosti in ugodne gospodarske razmere so vplivale tudi na visoko povpraševanje po delavcih in pripravnikih. Delodajalci so v letu 2007 prijavili 44.218 potreb po delavcih in pripravnikih. Zaostrene gospodarske razmere, ki pa so se začele kazati v drugem polletju leta 2008, so bile na v Podravju prisotne tudi v letu 2009 in so negativno vplivale na trg dela.

Upadanje povpraševanja po delavcih in pripravnikih, ki se je v pričo zaostrovanja pogojev poslovanja doma in v svetu pričelo v letu 2008, je bilo značilno tudi za leto 2009. Delodajalci so v letu 2009 prijaviili 29.478 potreb po delavcih in pripravnikih, kar je za 14.024 oz. 32,2 % manj kot v letu 2008.

V strukturi novega zaposlovanja je tudi v letu 2009 prevladovalo zaposlovanje za določen čas (81,9 %). Primerjava deležev zaposlovanja za določen čas med vsemi zaposlitvami kaže na razlike po stopnjah zahtevane izobrazbe. Praviloma je delež potreb po zaposlitvah za določen čas v obratnem sorazmerju z naraščajočo stopnjo izobrazbe. Tako je delež zaposlitev za določen čas na I. stopnji izobrazbe znašal 89,9 %, na IV. stopnji 83,5 % medtem ko je ta delež na VII. stopnji znašal 76,2 %, kar je posledica delovanja zakonitosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela.

Na območju Podravja so bili v letu 2010 na področju povpraševanja po delavcih prisotni spodbudni trendi, saj je povpraševanje po delavcih v primerjavi z letom 2009 poraslo. Delodajalci so v letu 2010 prijaviili 35.521 prostih delovnih mest, kar je za 6.043 oz. 17 % več prijavljenih prostih delovnih mest glede na leto 2009.

Tudi leta 2011 je povpraševanje po delavcih v primerjavi z letom 2010 poraslo. Delodajalci so v letu 2011 prijaviili 39.951 prostih delovnih mest, kar je za 4.430 oz. 11 % več prijavljenih prostih delovnih mest glede na leto 2010. Razkorak med deležem prijavljenih prostih delovnih mest v letu 2011 in deležem registrirano brezposelnih oseb z območja Območne službe Maribor glede na vsa slovenska prosta delovna mesta oz. registrirano brezposelne se je povečal, vendar v pozitivno smer, saj so prosta delovna mesta predstavljala 15,3 % vseh slovenskih, registrirano brezposelni z območja Območne službe Maribor pa so v povprečju predstavljali 14,6 % vseh registrirano brezposelnih v Sloveniji.

Z zaostrovanjem pogojev gospodarjenja se v zadnjih letih ponovno povečeval delež zaposlovanja za določen čas, ki je v letu 2011 nekoliko upadel glede na leto poprej in znašal 81,3 %, v letu 2013 pa že 85,6 %. Primerjava deležev zaposlovanja za določen čas med vsemi zaposlitvami kaže na razlike po stopnjah zahtevane izobrazbe. Tudi v letu 2011 in 2012 se je ohranilo pravilo, da je delež potreb po zaposlitvah za določen čas v obratnem sorazmerju z naraščajočo stopnjo izobrazbe. Tako je delež zaposlitev za določen čas v letu 2011 na I. stopnji izobrazbe znašal 91,6 %, v letu 2012 pa 89,2 %. Na IV. stopnji v letu 2011 83,3 %, v letu 2012 pa 88,8 %, medtem ko je ta delež na VII. stopnji v letu 2011 znašal 76,0 %, v letu 2012 pa 77,3 %, kar je posledica delovanja zakonitosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela.

Iz podrobnejšega pregleda prijavljenih prostih delovnih mest po dejavnostih v letu 2012 je razvidno, da so največ prostih delovnih mest prijaviili delodajalci s področja predelovalnih dejavnosti (9.671), sledijo prosta delovna mesta, ki so jih prijaviili delodajalci s področja gradbeništva (9.088), s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (3.363), s področja drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti (2.277), izobraževanja (2.117), gostinstva (1.989), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (1.844), zdravstva in socialnega varstva (1.425), prometa in skladiščenja (1.412), ostala področja so bila zastopana v manjšem številu.

V letu 2012 se je kazala usklajenost med obsegom ponudbe in povpraševanja na trgu dela kot razmerje med številom oseb, ki so kandidirale na prijavljena prosta dela in med številom prijavljenih prostih del v posameznem letu. Še vedno pa je bila prisotna neusklajenost na posameznih izobrazbenih stopnjah. Največja neusklajenost je bila prisotna na eni strani na III.-IV. izobrazbeni stopnji ter na drugi strani na V. in VI. izobrazbeni stopnji. Tako je bilo več kot eno in pol prosto delo na voljo na III.-IV., na V. in VI. stopnji pa je bilo obratno, saj sta v povprečju dve osebi kandidirali na eno prijavljeno prosto delo. Prav z namenom manjšanja tega razkoraka je Zavod tudi v letu 2012 in 2013 vključeval brezposelne osebe s pomanjkljivo ali neustrezno izobrazbo oz. dodatnimi znanji v programe izobraževanja in usposabljanja ter v razne oblike delovnega angažiranja (javna dela, uvajanje v delo in drugi programi).

Tabela 12: Delež prijavljenih prostih delovnih mest po nazivu dejavnosti po klasifikaciji v Podravju

Dejavnost	Naziv dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD)	PODRAVJE					
		Delež 2007	Delež 2008	Delež 2009	Delež 2010	Delež 2011	Delež 2012
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	0,61	0,52	0,67	0,62	0,56	0,53
B	Rudarstvo	0,27	0,11	0,04	0,02	0,03	0,04
C	Predelovalne dejavnosti	25,24	26,46	23,99	26,47	29,37	27,17
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0,22	0,16	0,16	0,39	0,70	0,60
E	Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki	/	0,64	0,37	0,38	0,78	0,45
F	Gradbeništvo	23,93	20,30	18,05	18,09	20,18	25,53
G	Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	13,70	12,71	12,19	11,30	10,81	9,45
H	Promet in skladiščenje	4,90	4,96	4,56	4,32	4,12	3,97
I	Gostinstvo	5,91	6,36	7,42	6,49	6,55	5,59
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	/	1,05	1,37	1,37	1,17	0,96
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1,45	1,94	2,71	2,55	1,98	1,49
L	Poslovanje z nepremičninami	13,92	0,63	0,78	0,79	0,72	0,75
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	/	4,52	5,70	6,19	5,31	5,18
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	/	8,86	7,51	6,93	5,73	6,40
O	Dejavnosti javne uprave in obrambe	1,15	1,12	1,12	0,86	0,68	0,85
P	Izobraževanje	3,76	4,67	7,49	7,01	5,80	5,95
Q	Zdravstveno in socialno varstvo	2,76	3,38	4,09	4,77	4,08	4,00
R	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	/	0,73	0,64	0,57	0,50	0,40
S	Druge dejavnosti	2,15	0,83	1,10	0,85	0,91	0,66
T	Dejavnosti gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0,03	0,05	0,03	0,02	0,03	0,02
U	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ		100	100	100	100	100	100

Vir: Letno poročilo 2007-2012, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

V letu 2012 so svetovalci o prostih delovnih mestih, ki so jih objavili delodajalci, intenzivno obveščali brezposelne osebe preko elektronskih kanalov (SMS sporočila, e-pošta) s ciljem, da se s prostim delovnim mestom seznanijo širši krog potencialnih kandidatov. Predhodno preverjene in motivirane brezposelne osebe so bile z napotnicami za zaposlitev napotene na prosta delovna mesta k delodajalcem. Kot učinkovit način posredovanja se vse bolj kažejo soočenja med delodajalci in brezposelnimi osebami pri delodajalcu ali na Zavodu ob prisotnosti sodelavca urada. Delodajalec na soočenju predstavi svojo dejavnost in zahteve prostega delovnega mesta skupini kandidatov in izvede individualne razgovore s posameznimi kandidati.

Pomemben mejnik za povečanje zaposlitvenih možnosti v letu 2011 je bil 1. maj, ko so bile za slovenske državljane odpravljene zadnje administrativne ovire pri zaposlovanju v sosednji Avstriji, Švici in Nemčiji. Ta sprememba je vplivala na povečano zaposlovanje preko meje predvsem za kandidate, ki so obvladali nemški jezik.

Izobrazbena struktura povpraševanja po kadrih je bila v Podravju v letu 2012 naslednja:

Stopnja izobrazbe	Poklic
I.	delavec brez poklica, pomožni delavec, gradbeni delavec, živilskopredelovalni delavec, monter elementov, kovinarski delavec, snažilka, montažni delavec, inštalaterski delavec, pomožni gostinski delavec, pomožni električar, delavec v trgovini, ...
II.	zidar za zidanje in ometavanje, obdelovalec kovin, pleskar, kuharski pomočnik, pomožni gradbenik, ličar, pomožni klepar, voznik cestnih motornih vozil, polagalec keramičnih oblog, varnostnik, tesar opažev, gradbinec, ...
III.	lesar, strojni obdelovalec kovin, ročni obdelovalec kovin, bolničar, blagovni manipulant, valjavec, talilec barvastih kovin, talilec, strojni livar, gliničar, ...
IV.	ključavničar, varilec, prodajalec, električar, zidar, natakar, tesar, monter konstrukcij, voznik, slikopleskar, kuhar, elektromonter, elektroinštalater, avtomehanik, monter ogrevalnih naprav, mizar, ...

V.	elektrotehnik, ekonomski tehnik, strojni tehnik, gimnazijski maturant, tehnik zdravstvene nege, elektrotehnik elektronik, vzgojitelj predšolskih otrok, zdravstveni tehnik, gradbeni tehnik, ...
VI.	inž. strojništva, ekonomist (vsš), inž. elektrotehnike, inž. gradbeništva, poslovni sekretar, ekonomist za denarništvo, finance, računovodstvo, komercialist (vsš), pravnik, ekonomist za komercialno dejavnost, inž. kemijske tehnologije, ...
VII.+	uni. dipl. ekonomist, dipl. ekonomist (vs), doktor medicine, uni. dipl. pravnik, profesor razrednega pouka, dipl. vzgojitelj predšolskih otrok (vs), uni. dipl. inž. strojništva, dipl. inž. strojništva (vs), dipl. medicinska sestra, prof. defektologije, ...

Vir: Letno poročilo 2011, Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor in OS Ptuj

Struktura povpraševanja se kljub občasnim upadom povpraševanja v določenih dejavnostih, ni bistveno spremenila. Tako je še vedno največ zaposlitvenih možnosti na področjih kovinarstva in strojništva (npr. ključavničarji, orodjarji, varilci, preoblikovalci, inž. strojništva), elektrotehnike (npr. električarji-energetiki, elektroinstalaterji), gradbeništva (npr. zidarji, železokrivci, krovci, (uni.) dipl. inženirji gradbeništva), gostinstva in turizma (npr. natakarji in kuharji), farmacije in zdravstva (npr. farmacevti in zdravniki).

Najmanj zaposlitvenih možnosti je za delavce v tekstilni stroki, živilski stroki predvsem v slaščičarstvu, administratorje, poslovne tajnike, kmetijske, kemijske, upravne, komercialne, prometne in aranžerske tehnike ter gimnazijske maturante.

ZAPOSLOTITVE DELAVCEV IN PRIPRAVNIKOV

Po podatkih o prijavih v pokojninsko, invalidsko ter zdravstveno zavarovanje se je na podlagi predhodno prijavljenih potreb po delavcih oziroma pripravnikih v letu 2011 v Podravju zaposlilo 22.045 oseb, kar je za 6.919 oseb oz. slabih 23,9 % manj kot v letu 2007, v letu 2012 pa 21.310, kar je 26,43 % manj kot v letu 2007. Zaposlitve so odvisne tudi od usklajenosti potreb delodajalcev s kandidati za zaposlitev in njihovimi znanji. Tako se kažeta dva pola. V nekaterih poklicih ni možno pokriti kadrovskih potreb, gre predvsem za deficitarne poklice (poklici tehničnih in naravoslovnih smeri); na drugi strani pa je kandidatov z določenimi znanji preveč in predstavljajo suficit na trgu dela (poklici družboslovnih smeri).

Struktura zaposlitev po dejavnostih je podobna strukturi prijavljenih potreb:

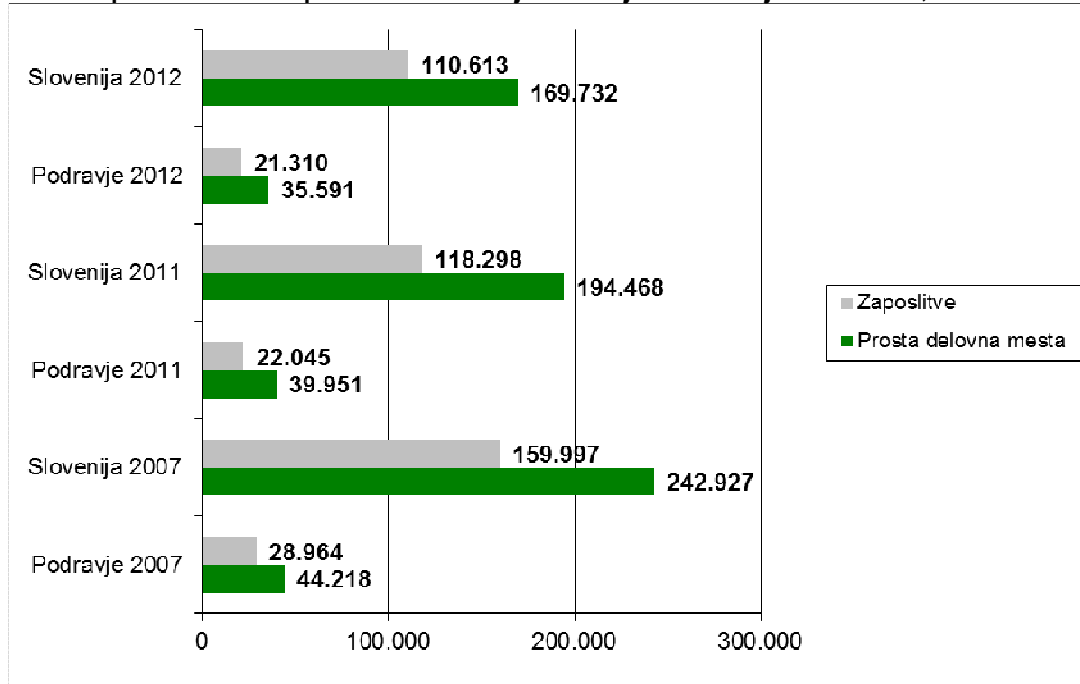
Dejavnost	Naziv dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD)	PODRAVJE		
		2007	2011	2012
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	226	174	160
B	Rudarstvo	69	10	13
C	Predelovalne dejavnosti	7.678	6.306	6.249
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	66	178	130
E	Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki	0	208	148
F	Gradbeništvo	6.053	4.222	5.011
G	Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	4.424	2.590	2.235
H	Promet in skladiščenje	1.783	1.188	962
I	Gostinstvo	1.671	1.594	1.160
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	0	256	240
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	487	327	297
L	Poslovanje z nepremičninami	3.486	179	149
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	0	1.260	1.071
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	0	1.045	1.296
O	Dejavnosti javne uprave in obrambe	395	155	97
P	Izobraževanje	1.028	952	926
Q	Zdravstveno in socialno varstvo	874	1.036	898
R	Kulturne razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	0	152	88
S	Druge dejavnosti	712	205	176
T	Dejavnosti gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	12	8	4
U	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0
SKUPAJ VSE ZAPOSLOTITVE		28.964	22.045	21.310

Pri opazovanju zaposlitev delavcev in pripravnikov glede na izobrazbeno strukturo ugotavljamo, da je bilo v letu 2011 največ zaposlitev delavcev in pripravnikov s IV. stopnjo izobrazbe (38,5 %), sledijo zaposlitve oseb s V. stopnjo izobrazbe (23,9 %) in oseb brez strokovne izobrazbe (18,6 %) in ter zaposlitve s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe (9,0 %), najmanjša sta deleža zaposlitev s VI. stopnjo izobrazbe (3,4 %) in bolonjskimi programi (0,2 %). Primerjava z letom 2007 kaže premik k zaposlovanju oseb z vedno višjimi stopnjami izobrazbe. Razmerja zaposlitev glede na stopnjo izobrazbe so bila v letu 2007 naslednja: 33,0 % s III. in IV. stopnjo, 29,6 % s I. in II. stopnjo izobrazbe, 26,3 % s V., 8,8 % s VII. ter 2,3 % s VI. ter stopnjo izobrazbe.

Z zaposlitvami je bilo v letu 2012 na območju Podravja pokritih 59,9 % potreb po delavcih in pripravnikih kar je manj kot v letu 2007, ko je ta delež znašal 65,5 %. Na ravni Slovenije je bilo v letu 2012 stanje ugodnejše, saj je bilo z zaposlitvami kritih 65,2 % potreb, medtem ko jih je bilo v letu 2007 65,9 %. Brezposelnost je poleg pomanjkanja novih delovnih mest tudi posledica strukturnega neskladja med zaposlitvenimi možnostmi in izobrazbo oz. strokovno usposobljenostjo iskalcev zaposlitve.

Slika 5: Potrebe po delavcih in zaposlitve na območju Podravja in Slovenije v letih 2007, 2011 in 2012

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, OS Maribor

Pri zaposlovanju je še vedno moč opaziti trend zaposlovanja za določen čas. Zaposlitve za določen čas predstavljajo kar 84,8% vseh zaposlitev v Podravju v letu 2012.

PRILIV IN ODLIV REGISTRIRANO BREZPOSELNIH OSEB

V Podravju se je v letu 2013 v evidenco brezposelnih na novo prijavilo 20.434 oseb. Priliv v register brezposelnih v Podravju je bil v letu 2013 kar za 4.731 brezposelnih večji kot v letu 2007. Tako visok priliv je predvsem posledica večjih prilivov v brezposelnost zaradi težjih pogojev poslovanja v času gospodarske krize, kar se je v letu 2013 močno odrazilo tudi na podravskem trgu dela. V omenjenem letu 2013 se je na novo v evidenco registrirano brezposelnih oseb prijavilo 859 oseb, ki so delo izgubile zaradi stečaja podjetja, 2.647 oseb, ki so bile opredeljene kot presežni delavci ter 11.485 oseb, ki jim je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas. Za primerjavo, v letu 2007 je bilo na novo prijavljenih zaradi stečaja podjetja 368 oseb, 1.472 oseb, ki so bile opredeljene kot presežni delavci ter 6.720 oseb, ki jim je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas

Odliv iz evidence brezposelnih na območju Podravja je v letu 2011 znašal 19.346 oseb, v letu 2013 pa 19.988. Odliv iz evidence brezposelnih na območju regije je bil v letu 2011 za 8,6 % večji kot v letu 2007, v letu 2013 pa za 10 % večji kot v letu 2007. Med odjavljenimi v letu 2011 je bilo 12.545 oseb, ki so se zaposlile, kar je za 17,8 % več kot v letu 2007, v letu 2013 pa 13.348, kar je za 25,3 % več kot v letu 2007. V Podravju je bilo v letu 2011 33,5 % ali 6.801 oseb odjavljenih iz evidence brezposelnih zaradi drugih razlogov (neizpolnjevanje obveznosti, upokojitve, izobraževanja, po lastni volji...), v letu 2013 pa 6.249 oseb, kar je 30,6 %.

Razmerje med prilivom in odlivom registrirano brezposelnih v letu 2012 je v Podravju znašalo 1 : 0,98 in je nekoliko bolj ugodno kot na ravni Slovenije, kjer znaša 1 : 0,95.

Tabela 13: Priliv in odliv registrirano brezposelnih po območnih službah

Območna služba	Prijavljeni				Vključeni v zaposlitev				Črtani iz evidence			
	2007	2011	2012	2013	2007	2011	2012	2013	2007	2011	2012	2013
Maribor	11.116	14.950	14.600	15.387	7.737	9.000	8.511	9.990	5.369	4.948	6.733	4.514
Ptuj	4.587	5.379	5.119	5.047	2.915	3.545	3.291	3.358	1.788	1.853	1.941	1.735
Podravje	15.703	20.329	19.719	20.434	10.652	12.545	11.802	13.348	7.157	6.801	8.674	6.249
Slovenija	73.544	99.674	106.858	108.344	49.117	61.010	58.320	65.054	31.746	35.664	42.770	35.595

Vir: Letna poročila 2007, 2011, 2012 in 2013, Zavod RS za zaposlovanje

IZVAJANJE UKREPOV AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA

Za zmanjševanje neskladij na trgu dela Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ) vključuje brezposelne osebe v ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Izobrazbena struktura vključenih v programe izobraževanja in usposabljanja v letu 2013 kaže na to, da se je v leto vključevalo največ brezposelnih s V. stopnjo izobrazbe in sicer 35,93 %, sledile so osebe s IV. stopnjo izobrazbe – teh je bilo med vključenimi 19,26 % in osebe s VII. Ali višjo stopnjo izobrazbe – teh je bilo 18,28 %.

Eden od programov Aktivne politike zaposlovanja so tudi javna dela.

4. PROGRAMI IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

V skladu s potrebami trga dela in z namenom povečevanja zaposlitvenih možnosti, ohranjanja delovne kondicije in zagotavljanja prilagodljivosti trgu dela ZRSZ napotuje brezposelne osebe v programe formalnega in neformalnega izobraževanja, usposabljanja ter v programe spodbujanja samozaposlovanja in kreiranja delovnih mest.

V obdobju 2007–2013 se na območju Podravja znižuje število brezposelnih oseb, vključenih v programe izobraževanja in usposabljanja. V letu 2011 je bilo v Podravju v programe izobraževanja in usposabljanja vključenih 8.736 brezposelnih oseb. V primerjavi z letom 2007 se je delež vključenih povečal za dobrih 53,29 %. V letu 2013 je bilo vključenih 2.972 oseb.

Pomemben del izobraževanja mlajših in starejših generacij sta tudi kultura in umetnost. Nevladne organizacije so glavne izvajalke neformalnega izobraževanja na področju kulture.

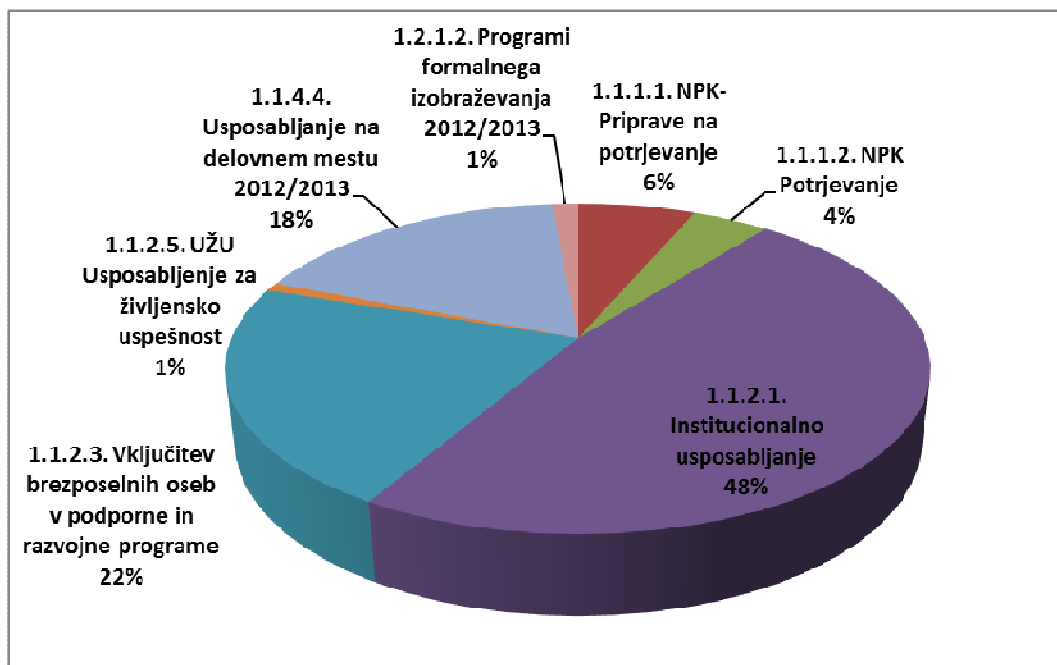
Med vsemi vključenimi v programe izobraževanja in usposabljanja v je bilo leta 2013 največ brezposelnih udeležencev starih med 30 in 40 let in sicer 32,0 %, sledijo osebe v starosti med 25 in 30 let (23,25 %) in nato osebe stare do 24 let.

Izobrazbena struktura vključenih v programe izobraževanja in usposabljanja v letu 2013 kaže na to, da se je v leto vključevalo največ brezposelnih s V. stopnjo izobrazbe in sicer 34,9 %, sledile so osebe s IV. stopnjo izobrazbe – teh je bilo med vključenimi 18,8 % in osebe s VII. Ali višjo stopnjo izobrazbe – teh je bilo 16,76 %.

V letu 2013 so se brezposelni v Podravju v največji meri vključevali v programe usposabljanja in izobraževanja, v programe spodbujanja samozaposlovanja in kreiranja delovnih mest.

S pomočjo vključitev v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja sta OS Maribor in OS Ptuj dosegli cilje, zastavljene v poslovnem načrtu in sicer povečanje zaposlitvenih možnosti iskalcev zaposlitve, dolgotrajno brezposelnih oseb in starejših od 50 let, kot tudi zmanjšanje števila brezposelnih oseb s prehodi v zaposlitve.

Slika 6: Število brezposelnih, vključenih v programe Ukrepa 1: Usposabljanje in izobraževanje v Podravju v letu 2013

Vir: Letno poročilo 2013, Zavod RS za zaposlovanje

ŠTIPENDIRANJE

Zahteve razvitega trga dela v ospredje vse bolj postavljajo pomembnost izboljšanja izobrazbene ravni prebivalstva. Zaostajanje v izobrazbeni strukturi, vedno večja socialna ogroženost določenih skupin prebivalstva in slab materialni položaj so ključni razlogi, ki kažejo na nujnost določene oblike pomoči pri vključevanju v proces izobraževanja in usposabljanja.

Vključevanje mladih v nadaljnje izobraževanje (srednje šole, višje strokovne šole in visoke šole) je na nacionalni ravni spodbujeno z državnimi in Zoisovim štipendijami. Število tovrstnih oblik pomoči na regionalni ravni se povečuje, kar vpliva na vključevanje mladih, predvsem iz socialno ogroženih družin, v nadaljnje izobraževanje.

Državne štipendije so nadomestile prejšnje republiške štipendije, ki jih je do leta 2007 podeljeval Zavod RS za zaposlovanje. Od spremembe zakonodaje na področju štipendiranja dalje državne štipendije dodeljujejo Centri za socialno delo.

Sistem štipendiranja temelji na:

- kadrovskih štipendijah, ki dijakom in študentom pomagajo priti do ustreznega poklica oz. izobrazbe, kar omogoča večjo zaposljivost,
- državnih štipendijah, ki so namenjene **spodbujanju izobraževanja in doseganja višje izobrazbene ravni upravičencev**. Hkrati pa je njen namen **vzbuditi odgovornost upravičencev za šolanje in študij ter skrajšati dobo študija**. Je dopolnilni prejemek, namenjen za kritje stroškov, ki nastanejo z izobraževalnim procesom.
- Zoisovih štipendijah za izrazito nadarjene vajence, dijake in študente z namenom dvigovanja izobrazbene ravni najsposobnejšega dela mladih.

KADROVSKO ŠTIPENDIRANJE

Namen kadrovskih štipendij je povezovanje človeških virov in zaposlovalne sfere, kajti podjetja si lahko preko dolgoročnega kadrovskega načrtovanja zagotovijo razvoj ustreznih kadrov in na ta način spodbudijo razvoj podjetij.

Kadrovske štipendije so v povprečju najvišje med vsemi vrstami štipendij, kljub temu pa jih veliko vsako leto ostane nepodeljenih. Prednost kadrovskih štipendij je v tem, da zagotavljajo takojšnjo prvo zaposlitev po končanem šolanju.

V iskanje kadrovskega štipenditorja je tako smiselno vključiti pregledovanje spletnih strani potencialnih kadrovskih štipenditorjev, javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije oz. pri nosilcih regijskih štipendijskih shem, ter pregledovanje javnih občil oziroma vzpostavitev neposrednega stika z delodajalci.

Večina kadrovskih štipendij vključuje poleg uspešnega nadaljevanja oziroma zaključka izobraževanja tudi obveznost zaposlitve pri štipenditorju po končanem izobraževanju. Ta obveznost je praviloma tudi terminsko opredeljena, največkrat se mora kadrovski štipendist pri štipenditorju zaposliti za najmanj za toliko časa, kolikor je prejemal kadrovsko štipendijo. Delodajalec se lahko s svojim kadrovskim štipendistom dogovori tudi za druge obveznosti, kot so obvezna počitniška praksa, diplomska naloga, vezana na podjetje, in podobno.

Regijske štipendijske sheme so določene z [Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja](#) in [Zakonom o štipendiranju](#). Podrobnejše je izvajanje enotnih regijskih štipendijskih shem določeno v [Pravilniku o izvajanju enotnih regijskih štipendijskih shem](#), ki ga sprejmejo regijske razvojne agencije.

Nosilec Regijske štipendijske sheme za Podravje je bil do leta 2012 Ekonomski institut Maribor – Center razvoja človeških virov, nato je shemo prevzela Fundacija Prizma, ki je leta 2014 predala shemo MRA. Nosilec RŠH

izvaja posredno sofinanciranje kadrovskih štipendij, ki jih dijakom in študentom namenjajo delodajalci s sedežem v Podravski regiji.

Kadrovsko štipendiranje prinaša koristi tako delodajalcu kot prejemniku štipendije (dijak, študent). Podjetja si s pomočjo sofinanciranja štipendij lahko zagotovijo ustrezne kadre, ki jih potrebujejo, sploh ko gre za profile, ki jih na trgu dela primanjkuje, in na ta način spodbudijo lasten razvoj. Na drugi strani imajo dijaki in študenti možnost, da že v času šolanja navežejo stike z delodajalci in imajo po uspešno zaključenem šolanju zagotovljeno zaposlitev.

DRŽAVNE ŠTIPENDIJE

Državne štipendije so nadomestile prejšnje republiške štipendije, ki jih je do leta 2007 podeljeval Zavod RS za zaposlovanje. Od spremembe zakonodaje na področju štipendiranja dalje državne štipendije dodeljujejo Centri za socialno delo.

Državno štipendijo lahko pridobijo dijaki in študenti, ki so starejši od 18 let in ki hkrati ob prvem vpisu v prvi letnik poklicne oziroma srednje šole niso bili starejši od 18 let oziroma ki ob prvem vpisu v prvi letnik višješolskega ali visokošolskega izobraževanja oziroma ob prvem vpisu na prvo, drugo ali tretjo stopnjo izobraževanja niso bili starejši od 26 let.

ZOISOVE ŠTIPENDIJE – ŠTIPENDIJE ZA IZRAZITO NADARJENE

V preteklosti je področje Zoisovih štipendij urejal Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Ta je dopuščal izjemno malo možnosti za pridobitev Zoisove štipendije v višjih letnikih srednješolskega ali na visokošolskem izobraževanju.

Od šolskega oziroma študijskega leta 2008/2009 dalje Zoisovo štipendiranje na podlagi Zakona o štipendiranju ([ZŠtip](#)), sprejetega julija 2007, izvaja Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije.

Novi sistem Zoisovega štipendiranja je razširil možnosti uveljavljanja pravice do Zoisove štipendije na celotno obdobje izobraževalne poti po enakih kriterijih ne glede na letnik in stopnjo izobraževanja.

Vlagatelji štipendij praviloma ne smejo hkrati prejemati katere od drugih štipendij ali drugih prejemkov za izobraževanje po drugih predpisih, ne smejo biti v delovnem razmerju oziroma ne smejo opravljati samostojne registrirane dejavnosti in ne smejo biti vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Tabela 14: Struktura štipendij od leta 2008 do 2013

Štipendist	Vrsta štipendije	PODRAVJE						SLOVENIJA					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Štipendisti - SKUPAJ	Kadrovske štipendije	801	784	639	539	488	473	160	6.531	5.605	4.704	4.049	3.746
	Državne štipendije	6.244	7.318	7.545	8.682	4.422	4.235	33.698	39.609	41.229	49.655	24.407	23.437
	Zoisove štipendije	1.986	2.159	1.984	1.943	1.737	1.648	12.968	14.048	13.131	12.483	11.012	10.507
Dijaki	Kadrovske štipendije	266	280	207	184	170	152	2.831	2.464	2.086	1.753	1.632	1.528
	Državne štipendije	4.084	4.664	4.729	5.308	1.524	1.444	21.261	24.864	25.400	29.925	7.976	7.780
	Zoisove štipendije	852	983	971	998	943	909	5.704	6.487	6.288	6.036	5.675	5.324
Študentje	Kadrovske štipendije	535	504	430	355	318	320	4.329	4.067	3.507	2.949	2.416	2.216
	Državne štipendije	2.160	2.654	2.811	3.349	2.889	2.784	12.437	14.744	15.794	19.577	16.359	15.603
	Zoisove štipendije	1.134	1.176	1.003	938	791	733	7.264	7.560	6.813	6.409	5.314	5.157

Vir: SI-STAT Statistični urad Slovenije

5. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Ponudba izobraževalnih programov v Podravju

Izobraženost prebivalstva postaja vse pomembnejši dejavnik razvoja in zagotavljanja konkurenčnih sposobnosti posameznih regionalnih in nacionalnih gospodarstev, za posameznika pa je ustrezna izobrazba in usposobljenost pomemben dejavnik uspešnega nastopa na trgu dela. Znanje postaja vse bolj pomemben dejavnik konkurenčnosti nacionalnega gospodarstva, povečevanje vlaganj v razvoj človeških virov pa predpogoj za prehod v na znanju temelječo družbo, zmanjšanje neskladij na trgu delovne sile, zagotavljanje pogojev za večjo kakovost življenja, boljši socialni položaj in družbeno povezanost. Izobraževalni sistem – njegova razvitost in prilagodljivost, je eden od pomembnih dejavnikov potencialnega razvoja regije in njene konkurenčnosti. Težišče gospodarskega razvoja prehaja na kvalificirano in visoko izobraženo delovno silo, izobrazbeni minimum postaja srednješolska izobrazba.

Zakonodajne spremembe vnašajo spremembe v sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja ter usposabljanja, med katerimi je potrebno omeniti predvsem večjo vlogo praktičnega usposabljanja (dualni sistem), sodelovanje gospodarstva v procesu odločanja, večjo odgovornost delodajalcev pri oblikovanju, financiranju in izvajanju programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja (socialno partnerstvo) in uvedbo različnih možnosti za pridobitev poklicnih kvalifikacij. Izobrazbena raven, zastarele kvalifikacije in pomanjkanje povpraševanja po določenih profilih kažejo na potrebo po uvedbi oziroma razširitvi različnih načinov in ukrepov za pridobitev formalne izobrazbe za odrasle (npr. certificiranje in priznavanje kvalifikacij, pridobljenih izven formalnega izobraževanja in usposabljanja, modularno izobraževanje in usposabljanje, neformalno izobraževanje, študij na daljavo...), mehanizmov za zagotavljanje ustreznega vrednotenja neformalnega izobraževanja, programov usposabljanja za pridobitev ključnih kvalifikacij (informacijska tehnologija, komuniciranje, znanje jezikov, timsko delo, usposabljanje za podjetništvo itd.) in različnih programov prešolanja in prekvalificiranja. Zmogljivosti izobraževanja odraslih je potrebno razširiti in izboljšati programsko ponudbo, tako z vidika vsebinske prenove kot samega izobraževalnega procesa ter ustrezne regionalne razporeditve.

Tabela 15: Vrtci, osnovne šole in študenti visokošolskih zavodov po občinah stalnega prebivališča v Podravju, 2007–2013

Vrtci po občinah in število vključenih otrok	Osnovne šole po občinah in število učencev								Študenti terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča		Diplomanti terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča	
	2007		2013		2007		2013		2007	2013	2007	2013
	Število vrtcev - SKUPAJ	Število otrok - SKUPAJ	Število vrtcev - SKUPAJ	Število otrok - SKUPAJ	Število šol - SKUPAJ	Spol - SKUPAJ	Število šol - SKUPAJ	Spol - SKUPAJ	Spol skupaj		Spol skupaj	
SLOVENIJA	811	61359	960	83700	852	164768	839	165036	115445	90622	16680	18774
PODRAVJE	132	8812	137	11640	118	24353	110	23590	15919	12922	2288	2758
Benedikt	1	75	1	107	1	256	1	268	73	112	7	22
Cerkvenjak	1	38	1	53	1	239	1	192	86	63	6	21
Cirkulane	1	33	1	61	2	302	1	165	97	65	8	15
Destričnik	1	48	1	66	1	256	1	228	98	104	16	15
Dornava	1	56	1	88	2	282	2	236	128	108	15	27
Duplek	3	171	3	275	4	464	4	465	302	295	44	77
Gorišnica	2	96	1	146	1	386	1	375	201	177	25	31
Hajdina	-	-	1	112	1	247	1	228	181	138	30	26
Hoče - Slivnica	3	288	3	389	3	737	3	814	579	453	82	86
Juršinci	1	44	1	108	1	196	1	201	100	91	14	18
Kidričevo	2	221	2	284	3	553	3	475	357	309	42	76
Kungota	3	117	3	167	3	331	3	366	204	171	43	39

Lenart	5	302	3	366	3	643	2	626	376	327	56	62
Lovrenc Pohorju	1	67	1	94	1	222	1	229	163	109	19	21
Majšperk	1	57	1	93	3	316	3	310	228	191	25	52
Makole	1	52	1	78	1	160	1	151	100	84	10	16
Maribor	41	3368	42	4129	28	7595	23	7381	5636	4294	856	993
Markovci	1	75	1	143	1	326	1	314	204	181	33	39
Miklavž na Dravskem polju	2	162	2	207	2	434	2	518	336	250	58	57
Oplotnica	3	89	3	156	2	335	2	314	210	193	30	31
Ormož	6	361	6	421	7	1142	6	957	543	516	71	81
Pesnica	4	218	4	256	4	606	4	577	326	259	45	56
Podlehnik			1	41	1	128	1	109	92	79	11	11
Poličane	2	106	3	166	1	366	1	359	233	162	28	34
Ptuj	9	893	11	926	6	1808	5	1698	1355	987	192	212
Rače - Fram	2	149	2	273	2	523	2	569	333	300	37	61
Ruše	3	151	2	180	1	487	1	439	340	255	61	53
Selnica ob Dravi	3	109	3	135	3	364	3	321	238	188	23	38
Slovenska Bistrica	15	852	14	1098	11	1999	11	2119	1327	1115	187	226
Središče ob Dravi	1	42	1	69	1	152	1	129	114	84	19	22
Starše	2	97	2	130	2	312	2	324	219	176	25	35
Sveta Ana	2	94	1	81	2	243	2	239	84	83	11	17
Sveta Trojica v Slov. goricah	-	-	1	59	1	190	1	176	107	102	19	20
Sveti Andraž v Slov. goricah	1	23	1	33	1	79	1	56	38	54	7	6
Sveti Jurij v Slov. goricah	-	-	1	57	1	193	1	171	71	88	17	17
Sveti Tomaž	1	41	1	59	1	201	1	168	106	81	10	15
Šentlji	4	206	4	232	4	674	4	639	310	268	51	54
Trnovska vas	1	31	1	55	1	56	1	79	51	63	8	12
Videm	2	80	3	179	3	435	3	388	241	232	30	41
Zavrč	-	-	1	28	-	-	1	119	51	54	5	7
Žetale			1	40	1	115	1	98	81	61	12	16

Vir: Statistični urad RS

Potrebe po znanjih, veščina, spretnostih zaposlenih se nenehno spreminjajo, kar zahteva hiter odziv na strani ponudbe izobraževalnih programov in programov usposabljanja. Sedanji pretežno klasični šolski sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja še ni sposoben hitrega odzivanja na spremembe na trgu dela. Potrebe gospodarstva po veščinah, znanjih in spretnostih so vse premalo upoštevane zato je potrebno vložiti veliko naporov v izgradnjo ustreznega, kompleksnega in fleksibilnega sistema izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh.

Vzgojno varstveni in šolski sistem je v regiji relativno dobro razvit in obsega predšolsko vzgojo, osnovnošolsko, srednješolsko, višje strokovno izobraževanje ter visokošolsko izobraževanje.

▪ **Predšolska vzgoja**

V Podravju imamo dobro razvit in poenoten sistem predšolske vzgoje, zaskrbljujoča nizka rodnost in upadanje števila otrok iz obdobja 2000-2004 se je zdaj spremenila. Število otrok v vzgojno varstvenih zavodih/vrtcih v Podravju se je v šolskem letu 2012/2013 v primerjavi s šolskim letom 2007/2008 povečalo za več kot 32,1% oz. za 2.828 otrok. Prav tako se je povečalo število zavodov predšolske vzgoje iz 132 na 137 in imajo sedaj vse občine v Podravju zavod za predšolsko vzgojo.

▪ **Osnovnošolsko izobraževanje**

Tudi osnovnošolsko izobraževanje je dobro razvejano. Na območju statistične regije Podravje se je število osnovnošolskih institucij v opazovanem obdobju zmanjšalo za osem institucij, opazno pa je upadlo tudi število

učencev. Tako se je na območju regije število učencev v letu 2012/2013 v primerjavi z letom 2007/2008 znižalo za nekaj več kot 6 % oz. 763 učencev.

▪ **Srednješolsko izobraževanje**

Srednješolski sistem v Podravju obsega 22 šol. Skoncentrirane so predvsem v občini Maribor, kjer je lociranih 17 srednjih šol, 2 sta v občini Ptuj, po ena pa v občinah Slovenska Bistrica, Ruše in Ormož.

Srednješolska izobraževalna ponudba v Podravju obsega:

- programe nižjega poklicnega izobraževanja,
- srednješolske poklicne programe,
- srednje tehniško izobraževanje,
- poklicno tehniško izobraževanje,
- splošno srednješolsko izobraževanje – gimnazije, ki se delijo na splošne in tehniške gimnazije.

▪ **Terciarno izobraževanje (višješolsko in visokošolsko izobraževanje)**

Podravje oz. Maribor čedalje bolj utrjuje svoje mesto drugega univerzitetnega središča v Sloveniji. V okviru Univerze v Mariboru deluje 17 fakultet (Ekonomsko-poslovna fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, Fakulteta za energetiko, Fakulteta za gradbeništvo, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Fakulteta za organizacijske vede, Fakulteta za strojništvo, Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta, Pravna fakulteta, Fakulteta za varnostne vede, Medicinska fakulteta, Fakulteta za zdravstvene vede, Fakulteta za logistiko, Fakulteta za naravoslovje in matematiko in Fakulteta za turizem) in 2 zasebni (DOBA Fakulteta in Evropski center Maribor).

Na območju Podravja se izvajajo tudi programi višjega strokovnega izobraževanja. Te šole ponujajo dvoletne strokovne programe, ki so zasnovani kot posebna oblika terciarnega izobraževanja in vsebujejo precej praktičnega usposabljanja. Izobraževanje v Podravju izvajajo višje strokovne šole, ki so institucionalno ločene od visokega šolstva in sicer (DOBA Fakulteta, Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Maribor, Izobraževalni center Piramida Maribor, višja strokovna šola, Lesarska šola Maribor, višja strokovna šola, Prometna šola Maribor, višja strokovna šola, Tehniški šolski center Maribor, višja strokovna šola, B2, izobraževalni center – višja strokovna šola, Academia – višja strokovna šola ter Šolski center Ptuj, višja strokovna šola).

Število študentov visokošolskih programov iz podravskega območja se je v šolskem letu 2010/2011 v primerjavi s šolskim letom 2007/2008 zmanjšalo za slabih 19%. V šolskem letu 2012/2013 je tako študiral 12.922 študentov iz Podravja, kar je predstavljalo dobrih 14% vseh slovenskih študentov visokošolskih programov.

V letu 2013 je terciarno (višješolski, visokošolski, podiplomski) izobraževanje uspešno zaključilo 21,3 % oz. 2.758 študentov iz Podravja, kar je za 20,5 odstotka več kot v letu 2007.

Področje Mladi in mobilnost je v okviru prioritete pobude uvrščeno v strategijo pametne, trajnostne in vključujoče gospodarske rasti v okviru Evropa 2020. Pobuda izhaja iz stališča, da tako v Evropi kot v Sloveniji ni bilo zadostnega prilagajanja izobraževanja in usposabljanja usmerjenega potrebam mladih. Prav tako podatki kažejo na prenizko število mladih, ki prihajajo v Slovenijo in odhajajo v tujino, tako v izobraževalnem kot gospodarskem sektorju, kar posledično pomeni, da splošni cilji Evropske unije niso bili dosežene.

Rezultati raziskav kažejo na to, da delodajalci dajejo prednost mlademu kadru z delovnimi izkušnjami, pridobljenih tudi v tujini². Podatki z Univerze v Mariboru kažejo na to, da mladi prepoznajo priložnost odhoda v tujino zgolj v izobraževalnem procesu za pridobitev formalne izobrazbe. Podobne prakse v procesu pridobivanja praktičnih in delovnih izkušenj pa se ne poslužujejo, kljub temu da delodajalci opozarjajo na pomemben vidik pridobivanja zahtevanih praktičnih izkušenj in znanj.

Tabela 16: Število študentov Univerze v Mariboru, ki so opravili praktično usposabljanje v tujini (outgoing) v okviru programa Erasmus po fakultetah Univerze v Mariboru v obdobju od 2007 do 2012

Članica UM/študijsko leto	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	SKUPAJ
MF	0	0	4	14	13	31
FER	4	5	5	8	5	27
EPF	1	3	4	9	8	25
FS	1	9	4	3	2	19
PF	1	3	4	1	2	11
FG	1	2	1	0	4	8
FF	2	2	1	0	1	6
FL	0	0	0	3	3	6
FOV	1	0	2	0	1	4
FKKT	0	0	1	0	2	3
FKBV	2	0	0	0	1	3
PEF	0	0	0	0	2	2
FVV	0	1	0	0	0	1
FNM	0	0	0	1	0	1
SKUPAJ	13	25	26	38	44	147

Vir: Univerza v Mariboru; Sodelovanje Univerze v Mariboru z okoljem - nekateri vidiki³

Cilji tovrstne mobilnosti je pomagati študentom in mladim, da se prilagodijo zahtevam na evropskem trgu dela, razvijejo specifične spretnosti, vključno z jezikovnimi spretnostmi in izboljšajo razumevanje ekonomske in socialne kulture določene države v kontekstu pridobivanja delovnih izkušenj. Podravska regija z drugo največjo slovensko Univerzo mora tako ustvarjati okolje za spodbujanje sodelovanja med visokošolskimi institucijami in podjetji ter prispevati k razvoju kroga dobro izobraženih, odprto mislečih in mednarodno izkušenih mladih ljudi v bodoče strokovnjake.

▪ Izobraževanje odraslih v Podravju

Izobraževanje odraslih je zapleten in razvejan sistem, v katerega poleg tradicionalnih, formaliziranih oblik izobraževanja, ki vodijo v pridobitev izobrazbe, spadajo tudi enostavnejše neformalne, nove in alternativne oblike izobraževanja odraslih. Kompleksnost področja izobraževanja odraslih se kaže v številni in raznoliki ponudbi programov izobraževanja in usposabljanja. V Podravju je relativno dobro razvita mreža institucij za izobraževanje in usposabljanje odraslih. Institucije se delijo na tiste, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in usposabljanjem odraslih kot glavno dejavnostjo in tiste, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in usposabljanjem odraslih kot dodatno dejavnostjo.

Odrasli lahko strokovno izobrazbo pridobijo tudi v srednješolskih oddelkih za izobraževanje odraslih. V šolskem letu 2004/2005 je na območju Podravja možnost izobraževanja odraslim nudilo 16 srednjih šol in sicer: Srednja

² Raziskava o ekonomskem, socialnem, bivalnem položaju in mednarodni mobilnosti mladih, MVZT 2010, http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_visoko_solstvo_in_znanost/sekter_za_visoko_solstvo/statistika_in_analize_s_podrocja_visokega_solstva/, pridobljeno na dan 20.3.2013

³ [http://www.um.si/en/quality/eua-evaluation/Documents/A36%20Cooperation%20with%20Local%20Environment.%202012%20\(only%20in%20SLO\).pdf](http://www.um.si/en/quality/eua-evaluation/Documents/A36%20Cooperation%20with%20Local%20Environment.%202012%20(only%20in%20SLO).pdf), pridobljeno na dan 19.3.2013

kmetijska šola, Srednja šola kmetijske mehanizacije, Srednja šola za oblikovanje, Srednja zdravstvena šola Juga Polak, Srednja strojna šola, Srednja elektro-računalniška šola, Srednja šola za gostinstvo in turizem, Srednja trgovska šola, Živilska šola Maribor, Srednja strojna in poslovna šola, Srednja gradbena šola, Srednja lesarska šola, Gimnazija in srednja kemijska šola Ruše, Poklicna in tehniška kmetijska šola Ptuj ter Ekonomska šola Ptuj.

Programi izobraževanja in usposabljanja namenjeni odraslim izvajanja na območju Podravja 5 ljudskih univerz, ki se nahajajo v Mestni občini Maribor, občini Ormož, Mestni občini Ptuj, občini Lenart in Mestni občini Slovenska Bistrica. Ljudske univerze ponujajo pestro paleto izobraževalnih programov in programov usposabljanja med katere sodijo programi za pridobitev izobrazbe, formalni in neformalni programi usposabljanja in izpopolnjevanja, verificirani in neverificirani programi jezikovnega izobraževanja, programi računalniškega opismenjevanja, programi splošnega izobraževanja (izobraževalne delavnice za različne ciljne skupine, programi za prosti čas, študijski krožki in drugi) ter omogočajo pridobivanje sodobnih znanj in spretnosti, pomembnih za povečevanje konkurenčnih prednosti posameznika in družbe kot celote.

Razen navedenih izobraževalnih institucij na območju Podravja odraslim programe izobraževanja in usposabljanja nudijo tudi zasebne in druge izobraževalne ustanove. Na območju Podravja deluje več kot 20 zasebnih in drugih izobraževalnih ustanov, ki prav tako kot ljudske univerze ponujajo različne izobraževalne programe in programe usposabljanja za pridobitev ustrezne izobrazbe ali pridobitev dodatnih znanj ter veščin za povečevanje konkurenčnih prednosti na trgu dela. Med ključne predstavnike teh institucije v regiji spadajo: DOBA, ki spada med največje zasebne ponudnike izobraževalnih programov in programov usposabljanja za mladino in odrasle, Academia d.o.o., B2 izobraževalni center, Pisk d.o.o., Animacija d.o.o., Ivanuša contactum d.o.o., Izza in drugi.

Vključevanje odraslih v proces izobraževanja in usposabljanja ni ravno ugodno, po stopnji udeležbe odraslih v izobraževanju se Slovenija namreč uvršča med države, ki si šele utirajo pot v družbo znanj in vseživljenjskega učenja. Odrasli so premalo motivirani za vključevanje v programe izobraževanja in usposabljanja, nimajo učnih navad, večkrat pa se tudi zaradi nepripravljenosti in objektivnih težav prilagajanja spremembam težko odločijo za različne oblike izobraževanja in usposabljanja. Tehnološke spremembe in z njimi povezane spremembe v zahtevnosti in vrsti dela zahtevajo od zaposlenih ne le večkratno izpopolnjevanje temveč tudi občasno temeljito obnovo znanja ali pridobitev višje izobrazbe. Zato je vzpodbujanje in širjenje kulture vseživljenjskega učenja ključnega pomena za ohranjanje zaposljivosti aktivnega prebivalstva in s tem ohranjanja konkurenčnih prednosti gospodarstva, saj znanja ob hitrih tehnoloških spremembah tudi hitro zastarijo.

Potrebe po izobraževanju in usposabljanju v regiji

V Podravski regiji je bilo 2011 šolajočih 14.365 študentov, ki zaradi slabega povezovanja trga dela z izobraževalnimi programi niso kvalificirani za potrebe trga dela. Primanjkuje jim znanj in veščin ter specifičnih znanj, kar se odraža v večji nezaposljivosti, hkrati pa gospodarstvo postavlja v nekonkurenčen položaj. Izobraževalne institucije v regiji niso sledile in se prilagodile hitremu razvoju novih znanj, potrebe po novih znanjih pa so se neprestano spreminjale. Posledično so podjetja iskala kvaliteten kader v drugih regijah ali v tujini, v Podravski regiji pa je ostal visoko izobražen kader, ki nima primerne zaposlitve.

Prav tako izobraževalne ustanove niso pridobile nujno potrebnih informacij o trgu dela in njegovih potrebah, kar bi omogočalo prilagajanje študijskih programov, v smislu pridobivanja specifičnih znanj in veščin ter praks.

Glede na trende in prakso Evropske unije je pričakovati, da bo treba v prihodnje programe izobraževanja in usposabljanja tesneje povezati s potrebami podjetij in predvsem povečati njihovo učinkovitost z vidika zaposlovanja udeležencev. Hiter razvoj zahteva nova, sodobna znanja, potrebe po znanjih pa se v skladu z razvojem tudi neprestano spreminjajo. Nova znanja je potrebno pridobiti hitro, zato je potrebno povečati predvsem ponudbo podjetjem prilagojenih programov – t.i. »tailor made« programov.

Formalni izobraževalni sistem ostaja zelo prioriteten mesto pridobivanja znanja, spretnosti in kompetenc, vendar pa se je potrebno zavedati, da po podatkih strategije EU 2020, formalno pridobljena znanja ne zadostujejo več za

vedno bolj specifična delovna mesta in njihove zahteve. Neformalna znanja, izkušnje in neformalno pridobljene kompetence pomenijo nov vir znanja in kompetenc, ki ga je potrebno ovrednotiti in ga ustrezno umestiti tako v izobraževalni kot delovni proces. Na nacionalni ravni se formalni sistem izobraževanja in usposabljanja sicer prilagaja, vendar ne tako učinkovito in odzivno, da bi omogočal posamezniku hitrejši in zanesljivejši vstop na trg dela.

Da bi izobraževalno ponudbo čim bolj prilagodili povpraševanju po znanju, je potrebno natančneje poznati zahteve in potrebe delodajalcev po znanjih in usposobljenosti zaposlenih in bodočih zaposlenih. Rezultati Analiz potreb po izobraževanju in usposabljanju izvedenih v obdobju 1997 do 20004 kažejo predvsem na potrebe po usposabljanju na naslednjih področjih:

- **vodenje in management** podjetij, vedno bolj poudarek na srednjem managementu,
- spretnost/**veščine komuniciranja**, kot eden ključnih dejavnikov za uspešno poslovanje podjetij,
- **tuj jezik** je dandanes znanje, ki je nujno potrebno za navezovanje in ohranjanje stikov s poslovnimi partnerji in je ključnega pomena v času priključevanja Evropski uniji in prodoru na tuje trge. Tega se zavedajo tudi podravska podjetja in čeprav izobraževalne institucije ponujajo tovrstne programe v podravski regiji so potrebe po tovrstnem izobraževanju še zmeraj velike. Izstopajo potrebe po poznavanju **nemškega in angleškega jezika**,
- **računalništvo in informacijska tehnologija**, ki spodbujata razvoj novih oblik dela in možnosti zaposlovanja. Vse več je zahtev po nujnosti strateškega izenačevanja ponudbe in povpraševanja po strokovnjakih informacijske tehnologije, bodisi s tesnejšo povezavo med univerzitetnimi središči in podjetji bodisi z dodatno ponudbo drugih izobraževalnih oblik na področju informacijske tehnologije,
- **tehnološka znanja in inovacije**, ki bodo spodbudila razvoj in ustanavljanje visoko tehnološko razvitih podjetij,
- **podjetnost in kreativnost** za uspešne izzive v gospodarstvu v malih in srednje velikih podjetjih,
- **razvoj človeških virov** – obujanje kadrovske funkcije v podjetjih s poudarkom na uvajanju sodobnih pristopov in oblik dela,
- **skrb za zdravje in dobro počutje**.

Ponudba znanja ni usklajena z razvojnimi potrebami trga delovne sile, zato je prioriteten razvoj napovedovanja potreb, posodabljanje učnih programov v povezavi s praktičnim in neformalnim izobraževanjem (Strategija razvoja Slovenije, Izhodišča), v katerem morajo sodelovati vsi akterji razvoja (izobraževalci, delodajalci, delojemalci, vlada). Za polno izrabo znanja je potreben kakovosten in učinkovit šolski sistem po eni strani, po drugi pa nadgrajen s procesom neformalnega in priložnostnega vseživljenjskega učenja, zagotavljanje prenosa znanja v gospodarstvo ter sistematično povezovanje med vsemi akterji. Težje vključevanje mladih na trg delovne sile ter posledično pozno osamosvajanje lahko vodi tudi do pojava bega možganov, zato je potrebno nameniti posebno skrb mladim, predvsem z vidika učinkovitejšega prehoda na trg dela, kamor se mora usmeriti največ ukrepov.

Na področju Podravske regije še vedno ostaja prisoten nesistematičen pristop pri celostni ponudbi in izvajanju neformalnega izobraževanja. Razmere na trgu dela v Podravju tako povzročajo vse več dolgotrajne brezposelnosti in izključenosti ranljivih skupin iz trga dela, zato je ključnega pomena njihovo usposabljanje in nadaljnja podpora pri vključevanju na trg dela.

⁴ Analiza in napovedi potreb po usposabljanju v Podravju, eim, Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov, 1997, 1998, 1999, 2000; 2006.

6. DRUŽBENO SOCIALNI PROSTOR

Zdravstvo in socialno varstvo

a. Zdravstveno stanje prebivalstva

Zdravje je pomemben element kakovosti življenja in blaginje, prebivalci Slovenije in Podravja uvrščamo zdravje na sam vrh lestvice vrednost, hkrati pa je tudi pomemben družbeni kapital, ki je predpogoj za družbeni in gospodarski razvoj. Zdravje pa ni le odgovornost zdravstvenega sektorja, soustvarja ga celotna družba.

Kazalniki umrljivosti so v opazovanem obdobju (2004-2013) upadli tako v Podravju kot tudi na območju celotne Slovenije. Če Podravje primerjamo s povprečjem Slovenije pa ugotovimo višje stopnje umrljivosti v obeh primerjalnih letih. Povprečna starost umrlega je prav tako nižja kot velja za slovensko povprečje.

Tabela 17: Osnovni podatki o umrlih, 2004 in 2013

		2004			2013		
		Umrli na 1000 prebivalcev	Umrli dojenčki na 1000 živorojenih	Povprečna starost umrlega	Umrli na 1000 prebivalcev	Umrli dojenčki na 1000 živorojenih	Povprečna starost umrlega
Spol SKUPAJ	Slovenija	9,3	3,7	72,5	9,4	2,9	76,1
	Podravska	9,9	3,5	71,7	10,4	1,4	75,7
Moški	Slovenija	9,7	3,5	68,3	9,4	3,0	71,9
	Podravska	10,3	3	67,2	10,5	1,3	71,2
Ženske	Slovenija	8,9	3,8	76,9	9,4	2,9	80,3
	Podravska	9,5	4	76,4	10,3	1,4	80,2

Vir: Statistični letopis RS, SI-STAT podatkovni portal

Tabela 18: Umrli po najpogostejših vzrokih smrti v letih 2007 in 2013 v %

		2007						2013					
		Vzrok smrti SKUPAJ	Neoplazme	Bolezni obtočil	Bolezni dihal	Bolezni prebavil	Poškodbe, zastrupitve in nekatere druge posledice zunanjih vzrokov	Vzrok smrti SKUPAJ	Neoplazme	Bolezni obtočil	Bolezni dihal	Bolezni prebavil	Poškodbe, zastrupitve in nekatere druge posledice zunanjih vzrokov
Spol - SKUPAJ	SLOVENIJA	18584	5624	7613	1062	1197	1597	19334	6084	7504	1335	1089	1379
	Podravska	3205	908	1342	163	235	290	3358	1019	1309	224	219	257
Moški	SLOVENIJA	9473	3194	3229	567	698	1079	9555	3394	3056	631	629	867
	Podravska	1671	531	587	100	139	195	1677	588	517	116	125	153
Ženske	SLOVENIJA	9111	2430	4384	495	499	518	9779	2690	4448	704	460	512
	Podravska	1534	377	755	63	96	95	1681	431	792	108	94	104

Vir: Inštitut za varovanje zdravja RS, Statistični urad RS

Vzroki umrljivosti v Podravju so predvsem: bolezni obtočil, neoplazme (novotvorbe), bolezni dihal, poškodbe, zastrupitve ter drugi zunanji vzroki. Za Podravje in celotno Slovenijo sta med leti 2007 in 2013 značilna upadanje deleža smrti zaradi bolezni obtočil in dihal in poškodb, zastrupitev ter drugih zunanjih vzrokov, medtem ko se je povečal delež smrti zaradi rakavih obolenj. V Podravju so najpogostejši vzrok smrti predstavljale bolezni obtočil, katerih delež je v letu 2013 znašal 39%.

Tabela 19: Nekateri kazalniki na področju zdravstva v Podravju

	Slovenija	Podravje
Zdravniki/10.000 prebivalcev	26,4	25,4
Medicinske sestre s (srednjo, višjo in visoko izobrazbo)/10.000 preb.	82,7	86,9
Zobozdravniki/10.000 preb.	6,5	5,5
Farmacevti/10.000 preb.	6,2	5,4
Bolnišnične postelje/10.000 preb.	45,5	52,4
Bolniški stalež za polni delovni čas (%)	4,2	5,3
Število dničasne odsotnosti na zaposlenega	15,4	19,4
Število primerov odsotnosti na 100 zaposlenih	90,4	96,7
Nezgode pri delu na 1.000 zaposlenih	21,6	26,3
Smrtne nezgode pri delu (vključno pot na delo in iz dela) na 10.000 zaposlenih	0,3	0,2
Stopnja zdravljenih (stacionarno) na rehabilitaciji na 1.000 prebivalcev	10,2	11,9
Zdravniški recepti na prebivalca	8,2	8,7

Vir: Slovenske regije v številkah 2014, Statistični letopis, http://www.stat.si/publikacije/pub_regije.asp

Podravska regija po številu zdravnikov nekoliko zaostaja za slovenskim povprečjem, medtem ko je število zdravstvenega osebja na 10.000 prebivalcev višje. Prav tako Podravje zaostaja za slovenskim povprečjem po številu zobozdravnikov in farmaceutov, medtem ko razpolaga z nekaj več bolnišničnih postelj kot je povprečje v Sloveniji na 10.000 prebivalcev.

7. KULTURA

Področje kulture in umetnosti v Podravski regiji se odlikuje z izjemno raznoliko in inovativno produkcijo, ki obsega tako glasbeno, uprizoritveno, intermedijsko, likovno, literarno in skupnostno-umetnostno področje ukvarjanja. Navkljub zaostrenim gospodarskim razmeram, ki so močno oslabile stabilnost javnih in zasebnih institucij, kot tudi aktivne posameznike, nastaja v Podravju kakovostna in bogata kultura, ki je prepoznavna tako v lokalnem kot mednarodnem prostoru in ki s svojo inovativnostjo in ustvarjalnostjo prispeva k konkurenčnosti regije, omogoča razvoj novih delovnih mest in ohranja kulturno dediščino. Kulturna dediščina je lahko močan akter gospodarskega in družbenega razvoja, z razvojem uporabniku usmerjenih programov pa se zgleduje po sodobnih trendih. Vzpostavitev interdisciplinarnih in podpornih izobraževalnih programov v umetnosti lahko še dodatno spodbudi ustvarjalnost regije in njene veščine in znanja promovira v nacionalnem in mednarodnem prostoru.

Kulturni ustvarjalci s svojim delovanjem prispevajo k razvoju v številnih sektorjih: ustvarjalna področja so inkubatorji novih idej, ki so enako kot v umetnosti pogoj napredka tudi v industriji, poslovanju, raziskovanju, javni upravi, turizmu itd. Kultura in umetnost iz svoje težnje po sintezi nenehno spodbujata, vzpostavljata sodelovanje z ostalimi sektorji in tako doprinašata k razmahu medsektorskega sodelovanja

Predvidena je rast javnih sredstev za sofinanciranje neodvisnih kulturnih produkcij v nevladnem sektorju, ki so se po Evropski prestolnici kulture 2012 predvidljivo pomnožile ter predstavljajo nepogrešljiv del kulturnega dogajanja v mestu ter zagotavljanje stabilnega delovanja javnih zavodov, ki predstavljajo podporno okolje vsem akterjem v kulturi in umetnosti. Ker gre pri vsem tem za kulturne vplive daleč preko mestnih meja, je ob odsotnosti pokrajinske organiziranosti nujno, da se pri financiranju poleg mesta v večji meri angažira tudi država.

Osrednji središči kulturnega udejstvovanja v Podravju predstavljata Mestni občini Maribor in Ptuj, ki sta v obdobju 2007–2013 bili deležni sredstev za investicije s strani države. Mestna občina Ptuj je prejela 748.552,00 EUR za ureditev prostorov za ZVKD in Zgodovinski arhiv Ptuj, Mesta občina Maribor je prejela sredstva Zakona o kulturnem tolarju za gradnjo Lutkovnega gledališča v vrednosti 2.793.878 EUR (Vir podatkov: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport).

Tabela 20: Nekateri kazalniki na področju kulture

2013	SLOVENIJA	PODRAVJE
Število muzejev in razstavišč na 10.000 prebivalcev	0,8	0,6
Obisk otrok in mladine v muzejih in razstaviščih (% od vseh obiskovalcev)	18,6	29,5
Občasne razstave v muzejih in razstaviščih (% od vseh razstav)	74,5	87,6
Mladi, stari do 15 let, ki so včlanjeni v splošne knjižnice (% med vsemi člani splošnih knjižnic)	31,2	30,2
Povprečno število obiskov splošne knjižnice na člana splošne knjižnice	21	16
Povprečno število izposojenih enot knjižnega gradiva na člana splošne knjižnice	49	43

Vir: Statistični urad RS, Regije v številkah 2014

Muzejska mreža v Podravju sloni na Pokrajinskem muzeju Maribor in Pokrajinskem muzeju Ptuj-Ormož, ki povezuje dejavnosti premične kulturne in žive dediščine z drugimi akterji gospodarskega in družbenega razvoja.

Mreža splošno izobraževalnih knjižnic je v Podravju relativno dobro razvita. Status osrednje območne knjižnice imata Maribor in Ptuj, osrednjo knjižnico Lenart, krajevno knjižnico pa Ruše, Hoče-Slovnica, Duplek, Pesnica, Šentilj in Lovrenc na Pohorju. Ostale občine imajo postajališča Bibliobusa. Dobro je razvita tudi knjižnična dejavnost na posameznih osnovnih in srednjih šolah ter fakultetah. Povprečno število izposojenih enot gradiva je v Podravju nekoliko nižje, kot je povprečje Slovenije, prav tako pa Podravje zaostaja za povprečnim številom obiskov splošne knjižnice na člana. Nekoliko višji delež v Podravju je mladih včlanjenih v splošne knjižnice kot velja povprečje Slovenije.

Tabela 21: Kulturna društva v Podravju

Podravje - Kultura	Število društev
Dramska društva	27
Glasbena društva	175
Plesna društva	52
Likovna društva	19
Literarna društva	10
Filmska društva	6
Druga kulturna in umetniška društva	236
SKUPAJ	525

Vir: Register društev Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport

Neodvisna kulturna produkcija, ki vsebuje profesionalno in ljubiteljsko kulturno produkcijo je v Podravju zelo dobro razvita, saj deluje kar 525 društev. Kulturna društva lahko razdelimo po dejavnostih lahko razvrstimo na: vokalno glasbeno dejavnost, instrumentalno glasbeno dejavnost, gledališko in lutkovno dejavnost, folklorno dejavnost, foto in filmsko dejavnost, likovno dejavnost, plesno dejavnost, literarno in intermedijsko dejavnost. Največ kulturnih društev je glasbenih, najmanj društev je na področju filmskega in intermedijskega ustvarjanja. Za namene opravljanja ljubiteljskih dejavnosti je bil ustanovljen Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, ki ima območne izpostave v Podravju v naslednjih občinah: Lenart, Maribor, Ormož, Pesnica, Ptuj, Ruše in Slovenska Bistrica.

Na področju uprizoritvene umetnosti na območju Podravja so glavni nosilci SNG Maribor - Drama, Lutkovno gledališče Maribor, Mestno gledališče Ptuj ter ostale organizacije in posamezniki na področju kulture.

Kulturna dediščina

Podravje je na drugem mestu po številu muzejev in razstavišč v regiji in sicer jih beleži 15 (skupaj Slovenija 168). Število stalnih in občasnih razstav je 422, kar predstavlja 17,7 % vseh stalnih in občasnih razstav v Sloveniji. Po številu obiskovalcev pa Podravje zaostaja za drugimi regijami z 8,8 %.

Tabela 22: Nepremična kulturna dediščina v regiji

Regija	Spomenik državnega pomena	Spomenik lokalnega pomena	Registrirana dediščina	Skupaj nepremična dediščina
Podravska regija	24	1.467	1.574	3.065

Tabela 23: Nesnovna (živa) kulturna dediščina v regiji

Regija	Nosilci žive dediščine
Podravska regija	13

8. NEVLADNI SEKTOR

V Sloveniji je bilo po podatkih AJPES za leto 2011 registriranih 25.065 nevladnih organizacij, ki delujejo na področjih dobrotelčnosti, socialne, kulture, športa, zagovorništva, ekologije, zdravja, civilne zaščite in v drugih segmentih družbe. V statusno pravnem oziru se med NVO prištevajo društva, (zasebni) zavodi in ustanove. Slovenske NVO po nekaterih ocenah vključujejo več kot milijon članov, ki se na različne načine, predvsem pa s prostovoljskim delom, angažirajo pri izvajanju pomoči in aktivnosti namenjenih javnosti.

Kljub dolgi tradiciji, množičnosti in pomembni vlogi, ki jo imajo v družbi, se nevladne organizacije še vedno soočajo z vrsto problemov, ki otežujejo njihov razvoj in delovanje. Raziskave ugotavljajo, da je nevladni sektor v Sloveniji po ključnih kazalnikih razvitosti pod povprečjem razvitejših držav.

Primerjava razvitosti nevladnega sektorja v Sloveniji s povprečjem 32 držav po svetu

Kazalnik	Povprečje 32 držav (1)	Slovenija (2)
prihodek nevladnih organizacij glede na BDP	5,1 % BDP	2,3 % BDP (836 mio EUR)
delež prihodkov iz javnih virov v strukturi celotnih prihodkov nevladnih organizacij	42 %; v državah EU dosega ta delež tudi do 53 %	27,8 %
delež zaposlenih v nevladnem sektorju	4,9 %; v državah EU je povprečje 8,1 %	0,74 % (6.944)

Slovenske nevladne organizacije se soočajo z velikim razvojnim zaostankom za stanjem v primerljivih evropskih državah, a kljub temu zagotavljajo dobrine in storitve vsem in nasploh delujejo tam, kjer država in lokalne skupnosti rade zatajijo. Nevladne organizacije (NVO) v družbi opravljajo vsaj tri pomembne funkcije:

1. Politično - pomenijo obliko participacije državljanov pri upravljanju države in družbe
2. Ekonomsko – pomenijo način za aktiviranje dodatnih virov v materialni (donacije v denarju) ali nematerialni obliki (vložek prostovoljcev, donacije v naravi)
3. Socialno – zagotavljajo dopolnilne ali alternativne načine zadovoljevanja potreb uporabnikov.

Ključna področja, kjer lahko nevladne organizacije s svojim delovanjem ustvarjajo družbene koristi in prispevajo k premagovanju težav, ki jih narekujejo aktualna gospodarska in finančna kriza ter k razvoju regije (Povzeto po Memorandumu slovenskih nevladnih organizacij, 2009):

- 1. usposabljanje visoko učinkovite delovne sile**, ki je odzivna na nenehno spreminjajoče se delovno okolje, saj NVO izvajajo številne uspešne programe neformalnega izobraževanja in vseživljenjskega učenja ter delujejo kot inkubator za usposabljanje kadrov, ki pridobljeno znanje pozneje pogosto prenašajo v zasebni in javni sektor;
- 2. racionalizacija javne porabe**, saj imajo različna strokovna ter druga znanja in lahko ob prenosu izvajanja nekaterih storitev iz javne/občinske uprave na nevladne organizacije te opravijo fleksibilneje, učinkoviteje in bolj ekonomično, predvsem pa jih lahko približajo dejanskim potrebam državljanov;
- 3. zmanjševanje brezposelnosti, vzdrževanje aktivnosti in večje socialne vključenosti iskalcev zaposlitve**, saj so ponudnik različnih oblik zaposlitve (od kratkotrajnih, premostitvenih do dolgoročnih);

4. oblikovanje in posredovanje idej med občinsko upravo in občani, iskanje rešitev in zbiranje odzivov nanje, doseganje širokega družbenega konsenza glede potrebnih in sprejemljivih ukrepov za premagovanje krize in urejanje družbenih zadev nasploh, kar je tudi sicer v skladu z načeli odprte in vključujoče »javne uprave«, **5. spodbujanje solidarnosti** (družbene, medgeneracijske idr.), ki je ključnega pomena v situaciji, ko država zaradi neugodnih gospodarskih razmer ne zmore več v celoti zagotavljati potrebne socialne varnosti.

Po podatkih AJPES-a za leto 2010 je bilo Podravju aktivnih 2954 društev, 181 zasebnih zavodov in 16 ustanov, kar v primerjavi s številom NVO na ravni celotne države predstavlja v primeru društev 16,26-odstotni delež, zasebnih zavodov 10,26 in ustanov 7,48-odstotni delež. Število nevladnih organizacij na 100 prebivalcev v regiji je 0,98 (SI=1,11).

Tabela 24: Nevladni sektor v številkah, Statistična regija Podravje, Slovenija, 2010

	Podravje	Slovenija	Delež
Število društev	2954	20722	14,26
Število zaposlenih v društvih	455	3075	14,86
Celotni prihodki	63.414.078 €	539.975.772 €	11,74
Prihodki iz pridobitne dejavnosti	21.197.326 €	217.054.807 €	9,77
Število zasebnih zavodov	181	1764	10,26
Število zaposlenih v zasebnih zavodih	489	3.646	13,41
Celotni prihodki	34.870.921 €	246.456.565 €	14,15
Poslovni prihodki iz opravljanja lastne dejavnosti	23.590.916 €	133.749.150 €	17,64
Število ustanov	16	214	7,48
Število zaposlenih v ustanovah	8	130	6,20
Celotni prihodki	936.672 €	36.752.745 €	2,55
Poslovni prihodki iz opravljanja lastne dejavnosti	655.990 €	27.762.419 €	2,36

Vir: AJPES, Letna poročila društev za leto 2010

Največje število društev v Podravski regiji je dejavnih na področju športa in rekreacije (1.052), ki prednjačijo tudi po številu zaposlenih (151), kar predstavlja 33 odstotkov vseh zaposlenih v podravskih društvih. Sledijo društva za pomoč ljudem (346) s 127 zaposlenimi ter kulturna in umetniška društva (284) s 47 zaposlenimi.

Tabela 25: Zaposleni v društvih po dejavnosti, statistična regija Podravje, 2010

Vrsta društva	Število društev	Število zaposlenih
1 Športna in rekreativna društva	1052	151
2 Društva za pomoč ljudem	346	127
3 Kulturna in umetniška društva	460	47
4 Znanstvenoraziskovalna, izobraževalna, strokovna in poklicna društva	284	21
5 Društva za varstvo okolja, gojitev in vzrejo živali in rastlin	227	13
6 Stanovska društva	213	4
7 Društva za razvoj kraja	216	5
8 Nacionalna in politična društva	29	6
9 Društva za duhovno življenje	66	80
99 Ostala društva	55	1
Ni podatka	6	0
Skupaj	2954	455

Vir: AJPES, Letna poročila društev za leto 2010

Podravske nevladne organizacije so v letu 2010 zaposlovale 952 ljudi, oz. 13,90 odstotkov vseh zaposlenih v slovenskih NVO (SI=6.851), pri čemer je z 51 odstotki največje število zaposlenih v zasebnih zavodih, sledijo društva z 48 odstotki ter ustanove z 1 odstotkom zaposlenih v NVO (AJPES, Letna poročila društev za leto 2010).

Število zaposlenih v NVO v Podravski regiji dosega zgolj 0,54 odstotka celotnega delovno aktivnega prebivalstva in se s tem deležem približuje slovenskemu povprečju 0,59 odstotka. Podatek zgovorno priča o stopnji razvitosti NVO v Sloveniji, še posebej ob primerjavi s povprečjem v EU, kjer je delež zaposlenih v NVO glede na število vseh zaposlenih okoli 8%. Večina NVO bazira izključno na prostovoljskem delu, vključno z menedžerskim kadrom, kar potrjuje tudi lastna raziskava, opravljena med podravskimi NVO.

Podravske nevladne organizacije so v letu 2010 skupaj ustvarile 99,221.671 EUR prihodkov (SI=844,382.358) oz. 11,76 odstotkov vseh prihodkov ustvarjenih s strani slovenskih nevladnih organizacij in se po višini ustvarjenih prihodkov za Osrednjeslovensko regijo uvrščajo na drugo mesto. Po višini ustvarjenih prihodkov se na prvo mesto uvrščajo društva na področju športa in rekreacije (29,714.591 EUR), ki so tudi najštevilčnejša, sledijo društva za pomoč ljudem (14,972.651 EUR) ter kulturna in umetniška društva (6,001.959 EUR).

Največje število društev v Podravski regiji (1163) ustvari do 5.000 EUR prihodkov na leto, medtem ko le 90 društev presega 100.000 EUR ustvarjenih prihodkov (AJPES, Letna poročila društev za leto 2010). V letu 2011 je 2015 oz. 69,8 odstotkov društev opravljalo le nepridobitno dejavnost. 911 društev je opravljalo tako pridobitno kot nepridobitno dejavnost.

Slovenske nevladne organizacije po podatkih primerjalnih analiz za povprečjem primerljivih držav zaostajajo tudi po deležu prihodkov iz javnih virov v strukturi celotnih prihodkov nevladnih organizacij. Podatke o višini sredstev, ki jih NVO prejema s strani občin v Podravju, sem pridobil neposredno od posamezne občine na podlagi zahtevka za pridobitev informacij javnega značaja. Podravske nevladne organizacije so v letih 2010 in 2011 prejele iz proračunov občin 7,875.074,61 oz. 7,938.738,77 EUR. Financiranje NVO iz občinskih proračunov predstavlja v letu 2010 približno 7,9 odstotkov vseh prihodkov NVO (99,221.671 EUR).

Primerjava z izsledki preteklih raziskav na področju NVO, med katerimi izpostavljam raziskavo *Indeks civilne družbe* (Civilna družba v Sloveniji, 2011), pokaže, da se stanje na področju razvitosti NVO v preteklih nekaj letih ni bistveno izboljšalo ter ključni problemi, s katerimi se sooča nevladni sektor, ostajajo enaki ali podobni. Med slabostmi prednačijo nepovezanost med organizacijami in njihovo šibko sodelovanje; stopnja zaposlenosti oz. profesionalizacije ostaja nespremenjena; prav tako ni bistvenih sprememb zaznati v strukturi prihodkov in v finančni moči NVO; med ostalimi ključnimi problemi ostajajo tudi nestabilno financiranje, prilagajanje izvajanja dejavnosti javnim razpisom, nespodbudna davčna zakonodaja, šibke finančne vzpodbude in subvencije države, dostopnost sredstev le za vsebine, ne pa tudi za financiranje infrastrukture.

Razvojne prioritete in ukrepi

Razvoj nevladnih organizacij na področjih, ki so v strategiji prepoznana kot najbolj problematična, bo temeljil na treh prioritetah, ki bodo v nadaljevanju predstavljene skupaj s predlogi ukrepov, ki lahko pripomorejo k doseganju zastavljenih ciljev.

Prva razvojna prioriteta: Povezane, prepoznavne in vplivne nevladne organizacije

Glede na ugotovitev, da med NVO obstaja premalo razvito sodelovanje, bo potrebno v prihodnosti nameniti več pozornosti razvijanju t.i. delovnega sodelovanja (collaborative working).

Druga razvojna prioriteta: Trajnostni razvoj zmogljivosti NVO

Glede na dejstvo, da je večji del problemov, s katerimi se soočajo NVO, povezan z zagotavljanjem finančnih sredstev za njihovo delovanje, bo potrebno z ustreznimi ukrepi pripomoči k dvigu usposobljenosti NVO za učinkovito črpanje javnih sredstev.

Tretja razvojna prioriteta: Razvoj podpornega okolja za NVO

Spremembe na področju delovanja NVO, povezane tudi s hitrejšim razvojem socialnega podjetništva, narekujejo potrebo prilagajanja novim okoliščinam z razvojem in ponudbo podpornih storitev. Za njihovo učinkovito izvajanje bo potrebno vzpostaviti razvojni center za neprofitne organizacije, ki ga navaja tudi strategija razvoja *Maribor 2030*.

Vir: *Strategija razvoja nevladnih organizacij v Podravju v kontekstu načrtovanja regionalnega razvoja (Bojan Golčar, 2013)*

9. ŠPORT

V letih 1994-2010 so bila vlaganja v športno infrastrukturo na ravni države 35,66 EUR na prebivalca, v občinah Podravja 50,95 EUR na prebivalca. Med temi leti je v 30 občin v Podravju bilo deležnih sofinanciranja športne infrastrukture s strani države.

Na območju Podravja deluje veliko število športnih društev, podravski športniki pa dosegajo zelo dobre rezultate pri številnih športnih panogah, kar je pokazatelj relativno dobre športne razvitosti. Lokalne skupnosti kot najpomembnejši dejavnik razvoja športa v svojih okoljih uresničujejo javni interes v športu z zagotavljanjem sredstev za realizacijo nacionalnega programa, s spodbujanjem in zagotavljanjem pogojev za opravljanje in razvoj športnih dejavnosti ter načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javnih objektov. V skladu s svojimi možnostmi spodbujajo vse oblike športnih dejavnosti. Med športnimi društvi v Podravju prevladujejo rekreativna društva, sledijo nogometna in košarkarska društva.

Tabela 26: Športna društva v Podravju

Podravje	Število društev
Atletska društva	16
Gimnastična društva	8
Košarkarska društva	28
Nogometna društva	109
Rokometna društva	13
Kolesarska društva	26
Rekreativna društva	224
Druga športna in rekreativna društva	115
SKUPAJ	539

Vir: *Register društev Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport*

10. GOSPODARSTVO

Regionalni razvojni program 2007-2013 je močno zaznamovala svetovna gospodarska kriza, ki je po nastopu v letu 2008 vidno zmanjšala napredek v gospodarskem in socialnem razvoju regije. Iz analize je razvidno, da se je v obdobju 2008-2014 število podjetij nekoliko povečalo, vendar je ključen podatek, da je prišlo do močnega zmanjšanja zaposlenosti, kar je posledica propada številnih srednje velikih podjetij, prvenstveno v najbolj prizadetih panogah (gradbeništvo, ...)

Kriza je razkrila tudi pomanjkanje ukrepov na področju gospodarskega razvoja, ki jih mora regija sprejeti, v kolikor želi preprečiti nadaljnje upadanje delovnih mest in nižanje življenjskega standarda prebivalstva. Slednje je vezano prvenstveno na kratkoročne in dolgoročne ukrepe, ki bodo omogočili dvig konkurenčnosti gospodarstva, pri tem pa temeljili na ustvarjalnosti in znanju, kot temeljnima vrednotama za uspešen razvoj. V obdobju 2007-2013 namreč financiranje gospodarskih razvojnih projektov ni bilo opredeljeno kot skupna regionalna prioriteta v financiranju.

Kot del potencialne gospodarske dejavnosti je prepoznana tudi kultura kot katalizator inovativnosti in ustvarjalnosti kot taka posledično prispeva k prepoznavnosti in konkurenčnosti regije. Kultura in Kreativne industrije so inovativen, odziven del gospodarstva, ki se izjemno hitro razvija in prilagaja družbenim razmeram. Spodbujanje in razvoj KKI vpliva na izboljšanje turistične ponudbe ter promocijo in ohranjanje nesnovne kulturne dediščine, v povezavi z gospodarstvom vpliva tudi na to področje in razvoj delovnih mest (ki običajno zaposlenim nudijo višjo raven zadovoljstva v primerjavi z rutinskimi delovnimi mesti). kakovosten, dinamičen in odziven trg dela v kulturi in kulturnih industrijah je pogoj za kreativnost in razvoj novih idej, ki se aplicirajo na druga področja (gospodarstvo, turizem, znanost,....). Pomemben socialni učinek KKI je tudi njihova vloga pri podpiranju socialne vključenosti. KKI se razvijajo hitreje kot drugi deli nacionalnih ekonomij in postajajo eden najpomembnejših strateških dejavnikov globalne konkurenčnosti. V Sloveniji KKI ustvarijo 6% bruto dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva.

Poslovni subjekti v Podravju

Na območju Podravja so bili v mesecu septembru 2014 registrirani 26.604 poslovni subjekti, kar je za 15,79 odstotka več kot v letu 2008. Po skupinah poslovnih subjektov prevladujejo samostojni podjetniki posamezniki, ki predstavljajo 43,59 odstotka vseh poslovnih subjektov v Podravju. Sledijo jim gospodarske družbe in zadruga (8.819 oz. 33,15 odstotka), društva (3.421 oz. 12,86 odstotka) in druge fizične osebe, ki opravljajo dejavnost (1.517 oz. 5,7 odstotka). V primerjavi z letom 2008 se je število gospodarskih družb povečevalo za 34,59 odstotka, število samostojnih podjetnikov posameznikov pa za 7,75 odstotka. Število pravnih oseb javnega prava se je v letu 2014 v primerjavi z letom 2008 nekoliko zmanjšalo (za 0,3 odstotka).

Podatki za Slovenijo pokažejo, da se je v obdobju 2008 - september 2014 število gospodarskih družb in zadrug povečalo za 24,37 odstotka (iz 56.768 na 70.601), kar je skoraj za 10 odstotkov manj kot pa v Podravju (iz 6.505 na 8.819). Bolj kot v celotni Sloveniji se je v Podravju povečalo tudi število društev (v Podravju iz 3.044 na 3.421 oz. za 12,39 odstotka, v Sloveniji iz 21.479 na 23.256 oz. za 8,74 odstotka). V Podravje je v primerjavi s Slovenijo veliko počasneje raslo število samostojnih podjetnikov posameznikov (v Sloveniji iz 70.903 na 80.497 oz. za 13,53 odstotkov, v Podravju iz 10.763 na 11.597 oz. za 7,75 odstotka). Skupno število gospodarskih subjektov je od 2008 do septembra 2014 v Sloveniji naraslo iz 171.126 na 197.760 oz. za 15,56 odstotka, v Podravju pa iz 22.977 na 26.604, kar predstavlja 15,79 odstotkov. Število gospodarskih subjektov je torej v Sloveniji naraščalo podobno kot v Podravju.

Tabela 27: Poslovni subjekti po skupinah

skupina leto	Gospodarske družbe in zadruge	Samostojni podjetniki posamezniki	Druge fizične osebe, ki opravljajo dejavnost	Pravne osebe javnega prava	Društva	Nepridobitne organizacije - zasebni zavodi	Skupna vsota
SLOVENIJA – skupaj							
2008	56.768	70.903	11.768	2.803	21.479	7.405	171.126
2011	63.514	77.415	11.654	2.828	22.374	7.800	185.585
2012	66.185	75.880	11.884	2.816	22.713	7.948	187.426
2013	68.782	78.760	11.918	2.793	23.075	8.084	193.412
30.9.2014	70.601	80.497	11.833	2.821	23.356	8.278	197.760
PODRAVJE skupaj							
2008	6.505	10.763	1.528	323	3.044	814	22.977
2009	6.868	11.370	1.496	320	3.079	814	23.947
2010	7.242	11.582	1.484	324	3.148	832	24.612
2011	7.606	11.791	1.573	322	3.223	855	25.370
2012	8.110	11.335	1.589	316	3.293	876	25.519
2013	8.557	11.513	1.549	318	3.359	893	26.189
30.9.2014	8.819	11.597	1.517	322	3.421	8928	26.604

Vir: Ajpes 2014

Tabela 28: Osnovni podatki o poslovanju samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb v Podravju

Podatek - gospodarske družbe in samostojni podjetniki	Podravje		
	2011	2012	2013
Število samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb	18.176	18.226	17.941
Zaposleni	70.137	68.381	67.160
Prihodki (zneski v 1000 EUR)	8.894.677	8.651.936	8.439.527
Čisti prihodki od prodaje (zneski v 1000 EUR)	8.567.260	7.708.578	8.186.103
Vrednost aktive na dan 31.12. (zneski v 1000 EUR)	8.862.136	8.496.750	8.014.728
Čisti dobiček/podjetnikov dohodek (zneski v 1000 EUR)	297.772	300.078	325.860
Čista izguba/neg. poslovni izid (zneski v 1000 EUR)	204.355	301.124	359.749
Neto čisti dobiček / čista izguba	93.417	-1.046	-33.889
Neto dodana vrednost na zaposlenega (gospodarske družbe)	30.400	29.745	30.497

Vir: Ajpes 2014 – Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov v statistični regiji Podravje v letih 2011, 2012, 2013

Združeni podatki za gospodarske družbe in samostojne podjetnike kažejo, da se po večini kategorij obseg zmanjšuje: število zaposlenih, prihodki, vrednost aktive, neto čisti dobiček se je od 2011 do 2013 spremenil v neto čisto izgubo. Pri tem so gospodarske družbe v 2013 ustvarile izgubo, ki jo nekoliko korigira pozitiven izid, ki so ga ustvarili samostojni podjetniki. Še vedno pa oboji na nivoju regije ustvarjajo neto čisto izgubo.

V letu 2013 je 5 regij ustvarilo neto čisto izgubo, Podravje je pri tem na 3. mestu po velikosti ustvarjene izgube. Več izgube sta ustvarili Obalno-kraška regija ter Gorenjska regija.

Struktura podjetij po velikosti se po statističnih regijah ne razlikuje veliko. V vseh regijah prevladuje delež mikro, malih in srednje velikih podjetij.

Pri **gospodarskih družbah** na območju Podravja je struktura v letu 2013 po velikosti naslednja:

- **mikro družbe 94,2 odstotka,**
- **majhne družbe 3,8 odstotka,**
- **srednje družbe 1,2 odstotka,**
- **velike družbe 0,8 odstotka.**

Samostojni podjetniki posamezniki v Podravju: število podjetij, zaposlenost, prihodki, poslovni izid

Število podjetij: 30.9.2014 je bilo Podravju registriranih 8.755 gospodarskih družb ter 11.598 samostojnih podjetnikov.

Tabela 29: Pomembnejše postavke poslovnega izida majhnih podjetnikov v letih 2009-2013

Postavke poslovnega izida	znesek v 1000 EUR					indeks 2009/2013
	2009	2010	2011	2012	2013	
Prihodki	817.188	784.835	818.348	811.186	790.316	96,7
Odhodki	774.269	744.461	774.221	767.790	739.559	95,5
Dodana vrednost	232.006	216.959	219.809	217.237	215.151	92,7
Izguba na substanci	3.393	4.053	3.553	3.295	2.714	80,0
Neto dodana vrednost	228.613	212.905	216.256	213.942	212.437	92,9
Podjetnikov dohodek	56.550	54.616	56.086	56.323	59.562	105,3
Negativni poslovni izid	13.631	14.241	11.959	12.927	8.805	64,6
Neto podjetnikov dohodek	42.919	40.375	44.127	43.396	50.757	118,3
Zaposleni	9.717	8.503	8.320	8.017	7.629	78,5
število majhnih podjetnikov, ki so predložili letno poročilo	10.850	11.087	11.240	10.922	10.388	95,7

Vir: Ajpes, Informacija o poslovanju gos. družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov v statistični regiji PODRAVJE v letu 2013

Samostojni podjetniki v Podravju so v letu 2013 skupaj zaposlovali 7.629 ljudi. Po številu samostojnih podjetnikov je na prvem mestu Mestna občina Maribor, v kateri je bilo 30.9.2014 registriranih 4.335 samostojnih podjetnikov. Sledita ji Mestna občina Ptuj s 1.041 samostojnimi podjetniki in Občina Slovenska Bistrica z 1.022 samostojnimi podjetniki.

Pomembnejše postavke poslovnega izida od leta 2009 večinoma padajo, posebej je razvidna izguba na substanci, ki v letu 2013 predstavlja 80 odstotkov vrednosti iz leta 2009. Izjema je neto podjetnikov dohodek, ki je od leta 2009 do leta 2013 narasel za 18,3 odstotka, po tem ko je po letih izmenično padal in naraščal.

Tabela 30: Število in dejavnostna struktura samostojnih podjetnikov v Podravju 2013

PODROČJA DEJAVNOSTI		PODJETNIKI		ZAPOSLENI		PRIHODKI		ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE		VREDNOST AKTIVE NA DAN 31.12.2013	
		število	delež v %	število	delež v %	zneski v 1.000 EUR	delež v %	zneski v 1.000 EUR	delež v %	zneski v 1.000 EUR	delež v %
A	Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	86	0,8	133	1,7	9.349	1,2	8.988	1,2	14.629	2,6
B	Rudarstvo	1	0,0	1	0,0	291	0,0	289,0	0,0	568,0	0,1
C	Predelovalne dejavnosti	1.115	10,7	1.684	22	144.488	18	142.868	18,4	115.038	20,8
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	62	0,6	16	0,2	4.784	0,6	4.673	0,6	24.090	4,4
E	Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	7	0,1	8	0,1	992	0,1	954	0,1	1.657	0,3
F	Gradbeništvo	1.444	13,9	1.749	22,9	134.154	17,0	132.402	17,0	83.836	15,2
G	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	1.845	17,8	1.162	15,2	165.620	21,0	163.379	21,0	99.171	17,9
H	Promet in skladiščenje	739	7,1	961	12,6	135.921	17,2	132.138	17,0	84.024	15,2
I	Gostinstvo	818	7,9	921	12,1	61.878	7,8	61.005	7,9	44.631	8,1
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	375	3,6	46	0,6	10.890	1,4	10.703	1,4	5.200	0,9
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	209	2,0	50	0,7	7.371	0,9	7.312	0,9	2.410	0,4
L	Poslovanje z nepremičninami	116	1,1	30	0,4	3.387	0,4	3.003	0,4	8.889	1,6
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	1.579	15,2	351	4,6	53.575	6,8	52.389	6,7	42.809	7,7
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	444	4,3	157	2,1	20.924	2,6	20.554	2,6	8.318	1,5
O	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	4	0,0	0,0	0,0	53	0,0	53	0,0	7	0,0
P	Izobraževanje	293	2,8	19	0,2	4.802	0,6	4.657	0,6	2.039	0,4
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	127	1,2	19	0,2	3.188	0,4	3.133	0,4	1.909	0,3
R	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	283	2,7	23	0,3	6.383	0,8	6.113	0,8	3.430	0,6
S	Druge dejavnosti	841	8,1	301	3,9	22.267	2,8	21.871	2,8	10.265	1,9
SKUPAJ		10.388	100,0	7.629	100,0	790.316	100,0	776.574	100,0	552.920	100,0

Samostojni podjetniki so najbolj dejavni v okviru štirih dejavnosti, to so C – predelovalne dejavnosti, F – gradbeništvo, G – trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil ter H – promet in skladiščenje.

Največ zaposlenih pri samostojnih podjetnikih je bilo v letu 2013 v okviru dejavnosti F – gradbeništvo (1.749 zaposlenih), sledijo C – predelovalne dejavnosti (1.684 zaposleni). Največ čistih prihodkov od prodaje ustvari področje trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (21 odstotkov), sledijo C – predelovalna dejavnost (18,4 odstotkov), sledita F – gradbeništvo ter H – promet in skladiščenje s po 17 odstotki. Daleč za njimi sledi I – gostinstvo z 7,9 odstotki v čistih prihodkih od prodaje na nivoju regije.

V letu 2013 je v Podravju 8.561 samostojnih podjetnikov ustvarilo **podjetnikov dohodek** v višini 59,5 mio EUR. Negativni poslovni izid je v Podravju **izkazalo 1.780 samostojnih podjetnikov v višini 8,8 mio EUR**. Neto podjetnikov dohodek je znašal 50,76 mio EUR, neto podjetniška izguba je bila ustvarjena v 1 občini. Neto podjetnikov se glede na leto 2012 večinoma povečuje.

Tabela 31: Podjetnikov dohodek in negativni poslovni izid samostojnih podjetnikov v letih 2012 in 2013

OBČINE	PODJETNIKOV DOHODEK				NEGATIVNI POSLOVNI IZID				NETO PODJETNIKOV DOHODEK/IZGUBA	
	Št.podjetnikov		Znesek v tisoč EUR		Št.podjetnikov		Znesek v tisoč EUR		Znesek v tisoč EUR	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
PODRAVJE	8.561	8.789	59.568	56.324	1.780	2.099	8.805	12.923	50.758	39.474
BENEDIKT	49	45	634	505	5	6	4	52	630	480
CERKVENJAK	44	43	858	631	5	4	11	5	847	622
CIRULANE	32	31	296	191	8	6	19	68	277	134
DESTRNIK	46	84	265	243	17	14	581	902	-315	-664
DORNAVA	57	62	308	238	8	16	15	29	294	170
DUPLEK	182	182	1.125	1.100	42	49	144	308	980	639
GORIŠNICA	90	93	698	707	17	20	59	133	630	488
HAJDINA	104	112	1.009	789	17	29	179	165	830	473
HOČE-SLIVNICA	336	340	2.089	1.856	73	66	210	278	1.879	1397
JURŠINCI	42	38	230	285	5	13	27	149	203	182
KIDRIČEVO	171	181	1.685	1.331	23	32	127	335	1.558	890
KUNGOTA	124	134	913	1.005	23	14	165	81	748	734
LENART	235	228	2.589	2.367	36	43	341	392	2.249	1917
LOVRENC NA POHORJU	76	71	513	411	13	17	41	32	472	379
MAJŠPERK	98	99	570	574	22	19	41	48	530	518
MAKOLE	47	44	283	245	7	9	35	27	248	159
MARKOVCI	118	132	758	754	27	25	114	116	644	517
MARIBOR	3.065	3.221	19.919	19.947	661	815	3.177	4.441	16.742	13927
MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	238	219	1.671	1.599	43	52	218	400	1.453	1105
OPLOTNICA	104	92	949	630	19	31	71	122	878	558
ORMOŽ	222	211	1.433	1.290	63	66	267	346	1.166	1002
PESNICA	187	192	1.146	1.177	35	44	162	236	984	856
PODLEHNIK	35	38	445	413	11	7	64	26	381	366
POLJČANE	115	110	792	860	31	28	87	117	705	578
PTUJ	787	777	4.930	4.804	161	210	735	1.039	4.195	3502
RAČE-FRAM	188	212	1.343	1.272	46	41	184	1.152	1.159	797
RUŠE	199	195	1.120	1.022	39	51	193	133	927	828
SELNICA OB DRAVI	133	137	978	873	25	29	80	163	899	696
SLOVENSKA BISTRICA	758	772	5.039	4.256	166	191	666	1.008	4.373	3127
SREDIŠČE OB DRAVI	44	45	477	1.072	11	8	366	19	110	201
STARŠE	115	107	784	721	10	23	30	46	754	640
SVETA ANA	36	41	226	165	4	4	5	12	220	149
SV. ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	25	25	137	90	3	3	33	11	104	74
SV. TROJICA V SLOV. GORICAH	43	47	300	219	5	8	49	64	252	161
SVETI TOMAŽ	22	23	96	113	9	7	29	21	70	90
SV. JURIJ V SLOV. GORICAH	43	48	519	375	4	1	7	0	511	375
ŠENTILJ	178	180	1.130	1.053	38	48	143	215	987	735
TRNOVSKA VAS	29	33	152	128	5	4	19	9	132	113
VIDEM	102	104	739	543	30	34	70	192	670	330
ZAVRČ	23	25	230	320	10	7	29	19	201	112
ŽETALE	19	16	190	150	3	5	8	12	181	117

Vir: Ajpes, 2013

Gospodarske družbe v Podravju: število podjetij, zaposlenost, prihodki, poslovni izid

7.553 gospodarskih družb v Podravju je v letu 2013 skupaj zaposlovalo 59.531 ljudi, kar je v primerjavi z letom 2008 za 10.251 delovnih mest manj.

Na nivoju države so od leta 2008 do 2013 narasli čisti prihodki od prodaje na tujih trgih (za 12,9 odstotka, v Podravju le za 7 odstotkov).

Primerjava med regijam že v letu 2008 ni bila v prid skladnemu regionalnemu razvoju. Na nivoju države je število zaposlenih od leta 2008 do leta 2013 padlo za 84.921 zaposlenih, od tega v Podravju 10.251. Delež zaposlenih osrednjeslovenske regije v številu zaposlenih na nivoju države se je od 2008 okrepil za 1,3 odstotka, na 37,65 odstoten delež. Osrednjeslovenska regija je v letu 2013 ustvarila 47 odstotkov prihodkov, 46 odstotkov čistih prihodkov od prodaje, 36 odstotkov čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih, preko 47 odstotkov čistega dobička ter odhodkov. Ustvarila je tudi 42 odstotkov čiste izgube ter 41 odstotkov celotne neto dodane vrednosti. Ti podatki kažejo na nesporno centralizirano gospodarsko moč v Osrednjeslovenski regiji.

Podatki za Podravje kažejo podobna nihanja kot podatki za celotno Slovenijo, le da so v nekaterih primerih izraziteje negativni (večji padec prihodkov kot na nivoju države, večji padec čistih prihodkov od prodaje, počasnejšo rast čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih, večji upad dobička, nižjo neto dodano vrednost. Prihodki na zaposlenca so v Podravju glede na leto 2008 padli, v Sloveniji pa porasli.

V letu 2013 se je gospodarska situacija poslabšala. Primerjava med regijam pokaže, da so gospodarske družbe v Podravju v letu 2013 prispevale le 9,4 % k čistemu dobičku na nivoju države, k celotni izgubi pa kar 13,2 %.

Neto čisti dobiček gospodarskih družb v Sloveniji se je v letu 2013 zmanjšal na dobrih 169 mio EUR iz dobrih 468 mio EUR v letu 2012. Gospodarske družbe v Podravju so povečala izgubo iz 44.442.000 EUR v letu 2012 na 84.646.000 EUR v letu 2013, kar predstavlja skoraj 100 % povečanje.

Tabela 32: Pomembnejši podatki o gospodarskih družbah v obdobju 2007-2013

	vse gospodarske družbe					ČISTI DOBIČEK					ČISTA IZGUBA					neto ČISTI DOBIČEK/ČISTA IZGUBA
	število družb	število zaposlenih	prihodki	odhodki	vrednost aktive	število družb	število zaposlenih	znesek v tisoč EUR	delež v %	indeks n/n-1	število družb	število zaposlenih	znesek v tisoč EUR	delež v %	indeks n/n-1	
Slovenija																
2007	48.781	499.465	77.959.561	73.574.407	95.623.494	33.459	np	4.122.444	100	136	13.095	np	684.101	100	124	3.438.343
2008	51.997	510.754	85.555.124	83.247.816	104.298.174	34.339	np	3.360.069	100	83	15.421	np	1.703.536	100	275	1.656.533
2009	53.897	479.894	71.842.228	70.844.281	104.301.935	32.487	344.897	2.665.413	100	82	19.125	131.541	2.115.987	100	137	549.426
2010	55.734	462.643	75.317.646	75.131.078	100.306.373	33.758	342.620	2.576.223	100	99	19.623	116.457	2.832.719	100	138	-256.497
2011	57.798	449.235	78.630.659	77.716.606	99.418.322	35.577	358.527	2.621.744	100	106	19.802	91.876	2.164.576	100	101	457.168
2012	59.726	435.059	78.773.504	78.011.666	96.814.562	36.269	329.776	2.654.444	100	102	20.739	105.071	2.322.063	100	139	332.381
2013	61.312	425.833	77.181.800	76.643.428	93.031.758	37.048	321.911	2.831.496	100	110	21.366	104.700	2.662.283	100	126	169.212
Podravje																
2007	5.586	67.905	8.598.395	8.114.746	9.976.101	3.865	np	496.732	12	158	1.514	np	103.771	15,2	154	392.961
2008	6.023	69.782	9.272.641	9.134.667	9.945.236	3.969	np	339.456	10,1	71	1.853	np	256.024	15	284	83.432
2009	6.334	64.975	7.323.427	7.356.244	9.047.201	3.877	49.292	265.479	10	87	2.236	15.429	353.478	17	239	-87.999
2010	6.658	64.077	7.803.184	7.904.761	8.754.693	4.059	47.047	233.523	9,1	90	2.337	16.821	381.050	14	181	-147.526
2011	6.936	61.817	8.076.329	7.985.021	8.254.807	4.430	50.962	241.686	9,2	107	2.257	10.755	192.396	9	79	49.290
2012	7.304	60.364	7.840.750	7.848.245	7.914.379	4.584	49.951	243.755	9,2	106	2.416	10.308	288.197	12,4	202	-44.442
2013	7.553	59.531	7.649.211	7.687.406	7.461.808	4.752	42.241	266.298	9,4	113	2.483	17.314	350.944	13,2	131	-84.646

Pregled podatkov o gospodarskih družbah v zgornji tabeli v obdobju 2007-2013 pokaže, da so nekatera gibanja primerljiva z gibanji v Sloveniji, druga pa ne. Število gospodarskih družb je v Podravju bolj naraslo kot v Sloveniji (v Podravju za 35,21 %, v Sloveniji za 25,69 %). Število zaposlenih v gospodarskih družbah je padlo tako v Sloveniji kot v Podravju. Precej bolj kot v Sloveniji (99 %) so v Podravju v obdobju 2007 do 2013 padli prihodki - na 88,96 % vrednosti iz leta 2009. Vrednost aktive je v gospodarskih družbah v Podravju prav tako padla bolj kot na nivoju Slovenije – v Podravju znaša le še 74,8 % vrednosti iz leta 2007. Čisti dobiček je od leta 2007 padel tako na nivoju države kot v Podravju. V letu 2013 je na nivoju Slovenije v višini 68,68 % vrednosti iz leta 2007, v Podravju le 53,61 % vrednosti iz leta 2007. Čista izguba je izjemno narasla. Na nivoju Slovenije je iz 684 mio EUR v letu 2007 narasla na 2,66 mrd EUR v letu 2013, na nivoju Podravja pa iz 103 mio EUR v letu 2007 na skoraj 351 mio EUR v letu 2013. Delež Podravja v znesku celotne izgube je v letu 2013 13,2 %, potem ko je v letu 2011 padel na 9 % celotne čiste izgube na nivoju države. Zaskrbljujoče je število zaposlenih, ki v Podravju delajo v podjetjih, ki ustvarjajo čisto izgubo – 29 % oz. 17.314 vseh zaposlenih v gospodarskih družbah dela v teh podjetjih. Neto čisti dobiček tako na nivoju države stalno pada, v letu 2013 predstavlja le še 4,92 % vrednosti iz leta 2007. V Podravju so gospodarske družbe ustvarjale neto čisto izgubo vse od leta 2009 naprej, izjema je bilo le leto 2011.

Tabela 33 : Osnovni podatki o poslovanju gospodarskih družb v letih 2008-2013

Vrednosti	2008				2010				2011				2012				2013			
	Slovenija	Podravje	Pomurje	Osr.slov.	Slovenija	Podravje	Pomurje	Osr.slov.	Slovenija	Podravje	Pomurje	Osr.slov.	Slovenija	Podravje	Pomurje	Osr.slov.	Slovenija	Podravje	Pomurje	Osr.slov.
Število gospodarskih družb	51.997	6.023	1.376	23.524	55.734	6.658	1.579	24.842	57.798	6.936	1.669	25.692	59.726	7.304	1.724	27.010	61.312	7.553	1.724	27.010
Zaposleni	510.754	69.782	19.479	185.562	462.643	64.077	16.288	172.625	449.235	61.817	16.647	164.854	435.059	59.531	15.601	157.621	425.833	59.531	15.730	160.329
Prihodki, v mio. EUR	85.555	9.273	2.153	39.267	75.318	7.803	1.807	34.932	78.631	8.076	1.957	36.171	78.773	7.841	2.097	36.769	77.182	7.649	2.090	36.814
Čisti prihodki od prodaje, v mio. EUR	80.238	8.663	2.050	36.433	71.323	7.430	1.720	32.925	74.995	7.767	1.872	34.383	75.667	7.598	2.006	35.125	75.703	7.409	2.023	35.358
Čisti prihodki od prodaje na tujih trgih, v mio. EUR	23.864	2.669	606	7.618	21.890	2.385	464	6.724	24.972	2.778	539	8.082	26.415	2.837	609	9.169	26.944	2.857	642	9.765
Odhodki v mio. EUR	83.248	9.135	2.127	37.943	75.132	7.905	1.807	34.773	77.717	7.985	1.950	35.663	78.012	7.848	2.065	36.251	76.643	7.687	2.112	36.384
Čisti dobiček, v mio. EUR	3.360	339	66	1.683	2.576	233	47	1.311	2.622	242	49	1.262	2.654	244	63	1.227	2.831	266	58	1.349
Čista izguba, v 000 EUR	1.703.536	256.024	53.841	665.300	2.832.719	381.050	54.716	1.389.476	2.164.576	192.397	49.658	995	2.322.063	288.197	40.813	936.672	2.662.283	350.944	83.046	1.123.761
Neto čisti izid, v mio. EUR	1.656	83	12	1.017	-256	-147	-8	-79	457	49	-715	267	332	-44	22	290	169	-85	-25	225
Neto dodana vrednost, v mio. EUR	18.019	2.072	480	7.472	16.675	1.822	420	6.983	16.852	1.879	431	6.940	16.535	1.796	442	6.750	16.612	1.816	439	6.867
Gospodarnost poslovanja	1,04	1,04	1,03	1,04	1,03	1,01	1,01	1,03	1,03	1,03	1,02	1,03	1,03	1,02	1,02	1,03	1,03	1,02	1	1,03
Prihodki na zaposlenca, v EUR	167.507	132.880	110.533	211.609	162.799	121.779	110.935	202.356	175.033	130.644	117.557	219.411	181.063	18.022	134.401	233.562	181.249	128.491	132.884	229.617
Celotna gospodarnost v %	1,03	1,02	1,01	1,03	1	0,99	1	1	1,01	1,01	1	1,01	1,01	1	1,02	1,01	1,01	1	0,99	1,01

Vir: Ajpes 2008 - 2013

Tabela 34: Poslovni izid gospodarskih družb v občinah Podravja v letih 2012 in 2013

OBČINA	Gos. družbe		ŠT. zaposlenih		Čisti dobiček (v tisoč EUR)		Čista izguba (v tisoč EUR)		Neto čisti izid (v tisoč EUR)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
BENEDIKT	13	14	28	26	156	79	196	10	-40	69
CERKVENJAK	9	11	20	18	31	21	40	16	-9	5
CIRULANE	24	22	92	83	372	360	40	63	263	297
DESTRIK	25	24	87	73	428	322	93	97	336	225
DORNAVA	24	27	166	124	293	206	167	215	126	-9
DUPLEK	89	83	195	178	1.186	947	267	186	919	761
GORIŠNICA	45	45	336	334	1.515	703	44	47	1.471	656
HAJDINA	74	69	294	271	1.451	1.231	451	445	1.000	786
HOČE-SLIVNICA	231	243	2.403	2.421	9.255	12.512	14.588	6.589	-5.332	5.923
JURŠINCI	12	13	30	30	108	106	18	41	90	65
KIDRIČEVO	93	92	3.018	3.295	8.528	10.375	28.317	30.492	-19.788	-23.426
KUNGOTA	64	69	401	449	989	1.077	4335	226	-3346	850
LENART	151	164	2.032	2.245	4.646	4.674	2.204	569	2.442	4.106
LOVRENC NA POHORJU	24	20	192	188	166	233	674	15	-508	218
MAJŠPERK	31	32	194	187	194	170	255	31	-61	140
MAKOLE	13	15	91	101	257	381	29	39	228	342
MARIBOR	3.993	3.991	32.260	32.911	169.049	148.224	257.212	197.938	-88.162	-49.914
MARKOVCI	55	55	349	291	1.500	994	360	882	1.140	112
MIKLAVŽ NA DRAV. POLJU	145	156	457	498	1.890	2.894	1.422	878	468	2.016
OPLOTNICA	33	32	197	198	142	254	35	12	107	242
ORMOŽ	142	141	1.778	1.731	5.160	5.198	4.007	3.785	1.153	1.413
PESNICA	124	142	652	630	2.250	1.857	1.328	1.815	921	42
PODLEHNIK	16	17	15	22	30	75	111	12	-82	-87
POLJČANE	57	63	441	389	1.640	1.100	109	276	1.531	824
PTUJ	628	660	6.677	6.438	19.701	20.327	10.265	6.437	9.436	13.889
RAČE-FRAM	132	133	420	442	1.413	1.039	9.687	8.230	-8.273	-7.191
RUSE	137	128	1.190	1.145	9.475	7.015	2.829	4.747	6.646	2.267
SLOV. BISTRICA	539	541	3.641	3.717	19.401	19.855	6.165	20.104	13.236	-249
SREDIŠČE OB DRAVI	19	16	55	31	1.408	495	48	360	1.360	135
STARŠE	48	54	103	233	259	248	909	102	-650	146
SVETA ANA	11	10	6	5	13	5	1.244	50	-1.231	-46
SV. TROJICA V SLOV. GORICAH	19	20	45	45	271	153	49	34	223	119
SV. ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	5	8	15	21	246	138	0	25	246	112
SV. JURIJ V SLOV. GORICAH	14	13	16	14	221	165	113	148	109	17
SVETI TOMAŽ	5	7	11	6	96	50	0	25	96	25
ŠENTILJ	67	75	961	979	611	488	521	1.569	90	-1.081
VIDEM	31	28	96	96	467	289	52	82	415	207
ZAVRČ	12	8	204	92	826	224	46	29	780	195
SELNICA OB DRAVI	70	71	342	367	556	2.537	2.549	1.412	-1.993	1.125
TRNOVSKA VAS	8	7	34	32	31	31	167	15	-136	16
ŽETALE	3	3	12	11	67	13	0	0	67	13
PODRAVJE 2012		7.304		60.364		243.755		288.197		-44.442
PODRAVJE 2013	7.235		42.241		266.298		350.944		-84.646	

Največ čistega dobička so tako v letu 2008 kot v letih 2012 in 2013 ustvarile družbe iz MO Maribor, enako velja za ustvarjeno čisto izgubo. Negativen čisti izid so v letu 2013 izkazovale družbe na nivoju 13 občin, med njimi tudi MO Maribor, Hoče-Slivnica, Selnica ob Dravi in Kungota, ki spadajo v problemsko območje Maribor s širšo okolico.

Negativno razliko med čistim dobičkom in čisto izgubo so v letu 2008 izkazale gospodarske družbe na območju občin Kidričevo, Maribor, Podlehnik, Rače-Fram in Šentilj. V letu 2011 so jo izkazale tudi gospodarske družbe na

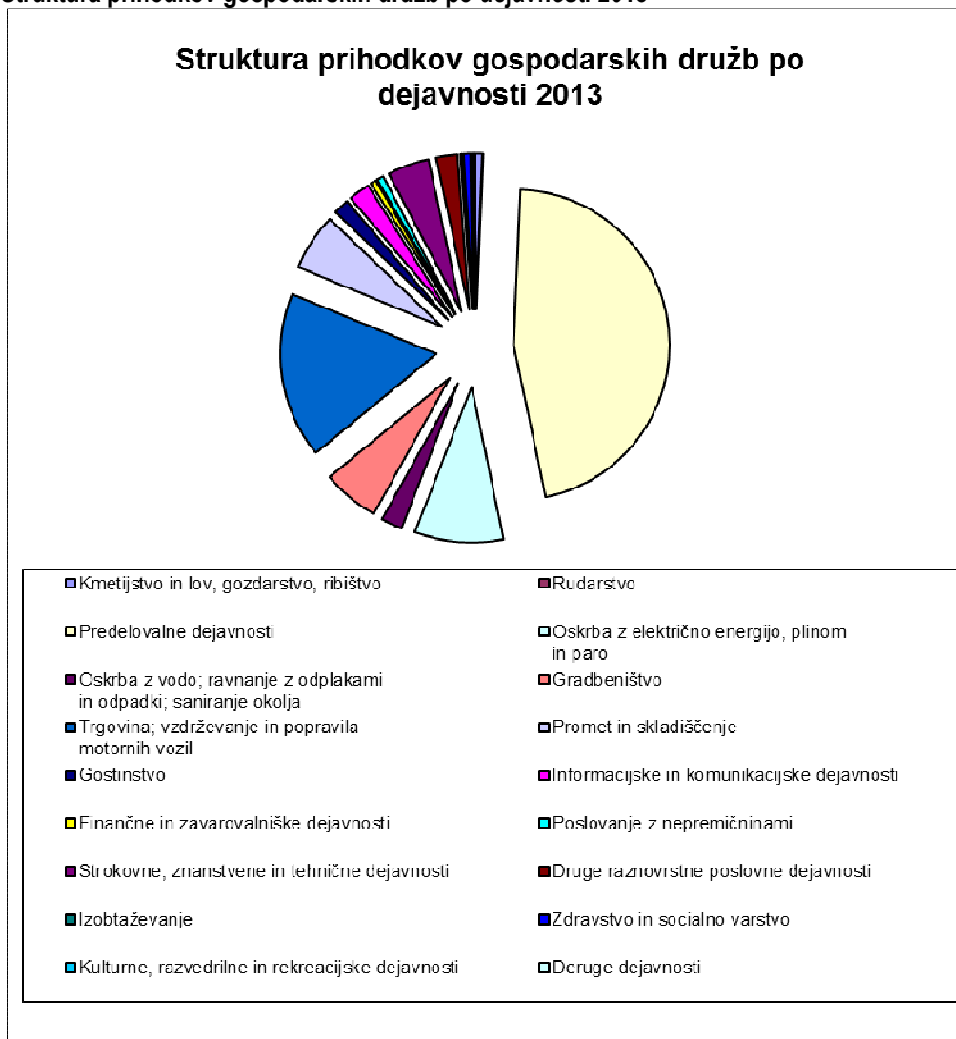
območju občine Benedik, Cerkvenjak, Dornava, Hajdina, Kidričevo, Podlehnik, Poljčane, Rače-Fram, Sv. Ana, Sv. Jurij, Sv. Tomaž in Šentilj.

Neto dodana vrednost gospodarskih družb v Podravju je v letu 2013 znašala 1.815 mio EUR, kar je v primerjavi z letom 2008 za 9,29% manj. Gospodarske družbe v Podravju so v letu 2011 ustvarile 11,15% celotne neto dodane vrednosti gospodarskih družb v Sloveniji. **Neto dodana vrednost na zaposlenega** je v Podravju v letu 2011 znašala 30.400 EUR, kaj je za 2,40% več kot v letu 2008 vendar slabo petino pod slovenskim povprečjem. V letu 2013 je znašala 30.497 EUR, kar je še vedno več kot četrtno pod slovenskim povprečjem, ki je 39.011 EUR na zaposlenega v letu 2013.

Pregled poslovanja gospodarskih družb po področjih standardne klasifikacije dejavnosti

V strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb je prišlo od začetka gospodarske krize do precejšnjih sprememb, še naprej pa podobno kot v strukturi celotne nacionalne ekonomije, tudi v Podravju prevladuje nekaj večjih dejavnosti.

Graf 1: Struktura prihodkov gospodarskih družb po dejavnosti 2013

Največji delež (45,9%) celotnih prihodkov gospodarskih družb, so v letu 2013 ustvarile gospodarske družbe v **predelovalnih dejavnostih (C)**, na področju katerih je v Podravju poslovalo 1.017 gospodarskih družb, ki so zaposlovale 24.36 zaposlena in ustvarile 30.862 EUR neto dodane vrednosti na zaposlenega. V primerjavi z letom 2008 se je število gospodarskih družb povečalo iz 836 na 1.017, višina prihodkov pa se je zmanjšala za skoraj 10 %.

Na drugem mestu po višini ustvarjenih prihodkov so gospodarske družbe v dejavnosti **Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil (G)**, ki so v letu 2013 ustvarile 17,2% prihodkov in zaposlovale 5.694 ljudi.

Z gospodarsko krizo je prišlo do velikih sprememb v dejavnost **gradbeništva**. V primerjavi z letom 2008 so gospodarske družbe v tej dejavnosti zmanjšale število zaposlenih za 38,0% (od 8.843 na 5.901) ter ustvarile za 60 % manj prihodkov.

Leto 2013 so zaključile z neto čisto izgubo gospodarske družbe v dejavnosti: **kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo (A)**, **predelovalne dejavnosti (C)**, **promet in skladiščenje (H)**, **gostinstvo (I)**, **finančne in zavarovalniške dejavnosti (K)**, **poslovanje z nepremičninami (L)** in druge dejavnosti (S) .

Tabela 35: Pomembnejše postavke poslovnega izida gospodarskih družb po področjih dejavnosti 2013

DEJAVNOST	število družb	število zaposlenih	prihodki (v 000 EUR)	čisti prihodki od prodaje (v 000 EUR)	čisti prihodki od prodaje na tujem trgu (v 000 EUR)	odhodki (v 000 EUR)	vrednost aktive (v 000 EUR)	Neto dodana vrednost (v 000 eur)		Neto čisti dobiček/čista izguba (v 000 EUR)	
								2013	2012	2013	2012
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	54	542	55.854	47.036	9.077	59.233	91.296	13.684	15.099	-3.561	-2.098
B Rudarstvo	6	19	1.209	1.281	0	1.022	2.943	676	496	147	-44
C Predelovalne dejavnosti	1.017	24.376	3.512.244	3.440.333	2.270.102	3.508.124	2.530.184	752.298	716.136	-15.114	-24.618
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	135	1.350	707.356	680.303	15.543	676.090	1.195.852	125.772	116.983	28.690	23.519
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in saniranje okolja	38	1.402	171.083	162.865	15.142	164.194	148.052	51.406	50.863	5.749	5.114
F Gradbeništvo	926	5.901	449.842	437.316	157.882	439.517	428.464	139.177	131.417	7.011	11.944
G Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	1.809	5.694	1.317.740	1.290.707	197.673	1.296.549	847.684	180.957	174.123	15.407	9.786
H Promet in skladiščenje	304	7.798	449.288	426.106	96.483	452.376	439.216	224.176	224.627	-5.082	11.352
I Gostinstvo	352	1.475	123.582	119.757	6.337	132.424	201.088	29.147	29.867	-9.106	-5.423
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	365	1.382	168.166	163.058	17.543	164.001	157.496	57.434	57.894	3.359	5.054
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	191	329	46.725	31.315	867	134.474	392.802	-15.355	153	-92.999	-65.119
L Poslovanje z nepremičninami	237	429	54.716	52.001	1.737	82.490	302.407	18.464	19.296	-28.924	-26.398
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	1.438	3.265	328.540	305.596	63.101	321.337	502.723	117.803	117.184	3.954	20.330
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	225	4.044	171.002	165.259	4.554	169.114	96.435	74.962	73.258	1.404	1.583
P Izobraževanje	87	204	11.808	10.540	835	10.998	17.655	5.307	4.650	658	540
Q Zdravstvo in socialno varstvo	198	1.037	53.308	50.274	22	49.588	74.856	30.567	26.769	3.163	3.192
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	74	98	15.558	14.855	289	14.456	21.546	4.550	5.022	902	602
S Druge dejavnosti	97	187	11.190	10.926	130	11.417	11.110	4.495	4.424	-303	99
PODRAVJE	7.553	59.531	7.649.211	7.409.529	287.318	7.687.406	7.461.808	1.815.518	1.768.262	-84.646	-30.583

Vir: Ajpes

Po neto dodani vrednosti na zaposlenega so v letu 2013 najbolj izstopale gospodarske družbe v dejavnostih: **oskrba z el. energ., plinom in paro (D), poslovanje z nepremičninami (L), Informacijska in komunikacijska dejavnost in (J), Kulturna, razvedrilna in rekreacijska dejavnost (R)**, ki presegajo slovensko povprečje.

Tabela 36: Regionalna bruto dodana vrednost po različnih kriterijih

Regionalna bruto dodana vrednost v osnovnih cenah po: SKD DEJAVNOST, REGIJA, MERITVE, LETO													
		Mio EUR (fiksni tečaj 2007)				Struktura po regijah (Slovenija = 100%)				Struktura po dejavnostih (%)			
		2004	2008	2010	2013	2004	2008	2010	2013	2004	2008	2010	2013
Skupaj dejavnosti	SLOVENIJA	24284	33230	31571	31227	100	100	100	100	100	100	100	100
	Osrednjeslovenska	1010	1254	1184	1240	4,2	3,8	3,8	4	100	100	100	100
	Podravska	3181	4404	4105	4034	13,1	13,3	13	12,9	100	100	100	100
	Pomurska	8610	12060	11674	11646	35,5	36,3	37	37,3	100	100	100	100
A Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	SLOVENIJA	632	628	625	667	100	100	100	100	2,6	1,9	2	2,1
	Osrednjeslovenska	77	68	65	71	12,2	10,9	10,5	10,6	7,6	5,4	5,5	5,7
	Podravska	98	92	93	94	15,6	14,7	14,8	14,2	3,1	2,1	2,3	2,3
	Pomurska	79	81	80	84	12,6	12,9	12,8	12,5	0,9	0,7	0,7	0,7
BCDE Industrija	SLOVENIJA	6930	8582	7649	8352	100	100	100	100	28,5	25,8	24,2	26,7
	Osrednjeslovenska	287	331	278	307	4,1	3,9	3,6	3,7	28,4	26,4	23,5	24,7
	Podravska	901	1126	961	1049	13	13,1	12,6	12,6	28,3	25,6	23,4	26
	Pomurska	1522	1875	1719	1956	22	21,8	22,5	23,4	17,7	15,5	14,7	16,8
...od tega: C Predelovalne dejavnosti	SLOVENIJA	5946	7292	6367	6968	100	100	100	100	24,5	21,9	20,2	22,3
	Osrednjeslovenska	265	298	245	272	4,5	4,1	3,8	3,9	26,3	23,7	20,7	21,9
	Podravska	761	952	789	861	12,8	13,1	12,4	12,4	23,9	21,6	19,2	21,3
	Pomurska	1337	1615	1452	1670	22,5	22,1	22,8	24	15,5	13,4	12,4	14,3
F Gradbeništvo	SLOVENIJA	1480	2764	2015	1646	100	100	100	100	6,1	8,3	6,4	5,3
	Osrednjeslovenska	80	132	102	121	5,4	4,8	5,1	7,3	7,9	10,5	8,6	9,7
	Podravska	219	413	290	254	14,8	14,9	14,4	15,5	6,9	9,4	7,1	6,3
	Pomurska	445	845	603	475	30	30,6	29,9	28,9	5,2	7	5,2	4,1
GHI Trgovina, gostinstvo, promet	SLOVENIJA	4582	6842	6302	6318	100	100	100	100	18,9	20,6	20	20,2
	Osrednjeslovenska	177	234	223	236	3,9	3,4	3,5	3,7	17,5	18,7	18,8	19
	Podravska	536	791	705	700	11,7	11,6	11,2	11,1	16,9	18	17,2	17,4
	Pomurska	1790	2653	2451	2495	39,1	38,8	38,9	39,5	20,8	22	21	21,4
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	SLOVENIJA	917	1333	1285	1316	100	100	100	100	3,8	4	4,1	4,2
	Osrednjeslovenska	16	21	20	22	1,8	1,6	1,5	1,7	1,6	1,7	1,7	1,8
	Podravska	82	123	126	113	9	9,3	9,8	8,6	2,6	2,8	3,1	2,8
	Pomurska	650	959	912	945	70,9	72	70,9	71,8	7,6	8	7,8	8,1
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	SLOVENIJA	1093	1603	1710	1241	100	100	100	100	4,5	4,8	5,4	4
	Osrednjeslovenska	25	32	35	26	2,3	2	2	2,1	2,5	2,6	2,9	2,1
	Podravska	160	230	249	168	14,6	14,3	14,5	13,5	5	5,2	6,1	4,2
	Pomurska	568	876	935	704	51,9	54,7	54,7	56,7	6,6	7,3	8	6
L Poslovanje z nepremičninami	SLOVENIJA	1798	2408	2537	2239	100	100	100	100	7,4	7,2	8	7,2
	Osrednjeslovenska	109	140	144	128	6,1	5,8	5,7	5,7	10,8	11,2	12,2	10,4
	Podravska	283	384	399	353	15,8	15,9	15,7	15,8	8,9	8,7	9,7	8,7
	Pomurska	483	675	717	632	26,9	28	28,3	28,2	5,6	5,6	6,1	5,4
MN Strokovne, znanstvene, tehnične in druge posl. dejavnosti	SLOVENIJA	2104	3016	2965	2963	100	100	100	100	8,7	9,1	9,4	9,5
	Osrednjeslovenska	53	60	58	65	2,5	2	2	2,2	5,3	4,8	4,9	5,2
	Podravska	290	441	420	409	13,8	14,6	14,2	13,8	9,1	10	10,2	10,1
	Pomurska	1085	1539	1556	1565	51,6	51	52,5	52,8	12,6	12,8	13,3	13,4
OPQ Uprava in obramba, obvl. soc.	SLOVENIJA	4048	5185	5619	5623	100	100	100	100	16,7	15,6	17,8	18
	Osrednjeslovenska	170	216	239	243	4,2	4,2	4,2	4,3	16,9	17,2	20,1	19,6

varnost, izob., zdravstvo	Podravska	547	713	775	803	13,5	13,7	13,8	14,3	17,2	16,2	18,9	19,9
	Pomurska	1728	2213	2360	2429	42,7	42,7	42	43,2	20,1	18,3	20,2	20,9
RSTU Druge dejavnosti	SLOVENIJA	700	869	865	861	100	100	100	100	2,9	2,6	2,7	2,8
	Osrednjeslovenska	15	19	20	21	2,1	2,2	2,3	2,4	1,4	1,5	1,7	1,7
	Podravska	64	91	89	90	9,1	10,4	10,3	10,5	2	2,1	2,2	2,2
	Pomurska	259	342	341	360	37	39,4	39,4	41,8	3	2,8	2,9	3,1

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Bruto investicije v osnovna sredstva po vrstah investicij

Negativna gibanja se kažejo v bruto investicijah v nova osnovna sredstva **po namenu investiranja** podjetij v Podravju. Bruto investicije so se v letu 2010 v primerjavi z letom 2008 znižale za 29,9%, kar je podobno kot delež na ravni države, ki se je zmanjšal za 30,3%. V obdobju 2008-2010 so se najbolj znižale bruto investicije v nove zmogljivosti in sicer za 32,4%. Odstotek zmanjšanja na državni ravni je znašal 30,6%.

Raven investicij predstavlja podlago za razvoj gospodarskih subjektov. Iz zbranih podatkov je razvidno, da podjetja na območju Podravja ne vlagajo dovolj v izboljšanje ekonomske podlage za nadaljnji razvoj, s tem pa se zmanjšujejo tudi možnosti za odpiranje novih delovnih mest.

Tabela 37: Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu investiranja

Območje / leto	bruto investicije skupaj v €					investicije v nove v €			investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in			investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti v €		
	2008	2010	2011	2012	2013	2008	2010	2011	2008	2010	2011	2008	2010	2011
Podravje	899.678	630.632	414.211	437.263	419.393	595.943	402.727	230.417	263.404	198.118	150.843	40.331	29.786	32951
SLOVENIJA	6.401.437	4.458.798	4.021.412	4.824.879	4.607.975	3.257.209	2.260.616	1.934.230	2.599.726	1.800.428	1.652.206	544.502	397.754	434976
Območje	indeks rasti 2010/2008					indeks rasti 2010/2008			indeks rasti 2010/2008			indeks rasti 2010/2008		
Podravje	0,7					0,68			0,75			0,74		
SLOVENIJA	0,7					0,69			0,69			0,73		
Območje	indeks rasti 2012/2008					indeks rasti 2011/2008			indeks rasti 2011/2008			indeks rasti 2011/2008		
Podravje	0,5					0,4			0,6			0,8		
SLOVENIJA	0,7					0,6			0,6			0,8		

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (podatek za bruto investicije je vzet iz podatkov za investicije v osnovna sredstva po skupinah osnovnih sredstev)

Struktura investicij na območju Podravja se razlikuje od Slovenije. Delež Podravja v bruto investicijah je od leta 2008 do 2013 padel iz 14 % na 9 %. Investicije v nove zmogljivosti so padle celo iz 18,3 % na samo 12 % v letu 2011.

Tabela 38: Bruto investicije po skupinah osnovnih sredstev

Območje / leto	Bruto investicije – skupaj v €				Gradbeni objekti in izboljšava zemljišč v €				Stroji, oprema, prometna sredstva ter biološka sredstva v €				Neopredmetena osnovna sredstva v €			
	2008	2010	2012	2013	2008	2010	2012	2013	2008	2010	2012	2013	2008	2010	2012	2013
Podravje	899.678	630.632	437.263	419.393	587.956	396.622	214.475	225.145	286.494	200.802	197.363	179.380	25.228	33.207	25.425	14.868
SLOVENIJA	6.401.437	4.458.798	4.824.879	4.607.975	3.402.726	2.248.295	2.303.362	1.999.169	2.747.387	1.944.138	2.300.890	2.389.789	251.323	266.364	220.627	219.017
Območje	indeks rasti 2010/2008				indeks rasti 2010/2008				indeks rasti 2010/2008				indeks rasti 2010/2008			
Podravje	0,7				0,67				0,7				1,32			
SLOVENIJA	0,7				0,66				0,71				1,06			
Območje	indeks rasti 2013/2008				indeks rasti 2013/2008				indeks rasti 2013/2008				indeks rasti 2013/2008			
Podravje	0,5				0,4				0,6				0,6			
SLOVENIJA	0,7				0,6				0,9				0,9			

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Primerjava podatkov pokaže, da je v Podravju precej večji padec v investiranju kot je bil na nivoju celotne države. Še posebej se to izrazi pri celotnih bruto investicijah – v letu 2013 je bilo bruto investicij polovico manj kot v letu 2008, investicije v gradbene objekte in izboljšave pa v letu 2013 predstavljajo le 40 % vrednosti iz leta 2008. Struktura vlaganj po letih kaže podobna gibanja v Sloveniji in v Podravju. Od 2008 do 2013 so se znižal delež vlaganj v gradbene objekte in prostore, povečal pa se je delež vlaganj v stroje, opremo, prometna sredstva itd. Ne glede na to pa je treba vzeti v obzir, da se je obseg vlaganj v celoti močno znižal.

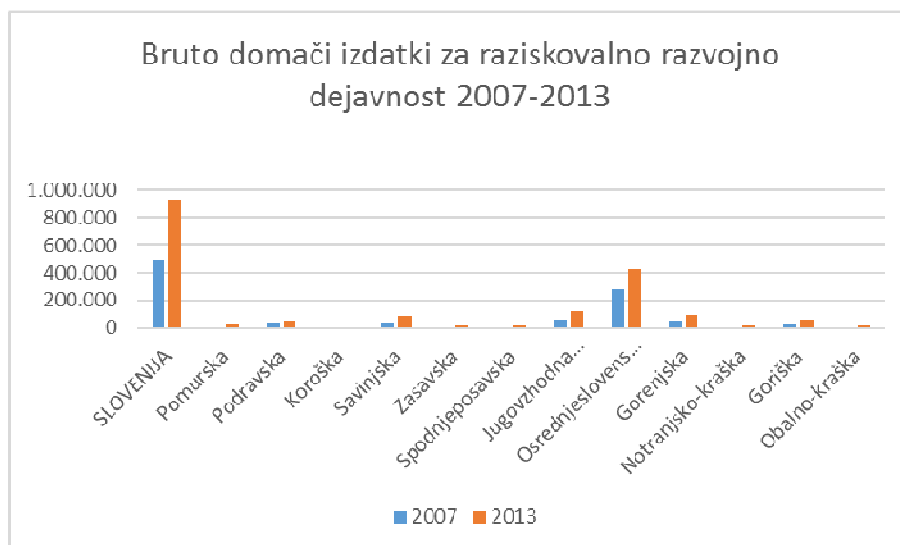
Nizka investicijska aktivnost kaže na dejstvo, da podjetja malo vlagajo v nove proizvodne procese, ki bi naredili proizvodno verigo stroškovno učinkovitejšo. Na ta način je tudi težko pričakovati, da bodo podjetja sposobna ustvariti inovativne proizvode, ki bodo podjetjem omogočali razvojni preboj na njihovih trgih.

Vlaganje v raziskave in razvoj je eno ključnih gibal gospodarskega in družbenega napredka. Je naložba in ne strošek, saj ima poleg drugih pozitivnih učinkov neposreden vpliv na zvišanje BDP.

Podatki kažejo, da struktura bruto domačih izdatkov po virih financiranja v letu 2012 v Sloveniji ostaja približno enaka kot prejšnje leto. K vsem bruto domačim izdatkom za raziskave in razvoj so največ finančnih sredstev za izvajanje RRD prispevale gospodarske družbe, in sicer 577,5 milijona EUR ali 62,2 % vseh sredstev za RRD. Naslednji pomemben vir financiranja RRD so bili državni viri, in sicer so ti obsegali 266,2 milijona EUR finančnih sredstev ali 28,7 % vseh virov v bruto domačih izdatkih za raziskave in razvoj. Zadnja leta pa pomemben vir financiranja RRD v Sloveniji predstavljajo tudi sredstva iz tujine; ta so v opazovanem letu znašala 79 milijona EUR ali 8,5 % vseh virov v bruto domačih izdatkih za raziskave in razvoj. Bruto domači izdatki za raziskovalno razvojno dejavnost so se v Podravski regiji v obdobju 2008-2012 zvišali za dobrih 63% in so v letu 2012 znašali 59 mio EUR.

Graf 2: Bruto domači izdatki za raziskovalno razvojno dejavnost – RRD v letu 2007 - 2013

Prav tako se je v Podravski regiji povečal delež raziskovalcev, kar je z vidika prenosa (novega) znanja in absorpcijske sposobnosti sektorja zelo pomembno. Skupno število raziskovalcev se je iz 2007 do 2013 povečalo za 37 % (iz 989 na 1.360 oseb). Če opazujemo ekvivalent polnega delovnega časa, pa ugotovimo, da je v Podravju glede na leto 2007 do leta 2012 upadel iz 510 na 485, v letu 2013 pa znova narasel na 878, medtem ko je na nivoju Slovenije iz 6.250 porasel na 8.707.

Tabela 39: Zaposleni v raziskovalno razvojno dejavnost – RRD

območje / leto	2007				2010				2013			
	število oseb		ekvivalent polnega delovnega časa		število oseb		ekvivalent polnega delovnega časa		število oseb		ekvivalent polnega delovnega časa	
	poklic - skupaj	raziskovalci	poklic - skupaj	raziskovalci	poklic - skupaj	raziskovalci	poklic - skupaj	raziskovalci	poklic - skupaj	raziskovalci	poklic - skupaj	raziskovalci
SLOVENIJA	14.311	8.742	10.369	6.250	17.972	11.056	12.940	7.703	21.272	12.111	15.229	8.707
Pomurska	113	59	84	41	156	75	99	50	434	120	329	91
Podravska	1.383	989	728	510	1.633	1.128	1.014	715	2061	1360	1273	878
Koroška	119	58	53	34	212	91	131	60	235	23	188	90
Savinjska	961	447	621	330	1351	579	1012	452	1580	731	1155	566
Zasavska	157	85	129	78	135	75	100	64	228	110	168	99
Spodnjeposavska	58	25	55	26	72	30	66	23	175	63	117	51
Jugovzhodna Slovenija	694	257	651	230	856	340	753	311	1111	457	938	343
Osrednjeslovenska	8.522	5.719	6.092	4.078	10.600	7.184	7.367	4.773	11777	7371	8187	5043
Gorenjska	1.365	545	1182	478	1.534	668	1.209	540	1618	674	281	561
Notranjsko-kraška	164	56	151	51	130	24	101	18	259	103	199	88
Goriška	553	331	465	274	700	474	642	445	1058	606	909	561
Obalno-kraška	222	171	158	120	593	388	446	250	627	391	485	294

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

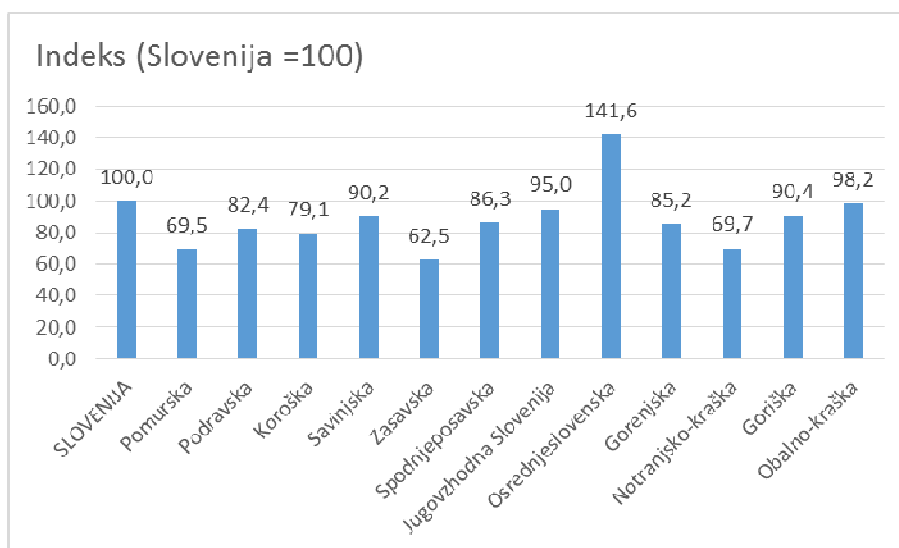
Bruto domači proizvod

Bruto domači proizvod na prebivalca je najpogosteje uporabljen kazalnik, s katerim ugotavljamo razlike v ekonomski moči in razvitosti med državami in regijami. Kaže rezultate ekonomske dejavnosti, dosežene v posameznih teritorialnih enotah v določenem obdobju. V primerjavi z letom 2008 se je *gospodarska aktivnost* znižala v vseh regijah, najmanj v osrednjeslovenski, zaradi česar se je zaostanek ekonomsko šibkejših regij do osrednjeslovenske in slovenskega povprečja povečal.

Statistične regije so dokaj uspešno zmanjševale zaostanek do evropskega povprečja, še posebej po letu 2006, leta 2009 pa se je ta proces prekinil. Edini regiji, ki še vedno presegata evropsko povprečje, sta osrednjeslovenska (za skoraj četrtno) in obalno-kraška regija (za 5 %), vendar sta obe zmanjšali prednost pred njim. Obenem se je povečal zaostanek tudi pri vseh ostalih regijah, najbolj pri gorenjski, jugovzhodni Sloveniji in koroški regiji. Tudi v daljšem časovnem obdobju – med letoma 2000 in 2009 – je osrednjeslovenska regija najbolj izboljšala položaj do evropskega povprečja (za 14 o. t.), zasavska pa ga je najbolj poslabšala (za -5 o. t.).

Graf 3: Regionalni BDP na prebivalca po regijah 2013

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 40: Regionalni bruto domači proizvod 2000-2013

	SLOVENIJA A	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Spodnjo savska	Jugovzhod na Slovenija	Osrednjesl ovenska	Gorenjska	Notranjsko- kraška	Goriška	Obalno- kraška
Mio EUR (fiksni tečaj 2007)													
2000	18.902	856	2.492	587	2.173	343	576	1.239	6.440	1.660	383	1.104	1.050
2001	21.147	936	2.787	662	2.394	366	640	1.415	7.245	1.880	414	1.243	1.164
2002	23.622	1.011	3.149	716	2.719	395	726	1.576	8.086	2.098	458	1.378	1.311
2003	25.668	1.079	3.348	758	2.907	417	742	1.702	9.068	2.266	486	1.466	1.429
2004	27.673	1.151	3.624	805	3.129	442	796	1.856	9.811	2.453	518	1.553	1.534
2005	29.227	1.190	3.826	858	3.325	463	857	1.932	10.450	2.547	537	1.636	1.608
2006	31.555	1.246	4.150	895	3.531	477	902	2.135	11.442	2.705	573	1.742	1.757
2007	35.153	1.362	4.644	989	3.926	520	1.007	2.365	12.742	3.008	642	1.979	1.968
2008	37.951	1.432	5.030	1.049	4.300	559	1.091	2.527	13.773	3.216	691	2.123	2.162
2009	36.166	1.367	4.746	957	4.059	525	1.044	2.361	13.428	2.935	659	1.984	2.102
2010	36.220	1.359	4.710	954	4.129	529	1.040	2.391	13.393	2.970	651	1.969	2.126
2011	36.868	1.425	4.806	997	4.251	527	1.076	2.425	13.587	3.029	657	1.972	2.116
2012	36.006	1.412	4.684	997	4.147	490	1.063	2.350	13.376	2.973	631	1.903	1.979
2013	36.144	1.435	4.670	999	4.126	476	1.064	2.378	13.480	3.051	643	1.889	1.934
Struktura (Slovenija = 100%)													
2000	100	4,5	13,2	3,1	11,5	1,8	3	6,6	34,1	8,8	2	5,8	5,6
2001	100	4,4	13,2	3,1	11,3	1,7	3	6,7	34,3	8,9	2	5,9	5,5
2002	100	4,3	13,3	3	11,5	1,7	3,1	6,7	34,2	8,9	1,9	5,8	5,5
2003	100	4,2	13	3	11,3	1,6	2,9	6,6	35,3	8,8	1,9	5,7	5,6
2004	100	4,2	13,1	2,9	11,3	1,6	2,9	6,7	35,5	8,9	1,9	5,6	5,5
2005	100	4,1	13,1	2,9	11,4	1,6	2,9	6,6	35,8	8,7	1,8	5,6	5,5
2006	100	3,9	13,2	2,8	11,2	1,5	2,9	6,8	36,3	8,6	1,8	5,5	5,6
2007	100	3,9	13,2	2,8	11,2	1,5	2,9	6,7	36,2	8,6	1,8	5,6	5,6
2008	100	3,8	13,3	2,8	11,3	1,5	2,9	6,7	36,3	8,5	1,8	5,6	5,7
2009	100	3,8	13,1	2,6	11,2	1,5	2,9	6,5	37,1	8,1	1,8	5,5	5,8
2010	100	3,8	13	2,6	11,4	1,5	2,9	6,6	37	8,2	1,8	5,4	5,9
2011	100	3,9	13	2,7	11,5	1,4	2,9	6,6	36,9	8,2	1,8	5,3	5,7
2012	100	3,9	13	2,8	11,5	1,4	3	6,5	37,1	8,3	1,8	5,3	5,5
2013	100	4	12,9	2,8	11,4	1,3	2,9	6,6	37,3	8,4	1,8	5,2	5,4
Na prebivalca, EUR (tekoči tečaj)													
2000	11.105	8.025	9.113	9.265	9.893	8.645	9.645	10.498	15.378	9.864	8.869	10.747	11.838
2001	11.714	8.326	9.613	9.871	10.282	8.734	10.110	11.300	16.284	10.523	9.010	11.410	12.369
2002	12.543	8.655	10.430	10.259	11.183	9.074	10.974	12.063	17.382	11.259	9.559	12.159	13.296
2003	13.184	8.975	10.747	10.522	11.583	9.325	10.832	12.574	18.822	11.743	9.794	12.555	13.955
2004	13.900	9.395	11.391	10.934	12.207	9.712	11.385	13.407	19.856	12.412	10.209	13.035	14.660
2005	14.608	9.720	11.984	11.607	12.913	10.177	12.253	13.859	20.971	12.820	10.500	13.684	15.267
2006	15.719	10.200	12.996	12.144	13.656	10.526	12.879	15.244	22.800	13.558	11.164	14.565	16.564
2007	17.412	11.169	14.479	13.442	15.099	11.493	14.337	16.765	25.147	15.002	12.386	16.504	18.386
2008	18.769	11.903	15.680	14.403	16.658	12.470	15.612	18.007	26.688	16.008	13.342	17.903	20.091
2009	17.714	11.423	14.692	13.139	15.631	11.729	14.903	16.641	25.507	14.500	12.642	16.670	19.139
2010	17.678	11.385	14.587	13.125	15.881	11.889	14.817	16.797	25.189	14.621	12.460	16.528	19.198
2011	17.960	11.961	14.885	13.752	16.341	11.939	15.348	17.009	25.401	14.866	12.537	16.543	19.052
2012	17.506	11.907	14.498	13.795	15.912	11.183	15.141	16.461	24.869	14.558	12.026	15.960	17.736
2013	17.550	12.191	14.465	13.886	15.837	10.972	15.147	16.672	24.845	14.958	12.240	15.865	17.238
Na prebivalca, indeks ravní (Slovenija vsa leta = 100)													
2000	100	72,3	82,1	83,4	89,1	77,9	86,9	94,5	138,5	88,8	79,9	96,8	106,6
2001	100	71,1	82,1	84,3	87,8	74,6	86,3	96,5	139	89,8	76,9	97,4	105,6
2002	100	69	83,2	81,8	89,2	72,3	87,5	96,2	138,6	89,8	76,2	96,9	106
2003	100	68,1	81,5	79,8	87,9	70,7	82,2	95,4	142,8	89,1	74,3	95,2	105,8
2004	100	67,6	81,9	78,7	87,8	69,9	81,9	96,4	142,8	89,3	73,4	93,8	105,5
2005	100	66,5	82	79,5	88,4	69,7	83,9	94,9	143,6	87,8	71,9	93,7	104,5
2006	100	64,9	82,7	77,3	86,9	67	81,9	97	145,1	86,3	71	92,7	105,4
2007	100	64,1	83,2	77,2	86,7	66	82,3	96,3	144,4	86,2	71,1	94,8	105,6
2008	100	63,4	83,5	76,7	88,8	66,4	83,2	95,9	142,2	85,3	71,1	95,4	107
2009	100	64,5	82,9	74,2	88,2	66,2	84,1	93,9	144	81,9	71,4	94,1	108
2010	100	64,4	82,5	74,2	89,8	67,3	83,8	95	142,5	82,7	70,5	93,5	108,6
2011	100	66,6	82,9	76,6	91	66,5	85,5	94,7	141,4	82,8	69,8	92,1	106,1
2012	100	68	82,8	78,8	90,9	63,9	86,5	94	142,1	83,2	68,7	91,2	101,3
2013	100	69,5	82,4	79,1	90,2	62,5	86,3	95	141,6	85,2	69,7	90,4	98,2

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

	Regionalni bruto domači proizvod po: LETO, MERITVE, REGIJA															
	Mio EUR (fiksni tečaj 2007)				Struktura (Slovenija = 100%)				Na prebivalca, EUR (tekoči tečaj)				Na prebivalca, indeks ravní (Slovenija vsa leta = 100)			
	SLO	Podravje	Osr. slov... regija	Pomurje	SLO	Podravje	Osr. slov... regija	Pomurje	SLO	Podravje	Osr. slov... regija	Pomurje	SLO	Podravje	Osr. sl. reg.	Pomurje
2004	27.165	3.583	9.543	1.137	100	13,2	35,1	4,2	13.645	11.261	19.313	9.278	100	82,5	141,5	68
2008	37.244	4.963	13.388	1.433	100	13,3	35,9	3,8	18.420	15.473	25.942	11.909	100	84	140,8	64,7
2010	35.607	4.678	13.037	1.366	100	13,1	36,6	3,8	17.379	14.489	24.519	11.445	100	83,4	141,1	65,9
2012	36.006	4.684	13.376	1.412	100	13	37,1	3,9	17.506	14.498	24.869	11.907	100	82,8	142,1	68
2013	36.144	4.670	13.480	1.435	100	12,9	37,3	4	17.550	14.465	24.845	12.191	100	82,4	141,6	69,5

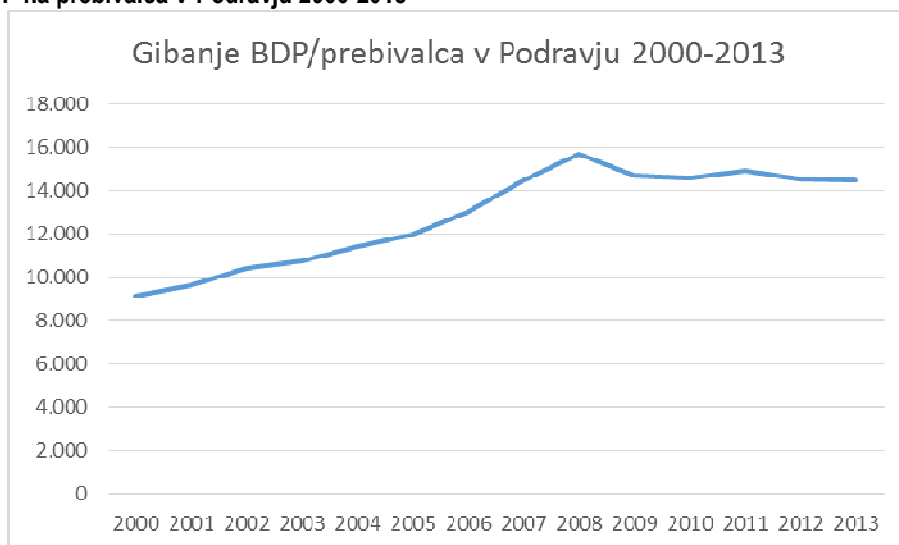
Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Regionalni bruto domači proizvod v Podravski regiji je leta 2013 znašal 4.670 mio EUR in predstavlja 12,9% v strukturi slovenskega BDP. BDP na prebivalca je leta 2013 znašal 14.465 EUR (tekoče cene), kar je v primerjavi z letom 2008 za 6,5 % manj. Podravska regija je leta 2013 po višini BDP na prebivalca zasedla 8. mesto med slovenskimi regijami in za osrednjeslovensko regijo zaostaja za 41,78 odstotne točke.

BDP na prebivalca se je v regijah leta 2013 gibal od 62,5 odstotka slovenskega poprečja v Zasavju do 141,6 odstotka v osrednjeslovenski regiji. Razlika med regijama z najvišjim in najnižjim BDP na prebivalca znaša 79,1 odstotne točke, kar je več kot leta 2008, ko je bila ta razlika med osrednjeslovensko in pomursko regijo 78,8 odstotne točke.

Graf 4: BDP na prebivalca V Podravju 2000-2013

V obdobju 2000-2013 je svoj položaj, merjen z indeksom BDP na prebivalca, najbolj poslabšala zasavska regija, najboljši položaj je obdržala osrednjeslovenska regija.

Razmerje BDP na prebivalca med regijama z dvema skrajnima vrednostma se že od leta 2006 ne spreminja in je relativno nizko. Osrednjeslovenska regija je imela leta 2010 2,14-krat višji BDP na prebivalca kot ekonomsko najšibkejša pomurska regija. V letih 2012 in 2013 Pomurska v tem kazalniku ni bila več ekonomsko najšibkejša – z 11.183 EUR na prebivalca v letu 2012 ter 10.972 EUR v letu 2013 je postala to Zasavska regija. Zasavje je po višini BDP približno na nivoju leta 2009, Podravje pa na nivoju iz leta 2007. Glede na različno kupno moč v regijah pa je dejansko razmerje verjetno še manjše.

BDP in posledično tudi BDP na prebivalca meri skupno gospodarsko aktivnost regije. Lahko ga uporabimo za primerjavo stopnje ekonomskega razvoja regij. BDP ne meri dohodka, ki ga na koncu prejmejo gospodinjstva oz. prebivalci v regiji. Do razlike prihaja zaradi dnevniških delovnih migracij, ko zaposleni prispevajo k BDP ene regije in dohodku gospodinjstev druge regije, in zaradi davkov, prispevkov ter socialnih in drugih transferjev. Razlike v dohodkih, ki jih prejmejo gospodinjstva (neto razpoložljivi dohodek), so veliko manjše kot razlike v BDP med regijami.

Neto razpoložljivi dohodek gospodinjstev je bil leta 2012 v Podravski regiji z 9.565 EUR za dobrih 5,68 % nižji od slovenskega povprečja, medtem ko je Osrednjeslovenska regija presegala slovensko povprečje za 6,1 %.

Tabela 41: Neto razpoložljivi dohodek

		Mio EUR (fiksni tečaj)	Struktura po regijah (Slovenija=100)	Na prebivalca v EUR (fiksni tečaj)
SLOVENIJA	2008	21.073	100	10.422
	2010	21.111	100	10.304
	2012	20.853	100	10.141
Podravska	2008	3.120	14,8	9.726
	2010	3.101	14,7	9.603
	2012	3.090	14,8	9.565

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (podatek za leto 2013 ni na razpolago)

Povprečne mesečne plače

Območje Podravja zaostaja za slovenskim povprečjem po višini bruto in neto plač na zaposlenega. V Podravski regiji je leta 2013 povprečna mesečna bruto plača znaša 1.394,51 EUR in je za 8,44 % pod slovenskim povprečjem, kjer povprečna mesečna bruto plača znaša 1.523,18 EUR.

V obdobju od 2008 do 2013 je višina bruto plač v Podravju zrasla za 8,75 %, v Sloveniji pa za 9,47 %.

Tabela 42: Povprečne mesečne plače

Območje	2008		2012		2013	
	Bruto plača	Neto plača	Bruto plača	Neto plača	Bruto plača	Neto plača
SLOVENIJA	1.391,43	899,8	1.525,47	991,44	1.523,18	997,01
Podravje	1.282,25	841,63	1.398,73	920,83	1.394,51	924,01
Pomurska	1.158,19	775,07	1.333,98	891,27	1.336,85	897,19
Koroška	1.226,98	808,57	1.395,46	920,62	1.406,19	931,96
Savinjska	1.255,70	825,55	1.395,37	920,72	1.396,90	927,71
Zasavska	1.310,85	857,76	1.404,17	922,41	1.414,36	934,58
Spodnjeposavska	1.282,85	843,79	1.420,24	936,7	1.415,44	938,05
Jugovzhodna Slovenija	1.332,14	876,04	1.509,92	989,55	1.516,62	999,64
Notranjsko-kraška	1.218,06	808,45	1.325,96	885,11	1.336,21	895,93
Osrednjeslovenska	1.578,20	996,81	1.699,22	1.082,59	1.685	1.083,75
Gorenjska	1.348,91	880,64	1.484,50	974,54	1.508,29	992,31
Goriška	1.359,17	887,49	1.460,38	963,61	1.458,25	969,71
Obalno-kraška	1.390,81	901,03	1.505,94	980,18	1.494,41	979,33

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 43: Povprečne mesečne plače po občinah

	Povprečna mesečna bruto plača				Povprečna mesečna neto plača			
	2007	2008	2012	2013	2007	2008	2012	2013
SLOVENIJA	1.284,79	1.391,43	1.525,47	1.523,18	834,50	899,80	991,44	997,01
Destrnik	1.305,48	1.446,42	1.216,49	1.178,71	856,48	944,93	822,66	804,35
Dornava	1.116,07	1.223,92	1.301,93	1.295,73	760,53	827,92	882,92	882,93
Duplek	1.069,49	1.163,40	1.237,21	1.230,51	718,75	776,56	834,44	835,63
Gorišnica	1.031,73	1.142,73	1.172,14	1.201,65	700,23	771,94	793,42	815,97
Juršinci	1.227,14	1.298,88	1.264,92	1.196,99	815,49	863,54	846,23	817,49
Kidričevo	1.086,15	1.146,05	1.155,57	1.211,63	714,91	766,10	788,38	823,27
Kungota	1.147,22	1.226,85	1.326,10	1.311,92	765,53	816,82	893,92	888,59
Lenart	1.026,95	1.093,45	1.215,06	1.228,17	691,45	745,38	826,33	836,76
Majšperk	880,74	942,86	1.148,05	1.133,45	604,46	644,46	789,13	780,68
Maribor	1.244,33	1.339,90	1.488,64	1.472,34	813,09	871,09	969,07	966,40
Ormož	969,67	1.051,45	1.266,41	1.262,37	655,68	712,53	850,49	853,55
Pesnica	1.222,02	1.334,85	1.321,39	1.290,21	807,91	875,80	882,56	869,29
Ptuj	1.126,47	1.216,13	1.276,96	1.279,82	749,37	805,63	850,69	857,63
Rače - Fram	1.102,19	1.202,69	1.241,61	1.247,43	733,27	798,26	838,97	845,09
Ruše	1.248,19	1.320,75	1.531,93	1.554,96	823,64	868,00	998,34	1.018,62
Slovenska Bistrica	1.245,72	1.276,56	1.421,52	1.460,28	825,13	846,49	937,91	962,09
Starše	1.182,75	1.220,89	1.033,72	1.013,88	785,12	814,71	711,33	702,33
Šentilj	1.095,84	1.203,23	1.298,18	1.319,51	738,15	805,67	870,27	889,67
Videm	1.133,23	1.242,47	1.189,27	1.194,10	753,66	827,33	808,74	813,91
Zavrč	1.027,12	1.228,86	1.183,56	1.116,13	710,84	842,53	815,70	769,91
Benedikt	1.217,95	1.254,51	1.362,17	1.332,31	817,51	836,36	917,47	905,37
Cerkvenjak	1.325,44	1.374,55	1.388,63	1.369,85	884,07	910,45	929,09	927,83
Hajdina	1.130,33	1.239,39	1.047,87	1.090,51	745,40	815,63	717,36	747,21
Hoče - Slivnica	1.227,42	1.314,54	1.409,53	1.418,65	806,20	861,55	921,55	932,14
Lovrenc na Pohorju	1.029,60	1.161,43	1.213,37	1.180,84	691,63	771,01	821,51	804,99
Markovci	1.152,97	1.210,69	1.288,74	1.280,95	759,33	800,69	859,67	854,99
Miklavž na Dravskem polju	1.113,95	1.201,93	1.344,97	1.263,23	740,03	794,23	891,79	852,28
Oplotnica	1.048,12	1.129,30	1.101,67	1.122,24	713,91	768,70	760,24	776,16
Podlehnik	1.176,29	1.279,02	1.441,92	1.460,66	792,59	856,13	963,28	985,38
Selnica ob Dravi	1.176,26	1.308,47	1.364,75	1.366,11	778,37	845,08	906,03	902,51
Sveta Ana	1.434,56	1.518,69	1.463,04	1.397,33	948,62	1.003,12	966,82	934,69
Sveti Andraž v Slov. gorica	1.222,32	1.317,67	1.279,65	1.394,85	809,63	870,99	857,96	935,20
Trnovska vas	1.177,75	1.245,48	1.339,91	1.333,47	782,32	827,17	881,20	892,77
Žetale	1.255,28	1.271,96	1.370,38	1.342,08	851,43	861,03	930,99	909,26
Cirkulane	1.147,97	1.191,14	1.245,59	1.261,42	769,67	799,82	836,63	852,23
Makole	1.014,79	932,92	1.164,03	1.185,68	706,77	636,36	793,87	810,98
Poljčane	956,33	1.052,19	1.161,27	1.132,88	651,97	714,44	783,85	776,24
Središče ob Dravi	1.256,96	1.341,00	1.480,41	1.505,94	836,58	897,09	977,57	997,27
Sveta Trojica v Slov. gorica	1.160,85	1.275,15	1.348,52	1.379,27	774,36	844,57	912,00	942,83
Sveti Tomaž	1.388,57	1.549,18	1.464,32	1.421,42	925,77	1.026,45	981,78	963,87
Sveti Jurij v Slov. gorica	1.292,22	1.383,14	1.466,05	1.439,41	878,67	930,75	979,45	966,52

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Slovensko povprečje v višini bruto plače najbolj presega Osrednjeslovenska regija, vse ostale regije so pod Slovenskim povprečjem. Najbližje povprečju sta Jugovzhodna Slovenija in Gorenjska., medtem ko sta med slovenskimi statističnimi regijami najbolj na repu Notranjsko-kraška in Pomurska regija. V Podravju dosega povprečna bruto plača 91,55 odstotka slovenskega povprečja, kar je 0,6 odstotka manj kot v letu 2008 (92,15 odstotka).

11. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

Navkljub zmanjševanju gospodarskega pomena kmetijstvo v državah EU in Sloveniji (1,1% BDP, 8,4% zaposlenega aktivnega prebivalstva) ohranja svoje prostorske in socialne razsežnosti, hrana pa ostaja strateška dobrina. Sedanji evropski model kmetijstva temelji na razumevanju njegove večnamenskosti. Poleg gospodarske (strogo pridelovalne) se kmetijstvu vse bolj pripisujejo tudi druge družbeno pomembne funkcije, ki jih tržni mehanizmi danes še ne uravnavajo. Med njimi lahko izpostavimo številne pozitivne vplive kmetijstva na okolje (ohranjanje biodiverzitete, številne ekosistemske funkcije idr), vplive na socialno ravnovesje, na podobo kulturne pokrajine, na ohranjanje naravnih vrednot in kulturne dediščine.

Usmeritev skupne evropske politike sledi predvsem trem strateškim ciljem:

cilj 1: vitalna proizvodnja hrane

- za prispevek k **dohodku kmetij** in zmanjšanje njegove nestabilnosti ob upoštevanju, da so nestabilnost cen in dohodka ter naravna tveganja v tem sektorju večji kot v večini drugih sektorjev, podobno kot so dohodki kmetovalcev in stopnje dobička v povprečju nižji kot v ostalih gospodarskih sektorjih,
- za povečanje **konkurenčnosti** kmetijskega sektorja in okrepitev njegovega deleža dodane vrednosti v **prehranski verigi**, saj je kmetijski sektor zelo razdrobljen v primerjavi z drugimi sektorji prehranske verige, ki so bolj organizirani in imajo zato večjo pogajalsko moč. Poleg tega se evropski kmetovalci soočajo s konkurenco svetovnega trga, hkrati pa morajo upoštevati visoke standarde, povezane s cilji na področju okolja, varnosti hrane, kakovosti in dobrega počutja živali, ki jih zahtevajo evropski državljani;
- za kompenzacijo težav v zvezi s proizvodnjo na območjih, ki trpijo zaradi posebnih **naravnih ovir**, saj se takšna območja soočajo z večjim tveganjem za opuščanje zemljišč;

cilj 2: trajnostno upravljanje naravnih virov in ukrepi na področju podnebnih sprememb

- za zagotovitev trajnostnih proizvodnih praks in povečanje ponudbe **okoljskih javnih dobrin**, saj normalno delovanje trga ne omogoča ustreznega plačila številnih javnih koristi, ki jih prinaša kmetijstvo;
- za spodbujanje **zelenih rasti** na podlagi **inovacij**, kar zahteva sprejetje novih tehnologij, razvoj novih proizvodov, spremembo proizvodnih postopkov ter podporo novih vzorcev povpraševanja, zlasti v okviru nastajajočega biogospodarstva;
- za sprejetje nadaljnjih ukrepov za blažitev in prilagajanje v zvezi s **podnebnimi spremembami**, da se bo kmetijstvo lahko odzvalo nanje. Ker je kmetijstvo še posebej občutljivo za učinek podnebnih sprememb, lahko večja prilagodljivost tega sektorja na ekstremne vremenske pojave zmanjša negativne posledice podnebnih sprememb;

cilj 3: uravnotežen teritorialni razvoj

- za podporo zaposlovanja na podeželju in ohranitev socialnega tkiva podeželskih območij;
- za izboljšanje podeželskega gospodarstva in spodbujanje **diverzifikacije**, da bodo lokalni akterji lahko sprostiti svoj potencial in čim bolj učinkovito uporabili dodatne lokalne vire;
- za obnovo in razvoj vasi z ohranjanjem in oživljanjem kulturne dediščine
- za spodbujanje **strukturalne raznolikosti** sistemov kmetovanja, izboljšanje pogojev za male kmetije in razvoj lokalnih trgov, saj raznolika struktura kmetijskih gospodarstev in proizvodnih sistemov v Evropi prispeva k privlačnosti podeželja in njegovi identiteti.

Skupna kmetijska politika bo **prispevala k doseganju ciljev strategije EU 2020**, z naslednjim:

- **pametna rast** – s povečanjem učinkovitosti virov in krepitvijo konkurenčnosti na podlagi tehnološkega znanja in inovacij ter z razvojem kakovostnih proizvodov z visoko dodano vrednostjo, razvojem zelenih tehnologij ter uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije, naložbami v usposabljanje, s spodbudami za družbene inovacije na podeželskih območjih in z izboljšanjem raziskovalnih dejavnosti,
- **trajnostna rast** – z ohranitvijo osnove za proizvodnjo hrane in krme ter obnovljive energije, zagotavljanjem trajnostnega upravljanja zemljišč, okoljskih javnih dobrin, odzivom na izgubo biotske raznovrstnosti, s spodbujanjem obnovljivih virov energije, zdravja živali in rastlin, povečanjem učinkovitosti virov na podlagi tehnoloških inovacij ter z uporabo rezultatov raziskav, nadaljnjim zmanjševanjem emisij, s povečanjem zaloga ogljika ter s polnim izkoristkom potenciala podeželskih območij, ter

- **vključujoča rast** – s sprostitvijo gospodarskega potenciala na podeželskih območjih z razvojem lokalnih trgov in delovnih mest, s podporo prestrukturiranju kmetijstva in dohodku kmetov za ohranitev trajnostnega kmetijstva po vsej Evropi.⁵

Območja

Podravje kot statistična regija obsega 2.170 km², od tega je 1.185,67 km² (54,63%) kmetijskih zemljišč in gozda. Prav tako je Podravje tudi geografsko zelo pestro: hriboviti del (Pohorje in Kozjak), gričevnat del (Slovenske in Dravinjske gorice ter Haloze), in ravninski del (Dravsko in Ptujsko polje). Pokrajinske enote Podravja so opredeljene na podlagi tistih naravnih dejavnikov, ki odločilno vplivajo tudi na pridelovalne pogoje. Upoštevani naravni dejavniki so geološka zgradba, relief, prsti, podnebje in hidrološke razmere. Celotno območje Podravja je bilo na podlagi analize teh dejavnikov obravnavano po treh (pridelovalnih) območjih:

- Gozdni del Pohorje, Kozjak
- Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje
- Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice.

Takšna delitev omogoča lažjo analizo in interpretacijo temeljnih regionalnih razlik ter procesov ne le pri obravnavanju kmetijstva ampak tudi širši analizi procesov na podeželju in razvoj posameznih dejavnosti.

Kmetijska zemljišča

V Sloveniji je 74.646 kmetijskih gospodarstev (tj. kmetijskih podjetij in družinskih kmetij skupaj) ali skoraj 14% manj kot pred desetimi leti. Največ kmetijskih gospodarstev je v podravski regiji, ki ji sledita savinjska in pomurska statistična regija, daleč najmanj pa v zasavski statistični regiji (nekaj manj kot 1.080).

Večina kmetijskih zemljišč v podravski regiji je v posesti družinskih kmetijskih gospodarstev, teh je v Podravju 12.318. Od celotne površine zemljišč v uporabi prevladujejo kmetijska zemljišča v višini 68,43%, kar je za 2,27% manj kot v letu 2007. Nerodovitnih površin je 2,11%, medtem, ko delež gozda obsega 27,46% vseh zemljišč v uporabi.

Tabela 44: Razdelitev kmetijskih zemljišč po namembnosti

Območje	Vrsta	Površina zemljišč v uporabi - ha				Število gospodarstev	
		ha		delež v %		2007	2010
		2007	2010	2007	2010		
SLOVENIJA	Vsa zemljišča skupaj	921.226	897.769	100,00	100,00	75.329	74.646
	Kmetijska zemljišča	524.167	507.091	56,90	56,49	75.307	74.470
	Gozd	377.768	373.629	41,00	41,61	67.154	62.832
	Nerodovitno	19.292	17.049	2,10	1,90	70.071	74.646
PODRAVJE	Vsa zemljišča skupaj	117.786	118.567	100,00	100,00	12.743	12.318
	Kmetijska zemljišča	83.264	81.706	70,70	68,43	12.732	12.292
	Gozd	32.094	34.359	27,25	29,46	10.748	9.842
	Nerodovitno	2.426	2.502	2,05	2,11	12.466	12.318

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Največje število družinskih kmetij je v občinah Ormož (1.151) in Slovenska Bistrica (999), kjer je tudi največ prebivalcev, ki živijo od kmetijstva. Kmetijsko gospodarstvo v Podravju obsega povprečno 6,53 hektarja KZU (kmetijska zemljišča v uporabi) in redi povprečno 5,48 GVŽ (glav živine). V primerjavi s povprečno velikostjo slovenskih kmetijskih gospodarstev je tako podravsko kmetijsko zemljišče za 0,13 ha nad slovenskim povprečjem, medtem, ko je podravsko kmetijsko gospodarstvo pod povprečjem glede števila GVŽ za 0,12.

⁵ SKP bo zlasti prispevala k naslednjim pobudam EU: «Evropa, gospodarna z viri», »Unija inovacij« in »Evropska platforma za boj proti revščini«.

Tabela 45: Število kmetijskih gospodarstev po občinah

Zap. št.	OBČINA	Število kmetijskih gospodarstev	Ekonomska velikost (v 1.000 EUR)	Skupne polnovredne delovne moči - PDM	Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Število glav velike živine (GVŽ)	Družinski člani na družinskih kmetijah
Gozdnat del Pohorje, Kozjak							
1	RUŠE	51	579	77	343	323	175
2	SLOVENSKA BISTRICA	999	31.629	1.147	10.207	11.994	3.565
3	HOČE-SLIVNICA	185	4.842	331	1.925	2.295	639
4	LOVRENC NA POHORJU	96	996	106	733	671	331
5	OPLOTNICA	248	3.769	221	1.350	2.095	984
SKUPAJ		1.579	41.815	1.882	14.558	17.378	5.694
Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje							
6	DORNAVA	192	3.391	164	1.261	783	648
7	KIDRIČEVO	405	11.874	494	4.149	5.397	1.400
8	PTUJ	420	5.359	383	2.360	1.957	1.382
9	STARŠE	221	2.938	160	1.509	1.090	656
10	HAJDINA	174	2.970	157	1.241	1.065	593
11	MARKOVCI	271	3.221	276	1.647	1.018	875
12	MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	59	1.067	58	457	439	167
SKUPAJ		1.742	30.820	1.692	12.624	11.749	5.721
Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice							
13	CIRKULANE	243	1.080	219	758	356	694
14	DESTRNIK	254	4.252	276	1.492	1.861	693
15	DUPLEK	313	5.400	344	1.375	2.000	995
16	GORIŠNICA	258	3.793	237	1.840	1.174	925
17	JURŠINCI	274	4.116	284	1.485	1.386	960
18	KUNGOTA	284	3.386	295	1.725	1.206	807
19	LENART	427	7.101	461	3.375	3.436	1.434
20	MAJŠPERK	314	4.545	367	2.010	2.377	1.112
21	MAKOLE	192	1.502	207	891	867	656
22	MARIBOR	589	9.508	718	4.341	2.284	1.879
23	ORMOŽ	1.151	17.962	1.378	7.544	5.281	3.983
24	PESNICA	554	7.906	599	3.649	3.547	1.969
25	POLJČANE	172	1.562	171	844	866	474
26	RAČE-FRAM	242	5.444	369	2.012	2.825	830
27	ŠENTILJ	423	3.234	368	1.797	1.608	1.372
28	VIDEM	497	4.466	472	2.638	2.004	1.592
29	ZAVRČ	128	1.106	121	446	221	421
30	BENEDIKT	225	2.521	273	1.240	1.347	768
21	CERKVENJAK	233	1.983	242	953	998	839
32	PODLEHNIK	218	1.271	211	864	524	710
33	SELNICA OB DRAVI	213	2.461	196	1.137	1.154	793
34	SREDIŠČE OB DRAVI	191	3.371	217	1.223	1.747	632
35	SVETA ANA	299	5.352	318	2.082	2.811	1.084
36	SVETI ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	153	4.591	216	1.030	1.418	551
37	SVETI JURIJ V SLOVENSKIH GORICAH	289	3.188	340	1.753	1.891	1.046
38	SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH	208	2.471	232	1.080	1.399	749
39	SVETI TOMAŽ	292	3.570	376	1.656	1.947	1.040
40	TRNOVSKA VAS	147	2.722	176	1.009	1.294	508
41	ŽETALE	214	1.763	208	1.084	893	819
SKUPAJ		8.997	121.627	9.891	53.333	50.722	30.335
PODRAVJE SKUPAJ		12.318	194.262	13.465	80.515	79.849	41.750

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Na podlagi ugotovljenih deležev standardnega prihodka (SO) posameznih aktivnosti v skupni vrednosti standardnega prihodka (SO) na posameznem kmetijskem gospodarstvu se kmetijska gospodarstva razvrščajo v ustrezni tip kmetovanja. Skupni standardni prihodek (SO) kmetijskih gospodarstev v Podravju znaša več kot 194 milijonov EUR, to je povprečno 15.770,57 EUR na kmetijsko gospodarstvo, kar je v primerjavi s slovenskim povprečjem za 28,62% več. Skupna PDM v Podravju znaša 13.465, kar je v primerjavi z letom 2000 za 31,20% manj.

Največ kmetijskih gospodarstev v Podravju 65,4% ima v uporabi površino zemljišč veliko do 5 ha, medtem, ko ima le 15,7% kmetij v uporabi zemljišča večja od 10 ha.

Tabela 46: Velikost kmetij

Velikost kmetij	Površina zemljišč v uporabi - ha				Število gospodarstev			
	2007		2010		2007		2010	
	vsota	v %	vsota	v %	vsota	v %	vsota	v %
0 do pod 5 ha	18.796	22,9	17.916	22,3	8.315	65,3	8.056	65,4
5 do pod 10 ha	17.118	20,9	16.439	20,4	2.441	19,2	2.324	18,9
10 do pod 20 ha	18.199	22,2	17.544	21,8	1.306	10,3	1.281	10,4
20 do pod 30 ha	10.295	12,5	9.036	11,2	429	3,4	376	3,0
30 do pod 50 ha	6.445	7,9	7.246	9,0	171	1,3	195	1,6
50 ha ali več	11.212	13,6	12.335	15,3	61	0,5	86	0,7
Skupaj	82.065	100,0	80.515	100,0	12.723	100,0	12.318	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Glede na namembnost kmetijskih zemljišč je v podravski regiji 30.204 ha trajnih travnikov in pašnikov, ki so namenjeni za živinorejo, 44.313 ha njiv, 34.358 ha gozdov, 5.969 ha trajnih nasadov in 2.504 ha zemljišč, ki so zaraščena ali neobdelana.

Tabela 47: Namembnost zemljišč

Zap. št.	OBČINA	vsa zemljišča v uporabi	kmetijska zemljišča	kmetijska zemljišča v uporabi	njive	trajni travniki in pašniki	trajni nasadi	gozd	nerodovitna zemljišča
Gozdni del Pohorje, Kozjak									
1	RUŠE	1.638	349	343	109	216	18	1.274	15
2	SLOVENSKA BISTRICA	15.911	10.297	10.207	5.175	4.521	512	5.308	306
3	HOČE-SLIVNICA	2.851	1.928	1.925	1.043	736	146	874	50
4	LOVRENC NA POHORJU	2.740	738	733	52	672	10	1.987	16
5	OPLOTNICA	2.539	1.369	1.350	424	811	114	1.135	36
SKUPAJ		25.679	14.681	14.558	6.803	6.956	800	10.578	423
Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje									
6	DORNAVA	1.600	1.269	1.261	999	233	29	297	34
7	KIDRIČEVO	4.972	4.158	4.149	3.753	390	5	722	92
8	PTUJ	3.017	2.398	2.360	1.583	585	192	541	77
9	STARŠE	1.878	1.511	1.509	1.402	104	3	320	47
10	HAJDINA	1.447	1.246	1.241	1.122	112	7	164	36
11	MARKOVCI	1.899	1.652	1.647	1.484	141	21	204	42
12	MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	603	457	457	377	76	/	133	13
SKUPAJ		15.416	12.691	12.624	10.720	1.641	257	2.381	341
Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice									
13	CIRKULANE	1.070	774	758	123	509	126	270	26
14	DESTRNIK	1.954	1.497	1.492	916	499	77	418	40
15	DUPLEK	1.888	1.382	1.375	708	567	100	455	51
16	GORIŠNICA	2.165	1.843	1.840	1.688	108	44	269	53

17	JURŠINCI	1.963	1.497	1.485	911	378	196	425	40
18	KUNGOTA	2.427	1.800	1.725	323	1.086	316	537	90
19	LENART	4.206	3.384	3.375	1.972	1.266	137	752	70
20	MAJŠPERK	3.371	2.100	2.010	773	1.179	58	1.226	45
21	MAKOLE	1.573	915	981	242	614	35	643	15
22	MARIBOR	7.179	4.453	4.341	2.098	1.424	819	2.610	116
23	ORMOŽ	9.522	7.583	7.544	4.755	1.501	1.288	1.679	259
24	PESNICA	4.651	3.776	3.649	1.211	1.964	474	651	224
25	POLJČANE	1.475	866	844	174	627	43	587	22
26	RAČE-FRAM	3.019	2.019	2.012	1.128	826	58	957	43
27	ŠENTILJ	2.551	1.842	1.797	625	1.085	87	621	88
28	VIDEM	3.703	2.716	2.638	1.418	1.048	172	905	82
29	ZAVRČ	607	452	446	89	179	178	139	15
30	BENEDIKT	1.679	1.244	1.240	695	522	23	392	43
21	CERKVENJAK	1.368	957	953	477	420	56	376	35
32	PODLEHNIK	1.534	962	864	158	573	133	540	32
33	SELNICA OB DRAVI	4.066	1.220	1.137	194	856	86	2.799	47
34	SREDIŠČE OB DRAVI	1.623	1.226	1.223	984	201	39	361	36
35	SVETA ANA	2.817	2.089	2.082	1.387	627	68	669	60
36	SVETI ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	1.306	1.032	1.030	627	268	135	247	27
37	SVETI JURIJ V SLOV. GORICAH	2.341	1.765	1.753	798	896	59	510	65
38	SVETA TROJICA V SLOV. GORICAH	1.482	1.081	1.080	553	501	/	370	31
39	SVETI TOMAŽ	2.298	1.661	1.656	1.013	593	51	601	36
40	TRNOVSKA VAS	1.345	1.016	1.009	632	357	21	305	24
41	ŽETALE	2.291	1.181	1.084	118	933	33	1.085	25
SKUPAJ		77.474	54.333	53.333	26.790	21.607	4.912	21.399	1.740
PODRAVJE SKUPAJ		118.569	81.705	80.515	44.313	30.204	5.969	34.358	2.504

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Tipologija kmetijskih gospodarstev

Največ njivskih površin je v podravski regiji namenjenih pridelavi žit (63,17%), s katero se ukvarja 8.615 kmetijskih gospodarstev. Sledi pridelava krmnih rastlin, ki obsega 9.276 ha in se z njo ukvarja 5.296 kmetijskih gospodarstev in pridelava krompirja s katero se ukvarja 4.870 kmetijskih gospodarstev v Podravju.

Tabela 48: Posevki na njivskih površinah

Zap. št.	OBČINA	Žita	število kmetijskih gospodarstev	Krompir	število kmetijskih gospodarstev	Industrijske rastline	število kmetijskih gospodarstev	Krmne rastline	število kmetijskih gospodarstev
Gozdnati del Pohorje, Kozjak									
1	RUŠE	33	19	0	16	0	0	72	18
2	SLOVENSKA BISTRICA	3191	537	0	514	0	139	0	533
3	HOČE-SLIVNICA	542	126	6	47	47	24	440	85
4	LOVRENC POHORJU NA	4	14	0	47	0	0	37	33
5	OPLOTNICA	145	132	12	167	1	9	262	121
SKUPAJ		3.915	828	18	791	48	172	811	790
Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje									
6	DORNAVA	691	157	3	61	225	91	74	75
7	KIDRIČEVO	2.182	377	47	172	404	240	1.104	189

8	PTUJ	1.093	310	10	135	144	144	301	147
9	STARŠE	932	207	30	98	175	127	252	60
10	HAJDINA	911	163	16	56	94	90	94	66
11	MARKOVCI	1154	244	31	173	0	0	78	103
12	MIKLAVŽ NA DRAV. POLJU	230	51	12	30	30	28	102	19
SKUPAJ		7.193	1.509	149	725	1.072	720	2.005	659
Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice									
13	CIRKULANE	78	117	3	55	15	35	22	82
14	DESTRNIK	667	211	3	63	25	67	218	92
15	DUPLEK	454	256	17	117	39	57	174	95
16	GORIŠNICA	1.147	216	22	109	268	146	200	69
17	JURŠINCI	551	216	5	99	42	115	294	154
18	KUNGOTA	166	146	5	98	3	19	144	125
19	LENART	1.357	363	8	174	179	92	414	192
20	MAJŠPERK	358	185	5	141	20	66	383	173
21	MAKOLE	87	111	4	109	8	59	141	97
22	MARIBOR	1.339	261	68	202	0	68	/	179
23	ORMOŽ	2.998	828	91	406	756	446	808	512
24	PESNICA	629	373	7	148	22	64	533	216
25	POLJČANE	79	106	4	95	3	27	86	83
26	RAČE-FRAM	648	158	15	76	62	60	399	112
27	ŠENTILJ	382	279	5	113	17	62	212	142
28	VIDEM	926	371	21	224	140	181	317	213
29	ZAVRČ	48	67	2	42	17	35	20	55
30	BENEDIKT	527	194	5	64	15	57	142	116
31	CERKVENJAK	365	183	5	103	19	87	83	86
32	PODLEHNIK	90	97	2	68	6	22	56	72
33	SELNICA OB DRAVI	97	70	0	118	0	7	79	55
34	SREDIŠČE OB DRAVI	616	164	8	49	146	113	202	77
35	SVETA ANA	933	247	5	46	87	86	340	140
36	SVETI ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	464	133	2	47	45	51	112	60
37	SVETI JURIJ V SLOV. GORICAH	491	249	5	134	9	62	287	171
38	SVETA TROJICA V SLOV. GORICAH	346	181	5	109	20	75	178	98
39	SVETI TOMAŽ	561	254	9	143	35	104	401	196
40	TRNOVSKA VAS	440	128	4	86	29	52	152	68
41	ŽETALE	43	114	4	116	4	38	63	117
SKUPAJ		16.887	6.278	339	3.354	2.031	2.353	6.460	3.847
PODRAVJE SKUPAJ		27.995	8.615	506	4.870	3.151	3.245	9.276	5.296

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Glede na tip kmetovanja na območju Podravja prevladuje mešan tip kmetovanja, kjer imajo kmetije različne vrste poljščin, ali redijo različne vrste živali. Tako kot za Slovenijo je tudi za Podravsko regijo značilno, da prevladujejo kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s spec. rejco pašne živine, sledijo kmetijska gospodarstva, ki se po tipu kmetovanja uvrščajo v mešano rastlinsko pridelavo živinoreje ter 2.328 kmetijskih gospodarstev, ki se uvrščajo v spec. pridelovalca poljščin.

Tabela 49: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja

Zap. št.	OBČINA	Kmetovanje skupaj	Spec. pridelovalec poljščin	Spec. vrtnar	Spec. gojitelj trajnih nasadov	Spec. rejec pašne živine	Spec. prašičerejci in perutninarji	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešano rastlinska pridelava-živinoreja
Gozdni del Pohorje, Kozjak										
1	RUŠE	51	4	0	7	23	0	4	4	9
2	SLOVENSKA BISTRICA	999	110	5	91	502	30	37	93	131
3	HOČE-SLIVNICA	185	26	0	13	82	0	0	19	28
4	LOVRENC NA POHORJU	96	9	0	0	68	0	0	5	10
5	OPLOTNICA	248	25	0	30	129	7	13	15	29
SKUPAJ		1.579	174	5	141	804	37	54	136	207
Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje										

6	DORNAVA	192	64	0	9	20	0	0	9	57
7	KIDRIČEVO	405	132	0	0	107	37	0	19	101
8	PTUJ	420	107	0	61	65	0	48	25	106
9	STARŠE	221	120	0	0	18	0	5	3	64
10	HAJDINA	174	72	3	4	13	13	6	8	55
11	MARKOVCI	271	118	3	13	5	11	28	9	84
12	MIKLAVŽ NA DRAV. POLJU	59	20	0	0	11	0	0	3	16
SKUPAJ		1.742	633	6	87	239	61	87	76	483
Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice										
13	CIRKULANE	243	44	0	0	23	0	0	25	51
14	DESTRNIK	254	31	0	30	42	0	33	31	62
15	DUPLEK	313	54	3	31	54	7	24	51	89
16	GORIŠNICA	258	88	5	20	13	10	29	7	86
17	JURŠINCI	274	41	11	33	45	3	61	19	61
18	KUNGOTA	284	49	0	65	59	0	0	30	51
19	LENART	427	77	0	44	100	0	0	75	86
20	MAJŠPERK	314	51	0	16	153	0	22	22	40
21	MAKOLE	192	22	0	11	83	0	0	27	29
22	MARIBOR	589	76	18	181	86	6	62	42	118
23	ORMOŽ	1.151	179	18	266	157	17	176	73	265
24	PESNICA	554	71	3	108	121	13	60	78	100
25	POLJČANE	172	28	0	0	69	0	0	19	25
26	RAČE-FRAM	242	46	0	21	95	16	0	14	39
27	ŠENTILJ	423	89	0	34	83	0	35	71	103
28	VIDEM	497	129	3	34	84	7	54	72	114
29	ZAVRČ	128	16	0	29	10	0	0	10	26
30	BENEDIKT	225	30	0	9	72	8	10	54	42
31	CERKVENJAK	233	38	0	24	47	0	18	47	50
32	PODLEHNIK	218	46	0	41	40	0	0	25	30
33	SELNICA OB DRAVI	213	32	0	20	92	0	0	22	35
34	SREDIŠČE OB DRAVI	191	45	3	18	28	10	25	12	50
35	SVETA ANA	299	47	0	21	66	21	0	58	68
36	SVETI ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	153	19	0	16	25	0	18	16	41
37	SVETI JURIJ V SLOV. GORICAH	289	38	0	9	84	11	12	68	67
38	SVETA TROJICA V SLOV. GORICAH	208	30	0	9	58	8	14	49	40
39	SVETI TOMAŽ	292	37	0	17	90	0	0	40	81
40	TRNOVSKA VAS	147	25	0	4	30	13	0	17	45
41	ŽETALE	214	43	0	12	89	0	0	39	15
SKUPAJ		8.997	1.521	64	1.123	1.998	150	653	1.113	1.909
PODRAVJE SKUPAJ		12.318	2.328	75	1.351	3.041	248	794	1.325	2.599
SLOVENIJA		74.646	12.778	523	8.688	29.885	914	5.513	4.929	11.416

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

V tipu kmetovanja 'Mešana rastlinska pridelava' so vključena tudi štiri nerazvrščena kmetijska gospodarstva.

Osnova za določitev pretežnega namena pridelave je vrednost posamezne vrste kmetijske pridelave in/ali prireje na kmetijskem gospodarstvu.

Izključno oz. pretežno za lastno porabo pomeni, da vse oz. večino na kmetijskem gospodarstvu pridelanih pridelkov porabijo zase (doma). V Podravju je 58,75% kmetijskih gospodarstev, ki se izključno in pretežno ukvarjajo s kmetijstvom za lastno uporabo. Temu je namenjenih 22,28% vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Delež glav velike živine, ki je namenjena vzreji za lastno porabo znaša 12,5% glav velike živine.

Pretežno za prodajo pomeni, da večino na kmetijskem gospodarstvu pridelanih pridelkov prodajo:

- **neposredno potrošnikom**: prodaja na domu, na tržnicah, na sejmi, od vrat do vrat, poraba za kmečki turizem.
- **preko posrednika**:
 - na debelo (veletrgovine, veletržnice),
 - zadrugi,

-
- trgovini na drobno,
 - neposredno predelovalni industriji,
 - drugim (menze, hoteli, gostilne).

V Podravju je 41,25% kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prodajo neposredno potrošnikom ali s prodajo preko posrednika. Temu je namenjenih 77,7% vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Delež glav velike živine, ki je namenjena vzreji za prodajo znaša 87,5% glav velike živine.

Tabela 50: Kmetijska gospodarstva po namenu pridelave 2010

	Število kmetijskih gospodarstev	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	Število glav velike živine (GVŽ)
PODRAVJE			
Namen pridelave - SKUPAJ	12.318	80.516	79.851
Izključno za lastno porabo	5.513	12.534	6.397
Pretežno za lastno porabo	1.723	5.413	3.593
Prodaja neposredno potrošnikom	1.459	13.269	9.202
Prodaja preko posrednika	3.623	49.300	60.658
SLOVENIJA			
Namen pridelave - SKUPAJ	74.646	474.432	421.553
Izključno za lastno porabo	34.628	92.563	45.746
Pretežno za lastno porabo	9.798	35.001	22.530
Prodaja neposredno potrošnikom	7.600	78.473	57.905
Prodaja preko posrednika	22.620	238.394	295.372

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

V Podravju je 4.992 vinogradnikov, ki skrbno obdelujejo 3.949,6 ha vinogradov, kar je 24,15% celotne površine slovenskih vinogradov. V Podravju je 7.170 vinogradov na katerih uspeva 14.32 milijonov sadik.

Tabela 51: Pridelovalci, površina, število vinogradov in število sadik glede na sedež kmetijskega gospodarstva

	Pridelovalci	Površina (ha)	Število vinogradov	Število sadik (v 1000)
SLOVENIJA	25.582	16.354,3	4.2970	58.914,1
Podravska	4.992	3.949,6	7.170	14.326,4

Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih

V Podravski regiji ima 9.842 kmetijskih gospodarstev tudi gozd. V letu 2000 je bilo takih kmetijskih gospodarstev za 26,37% več. V celotni površini vseh zemljišč, ki jih kmetijska gospodarstva uporabljajo gozd obsega 34.359 ha, kar je v primerjavi z letom 2000 za 2.596 ha manj.

Tabela 52: Velikost gozdov

GOZD	2000		2010	
	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev
SLOVENIJA	394.701	76.670	373.629	62.832
PODRAVJE	37.443	12.438	34.359	9.842

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Najbolje ohranjeni gozdovi so na Pohorju, kjer nudijo socialno varnost precejšnjemu številu prebivalcev. V regiji po kategoriji prevladujejo večnamenski gospodarski gozdovi.

Največ kmetijskih gospodarstev v Podravju 54,34% ima v uporabi površino gozdov velikostnega razreda pod 3 ha, 29,97% kmetijskih gospodarstev v uporabi površino gozdov velikostnega razreda 3 ha do pod 10 ha, medtem, ko ima 6,91 kmetijskih gospodarstev v uporabi površino gozdov večjo od 15 ha.

Tabela 53: Površine gozdov po velikosti

Kategorija		Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev
Podravje	Velikostni razred površine gozda - SKUPAJ	34.359	9.842
	Velikostni razred površine gozda - več kot 0 do pod 1 ha	313	1.138
	Velikostni razred površine gozda - 1 ha do pod 2 ha	1.123	1.602
	Velikostni razred površine gozda - 2 ha do pod 3 ha	3.498	2.609
	Velikostni razred površine gozda - 3 ha do pod 5 ha	3.495	1.529
	Velikostni razred površine gozda - 5 ha do pod 10 ha	5.187	1.421
	Velikostni razred površine gozda - 10 ha do pod 15 ha	6.187	933
	Velikostni razred površine gozda - 15 ha do pod 20 ha	2.970	251
	Velikostni razred površine gozda - 20 ha do pod 30 ha	2.151	128
	Velikostni razred površine gozda - 30 ha do pod 50 ha	2.312	98
	Velikostni razred površine gozda - 50 ha ali več	7.125	133

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Pridobivanje lesa je sestavni del gospodarstva družinskih kmetij. Splošni trendi družbenega razvoja se odražajo tudi pri gospodarjenju z gozdovi in pri rabi lesa. Posek lesa odraža potrebe kmetij po lesu za domačo porabo pa tudi potrebe po zagotavljanju neposrednega dohodka iz gozda s prodajo lesa.

Med kmetijskimi gospodarstvi, ki so imela gozd, jih je v letu 2010 posek opravilo 5.753 ali 58,45% v skupnem obsegu 130.369 m³. Raziskave kmetijskih gospodarstev in podrobne analize poseka v gozdovih družinskih kmetij kažejo naraščajoč trend pridobivanja lesa. Povprečni posek na družinsko kmetijo, ki je imela posek, se je v zadnjih desetih letih s 15,66 m³ povečal na 22,64 m³.

Tabela 54: Posek lesa na družinskih kmetijah, Podravje

	enota	2000	2010
Posek	m ³	117.234	130.269
Družinske kmetije, ki so imele posek	število	7.486	5.753
Povprečni posek (m ³ / družinsko kmetijo, ki je imela posek)	m ³	15,66	22,64

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Analize rabe lesa po velikostnih kategorijah posesti kažejo na strukturne razlike med njimi in tudi potrebe po različnih pristopih pri spodbujanju intenziviranja pridobivanja lesa. Za kmeta je gozd še vedno tudi dolgoročno finančna rezerva, kar kaže tudi v povprečju precej manjši posek od prirastka. Izjemno velik delež lesa, ki ga družinske kmetije porabijo za ogrevanje, kaže, da je to zanje najcenejši vir energije. Poraba lesa za ogrevanje je precej enakomerna in manj odvisna od velikost posesti kot od dejanskih potreb. Zato v manjših posestnih kategorijah do 5 ha pretežni del lesa porabijo za ogrevanje.

Struktura kmetijskega prebivalstva

Za delo in življenje manj atraktivni podeželski prostor kljub vlaganjem še vedno zaostaja v razvoju, v nekaterih območjih, predvsem v hribovitem delu (Pohorje in Kozjak) in gričevnatem delu (Haloze, Dravinjske gorice in deloma Slovenske gorice) je še vedno opazen trend depopulacije predvsem mlajših ljudi z višjo stopnjo izobrazbe. Posledice se na gospodarskem področju kažejo v ekstenziviranju in propadanju posameznih proizvodnih potencialov, na negospodarskem področju pa v nazadovanju in krčenju ekonomske in socialne infrastrukture.

Gospodar kmetije kot nosilec dejavnosti je odločujoč pri usmerjanju razvoja kmetije, k temu pa najbolj prispevajo njegova izobrazba, starost, osebna angažiranost in zavzetost ter številni drugi dejavniki. Gospodar kmetijo vodi, sprejema odločitve in načrtuje prihodnji razvoj. V spodnji vidimo starostno strukturo kmetijskih gospodarjev na obravnavanem področju. Izpostavi je potrebno dejstvo, da je povprečna starost gospodarja-upravitelja na kmetijskih gospodarstvih v Podravju 57 let, kar se je v primerjavi z letom 2000 povečalo za 1 leto. Takšna

lastniška in starostna struktura neugodno vpliva na nadaljnji razvoj kmetijstva, ki zahteva modernizacijo in prestrukturiranje.

Tabela 55: Povprečna starost in število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih

Gospodar-upravitelj	2000		2010	
	Število oseb	Povprečna starost	Število oseb	Povprečna starost
PODRAVJE	14.775	56	12.280	57
SLOVENIJA	86.336	57	74.425	57

Iz starostne strukture prebivalcev na kmetijah, ki zajema vse družinske člane, tudi tiste, ki delajo zunaj kmetije lahko razberemo, da bistveno ne odstopa od slovenskega povprečja. Tako je na kmetijskih gospodarstvih 20,7% prebivalstva mlajšega od 25 let, 44,3 % prebivalstva v starosti od 25 do 55 let in 35% prebivalstva starejšega od 55 let.

Tabela 56: Razdelitev družinskih članov na družinskih kmetijah po starostnih skupinah

OBMOČJE	SKUPAJ	pod 25 let		od 25 - 35 let		od 35 - 45 let		od 45 - 55 let		od 55 - 65 let		od 65 let-	
		število	%	število	%	število	%	število	%	število	%	število	%
PODRAVJE	41.750	8.650	20,7	5.491	13,1	6.136	14,8	6.872	16,4	5.883	14,1	8.718	20,9
SLOVENIJA	259.075	54.169	20,9	34.029	13,1	37.729	14,5	41.842	16,1	37.848	14,6	53.458	20,6

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Za razvoj kmetijstva in podeželja je pomemben dejavnik izobrazbena struktura kmečkega prebivalstva. Za izobraževanje s področja kmetijstva je v Podravski regiji relativno dobro poskrbljeno. Zainteresiranim kmetom so na voljo formalne in neformalne oblike izobraževanja in usposabljanja.

V regiji je Fakulteta za kmetijstvo v Mariboru s popolnim programom študija kmetijstva. Srednji kmetijski šoli sta v Mariboru in Ptuj, kjer se izobražujejo dijaki v programih srednjega strokovnega izobraževanja, srednjega poklicnega izobraževanja, poklicno tehniškega izobraževanja in nižjega izobraževanja. Za dopolnilno neformalno izobraževanje v dejavnosti in usposabljanje kmetov in zaposlenih na kmetijah skrbi Kmetijsko gozdarska zbornica z oddelki Kmetijsko svetovalne službe, kjer organizirajo različne tečaje in predavanja na aktualne teme iz področja kmetijstva in gozdarstva. Kmetijsko svetovalna služba opravlja tudi svetovanje na posameznih kmetijah, kjer lahko vsak kmet neposredno dobi od strokovne službe nasvet ali druge informacije. Lokalne skupnosti pa zagotavljajo izobraževanje kmetijske populacije v okviru številnih drugih projektov in programov. Za neformalno in formalno izobraževanje lastnikov gozdov skrbi Zavod za gozdove Slovenije, sam ali v sodelovanju s srednjo gozdarsko šolo v Postojni.

Splošna izobrazba gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih se je v Podravju glede na leto 2007 dvignila. Povečal se je % gospodarjev, ki dosegajo srednjo splošno izobrazbo in več. V primerjavi s Slovenijo Podravska regija zaostaja za 2,5% odstotne točke glede doseganja nižje poklicne in srednje poklicne izobrazbe gospodarjev, medtem ko za 0,3 odstotne točke nad slovenskim povprečjem srednje strokovne in srednje splošne izobrazbe.

Tabela 57: Splošna izobrazba gospodarjev

Splošna izobrazba gospodarjev	PODRAVJE				SLOVENIJA	
	2007		2010		2010	
	Število gospodarjev	v %	Število gospodarjev	v %	Število gospodarjev	v %
Ni podatka o izobrazbi	12	0,1	-	0,0	-	0,0
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska izobrazba	1.136	7,7	625	5,1	4.496	6,0
Osnovnošolska izobrazba	7.677	51,9	5.000	40,7	27.704	37,2
Nižja poklicna, srednja poklicna izobrazba	3.621	24,5	3.755	30,6	24.663	33,1
Srednja strokovna, srednja splošna izobrazba	1.842	12,5	2.180	17,7	12.964	17,4
Višješolska, visokošolska izobrazba	487	3,3	720	5,9	4.598	6,3
Skupaj	14.775	100,00	12.280	100,0	74.425	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

V Podravju upravlja družinske kmetije 65,44% gospodarjev, ki nimajo pridobljene formalne kmetijske izobrazbe (imajo le praktične izkušnje v kmetovanju), 23,15% gospodarjev pa ima le tečaj iz kmetijstva, ne pa tudi formalne izobrazbe. Kljub vsemu pa se število gospodarjev oz. upraviteljev z doseženo formalno izobrazbo iz kmetijstva glede na podatke iz leta 2007 počasi povečuje.

Tabela 58: Kmetijska izobrazba gospodarjev

Kmetijska izobrazba gospodarjev	2007		2010	
	Število gospodarjev	v %	Število gospodarjev	v %
samo praktične izkušnje	12.272	83,08	8.035	65,44
tečaji iz kmetijstva	1.063	7,19	2.843	23,15
Nižja poklicna, sprednje poklicna izobrazba	568	3,84	648	5,27
Srednja strokovna izobrazba	397	2,68	519	4,22
Višješolska, visokošolska izobrazba	170	1,15	235	1,92
ni podatka	305	2,06	0	0,00
Skupaj	14.775	100,00	12.280	100,00

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Dopolnilne dejavnosti na kmetijstvu

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah, turizem in rekreacija so že elementi gospodarske rasti vendar še nezadostno izkoriščene. Zlasti v zadnjih desetih letih je prišlo do razmaha dopolnilnih dejavnosti na podeželju, predvsem turizma na kmetijah, v glavnem izletniškega. Žal je še vedno čutilo veliko pomanjkanje prenočišč in kulinarčne ponudbe, predvsem pa programov, ki bi vključevali širšo, celostno in kakovostno ponudbo (kulinarika, prenočitvene kapacitete, izven penzijske aktivnosti,...), prav tako je neizkoriščen potencial kulturne dediščine za trajnostno rast in razvoj podeželja. Število družinskih kmetij v Podravju, ki se ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo je 1.390, kar pa še vedno ne predstavlja realne slike, saj te dopolnilne dejavnosti večinoma niso registrirane po sprejeti zakonodaji o dopolnilnih dejavnostih na kmetijah v Sloveniji. To pomeni, da bodo na teh kmetijah potrebne dodatne investicije, ki jih bodo le redki kmetje lahko pokrili z dohodki iz osnovne kmetijske dejavnosti. Spodbujati bi bilo treba projekte, ki hkrati vključujejo kmetijstvo in podeželski turizem v okviru pospeševanja

trajnostnega in odgovornega turizma na podeželskih območjih ter naravno in kulturno dediščino, pa tudi naložbe v obnovljive vire energije. Tako za kmetijstvo kot tudi področje dopolnilnih dejavnosti je ključen vnos novih in ohranjanje tradicionalnih in specifičnih znanj ter medresorsko povezovanje za bolj prodorno in uspešno trženje. Vsekakor je predelava osnovnih kmetijskih surovin na domu in direktno trženje velika priložnost za naše kmetije, predvsem v smislu samostojnosti kmetijskega gospodarstva ter možnosti nastopa na trgu s tipičnimi lokalnimi produkti.

Tabela 59: Dopolnilne dejavnosti

	Število družinskih kmetij	
	2000	2010
Slovenija	3.987	12.517
Podravska	522	1.390

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Zaradi različnih pojavnih oblik in razvojne dinamike so dopolnilne dejavnosti v Sloveniji nasploh zanimive z vidika proučevanja njihovih raznovrstnih učinkov, v prvi vrsti gospodarskih, socialnih pa tudi okoljskih. V okviru gospodarskih učinkov velja izpostaviti predvsem pozitivne npr. zagotavljanje primerljivega dohodka zaradi višjega in bolj stabilnega dohodka na kmetiji, posledično izboljšanje življenjskega standarda, možnosti za nova vlaganja, večja socialna varnost kmečkega prebivalstva idr., čeprav so lahko nekateri učinki tudi negativni. Pri posameznih oblikah dopolnilne dejavnosti so ob začetku razmeroma velika in včasih tvegana finančna vlaganja, nestabilen in majhen slovenski trg, k določeni meri negotovosti pa prispevajo tudi neprestane hitre spremembe tako evropske kot slovenske zakonodaje.

Socialni učinki dopolnilnih dejavnosti se najbolj odražajo v izboljšani demografski strukturi, lahko tudi v ohranjanju lokalne tradicije ter krepitev lokalne identitete in večjem vključevanju vseh družinskih članov v delovanje kmetije. Lahko pa imajo dopolnilne dejavnosti tudi negativne socialne učinke, ki so posledica prevelikega prilagajanja kmetije okusu in zahtevam »kupcev«, zaradi povečanega obiska idr. Lahko pride do nesoglasij in sporov v lokalnem okolju ipd. Dodatne obremenitve, ki jih prinese dopolnilna dejavnost na kmetiji, lahko privedejo do preobremenjenosti (delo, odgovornost) posameznih družinskih članov ter oteženega usklajevanja interesov (npr. kmetijska dejavnost na eni in dodatna turistična dejavnost na kmetiji).

Opozoriti pa velja še na okoljske učinke dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Med pozitivnimi so nesporno spodbujanje rabe lokalnih virov, razvoj prispeva k izboljšanju lokalne infrastrukture (npr. ureditev cest, razsvetljave), pri določenih dopolnilnih dejavnostih se ponovno oživlja uporaba tradicionalnih metod. Z okoljskega vidika pa je lahko sporna neprilagojenost novih tehnik in tehnologij lokalnemu okolju, slabo nenadzorovani in včasih prostorsko neprimerni večji posegi, zaradi novih dejavnosti motenje ustaljene osnovne kmetijske proizvodnje in nenazadnje tudi nevarnost opuščanja primerne kmetijske dejavnosti.

Ekološko in integrirano kmetijstvo

Ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih ekosistemov v zadnjem času postaja v okviru okoljskih programov vse pomembnejše področje. Na spreminjanje krajine najbolj vplivajo posegi v naravo, med katerimi je tudi konvencionalno kmetijstvo. Usmerjanje v okolju bolj prijazne načine kmetovanja je zato v prihodnje edina možna alternativa konvencionalnemu načinu. Posebej ob dejstvu, da se potrošniki vse bolj zavedajo pomena zdrave prehrane, oziroma hrane, pri kateri je omogočena sledljivost, preverjanje njene kakovosti praktično od polja do krožnika. Prav tako pa je v zadnjem času tudi vse večje povpraševanje po tovrstnih pridelkih iz tujine.

Na območju Podravja je zaradi različnih omejitvenih pogojev (vodovarstvena območja pitne vode, razgiban relief, ponekod slabša lokalna infrastruktura) potrebno zelo skrbno načrtovati bodoče usmeritve v kmetijstvu in širše na podeželju. Nedvomno ima z vidika ohranjanja naravnih virov in ekološke stabilnosti regije velik pomen postopen prehod iz trenutno prevladujočih intenzivnih v sonaravnejše oblike pridelave, predvsem ekološko kmetovanje.

Ekološko kmetijstvo temelji na biološkem razumevanju medsebojnih povezav v kmetijstvu. Razvilo se je v celosten koncept kmetijskega gospodarjenja, ki si v sozvočju z naravo prizadeva za čim bolj sklenjen krogotok

snovi in energije na kmetiji oziroma posestvu. Ekološki kmet zato prednostno izbira takšne ukrepe, s katerimi bo dosegel kar najboljšo pridelovalno zmožnost kmetije kot celote. Ekološko kmetijstvo predstavlja pravo priložnost na več nivojih. Gre za nove zaposlitvene priložnosti v kmetijstvu, predelavi in sorodnih dejavnostih, kar je že vidno v rasti ekološkega sektorja. Prav tako obstajajo tudi okoljske prednosti. Ta kmetijski sistem lahko prinese zelo pomembne koristi za gospodarstvo kot za socialno povezanost ruralnih področij.

Integrirano kmetijstvo - temelji na naravi prijaznem načinu pridelave, kjer se z uporabo naravnih virov in mehanizmov, ki zmanjšujejo negativne vplive kmetovanja na okolje in zdravje ljudi, prideluje kakovostna in zdrava hrana. Integrirana pridelava pomeni uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov. Prednost je dana naravnim ukrepom pred fitofarmaceutskimi in biotehnološkimi ukrepi, pri čem se doseže enak gospodarski učinek. Uporaba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev je redno nadzorovana, pridelava pa poteka brez uporabe gensko spremenjenih organizmov. V Sloveniji je vzpostavljen kontrolni sistem integrirane pridelave, ki nadzoruje agrotehnične ukrepe pri pridelavi sadja poljščin in vrtnin in uporabi fitofarmaceutskih sredstev in gnojil. Postopke integrirane pridelave v Sloveniji kontrolirajo pooblaščen organizacije.

Iz spodnje tabele je razvidno, da se je veliko kmetov odločilo za ekološko in integrirano kmetovanje. Na območju Podravja, po podatkih Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, po podatkih za leto 2012 deluje 192 ekoloških kmetij in 565 integriranih kmetij. Povprečna velikost tovrstnih obdelovalnih površin je med 2-5 ha. Ekološko kmetovanje je po podatkih za leto 2012 obsegalo 2.364 ha zemljišč (3,1%). Število pridelovalcev pa se še naprej večja, saj je v Podravju v tem trenutku še kar nekaj kmetij v postopku preusmeritve v ekološko kmetovanje.

Tabela 60: Ekološko in integrirano kmetovanje 2012

Območja z občinami	Skupno število ekoloških kmetij	Skupno število integriranih kmetij
Gozdnati del Pohorje, Kozjak		
1. RUŠE	1	2
2. SLOVENSKA BISTRICA	17	11
3. HOČE-SLIVNICA	12	2
4. LOVRENC NA POHORJU	7	/
5. OPLOTNICA	16	12
SKUPAJ	53	27
Ravninski del Dravsko, Ptujsko polje		
6. DORNAVA	1	15
7. KIDRIČEVO	3	/
8. PTUJ	2	22
9. STARŠE	3	15
10. HAJDINA	2	13
11. MARKOVCI	/	23
12. MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	/	5
SKUPAJ	11	93
Gričevnat svet Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice		
13. CIRKULANE	6	9
14. DESTRNIK	/	10
15. DUPEK	1	8
16. GORIŠNICA	1	28
17. JURŠINCI	1	43
18. KUNGOTA	2	15
19. LENART	5	5
20. MAJŠPERK	13	3
21. MAKOLE	4	2
22. MARIBOR	23	34
23. ORMOŽ	6	70
24. PESNICA	15	11
25. POLJČANE	3	1
26. RAČE-FRAM	7	10
27. ŠENTILJ	3	3
28. VIDEM	4	16
29. ZAVRČ	4	6

30. BENEDIKT	/	5
31. CERKVENJAK	5	4
32. PODLEHNIK	2	3
33. SELNICA OB DRAVI	8	4
34. SREDIŠČE OB DRAVI	/	48
35. SVETA ANA	7	16
36. SVETI ANDRAŽ V SLOV. GORICAH	1	5
37. SVETI JURIJ V SLOVENSKIH GORICAH	/	62
38. SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH	1	1
39. SVETI TOMAŽ	/	22
40. TRNOVSKA VAS	/	/
41. ŽETALE	6	1
SKUPAJ	128	445
PODRAVJE SKUPAJ	192	565

Vir: Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, 2012

Delovno aktivne osebe v kmetijstvu

Skupni delež zaposlenih in samozaposlenih v dejavnosti kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo v Podravski regiji znaša 6,3% vseh delovno aktivnih oseb. Po statusu v Podravski regiji družinske delovne sile prevladujejo upokojeanci zunaj kmetijstva in upokojeanci iz kmetijstva, teh je od gospodarjev upraviteljev 4.819, kar je 37,24%, medtem ko med skupino drugih družinskih članov prevladujejo osebe, ki delo opravljajo zunaj kmetije - delo v delovnem razmerju ali samostojno, teh je 40,87%. Tudi za tiste, ki so bili na kmetijah redna delovna sila, je bilo kmetijsko delo najpogosteje stranska dejavnost ali pomoč drugim družinskim članom.

Tabela 61: Družinska delovna sila: Zaposlitveni status osebe, delovne osebe na družinski kmetiji

		Zaposlitven i status - SKUPAJ	Kmet, kmetijski podjetnik	Delo zunaj kmetije - delo v delovnem razmerju ali samostojno	Brezposeln	Gospodinj a (nima lastnih dohodkov)	Otrok, učenec, dijak, študent	Upokojenec zunaj kmetijstva	Upokojenec iz kmetijstva
SLOVENIJA	Gospodar-upravitelj	74.425	14.065	22.773	2.203	2.951	153	25.661	6.619
	Drugi družinski člani	130.820	6.111	56.242	8.805	12.370	20.148	20.501	6.643
Podravska	Gospodar-upravitelj	12.280	2.883	3.300	396	862	20	3.551	1.268
	Drugi družinski člani	20.678	1.241	8.452	1.753	2.249	2.988	2.800	1.195

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Ekonomsko vrednotenje kmetijske proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se izraža kot standardni prihodek (na kratko tudi SO); ta je v skladu z enotno metodologijo definiran kot vrednostno izražena bruto proizvodnja posameznega pridelka vrednotena po cenah na pragu kmetije. Proizvodnja vključuje:

- prodajo, porabo na kmetiji in gospodinjstvu ter razliko v zalogah
- vključuje tako vrednost glavnega, kot tudi vrednost morebitnih stranskih proizvodov.

Skupni standardni prihodek (SO) kmetijskih gospodarstev v Podravski regiji znašal 194,26 milijona EUR, kar znaša 21,27% celotnega skupni standardnega prihodka (SO) kmetijskih gospodarstev v Sloveniji.

Obseg dela na kmetijskih gospodarstvih se izraža v koeficientih polnovrednih delovnih moči (PDM); izračun temelji na razmerju med številom ur, letno porabljenih za delo v kmetijski dejavnosti, in enoletnim obsegom dela polno zaposlene osebe (1.800 ur), ki ga uporablja nacionalna statistika delovne sile. Z izračuni vrednosti PDM za vsako delovno aktivno osebo posebej ter z upoštevanjem dela najete delovne sile se tako zajame celoten letni vložek dela na vsakem kmetijskem gospodarstvu.

V letu 2010 se je s kmetijsko dejavnostjo v Podravju ukvarjalo 12.318 kmetijskih gospodarstev. Njihov vložek dela je znašal 13.464 PDM (1 polnovredna delovna moč pomeni 1.800 delovnih ur na leto).

Tabela 62: Kmetijska gospodarstva

	Število kmetijskih gospodarstev	Ekonomska velikost (SO v 1000 EUR)	Skupne polnovredne delovna moči (PDM)
SLOVENIJA	74.646	913.194	77.012
PODRAVJE	12.318	194.265	13.464

Bruto dodana vrednost znotraj deleža kmetijstva v nacionalnem BDP se v Podravski regiji skozi leta postopno znižuje, Tako je leta 2004 kmetijstvo Podravja predstavljalo 15,6% celotnega slovenskega BDV in se je do leta 2004 znižalo za 0,3%. Znotraj dejavnosti pa je kmetijstvo Podravja prav tako izgubilo skoraj 0,2 %.

Tabela 63: Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah

LETO	2004	2007	2010
SLOVENIJA	100,00	100,00	100,00
ZAHODNA SLOVENIJA	29,7	31,2	13,1
VZHODNA SLOVENIJA	70,3	68,8	68,9
Pomurska	12,2	11,4	10,8
Podravska	15,6	15,3	15,3
Koroška	4,1	4,6	4,6
Savinjska	14,0	13,9	14,7
Zasavska	1,3	1,2	1,3
Spodnjeposavska	6,1	5,3	5,8
Jugovzhodna Slovenija	12,1	11,6	11,2
Osrednjeslovenska	12,6	13,2	12,9
Gorenjska	6,9	7,2	7,7
Notranjsko-kraška	4,9	5,5	5,2
Goriška	7,0	7,3	7,1
Obalno-kraška	3,3	3,5	3,4
SLOVENIJA	2,6	2,6	2,5
ZAHODNA SLOVENIJA	1,4	1,4	1,4
VZHODNA SLOVENIJA	4,2	4,0	3,9
Pomurska	7,7	7,4	6,9
Podravska	3,1	2,9	2,9
Koroška	3,7	4,2	4,3
Savinjska	3,2	3,2	3,2
Zasavska	2,1	2,1	2,2
Spodnjeposavska	5,5	4,7	4,9
Jugovzhodna Slovenija	4,9	4,5	4,3
Osrednjeslovenska	0,9	0,9	0,9
Gorenjska	2,0	2,1	2,3
Notranjsko-kraška	6,9	7,6	7,0
Goriška	3,3	3,3	3,2
Obalno-kraška	1,5	1,4	1,4

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Povprečna mesečna bruto plača v Podravski regiji v dejavnosti kmetijstva znaša 1.183,28 EUR, kar je za 7,49% pod slovenskim povprečjem v kmetijski dejavnosti in za 15,50% pod višino povprečne bruto plače v Podravski regiji.

Tabela 64: Povprečne mesečne plače za dejavnost: A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo

	2008		2012	
	Bruto plača	Neto plača	Bruto plača	Neto plača
PODRAVJE				
SKD Dejavnost	1.237,48	817,36	1.400,17	821,60
A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1.053,36	717,40	1.183,28	804,02
SLOVENIJA				
SKD Dejavnost	1.347,41	875,60	1.523,94	990,08
A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1.151,04	774,03	1.278,97	860,42

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2012

V Podravju je v letu 2011 v dejavnosti A **kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** poslovalo 52 gospodarskih družb, ki je zaposlovalo 595 ljudi ter ustvarilo prihodke v višini 59,85 milijonov EUR. Od čistih prihodkov od prodaje so ustvarile 14,31% čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu. Neto dodana vrednost na zaposlenega je v dejavnosti kmetijstva znašala 28.099,23 EUR, kar je za 7,57% manj kot znaša neto dodana vrednost na zaposlenega vseh dejavnosti.

Tabela 65: Poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti kmetijstva, Podravje 2011

	2011	
	SKD Dejavnost - SKUPAJ	A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo
število gospodarskih družb	6.936	52
zaposleni	61.817	595
prihodki	8.076.329.402	59.856.170
čisti prihodki od prodaje	7.766.721.606	46.359.807
čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	2.778.360.328	6.635.921
odhodki	7.985.020.649	59.837.473
čisti dobiček	241.685.887	1.177.871
čista izguba	192.396.102	1.393.784
neto dodana vrednost	1.879.218.339	16.719.047
neto čisti izid	49.289.785	-215.913
neto dodana vrednost na zaposlenega	30.399,70	28.099,23

Samooskrba v Podravju

Poljedelstvo in vrtnarstvo

V ravninskem delu Podravja – ob reki Dravi obstajajo zelo dobre možnosti za poljedelstvo in vrtnarstvo. Stopnja samooskrbe v poljedelstvu in vrtnarstvu v Podravju je sledeča: žita (55 %), in sicer: koruza (78 %), navadna pšenica, ječmen in oves (po 52 %), rž (22 %); krompir (62 %) in zelenjava (43 %). Nujno je povečanje samooskrbe na področju vrtnin (za 5 %) in vsaj ohranitev obsega pridelave poljščin⁶. Spremenjene prehranske navade kažejo na trend zdravega prehranjevanja, ki pomeni uživanje veliko zelenjave in sadja, večjo porabo rib ter manjšo porabo mesa, krompirja in jajc. Glede na trend rasti prebivalstva bo samooskrbnost z zelenjavo vedno bolj pomembna⁷.

Živinoreja

V Podravju gojijo kmetje povprečno 6,5 glav živine, kar je nekoliko nad slovenskim povprečjem (5,6). Stopnja samooskrbe na področju živinoreje je najvišja na področju mleka (120 %), perutninskega mesa (109%), govejega mesa (98 %), jajc (95 %) in najnižja na področju prašičjega mesa (54 %). V nadaljevanju bi veljalo ohraniti obseg

⁶ Zelo malo je pokritih površin za gojenje vrtnin. Ob reki Dravi kmetje s koncesijo za uporabo vode (iz kanala reke Drave) namakajo kmetijske površine.

⁷ Povzeto po: KGZS KGZ Maribor, Hauptman et al., 2013a in 2013b.

proizvodnje mleka in prireje goveje živine ter povečati prirejo svinjskega mesa in tako dvigniti samooskrbo v živinoreji. Nujna je tudi boljša organiziranost pri- in predelave ter prodaje mesa – kratke lokalne oskrbne verige.⁸

Sadjarstvo, vinogradništvo, vinarstvo, drevesničarstvo

V Podravju se 250 kmetijskih gospodarstev ukvarja s sadjarstvom. Intenzivni sadovnjaki se razprostirajo na 1.068 ha (1,4 % KZU) in travniški na 780 ha (1 % KZU). Povprečna velikost sadovnjaka je 4,2 ha/KMG. Med sadnimi vrstami smo samooskrbni le z jablanami. Nujno bi bilo povečati število trt z jedilnimi sortami grozdja in ostalimi sadnimi vrstami. Sadovnjake bi bilo potrebno letno obnavljati, pokriti s protitočnimi mrežami ter urediti namakanje. V Podravju se z vinogradništvom ukvarja 2.690 kmetijskih gospodarstev na 3.199 ha (4,3 % KZU). Posesti so zelo majhne, saj dosegajo komaj 0,5 ha/KMG. V vinogradništvu se pojavljajo tržni viški, saj poraba vina pada. Prizadevati si je potrebno za ohranitev ha območja vinogradov ter vinogradnikov. Verjetno bo prišlo še nadalje do zmanjševanja števila vinogradnikov na račun zaokroževanja posesti in opuščanja malih vinogradov, kjer preti zaraščanje še predvsem strmih absolutnih vinogradniških leg. Večji vinogradniki z lastno prodajo in stekleničenjem vin, ki imajo že vpeljana odkupna mreža, bodo želi uspehe, obstoj manjših vinogradnikov bo omogočen le ob zagotovljenem odkupu ali lastni finalizaciji z direktno prodajo na domu.⁹

⁸ Povzeto po: KGZS KGZ Maribor, Hauptman et al., 2013a in 2013b.

⁹ Povzeto po: KGZS KGZ Maribor, Hauptman et al., 2012a in 2013b.

12. TURIZEM

Podravje ima iz vidika turizma zelo dobro geo-strateško lego na pomembnem evropskem prometnem koridorju, kjer bližina Avstrije, Madžarske in Hrvaške omogoča dostopne in kratke razdalje za turiste in obiskovalce. Prav tako avtocestna povezanost s sosednjimi večjimi evropskimi mesti ponuja dobre in hitre povezave z destinacijo. Vsekakor je pomembna tudi bližina letališč (najbližje mednarodno letališče je Gradec) in potencialni razvoj letališča Edvarda Rusjana v Mariboru, ki ponuja večje možnosti obiska destinacij, predvsem za tuje goste iz srednje oddaljenih in oddaljenejših destinacij. Relativno dobro je razvita tudi železniška infrastruktura, ki z ostalimi tranzitnimi povezavami omogoča območju dobro prometno infrastrukturo in mednarodno povezanost ter dostopnost, ki je pogoj za nadaljnji intenzivnejši turistični razvoj Podravja.

V trenutnih gospodarskih razmerah, s katerimi se srečujejo vse regije v Sloveniji, se problem povečanja registrirane brezposelnosti lahko rešuje tudi s pomočjo aktivnejšega turističnega razvoja in valorizacije nezadostno izkoriščenih danosti območja, saj bi razširitev obsega turistične dejavnosti in tudi kvalitete in pestrosti turistične ponudbe v Podravju, ki so tržno in ekonomsko smiselni ob finančnih ukrepih in spodbudah, ki jih ponuja država ali EU skladi, lahko veliko pripomogli k zmanjšanju brezposelnosti v regiji.

Podravje kot turistična destinacija je bogata s naravnimi danostmi, posamezne naravne znamenitosti so kakovostno predstavljene in vabijo obiskovalce, a v mnogih primerih so naravni biseri neustrezno in neatraktivno predstavljeni. Najpomembnejša tržno zanimiva območja v regiji so območja dobro ohranjene narave (Pohorje, Drava, Dravinja, Haloze in deli Slovenskih goric). Velik del podeželja ima velik potencial, ki v velikih primerih še ni turistično valorizirano in obarvano z ekološkimi/zelenimi vsebinami. Dejavnosti, ki sodijo v tovrstni turizem se pretežno odvijajo v naravnem okolju (različne športne aktivnosti – npr. kolesarjenje, pohodništvo), deloma pa temeljijo na spoznavanju kulturnozgodovinskih značilnosti območja. Rekreacijsko-izletniški turizem zahteva specifično turistično infrastrukturo (npr. pohodniške poti, kolesarske steze in poti, tematske poti, vinotoče, ponudnike tradicionalne prehrane in pijače...).

Podravje je izredno bogato s živo kulturno dediščino in tudi živo kulturno ustvarjalnostjo ter ima velike potenciale za razvoj kulturnega turizma z višjo oz. visoko dodano vrednostjo. Mesti Maribor in Ptuj predstavljata pomembni kulturni središči v regiji, saj imata privlačno zgodovinsko središče, osrednja pokrajinska muzeja in bogat kulturni utrip z visokokakovostnimi in mednarodno prepoznavnimi kulturnimi institucijam in prireditvami.

Na področju kulturnega turizma imajo izjemno pomembno vlogo različni, zlasti umetniški festivali, katerih naravno kuliso predstavljajo prav stara mestna jedra s svojim izjemnim stavbnim fondom. Zato sodi usmeritev v festivalske produkcije med najpomembnejše razvojne prioritete kulturnega turizma v starih mestnih jedrih.

Podobno kot velja za kmetijstvo je tudi pri turizmu pomembno povezati različne producente za zagotavljanje skupnih programov, podpore, informiranja, prenosa znanja, promocije. Ob tradicionalni ponudbi je potrebno razvijati tudi sodobne oblike ponudbe (še posebej v urbanih središčih)

Premalo so izkoriščeni tudi drugi potenciali (predvsem izven MO Maribor in MO Ptuj), zato je veliko možnosti, da pridobi kulturni turizem svoj pravi pomen, vključno s podeželsko kulturno dediščino. Etnološke posebnosti, vključno s spoznavanjem šeg in navad, spoznavanje življenja lokalnega prebivalstva z njihovim jezikom (narečjem) in komunikacijo, je kot živa kulturna dediščina poleg muzejev, ogledov razstav in drugih kulturnih elementov, turizem.

Še dandanes je bogata in raznolika domača kuhinja v vseh štajerskih pokrajinah, najdemo lahko petnajst kulinarčnih območij z zanimivo samosvojo hrano na celotnem območju Štajerske (geografska opredelitev). Nekaj jih pripada panonskemu kulinarčnemu krogu, del alpskemu, hrana je mnogokrat podobna hrani v sosednjih državah, vendar ima tudi številne posebnosti.

Domača štajerska kuhinja je poznana kot "težka", kalorična, mnoge njene jedi so počasi prebavljive. Uporablja veliko živalske maščobe, svinjine, močnatih jedi, krompirja in fižola, masla, smetane in jajc, tudi gobe niso redke, zelenjave z izjemo zelja in repe pa je razmeroma malo. S sodobnimi načini priprave in postrežbe jedi pa ima Podravje priložnost za nudenje kulinarike ki je polnega okusa a lažja in zdrava.

Podravje je dobro poznano po odličnih vinogradniških legah in vinih, katera so vključena v turistično ponudbo v obliki vinskih poti/cest, prodaji vina, vinogradniškem muzeju, predstavitvi najstarejše trte na svetu na Lentu in Hiše Stare trte, vinskih kletah, ponudbi vina v večini znanih restavracij in gostiln. Območje sodi v vinorodno deželo Podravje, za katerega velja, da je usmerjena predvsem v pridelavo belih sortnih vin kakovostnega in vrhunskega razreda. Uspešnost vinskih cest je izrazito vezana na spremljajočo ponudbo (vinotoči, turistične kmetije), deloma pa tudi na sam potek in pokrajinske značilnosti ob poteh. Podatki o dopolnilnih dejavnostih na kmetijah, ki spadajo v okvir turizma, kažejo tudi na vedno večjo ponudbo tako vinotočev, nastanitvenih kapacitet in druge turistične ponudbe na kmetijah.

V Podravju imamo poleg že naštetih potencialov tudi veliko možnosti na razvoju termalnega/zdraviliškega turizma, ter seveda zimskega turizma na Pohorju.

V okviru regije delujeta dve regionalni turistični destinaciji: RDO Maribor-Pohorje in Podravsko-Ptujsko-Ormoška regionalna destinacija

Turistični promet

Število turistov

V letu 2013 beleži Podravje glede na leto 2008 porast skupnega števila turistov za preko 10%. Primerjalno je v Sloveniji v enakem obdobju število turistov poraslo prav tako za slabih 10%. V primerjavi z letom 2008 se je delež tujih turistov v Podravju povečuje, medtem ko delež domačih gostov ostaja bolj ali manj enak. Delež vseh turistov v Podravju predstavlja nekaj več kot 6.56% od skupnega števila turistov v Sloveniji.

Tabela 66: Število turistov 2002-2013

LETO	PODRAVJE					SLOVENIJA				
	SKUPAJ	Domači	Tuji	INDEKS	%	SKUPAJ	Domači	Tuji	INDEKS	%
2002	99.705	37.294	62.411	100,00	4,61	2.161.960	859.941	1.302.019	100,00	100,00
2003	106.954	40.138	66.816	107,27	4,76	2.246.068	872.931	1.373.137	103,89	100,00
2004	116.202	39.790	76.412	116,55	4,96	2.341.281	842.429	1.498.852	108,29	100,00
2005	115.927	38.966	76.961	116,27	4,84	2.395.010	840.041	1.554.969	110,78	100,00
2008	200.727	74.492	126.235	173,14	6,50	3.083.713	1.126.022	1.957.691	128,75	100,00
2009	193.539	73.512	120.027	96,41	6,48	2.984.828	1.160.897	1.823.931	96,79	100,00
2010	186.597	71.044	115.553	96,41	6,20	3.006.272	1.137.166	1.869.106	100,71	100,00
2011	203.415	71.161	132.254	109,01	6,32	3.217.966	1.181.314	2.036.652	107,04	100,00
2012	227.117	72.768	154.349	111,65	7,00	3.244.218	1.123.455	2.120.763	104,12	100,00
2013	222.245	73.156	149.089	97,85	6,56	3.384.491	1.125.921	2.258.570	106,49	100,00

Vir: SURS, Statistični letopisi 2002-2004 in SI-STAT podatkovni portal, januar 2013 - Nastanitvene zmogljivosti, prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, letno.

Število nočitev

V časovnem obdobju od leta 2008 do leta 2013 beleži Podravje padec števila prenočitev, z izjemo leta 2012, ko se je v Podravju odvijala Evropska prestolnica kulture (Maribor in partnerska mesta). V istem obdobju je v Sloveniji število prenočitev naraslo za 2.8%. Delež prenočitev tujih turistov v primerjavi z letom 2008 rahlo narašča, medtem ko je število domačih gostov v rahlem upadu. Podoben trend se dogaja tudi v Sloveniji kot celoti.

Tabela 67: Število nočitev 2002-2013

LETO	PODRAVJE					SLOVENIJA				
	SKUPAJ	Domači	Tuji	INDEKS	%	SKUPAJ	Domači	Tuji	INDEKS	%
2002	238.468	112.207	126.261	100,00	3,26	7.321.061	3.300.262	4.020.799	100,00	100,00
2003	264.083	128.754	135.329	110,74	3,52	7.502.569	3.327.184	4.175.385	102,48	100,00
2004	294.385	137.076	157.309	123,45	3,88	7.588.737	3.225.954	4.362.783	103,66	100,00
2005	295.473	130.139	165.334	123,90	3,90	7.572.584	3.173.338	4.399.246	103,44	100,00
2008	510.660	221.947	288.713	172,82	5,48	9.314.038	3.962.756	5.351.282	122,99	100,00
2009	492.729	215.913	276.816	96,48	5,56	9.013.773	4.077.480	4.936.293	96,77	100,00
2010	468.379	209.355	259.024	95,05	5,25	8.906.399	3.909.368	4.997.031	98,80	100,00
2011	503.545	202.168	301.377	107,50	5,26	9.388.095	3.924.164	5.463.931	105,40	100,00
2012	550.425	195.979	354.446	109,30	5,88	9.355.106	3.678.833	5.676.273	99,64	100,00
2013	505.496	189.809	315.687	91,83	5,27	9.579.033	3.616.782	5.962.251	102,39	100,00

Vir: SURS, Statistični letopisi 2002-2004 in SI – STAT podatkovni portal, januar 2013 - Nastanitvene zmogljivosti, prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, letno

Povprečna doba bivanja

Podravje beleži v obdobju zadnjih 5 let konstanten padec pri povprečni dobi bivanja turistov. Giblje se okrog 2,5 prenočitve na turista in zaostaja za slovenskim povprečjem, ki znaša ca. 2.9 nočitve na turista.

Tabela 68: Povprečna doba bivanja turistov 2002-2013

LETO	PODRAVJE			SLOVENIJA		
	ŠTEV. NOČITEV	ŠTEV. TURISTOV	PDB	ŠTEV. NOČITEV	ŠTEV. TURISTOV	PDB
2002	238.468	99.705	2,39	7.321.061	2.161.960	3,39
2003	264.083	106.954	2,47	7.502.569	2.246.068	3,34
2004	294.385	116.202	2,53	7.588.737	2.341.281	3,24
2005	295.473	115.927	2,55	7.572.584	2.395.010	3,16
2008	510.660	200.727	2,54	9.314.038	3.083.713	3,02
2009	492.729	193.539	2,54	9.013.773	2.984.828	3,01
2010	468.379	186.597	2,51	8.906.399	3.006.272	2,96
2011	503.545	203.415	2,47	9.388.095	3.217.966	2,91
2012	550.425	227.117	2,42	9.355.106	3.244.218	2,88
2013	505.496	222.245	2,27	9.579.033	3.384.491	2,83

Prenočitvene kapacitete v Podravju

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je v Podravju v letu 2013 bilo 77 hotelov in podobno, 3.201 sob in 8.713 ležišč, kar predstavlja velik porast v primerjavi z letom 2008, še posebej je opazno naraščanje zmogljivosti ležišč. Primerjalno z letom 2002 se je delež Podravja pri tem nekoliko spremenil na bolje. Opazno je več kot 25% povečanje števila sob povečanje ležišč kar je bistveno več od povprečja v Sloveniji.

Tabela 69: Prenoičitvene kapacitete v Podravju 2008-2013

LETO	PODRAVJE							SLOVENIJA		
	Število hotelov in podobno	Število sob	Index	%	Zmogljivosti ležišča skupaj	Index	%	Število hotelov in podobno	Število sob	Zmogljivosti ležišča skupaj
2008	80	2.509	100,00	6,16	6.848	100,00	6,21	654	40.698	110.248
2009	81	2.532	100,91	5,96	6.730	98,27	6,00	667	41.300	111.985
2010	80	2.712	107,10	6,39	7.368	109,47	6,24	647	42.414	117.947
2011	78	3.035	111,91	7,10	8.059	109,37	6,78	648	42.720	118.817
2012	80	3.254	107,21	7,54	8.952	111,08	7,36	642	43.100	121.541
2013	77	3.201	98,37	7,44	8.713	97,33	7,13	639	42.998	122.177

Podobno kot pri povprečni dobi bivanja zaostaja Podravje za slovenskim povprečjem tudi pri povprečni zasedenosti prenočitvenih kapacitet. V letih med 2008 in 2013 beležimo padec za skoraj četrtino, medtem ko je povprečna zasedenost v Sloveniji upadla za manj kot desetino.

Tabela 70: Povprečna zasedenost prenočitvenih kapacitet 2008-2013

LETO	PODRAVJE					SLOVENIJA				
	Štev. ležišč	%	Štev. nočitev	%	Povpr. zased. (%)	Štev. ležišč	%	Štev. nočitev	%	Povpr. zased. (%)
2008	6.848	6,21	510.660	5,48	20,43	110.248	100,00	9.314.038	100,00	23,14
2009	6.730	6,00	492.729	5,56	20,05	111.985	100,00	9.013.773	100,00	22,05
2010	7.368	6,24	468.379	5,25	17,41	117.947	100,00	8.906.399	100,00	20,68
2011	8.059	6,78	503.545	5,26	17,11	118.817	100,00	9.388.095	100,00	21,64
2012	8.952	7,36	550.425	5,88	16,84	121.541	100,00	9.355.106	100,00	21,08
2013	8.713	7,13	505.496	5,27	15,89	122.177	100,00	9.579.033	100,00	21,48

13. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

Podravje spada med naravno in geografsko pestre pokrajinske enote severovzhodne Slovenije, ki ga sestavljajo gričevja **Slovenske gorice**, **Haloze** ter del **Dravinjskih goric**, **ravninski del ob Dravi** ter predalpski svet, kamor lahko štejemo **vzhodni del Pohorja in Kozjak**.

Kamninska sestava je prav tako zelo pestra. Na eni strani značilna peščeno-prodnata tla ob reki Dravi ter ilovno-glinenski nanosi Pohorskih potokov do lapornatih tal v Halozah, do peščenjakov, konglomeratov in apnencev na Pohorju in Kozjaku.

Podnebje je zmerno do prehodno panonsko celinsko. Povprečna količina padavin se giblje med 900 in 1100 mm, kar pomeni, da se Podravje uvršča med srednje bogata padavinska območja v Sloveniji.

Dravska ravan je tudi **največji rezervoar podzemne vode** v Sloveniji. Povprečna razpoložljiva količina vode sedaj presega povpraševanje/potrebe po pitni vodi, vendar so vsa pomembnejša črpališča »locirana« na kmetijsko intenzivnih območjih.

Gozdnatost je 38,6 %, kar pomeni, da je gozdnatost v regiji nekoliko manjša kot v Sloveniji (56 %). Pojav zaraščanja kulturne krajine je izrazit le v delu regije: v Zahodnih Halozah, na Pohorju in Kozjaku.

Tabela 71: Nekatere značilnosti pokrajinskih območij v Podravju

Območje	Tip	Kamnine (prevladujejo)	Podnebje	Padavine (povp. kol. padavin)	Značilna poselitev	Populacijska gibanja
Slovenske gorice	gričevje	Peski, gline in laporji, manj peščenjaka in apnenca	Prehodno panonsko celinsko	Med 900 in 1000 mm	Razložena poselitev ter značilna »cerkvena« naselja na slemenih	Depopulacija je vsesplošen proces, napredovala so samo nekatera središčna naselja
Haloze	gričevje	Lapor, glina, melj ter peski in peščenjaki	Tipično	1000 mm	Nizka urbanizacija brez pravega krajevnega središča	Izrazita depopulacija in velike dnevne migracije na delo
Dravinjske gorice	nizko gričevje	Glina, melj in nekaj laporja		Med 1000 in 1100 mm	Razložena poselitev	Povečanje števila, predvsem Slovenska Bistrica
Dravska ravan	ravnina	Prodne in peščene usedline ter ilovno-glinenski nanosi	Zmerno celinsko podnebje	1000 mm	Značilna podolžna naselja ob cestah, ter mesta z razpršenimi obmestji	Med najgosteje poseljenimi območji v SLO, Priseljevanje predvsem v mesta in primestja (Maribor, Ptuj,)
Pohorje in Kozjak	hribovje	Jedro Pohorja sestavlja ogromen tonaltni lakolit, ki je z vseh strani obkrožen z metamorfnimi kamninami, te pa s sedimenti		Med 1100 in 1500 mm	Prevladujejo razložena naselja s 100 do 200 preb.	Na Podpohorskih gorinah je trend priseljevanja, Kozjak depopulacijsko območje

Investicije v varstvo okolja

V spodnji tabeli so prikazane investicije za varstvo okolja po posameznih področjih. Iz tabele je razvidno, da je regija Podravje, v primerjavi z letom 2007 investicije v letu 2013 potrojila. Največji porast je bilo deležno področje varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda ter upravljanje odpadnih voda.

Tabela 72: Investicije za varstvo okolja v 1.000 EUR.

	2007		2013	
	SLOVENIJA	PODRAVJE	SLOVENIJA	PODRAVJE
Investicije - SKUPAJ	270.829	11.187	378.505	34.254
Varstvo zraka in klime	68.502	3.002	133.842	2.227
Upravljanje odpadnih voda	77.691	2.603	110.491	11.807
Ravnanje z odpadki	84.023	4.543	56.113	4.836
Varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda	12.356	640	56.488	14.759
Varstvo pred hrupom in vibracijami	17.657	248	12.516	487
Varstvo biološke raznovrstnosti in pokrajine	4.486	-	907	44
Drugo	6.113	151	8.146	96

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tekoči izdatki za varstvo okolja so se v Podravski regiji v primerjavi z letom 2007 znižali za več kot 30,87%, in sicer največ na področju ravnanja z odpadki, sledijo raziskave in razvoj ter drugo. Najbolj so porasli tekoči izdatki na področju varstvo zraka in klime in upravljanje z odpadnimi vodami

Tabela 73: Tekoči izdatki za varstvo okolja v 1.000 EUR.

	2007		2013	
	SLOVENIJA	PODRAVJE	SLOVENIJA	PODRAVJE
Investicije - SKUPAJ	346.597	90.222	445.402	57.201
Varstvo zraka in klime	24.663	1.309	36.650	8.596
Upravljanje odpadnih voda	66.612	9.374	113.735	13.902
Ravnanje z odpadki	228.350	73.764	260.557	30.932
Varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda	4.974	699	9.913	2.672
Varstvo pred hrupom in vibracijami	1.172	178	1.292	110
Varstvo biološke raznovrstnosti in pokrajine	1.641	16	2.961	278
Raziskave in razvoj	8.676	1.869	7.970	31
Drugo	10.509	3.013	12.324	681

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Odpadki

Odpadki so eno slabše rešenih področij varstva okolja v regiji. Nakopičeni problemi pri ravnanju z odpadki so večplastni in izvirajo iz dosedanjega odnosa do odpadkov in načina ravnanja z njimi, pomanjkanja pravnih predpisov in ekonomskih ukrepov, iz geoloških in hidroloških značilnosti prostora.

Na območju statistične regije Podravje opravljajo službo odvoza in odlaganja komunalnih odpadkov naslednja podjetja: **1. Snaga** za Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Ruše, Starše, Pesnica, Kungota, Rače-Fram, Selnica ob Dravi in Lovrenc na Pohorju **2. Komunala Slovenska Bistrica d.o.o.** za Slovensko Bistrico, Makole, Poljčane in Oplotnico. **3. Saubermacher Slovenija d.o.o. + Čisto mesto d.o.o.** (občine z območja UE Lenart, **UE Ptuj** in Šentilj, Duplex ter Hoče – Slivnica in **4. Komunala Ormož** za občine UE Ormož.

Tabela 74: Količine odpadkov zbranih z javnim odvozom v Podravju in Sloveniji

OBMOČJE	2007		2013	
	Skupna količina odpadkov zbranih z javnim odvozom (t)	Delež količine odpadkov zbranih z javnim odvozom % (SLO=100)	Skupna količina odpadkov zbranih z javnim odvozom (t)	Delež količine odpadkov zbranih z javnim odvozom % (SLO=100)
Podravje	138.074	16,30	100.395	13,91
Slovenija	846.892	100,0	721.720	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

V slovenskem merilu so se količine odpadkov od leta 2007 do leta 2011 zmanjšale za 15 %, medtem ko v statistični regiji Podravje za 27 %.

Največje količine odpadkov imajo občine z največjim številom prebivalstva in povečano oziroma visoko vključenostjo v odvoz odpadkov. Ta dva dejavnika sta med seboj povezana, saj je predvsem v redkeje poseljenih občinah stopnja vključenosti gospodinjstev nižja.

V Sloveniji nastane manj komunalnih odpadkov kot je evropsko povprečje (450 kg/preb.), v Podravju je ta številka še precej nižja.

Tabela 75: Skupna količina komunalnih odpadkov na prebivalca (2013).

Območje	Število prebivalcev	Količine odpadkov (tone)	Količina odpadkov na prebivalca (kg)
Podravje	323.119	100.558	406
Slovenija	2.052.496	721.720	414

Odvoz odpadkov je organiziran v vseh občinah Podravja. V večini občin je pokritost z odvozom odpadkov zelo visoka (od 85% do 95%), razen v bolj oddaljenih krajih, kjer dosega pokritost tudi že več kot 70%.

Vseh pet nosilcev dejavnosti zbiranja, odvažanja in odlaganja komunalnih odpadkov odraža trend naraščanja količine odpadkov in tudi boljši izkoristek ločenega zbiranja. Zaradi tega je prisoten trend zmanjševanja odlaganja komunalnih odpadkov na odlagališča, ki pa je še vedno nekje okrog povprečja v Sloveniji (cca.50%). Še vedno ni zadovoljivo rešeno nadaljnje procesiranje zbranih frakcij ter večja vključenost v ločeno zbiranje odpadkov za bolj oddaljena in razpršena naselja.

V regiji obratujejo štiri **(4) odlagališča komunalnih odpadkov.** Konec leta 2004 je prenehalo obratovati odlagališče na Pobrežju. Glede na to, da v tem trenutku še ni znana lokacija novega odlagališča, začasno odlagališče in baliranje odpadkov v Dogošah pa je tudi že zaprto, Snaga odpadke odvažna na druga odlagališča izven regije. Zaradi težav z iskanjem nove lokacije lahko pričakujemo težave z odlaganjem preostanka komunalnih odpadkov Maribora in okoliških občin. Ostala tri odlagališča lahko z ustrežno sanacijo obratujejo še nekaj let.

Tabela 76: Količine zbranih in odloženih kom. odpadkov po občinah letno/tone

	Zbrani z javnim odvozom	Nastali komunalni odpadki (t)	Zbrani z javnim odvozom	Odloženi kom. odpadki
OBČINE	2007	2013	2013	2013
Benedikt	566	733	541	42
Cerkvenjak	575	612	424	42
Cirkulane	369	522	306	210
Destričnik	566	617	371	221
Dornava	775	802	528	304
Duplek	1.460	1.816	1.180	760
Gorišnica	863	1.047	668	397
Hajdina	981	1.057	706	373
Hoče - Slivnica	5.046	5.028	3.973	913
Juršinci	482	725	501	252
Kidričevo	1.992	2.261	1.639	981
Kungota	1.591	1.750	1.299	35
Lenart	3.992	3.771	3.008	253
Lovrenc na Pohorju	847	904	611	219
Majšperk	965	1.075	701	325
Makole	542	655	466	79
Maribor	64.914	57.523	47.079	10.414
Markovci	960	1.214	834	382
Miklavž na Dravskem polju	1.966	3.125	2.521	312
Oplotnica	1.758	1.404	1.026	227
Ormož	3.092	3.315	2.140	1.088
Pesnica	2.361	2.458	1.750	804
Podlehnik	398	734	559	230
Poljčane	1.195	1.605	1.182	302
Ptuj	9.066	10.724	8.532	3.039
Rače - Fram	1.637	2.384	1.725	510
Ruše	3.218	2.631	1.953	487
Selnica ob Dravi	1.222	1.361	920	307
Slovenska Bistrica	16.370	9.540	7.174	1.408
Središče ob Dravi	452	562	366	202
Starše	1.221	1.361	977	327
Sveta Ana	577	639	418	47
Sveta Trojica v Slov. goricah	642	637	441	47
Sveti Andraž v Slov. goricah	233	284	176	104
Sveti Jurij v Slov. goricah	553	592	396	7
Sveti Tomaž	250	429	231	126
Šentilj	2654	2.896	2.100	202
Trnovska vas	291	348	221	130
Videm	898	1.282	575	431
Zavrč	294	353	184	103
Žetale	236	283	156	101
PODRAVJE SKUPAJ:	138.074	131.059	100.558	26.743
SLOVENIJA SKUPAJ:	846.892	853.388	659.848	224.001

Tabela 77: Količine odpadkov namenjenih v predelavo v letu 2011 (tone).

Odpadki	Spodnje Podravje	Podravje	Slovenija
Opadki, oddani v predelavo	9.984	26.227	163.038
Odpadki, oddani drugemu zbiralcu	0	4.966	29.566
Skupaj	9.984	31.193	192.604

Vir: javne službe Ptuj (Spodnje Podravje) in Statistični urad Republike Slovenije (Podravje, Slovenija)

Poleg komunalnih odlagališč obratuje v tovarni Pinus Rače manjša sežigalnica za nevarne odpadke .

V regiji je veliko **črnih odlagališč** najrazličnejših odpadkov, ki se zelo počasi sanirajo. Odlagališča so nevarna zaradi negativnih vplivov na podzemno vodo, ki je najpomembnejši vir pitne vode v regiji. Med »črna« odlagališča lahko štejemo tudi Gudronsko jamo v občini Pesnica, katere dokončna sanacija teče že nekaj let, ter manjši do sedaj še nesaniрани gudronski jami v Bohovi in Limbuški Dobravi. Velik nerešen problem predstavlja tudi »laguna« na območju občine Markovci.

Nevarni odpadki

V Metavi pri Mariboru je bilo edino legalno odlagališče nevarnih odpadkov te vrste v Sloveniji. Letno zbrane količine so znašale cca. 500 m³ nevarnih odpadkov. Odlaganje odpadkov se je prenehalo v letu 2007, aktivnosti za zaprtje odlagališča so se zaključile v letu 2009.

Odstranjevanje odpadkov

Odstranjevanje je namenjeno odpadkom, ki jih ni mogoče uporabiti v druge namene. Kot glavni način odstranjevanja odpadkov na območju Podravja se uporablja odlaganje na odlagališča.

Največji delež v količini odstranjenih odpadkov predstavljajo mešani komunalni odpadki, ostalo so še neuporabni ostanki ločeno zbranih frakcij, manjši del odpadkov pa je usmerjen v druge načine odstranjevanja kot je skladiščenje, sežig in drugi postopki.

Površinske in podzemne vode

Površinske vode v Podravju v glavnem odtekajo proti vzhodu in pripadajo črnorskemu povodju oziroma povodju reke Donave. Povodje reke Drave predstavlja značilno podobo slovenske pokrajine. V dolinah rek in potokov ter na ravninskem svetu se nahajajo vsa večja urbanizirana območja, prometna infrastruktura, industrijski in obrtni tehnološki objekti ter vse večje kmetijsko obdelovalne površine in objekti. Na istem geografskem prostoru se torej nahajajo občutljivi sistemi okolja med katere se uvrščajo tudi površinske in podzemne vode in viri onesnaževanja oziroma viri obremenitev okolja s škodljivimi ali nevarnimi snovmi. Povodje Mure v svojem delu med Šentiljem in mejnim prehodom Cmurek prav tako spada v Podravje.

Površinske vode

Površina padavinskega zaledja reke Drave obsega v Sloveniji 3269 km². Za to območje znašajo povprečne letne količine padavin za obdobje od 1981 do 1990 1053 mm/m² in v letu 1995 1026 mm/m². Glede na množine padavin se to območje ocenjuje kot srednje bogato padavinsko območje.

Povodje reke Drave predstavljajo reka Drava s pritoki, ki merijo od izvira do izliva v reko Dravo od 26 do 73 km. Številni manjši pritoki dopolnjujejo sorazmerno gosto mrežo vodotokov snežnega (nivalnega) vodnega režima.

Tabela 78: Pregled večjih površinskih vodotokov v povodju Drave

REKA	PRITOK	PRITOK	PRITOK	Dolžina v Sloveniji (km)	Manjši pritoki
DRAVA				142	Reka, Crkvenica, Bistrica, Vuhreški potok, Velka, Breznoviški potok, Črmenica, Radoljna, Bistrica (pri Selnici), Bistrica in Lobnica (pri Rušah), Žiteški potok, Grajena, Lešnica, Pavlovski potok, Libanja, Trnava
	Meža			42	Barbarski potok, Jamnica, Reka, Kotulka
		Mislinja		36	Suhadolnica, Barbarski potok, Dovžanka, Selšnica
			Rogoznica	22	
	Dravinja			73	Žičnica, Ličenca, Breznica, Bela, Skrabska, Jesenica, Peklača, Bistrica
		Oplotnica		28	
		Ložnica		26	
		Polskava		40	Devina, Framski potok, Polanski potok
			Framski potok	26	
	Pesnica			65	Svečinski potok, Kresnica, Cirknica, Jakobski potok, Globovnica, Velka, Drvanja, Trnovski potok, Zg. Brnica, Krka, Sp. Brnica, Brežnica, Sejanca
Skupaj				478	

Stanje struge Drave

Struga reke Drave je prekomerno zaraščena in muljasta, saj zaradi HE nad Mariborom in preusmeritve vode v energetske kanal, voda ne odnaša in čisti struge kot nekoč. Zato je zmanjšana njena samočistilna sposobnost. Nastajajo velike zaraščene površine, ki povečujejo ogroženost ob poplavah. K temu pripomore tudi izsuševanje poplavnih območij, s čimer se manjšajo razpoložljive razlivne površine. Zaradi omejenih sredstev za redno vzdrževanje, se posegi čiščenja struge izvajajo občasno in so zato toliko bolj drastični. Tudi zaraščanje prodišč je poseben problem, saj so ta poseben habitat, ki omogoča življenje drugim živalskim vrstam. Ponekod so posegi čiščenja zaraslih območij onemogočeni tudi zaradi opredelitve zemljišč, saj so nekatera območja v procesu zaraščanja že prešla v kategorijo gozda in izsekavanje ni več dovoljeno. Zadnje poplave 2012 so pokazale vse razsežnosti tega problema, ki ga brez celovitega pristopa pri reševanju ni mogoče odpraviti ali rešiti brez velike finančne pomoči države in EU.

Monitoring kakovosti

Osnovni program spremljanja kakovosti voda in obremenitev površinskih vodotokov je monitoring kakovosti voda površinskih vodotokov Slovenije, ki se izvaja od leta 1986. Program monitoringa vključuje fizikalno-kemijske in mikrobiološke analize vode, fizikalno-kemijske analize sedimenta in biološke analize.

Minimalni zahtevani pretok v strugi Drave (Maribor-Ptuj) je v tem trenutku 10m³/s pozimi in 20 m³/s poleti, kar je po ocenah strokovnjakov VGP Drava ustrezno, naravovarstveniki pa že leta temu oprekajo.

Dravska kotlina - ocena kemijskega stanja in trendov vodnega telesa podzemne vode

Legatela in osnovne značilnosti vrhnjih plasti

Vodno telo Dravska kotlina se nahaja na območju aluvialnega prodnega zasipa reke Drave med Selnico ob Dravi in Ormožem, do Središča ob Dravi ob meji s Hrvaško. Značilno je prevladovanje aluvialnih prodov, peskov, grušča, meljev in glin kvartarne starosti.

Vodonosniki

Vodno telo se nahaja v treh tipičnih vodonosnikih. Prvi, aluvialni vodonosnik z medzrnsko poroznostjo, je kvartarne starosti. Nahaja se v prodno peščenem zasipu Drave. Drugi, medzrnski vodonosnik, je terciarne starosti v podlagi aluvialnega zasipa. Sestavljen je iz tanjših, srednje prepustnih peščenih prodnih plasti pliocenske starosti, ki se začenjajo na globini nekaj deset m in segajo v globino 200 do 300 m. Na Dravsko-Ptujskem polju so pliocenski sedimenti na debelo pokriti s kvartarnimi naplavinami. Tretji termalni vodonosnik je medzrnski in razpoklinski. Nahaja se v globljih terciarnih sedimentih in predterciarni podlagi.

Kemijsko stanje vodnega telesa Dravska kotlina

V letu 2010 je bilo kemijsko stanje za vodno telo Dravska kotlina slabo. Z visoko ravnijo zaupanja smo ocenili, da onesnaženje obsega več kot 30% vodnega telesa (tabela 1, slika 1, 98, 99, 100, 87). Visoka raven zaupanja, da je onesnažen večji del telesa temelji na dejstvu, da so sklenjeni in izdatni vodonosniki Dravske kotline močno obremenjeni s kmetijsko dejavnostjo *2+. To potrjujejo tudi rezultati monitoringa nekaterih površinskih voda, Dravinje, Polskave n Pesnice, ki v Dravski kotlini zaradi povišanih vsebnosti nitratov ne dosegajo dobrega stanja.

Tabela 79: Kemijsko stanje vodnih teles podzemne vode v letih 2007 - 2011

Dravska kotlina		2007	2008	2009	2010	2011	Raven zaupanja
	Kemijsko stanje		SLABO	SLABO	SLABO	SLABO	SLABO
% vzorcev neustreznih		47,1	41,2	47,4	38,1	35,0	

Kemijsko stanje v letu 2010 SLABO, 61,9 % ustreznih in 38,1 neustreznih merilnih mest

Slabo kemijsko stanje Dravske kotline se odraža v preseženih vsebnostih nitratov, atrazina in desetil-atrazina (slika 88, 89, 90). Preseganje standardov kakovosti je najbolj izrazito v osrednjem delu vodnega telesa na Dravskem polju. Standard za nitrat je bil tudi v letu 2010 presežen na tretjini merilnih mest vključno s črpališčem pitne vode Šikole. Na merilnih mestih Brunšvik, Šikole, Kidričevo, Lancova vas in Zagojiči se koncentracije nitratov že daljši niz let gibljejo znatno nad standardom kakovosti. Z nitratom so onesnažena tudi nova merilna mesta, ki so bila nedavno vključena v merilno mrežo (Prepolje P-1, Kungota KU-1/09). Vendar pa kaže, da se stanje izboljšuje, saj so se povprečne vsebnosti nitrata na merilnih mestih Dravskega polja glede na leto 2009 znižale. Močno onesnaženje z atrazinom in desetil-atrazinom se že daljši časovni niz pojavlja na merilnih mestih Šikole, Skorba, Brunšvik in Kidričevo. Brunšvik je onesnažen tudi s prometrinom (slika 91). V obravnavanem nizu podatkov od leta 1998 dalje, koncentracije onesnaževal na teh merilnih mestih še niso padle pod standard kakovosti. Na črpališču tehnološke vode Kidričevo je v letu 2010 povprečna vrednost za atrazin presegla standard kakovosti kar sedemkrat, za desetil-atrazin pa skoraj trikrat. Kljub močnemu onesnaženju je v podzemni vodi Dravske kotline kot posledica prepovedi rabe značilno zniževanje vsebnosti atrazina in njegovega razgradnega produkta desetil-atrazina.

V Teznejem je prisoten tetrakloroeten, ki niha pod standardom kakovosti. Prav tako na tem merilnem mestu že več let opažamo povišane vsebnosti kroma 6+, ki nihajo. Vrednosti onesnaževala so od leta 2009 padle iz 120,0 µg/L na 27,5 µg/L. Merilno mesto je v vplivnem območju industrije, kar se odraža v onesnaženju s kromom.

V vodnjaku v Račah vrsto let ugotavljamo povišane vsebnosti kalija, katerega povprečna vsebnost je v letu 2010 znašala 56.5 mg/L in mangana, katerega povprečna vrednosti v letu 2010 je bila 0,77 mg/L .

Vsebnost nitrata v površinskih vodah

V letu 2010 na vodnem telesu Dravska kotlina zaradi nitrata niso dosegale dobrega ekološkega reke Dravinja, Polskava in Pesnica na merilnih mestih Videm pri Ptuju, Lancova vas in Zamušani (slika 101).

Monitoring podzemne vode na črpališčih

V letu 2010 smo z monitoringom kemijskega stanja podzemne vode na črpališčih Šikole in Skorba ugotovili neskladnosti s standardi za pitno vodo *17+. Preseženi so bili standardi za nitrat (68,5 mg/L), atrazin (0,18 – 0,15 µg/L), desetil-atrazin (0,13 – 0,13 µg/L). V globokem vodnjaku v Šikole sta bila presežena mangan (0,12 mg/L) in železo (0,35 mg/L), ki sta lahko geogenega izvora *2] (slika 102).

Trendi parametrov na merilnih mestih vodnega telesa Dravska kotlina v obdobju od leta 1998 do leta 2010

V letu 2010 na večini merilnih mest Dravskega polja vrednosti za nitrata ne naraščajo več. Trendi za atrazin in njegov razgradni produkt desetil-atrazin kažejo statistično značilno zniževanje koncentracij na Dravskem in Ptujskem polju. Zniževanje vsebnosti je značilno za celotno vodno telo.

VIR: Kakovost podzemne vode v Sloveniji 2010.

Oskrba s pitno vodo

Glavni vir pitne vode Podravske regije se nahajajo na obronkih Pohorja, vzdolž reke Drave (Selniška Dobrava) in v podzemnih rezervoarjih Dravskega in Ptujkega polja ter rezervata podtalnice Vrbanskega platoja. V obmestnih predelih, kjer se večinoma pojavlja problem razpršene gradnje, je vodooskrba vezana na lastne vodne vire in je ponekod v upravljanju lokalnih krajevnih skupnosti.

Lokalni viri na eni strani pomenijo veliko bogastvo, istočasno pa tudi veliko nevarnost za zdravje in življenje prebivalcev. Pogosto so omrežja v slabem stanju, oporečne kvalitete, problem je tudi spremenljiva izdatnost teh virov. Zaradi problemov, ki se pojavljajo na teh sistemih, je težnja in interes krajevnih oz. lokalnih skupnosti po priključitvi na mestni vodovod.

Vodooskrbni sistem ptujkega območja, s katerim upravlja Komunalno podjetje Ptuj, se oskrbuje s pitno vodo iz črpališča v Skorbi in iz globinskih vodnjakov v Novi vasi pri Ptuju, Desencih in Lancovi vasi. Vodovodni sistem je dolg preko 900 km.

S pitno vodo v celoti oskrbujejo občine Cerkljenjak, Destričnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci pri Ptuju, Podlehnik, Ptuj, Starše, Sv. Andraž v Slov. gorah, Trnovska vas, Videm pri Ptuju, Zavrč in delno občine Duplek, Lenart, Slov. Bistrica, Ormož in Žetale (skupaj približno 75.000 ljudi).

Občina Ormož se oskrbuje z vodo iz vodovodnega zajetja Mihovci, kjer je že bila izvedeno umetno bogatenja podtalnice. S pitno vodo iz ormoškega vodovoda se oskrbuje približno 18.000 prebivalcev, ki porabijo letno od 780.000 do 800.000 m³ pitne vode.

Občino Slovenska Bistrica oskrbuje s pitno vodo Komunalna Slovenska Bistrica. Manjši del pitne vode pa zagotavlja tudi Komunalno podjetje Ptuj. Glavni vir pitne vode so podzemne vode, del pa zagotavljajo iz potoka Bistrice po predhodnem čiščenju. Čistilna naprava je potrebna obnove in rekonstrukcije.

Na območju občin (Maribor, Ruše, Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi, Pesnica, Kungota, Pesnica, Šentilj, Duplek, Rače – Fram in Hoče – Slivnica) ter občin Lenart, Benedikt Sveta Ana in del Gornje Radgone, zagotavlja vodooskrbo podjetje Mariborski vodovod d.d. iz Maribora. Vodo zajemajo iz vodnih virov Vrbanski plato, Betnava, Bohova, Dobrovce, Selnica, Ceršak, Ruše I in Ruše II, ki so vsi locirani na širšem območju mesta Maribor in se delno napajajo iz istega bazena podzemne vode kot viri ptujkega vodooskrbnega sistema.

Delež prebivalstva, ki je priključen na javni vodovod v Podravju se giblje med 85% in 95 %.

Zmanjšanje izgub

Avtomatizacija vodovodnega sistema zajema vse vodovodne objekte v omrežju. S tem se kontrolira delovanje črpalk, pridobiva podatke o okvarah, nivojih vode v vodohranih in nadzoruje vstope v objekte. Glavni problem je pomanjkanje nadzora nad hidravličnimi razmerami v omrežju, na odsekih in vozliščih. Tako bi bilo nujno urediti glavna vozlišča, ki so razporejena po celem omrežju in sicer gradbeno, strojno in z vidika avtomatizacije. Vsako vozlišče naj bi bilo opremljeno z merilniki pretoka in tlaka in z elektro-motornimi zasuni, ki bi omogočali daljinsko krmiljenje. S tem bi dosegli večjo kontrolo, natančnost in ekonomičnost pri obratovanju vodovodnega sistema ter podaljšali življenjsko dobo vodovodnega omrežja. S hitrim odkrivanjem defektov bi precej zmanjšali izgube. Ocenjujemo, da je se gibljejo izgube v vodovodnem omrežju med 30% in 35% vse načrpane vode.

Tabela 80: Načrpana voda po vodnih virih (1000 m3), 2013

	2007				2013			
	Skupaj	Površin. vode	Podzem. voda	od tega izviri	Skupaj	Površin. vode	Podzem. voda	od tega izviri
SLOVENIJA	167.411	2.775	164.636	58.996	163.971	3.317	160.654	68.207
Podravska	26.186	1.801	24.385	2.602	21.877	547	21.330	2.428

Opombe:

Vir: Ministrstvo za okolje in prostor, Nekateri seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo. Podatki od leta 2002 do 2012 so bili revidirani.

Tabela 81: Količina vse dobavljene vode

	2007				
	Meritve - SKUPAJ	Voda dobavljena gospodinjstvom	Voda dobavljena dejavnostim	Dobavljena, neobračunana voda	Izguba
SLOVENIJA	170.798	88.064	33.974	3.985	44.775
Podravska	20.386	10.932	z	z	5.472

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2012

	2011				
	Meritve - SKUPAJ	Voda dobavljena gospodinjstvom	Voda dobavljena dejavnostim	Dobavljena, neobračunana voda	Izguba
SLOVENIJA	170.460	83.449	32.143	4.073	50.795
Podravska	22.927	11.581	4.508	227	6.611

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2012

Tabela 82: Pomembnejši vodni viri (Mariborski vodovod)

Vodni vir	Kapacitete	Povprečno izkoriščanje
Vrbanski plato	760 l/s	410 l/s
Betnava	100 l/s	60 l/s
Bohova	90 l/s	42 l/s
Dobrovce	76 l/s	45 l/s
SKUPAJ	1062 l/s	557 l/s

Vir: Mariborski vodovod d.d., Poročilo o zdravstveni ustreznosti pitne vode v letu 2010

Pričakovane spremembe:

- Beležimo trend zniževanja povpraševanja po pitni vodi v gospodarskih in storitvenih dejavnostih;
- V industriji bo povpraševanje po pitni vodi še naprej nazadovalo;
- Zaostri se bodo kazalci varnosti oskrbe s pitno vodo:
 - koncentracija polutantov,
 - mikrobiološka kakovost,
 - varnost vodovarstvenih območij;
- Povečal se bo pritisk na gospodarsko rabo vodovarstvenega območja;
- Dolgoročno bodo zmanjšane izgube iz vodovodnih omrežij;
- Opredelili ali zgradili se bodo rezervni vodni viri;
- Izboljšala se bo varnost pred onesnaževanjem iz kanalizacije.

Odpadne vode

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih vod ugotavljamo največje spremembe v primerjavi z letom 2007 – prisotno je stalno izboljšanje v primerjavi s predhodnim obdobjem. Spremembe so posledica:

- Investicij v kanalizacijske sisteme
- Investicij v čistilne naprave
- Sanacij starejših kanalizacijskih sistemov

Tabela 83: Dolžina kanalizacijskega omrežja in število priključkov

Kanalizacijsko omrežje in število priključkov				
	2012		2013	
	Dolžina kanal. omrežja (km)	Št. priključkov	Dolžina kanal. omrežja (km)	Št. priključkov
SLOVENIJA	8.096	250.211	8.501	267.676
Podravska	1.157	43.816	1.202	42.926

Opombe:
Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Tudi v prihodnje pričakujemo izboljšanje stanja predvsem zaradi:

- Izgradnje kanalizacijskega sistema in čistilne naprave za odpadne vode;
- Tok reke Drave skozi mesta ne bo vseboval kanalizacijskih odplak mesta;
- V gospodarstvu se bodo odpadne vode očistile na izvoru do predpisane stopnje. Seveda pa se bo s tem povečala tudi produkcija odpadkov (blato) iz procesa čiščenja vod, ki pa se bo morala reševati skupaj z ostalimi odpadki v regiji.

Hrup

V okviru regionalnega razvojnega programa za Podravje obravnavamo tudi hrup v naravnem in življenjskem okolju. Hrup je po definiciji vsak zvok, ki vzbuja nemir, moti človeka in škoduje njegovemu zdravju ali počutju ali škodljivo vpliva na okolje. Od okoljskih parametrov se ljudje največ pritožujejo prav zaradi prekomernega hrupa, saj neposredno prizadeva največ ljudi. Ugotovljeno je, da je zaradi prometa skoraj 25% evropske populacije izpostavljeno hrupu nad 65 dB(A). Hrup povzroča nerivoze, nemir, utrujenost, slabo počutje, deluje pa tudi na kardiovaskularni sistem. Učinki so jasno izraženi pri jakostih nad 50 dB(A).

Edini dosegljiv vir podatkov o hrupu v mestni občini Maribor je Kataster hrupa mesta Maribor, medtem ko za druga obravnavana območja tovrstnega izdelka ni. Kataster je primerno orodje za določitev obremenitve s hrupom, saj omogoča zbiranje podatkov na enem mestu v občini. Na osnovi katastra je možno izdelati plane in usmeritve v reševanju problematike hrupa. V katastru so popisani viri obremenjevanja okolja s hrupom, na

podlagi prometnih podatkov računsko določene ravni hrupa zaradi cestnega in železniškega prometa in izdelane karte obremenitve s hrupom na območju mesta za dnevni in nočni čas. Nadgradnja katastra je razdelitev občine na stopnje varstva pred hrupom. Ta kot večina občin nima katastra, tudi nima razdelitve na stopnje varstva pred hrupom. Resda so nekateri to vključevali v razne urbanistične načrte in podlage, vendar običajno brez predhodnega resnega razmisleka.

Največji vir hrupa v poseljenem in neposeljenem območju je cestni promet, največjo obremenitev (podnevi ravni nad 70 dB(A), kar je približno kritična raven za III. območje) predstavljajo glavne mestne prometnice in vpadnice, ceste in ulice v območjih križišč ter posamezna križišča. Za vire hrupa, ki niso linijski objekti prometne infrastrukture, ni zbranih podatkov, zato lahko le na podlagi naših opazovanj in občasnih meritev ocenimo hrupno obremenjenost.

Pričakovane spremembe:

- Zaradi strogih standardov ne pričakujemo povečanje emisije hrupa iz industrije;
- Razvoj prireditvenega turizma bo povzročil konflikte v bivalnem okolju;
- Povečan promet z motornimi vozili bo ob cestah v bivalnem okolju povzročal povečanje hrupa.

Temeljne ugotovitve in pričakovane spremembe:

- Onesnaževanje zraka s strani industrije in individualnih kurišč se zaradi plinifikacije večine industrijskih in obrtnih obratov in individualnih kurišč zmanjšuje;
- Glede na povečano gostoto prometa lahko sklepamo, da se je onesnaženje zraka v urbanih središčih s strani prometa v zadnjih letih povečalo;
- Uradnih podatkov o onesnaženju zraka na ostalih območjih Podravja, je premalo, oziroma jih ni;
- Ozon in nox bosta dominantni problem kvalitete zraka;
- V Mariboru je problem zaradi onesnaževanja z PM10 delci,
- Onesnaževanje zraka se bo zmanjšalo zaradi uveljavitve strožjih emisijskih standardov v industriji;

Prostor in infrastruktura

Poselitev

Za Podravje velja podobna tendenca kot za večji del Slovenije, ki se kaže v tem, da so še vedno prisotne težnje po koncentraciji prebivalstva na manjšem delu in hkratne tendence po razseljevanju in redčenju prebivalstva na večjih območjih poselitvenega prostora. Podravje ima najvišjo gostoto poseljenosti med slovenskimi regijami, čeprav število prebivalcev v zadnjih desetih letih stagnira. Najgostejša poseljenost je na Dravsko-ptujskem polju, medtem ko je na območju Halož in tudi Slovenskih Goricah gostota prebivalstva pod slovenskim povprečjem.

Podravje sestavlja več funkcijsko zaokroženih območij: Zgornja Dravska dolina, Dravsko-ptujsko polje, Slovenske gorice, Pohorje...

Podravje obvladuje močno urbanizirano somestje Maribora in Ptuja z razvitimi centralnimi dejavnostmi. Na tem večinoma ravninskem delu prebiva več kot dve tretjine prebivalstva regije. Ostali deli Podravja so v glavnem podvrženi stagnaciji ali pa upadanju prebivalstva. Še posebej je to značilno za območja ob meji s Hrvaško (Haloze) in Avstrijo (Kozjak).

Za gričevnat del Podravja so značilna razložena naselja ter »cerkvena« naselja. V Halozah se zaradi slabe podolžne prehodnosti ni razvilo večje krajevno središče. Na eni strani je značilna koridorska poselitev ob pomembnejših prometnicah, na drugi strani pa stihijska razpršena gradnja (predvsem individualnih stanovanjskih hiš), kar povečuje možnosti za okoljska tveganja ter zvišuje stroške komunalnega opremljanja. Večina naselij in zaselkov ob meji in v višjih legah (nad 400m.n.v.) je podvržena k vztrajni depopulaciji. Zaradi zapuščenja kmetij se pojavlja proces zaraščanja kmetijskih površin v višjih legah. Pojavljajo se procesi kot so suburbanizacija, večanje prostorske razpršenosti ter spreminjanje tipoloških in okoljskih značilnosti naselij. Suburbanizirana naselja so na novo nastala naselja individualnih stanovanjskih hiš nekmečkega prebivalstva v bližini mestnih središč (Maribor – Ptuj; Maribor – Slovenska Bistrica, Maribor – Ruše). Zaradi pomanjkanja delovnih mest v kraju bivanja je tudi visoko število dnevniških migracij.

Za Podravje je prav tako značilna velika upravna razdrobljenost (7 upravnih enot in 41 občin). Za razliko od ostalih regij ima dve mestni občini (Maribor, Ptuj), kar je mnogokrat (zaradi prisotnega antagonizma) lahko tudi ovira v razvoju. Večja urbana središča so še Slovenska Bistrica, Lenart, Ormož in Ruše. Maribor (druga največja mestna občina v državi) je po stopnji regionalne razvitosti nadpovprečno razvit. Je najpomembnejše regijsko pomembno gospodarsko, izobraževalno, zdravstveno in kulturno središče. Maribor je kot druga največja mestna občina v državi sicer nadpovprečno razvit (pomembno zaposlitveno središče, močna stopnja urbaniziranosti), vendar zaostaja za glavnim mestom države. V Mariboru je v letih pred krizo bilo preko 50% vseh delovnih mest v regiji. Po nastopu globalne krize pa se Maribor sooča z veliko gospodarsko krizo, izgubo velikega števila delovnih mest kot posledice propada velikega števila gospodarskih družb. Zaradi propada klasične industrije se v zadnjih letih preusmerja bolj v storitvene dejavnosti. Zanj je značilna močna stopnja urbaniziranosti. Preostale občine na Dravskem polju in Slovenskih Goricah so bolj ali manj na ravni podpovprečne stopnje razvitosti. Najnižje izmerjene ravni so v skupini gospodarske strukture in infrastrukturne opremljenosti.

Območje Spodnjega Podravja zaznamuje osrednja vloga Ptuja, ki je edino pomembnejše zaposlitveno središče in generator razvoja s primarno-terciarno usmerjenostjo in s poudarjeno koncentracijo, urbanizacijo in priseljevanje prebivalstva. Mestna občina Ptuj ima tudi edina na tem območju nadpovprečno stopnjo razvitosti. Vse ostale občine so z izjemo Kidričevega globoko pod slovenskim povprečjem. Zanje je tudi značilna in poudarjena depopulacija.

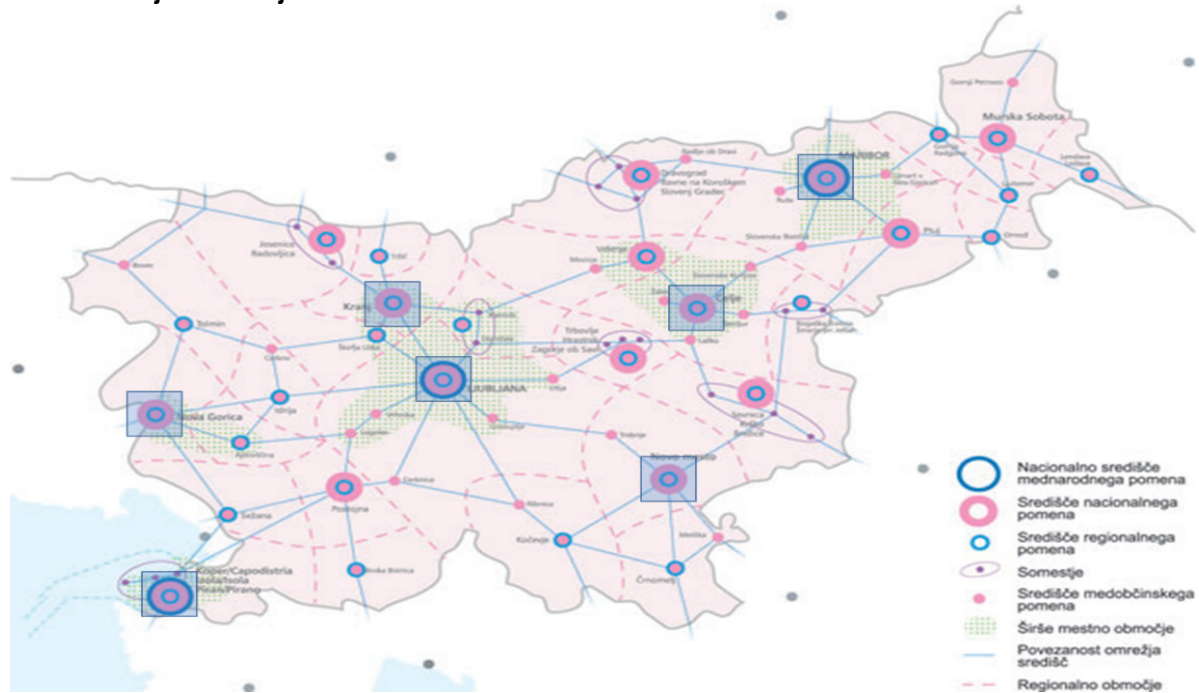
Policentrični sistem mest in drugih naselij v regiji

Maribor s Ptujem in Rušami je opredeljen kot območje poselitvenega razvoja. Maribor kot drugo največje mesto v državi se zaradi njegove vloge, velikosti in lege razvija kot središče mednarodnega pomena in v državno pomembno prometno vozlišče, ki se na mednarodni ravni povezuje s sosednjimi regijami Avstrije, Hrvaške in Madžarske. Maribor naj prevzema tudi del državnih funkcij v smislu zagotavljanja konkurenčnosti mesta v mreži sosednjih večjih regionalnih/nacionalnih središč, kot sta Gradec in somestje Varaždin–Čakovec. Da bi povečali njegovo kritično maso in konkurenčnost, Maribor razvijamo kot urbano mrežo sosednjih središč na širšem mestnem območju, kot so Ptuj, Slovenska Bistrica, Ruše, Lenart v Slovenskih goricah.

Ptuj pa naj se razvija kot središče nacionalnega pomena, Ormož pa kot središče regionalnega pomena, Ruše, Lenart in Slovenska Bistrica pa kot medobčinska središča. Središča izven naštetih razvojnih smeri so pomembna za oskrbo ruralnih območij (npr. Lovrenc na Pohorju, Poljčane, Pragersko ...). Okrepljen naj bo tudi razvoj naselij tik ob državni meji, kot so Središče ob Dravi, Šentilj.

Karta 1:Naselja v Sloveniji

Pričakovane spremembe:

- Nadaljevanje depopulacije nekaterih območij predvsem v obmejnem pasu in v višje ležečih naseljih in zaselkih.
- Zaradi spremenjenih ekonomskih pogojev in večje mobilnosti se spreminjajo smeri prostorske mobilnosti prebivalstva. Umirja se včasih prevladujoča smer preseljevanja iz vasi v mesta. Mesto ni več osrednja in najbolj privlačna točka. Okolica mest postaja bolj privlačna možnost izbire. Če k temu dodamo še ceno zemljišč in naraščajoče probleme v mestih (pomanjkanje zelenih površin, naraščanje prometa in nerešene težave z mirujočim prometom ter hrupom) je trend preseljevanja povsem jasen. Urbanizacija se širi v okolico mest in s tem nastajajo veliki dnevni migracijski premiki. Glede na to, da tudi za Podravje velja izbira avtomobila kot najpogostejšega prevoznega sredstva, se to kaže na najrazličnejših področjih:
 - upad števila potnikov JPP
 - jutranje in popoldanske prometne gneče
 - negativen vpliv na okolje, še posebej zrak in povečan hrup
 - problem mirujočega prometa v mestnih središčih
 - visoki stroški za mobilnost v družinskih proračunih
- Zaradi suburbanizacije in privatnih interesov (velik porast trgovinske dejavnosti) se bo povečal pritisk na okolje ter sprememba namembnosti kmetijskih zemljišč.

Prometna infrastruktura

Ena od strateških prednosti Podravja je zelo ugodna geostrateška lega. Čez ozemlje teče kar nekaj pomembnih evropskih poti. Najbolje je razvita cestna infrastruktura, ki povezuje vsa večja regijska središča. V zadnjih desetih letih je razvoj novih občin prinesel tudi velik napredek pri izgraditvi novih lokalnih prometnih površin. Urejanje cest in javnih poti je ena od glavni programskih točk večine razvojnih programov občin. Dostopnost v regije po

cestnem omrežju je z izgradnjo AC križa zelo dobra. Z izgradnjo manjkajočega dela AC med Ptujem in mejnim preходом bo AC križ tudi zaključen. V prihodnje bo potrebno izgraditi oz.boljšati še cestno povezavo Ptuj – Ormož. S tem bo osnovno cestno omrežje, ki bo omogočalo hitro dostopnost med pomembnimi središči znotraj regije zaključeno.

Dokaj dobro razvita je tudi železniška infrastruktura, ki pa je zaradi favoriziranja cestnega prometa v dokaj nezavidljivem položaju. Prometno zapostavljen je tudi javni avtobusni potniški promet, kateremu število prepeljanih potnikov se je v zadnje desetletju drastično zmanjšalo. V regiji sta dve letališče – manjše športno letališče v Moškanjcih in večje letališče v občini Hoče-Slivnica v neposredni bližini Maribora. Zadnje je včasih imelo mnogo večji pomen za regijo tako zaradi transportnega kot potniškega prometa. Letališče se že nekaj let ukvarja s preživetjem, država je obnovila letališko stavbo, vendar je zaradi števila rednih linij celotna usoda letališča še vedno pod vprašanjem.

Tabela 84: Nekateri kazalniki transporta

		2007	2013
Število osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev	SLOVENIJA	501	516
	Podravska	476	496
Povprečna starost osebnih avtomobilov	SLOVENIJA	7,7	9,1
	Podravska	7,9	9,2
Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah na 10.000 prebivalcev	SLOVENIJA	1,5	0,6
	Podravska	1,6	0,5
Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah na 10.000 registriranih motornih vozil	SLOVENIJA	2,3	1,2
	Podravska	2,7	1
Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah na 100 km javnih cest	SLOVENIJA	0,8	0,3
	Podravska	0,8	...
Gostota cestnega javnega omrežja (km na km ²)	SLOVENIJA	1,9	1,9
	Podravska	3	...

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Število avtomobilov na 1.000 preb. tudi v Podravju narašča, tudi ostali kazalci so v primerjavi s Slovenijo zelo podobni.

Tabela 85: Dolžine cest po kategoriji, statistične regije, Slovenija, letno

		2007	2011
Javne ceste - SKUPAJ	SLOVENIJA	38.706,7	38.976,1
	Podravska	6.465,5	6.552,5
Državne ceste	SLOVENIJA	6.474,1	6.728,3
	Podravska	781,8	877,5
Občinske ceste	SLOVENIJA	32.232,6	32.247,8
	Podravska	5.683,7	5.675
Javne poti za kolesarje - KJ	SLOVENIJA	53,4	109,4
	Podravska	0	3,4

Tabela 86: Cestnoprometne nesreče in udeleženci v nesrečah, Slovenija, Podravje letno

	2007				2013			
	Prom. nesreče SKUPAJ	Prom. nesreče s smrtnim izidom	Štev. udelež. SKUPAJ	Štev. udelež. mrtvi	Prom. nesreče SKUPAJ	Prom. nesreče s smrtnim izidom	Štev. udelež. SKUPAJ	Štev. udelež. mrtvi
SLOVENIJA	30.401	263	58.959	293	18.904	116	34.481	125
Podravska	7.590	44	15.188	51	3.724	16	6.847	16
Opombe:								
Vir: SURS, Ministrstvo za notranje zadeve - Policija								

Stanje v prometni varnosti se je v letih od 2007 pa do 2013 močno izboljšalo, saj podobno kot v Sloveniji beležimo velik upad prometnih nesreč s smrtnim izidom.

Prometna dostopnost

Večina prebivalcev se nahaja v času pol-urne dostopnosti do večjega mesta ali regijskega središča. Z velikimi investicijami (v letih po osamosvojitvi) v lokalno prometno infrastrukturo se je dostopnost iz oddaljenih naselij in zaselkov bistveno izboljšala, vendar še ne dosega zadovoljivega stanja. Zaradi poselitvenih sprememb, velikega števila dnevnih migracij in prekomerne uporabe osebnih avtomobilov se je zelo povečal motorni promet, kar se kaže v povečanju onesnaženja zraka in tal. Še posebej so zaradi velikega prometa obremenjena mestna središča, kar negativno vpliva na kakovost in atraktivnost bivanja v mestih. Javni potni prevoz doživlja podobno usodo kot v ostalih delih Slovenije. V zadnjih letih se število potnikov vztrajno manjša, število voženj z osebnimi avtomobili pa narašča.

Kolesarsko omrežje v regiji je nepovezano in slabo razvito, zato večina kolesarjev pri svojih kolesarskih potovanjih uporablja manj obremenjene cestne povezave. V Podravju se kažejo velike možnosti za razvoj turistično-rekreativnega kolesarjenja. Čeprav regijo prečita dve pomembni mednarodni kolesarski povezavi (Jantarjeva kolesarska pot – Euro velo 9 in Dravska kolesarska pot) se je regija šele v zadnjem obdobju začela tudi povezovati in načrtovati izgradnjo povezanih, atraktivnih ter varnih samostojnih kolesarskih poti. Izgradnja kolesarskih poti je pomembna tudi iz vidika turistične ponudbe v regiji. Bolje kaže z izgradnjo kolesarskih stez in pasov v mestnih središčih, kjer v zadnjih letih dolžina novoizgrajene kolesarske infrastrukture vztrajno narašča. S tem se povečuje tudi privlačnost mestnih središč.

Karta 2: Dostopnost med kraji (čas vožnje z avtomobilom)

Stanje železniške infrastrukture je dokaj dobro in povezuje skoraj vsa večja regijska središča razen Lenarta, V prihodnje se načrtuje izgradnja drugega tira Maribor – Šentilj, ter modernizacija ter preureditev železniške proge Pragersko – rekonstrukcija tirov in timih naprav, izgradnja treh otočnih peronov, ureditev dostopa potnikov na perone, ureditev izvennivojskega križanja Ptujске ceste z železniško progo Pragersko-Ormož ter rekonstrukcija postajnega poslopja. Večja modernizacija železniške proge Maribor – Prevalje dolgoročno ni predvidena (do 2030). Število potnikov že od osamosvojitve upada in se sooča s podobno težavo kot avtobusni potniški prevoz.

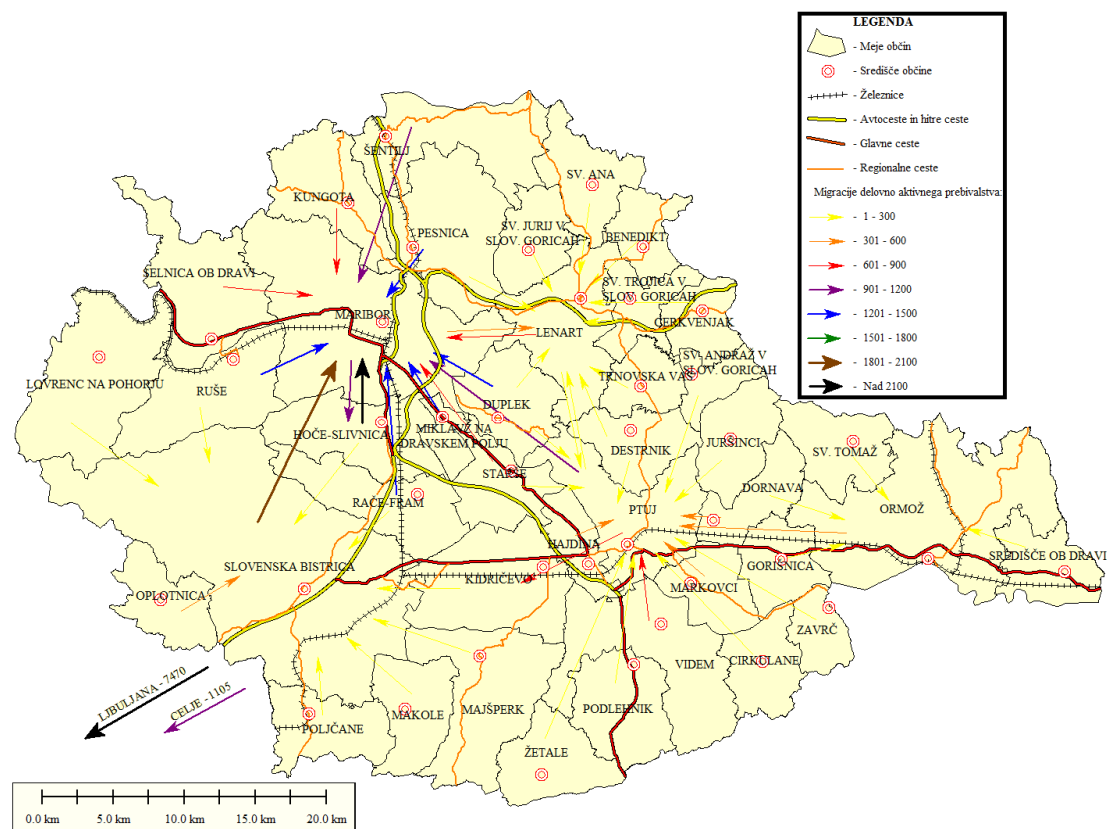
Delovna mobilnost

Delovna mobilnost znotraj regije je zelo velike, še posebej je veliko dnevnih migrantov v regijska središča, ki so pravi zaposlitveni centri regije. V Mariboru je bilo pred leti več kot polovica vseh delovnih mest v regiji. Danes zaradi propada večjih gospodarskih subjektov v mestu upada št. delovnih mest. Večina manjših občin ponuja na svojem območju manj kot 20% delovnih mest. Zaradi velike brezposelnosti v Mariboru in okolici se je zelo povečal promet proti sosednji Avstriji, ki z svojo ponudbo prostih delovnih mest rešuje gospodarsko situacijo regije.

Zaradi uporabe osebnega avtomobila kot prevladujočega prevoznega sredstva je v regiji v prihodnje potrebno pristopiti k zagotavljanju drugih oblik, predvsem trajnostne mobilnosti. V zadnjih letih se je zaradi preselitve velikega števila družin iz mest v primestna naselja in podeželje zelo povečalo število vsakodnevnih voženj z avtomobilom. Javni avtobusni potniški promet je zaradi prevladujoče uporabe avtomobila v trajnem upadu. Povečujejo se časi med posameznimi vožnjami ter skoraj popoln manjko avtobusne ponudbe med vikendi. Gordijski voz je nemogoče prerezati brez celovite trajnostno naravnane prometne strategije v regiji.

Karta 3: Delovno aktivno prebivalstvo po občini zaposlitve

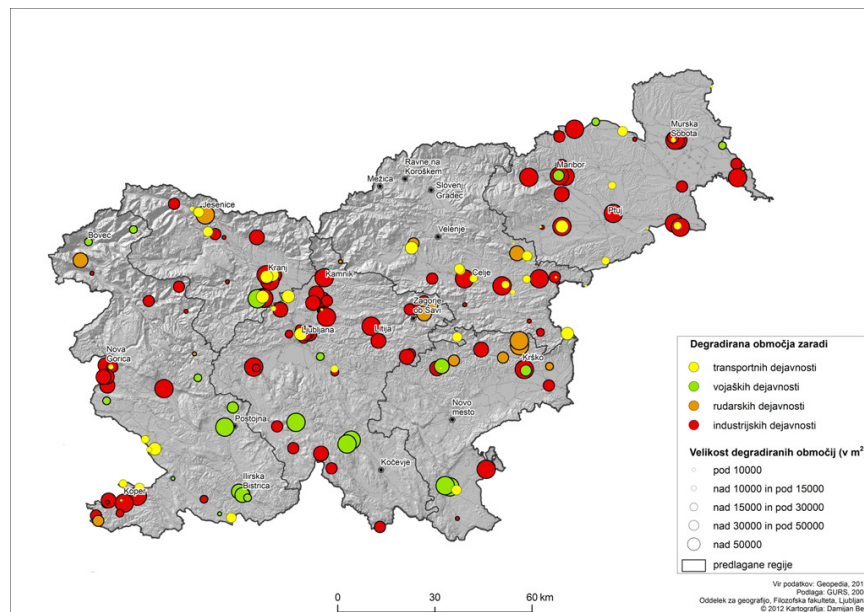

Degradirana območja

Degradiran prostor je del naselja oziroma območje zunaj naselja, v katerem so zmanjšane tehnične, prostorsko oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere do stanja neuporabnosti in je prenova za oživitev nujna oziroma je območje zunaj naselja, na katerem je zaradi človekove dejavnosti ali opustitve le-te prišlo do degradacije in je njegova sanacija nujna.

Degradirana območja predstavljajo razvojni potencial, ker so v skladu s principom »notranjega razvoja poselitvenih območij« in ker so že pogostokrat komunalno opremljena. Zato imajo prednost pred poseganjem na nove površine.

Karta 4: Degradirana območja v Sloveniji

Vir: Ciljni raziskovalni projekt (V1-1088)2012, Degradirana območja, Univerza v LJ-FF, UM-FF in Univerza v LJ-FAGG

Lastništvo degradiranih območij

Na degradiranih območjih prevladuje zasebno lastništvo šele nato se pojavlja javna lastnina. Prav lastništvo pa je največji problem za spremembo dejavnosti v prostorskih aktih, sanacijo območij, načrtovanje nadaljnje rabe. Prav degradirana območja bi naj imela prednost pred posegi na kvalitetnejša zemljišča, pogostokrat njivske in ostale zelene površine.

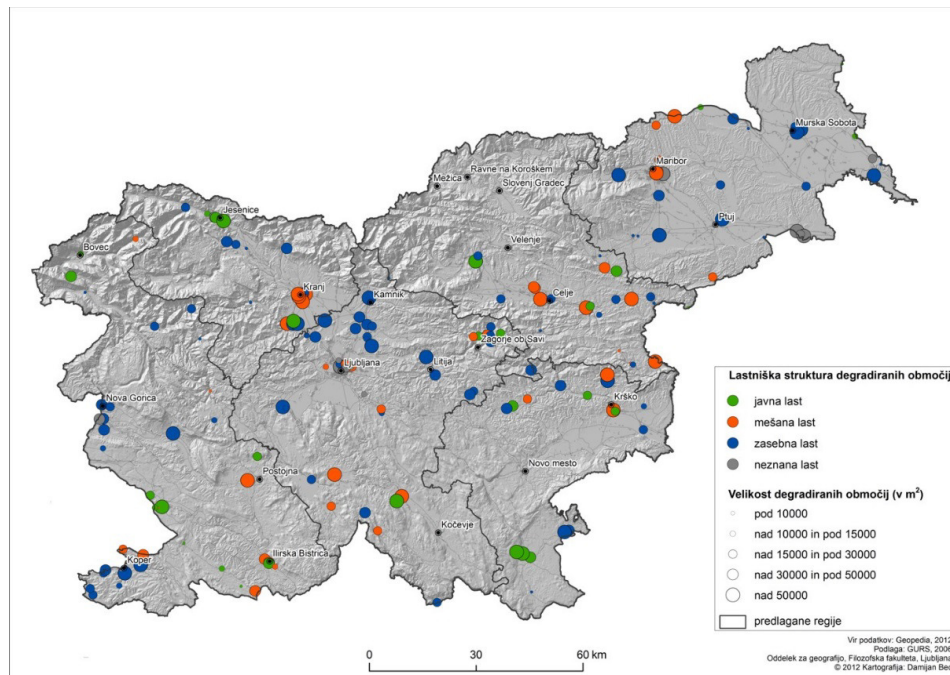
V Sloveniji je bilo evidentiranih 32 večjih degradiranih območij katerih skupna površina zajema 272 ha. Po tipu rabe je med degradiranimi območji 20 industrijskih, 9 transportnih in 4 vojaška območja. Pri lastništvu prevladujejo zasebna DO - 17, v javni lasti so 3-je, v mešani pa 7, ni podatka – 5.

Po stopnji opuščeniosti prevladujejo povsem opuščena območja (13), delno opuščeni z novo dejavnostjo je 5, 10 je delno opuščeni, prisotna je stara dejavnost, 4 so delno opuščeni, prisotna pa je nova in stara dejavnost.

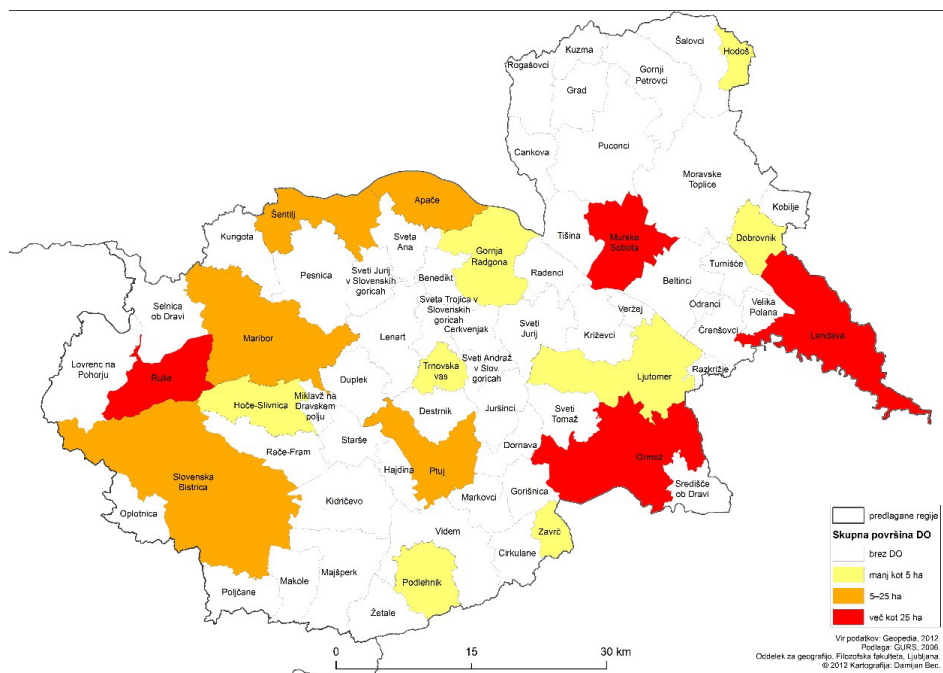
V Podravju so DO prisotna predvsem na območju delovanja velikih gospodarskih subjektov. Tovarna dušika v Rušah, bivša tovarna sladkorja v Ormožu.

Karta 5: Lastniška struktura degradiranih območij

Karta 6: Skupna površina DO

Naravna dediščina

V Podravju je kar nekaj zavarovanih območij, čeprav še vedno pod slovenskim povprečjem.

Slika 8: Narodni, Krajski in Regijski parki v Sloveniji

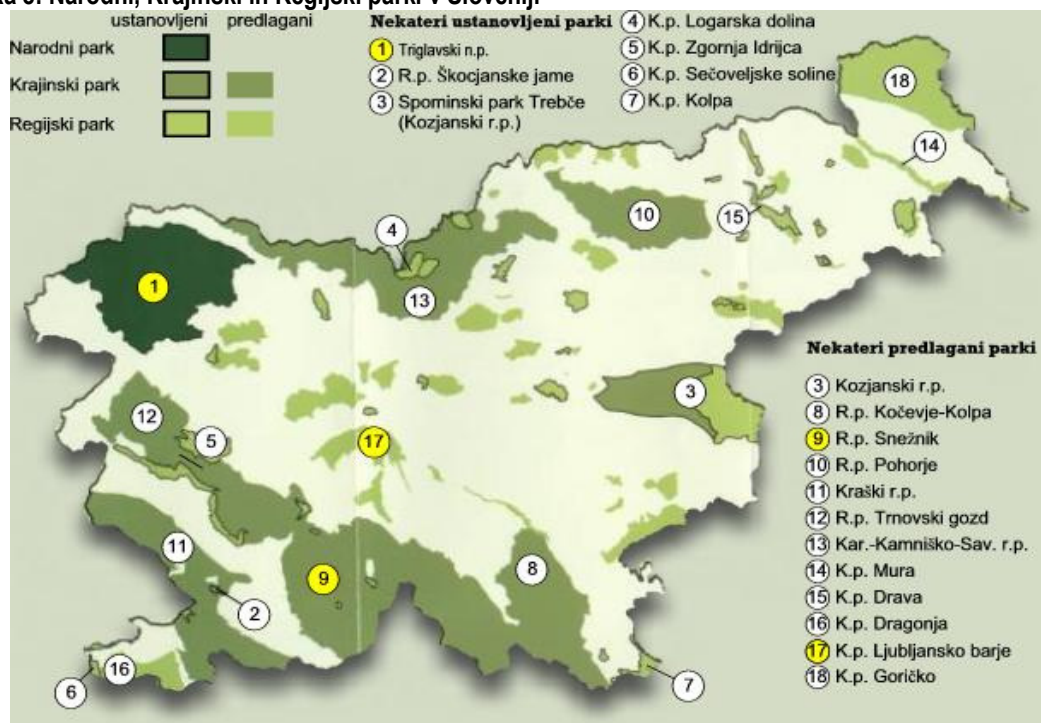

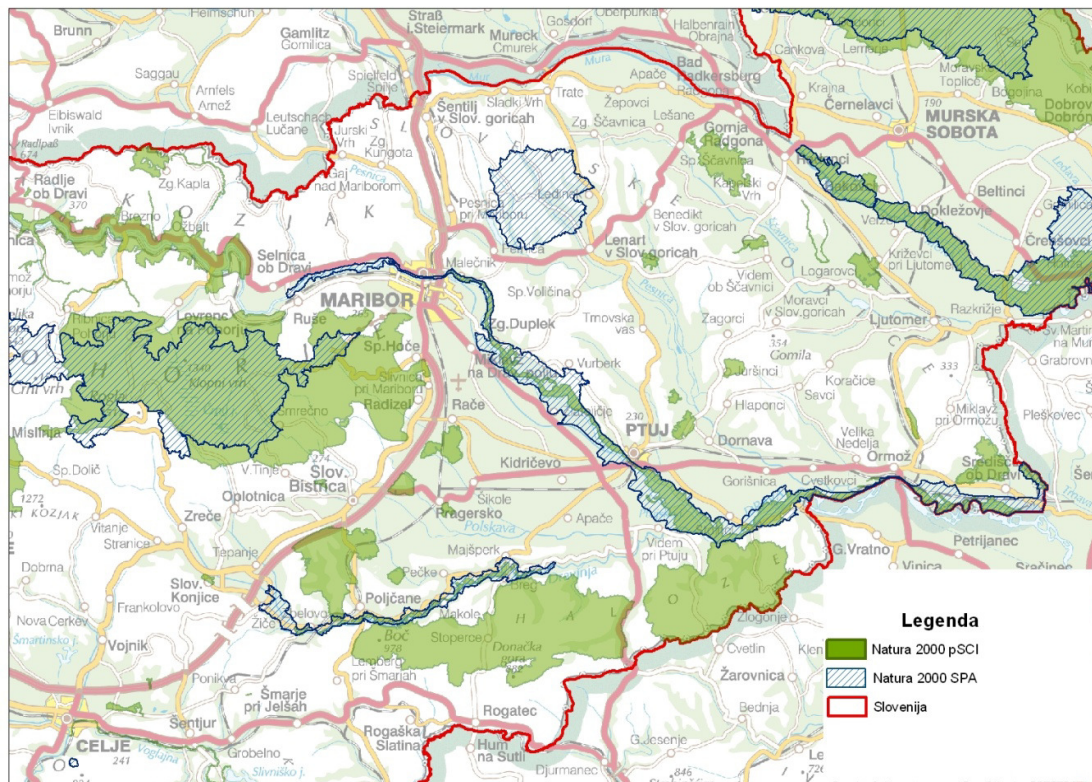
Tabela 87: Pregled zavarovanih območij v Podravju

Krajski parki	IUCN	Površina (ha)	Leto zavarovanja
	Boč - Donačka gora, Plešivec	V	2082
Drava	V	2337	1992
Jareninski dol	V	1533	1992
Kamenščak-Hrastovec	V	851	1992
Mariborsko jezero	V	204	1992
Rački ribniki-Požeg	V	484	1992
Štatenberg	V	228	1992
Šturmovci	V	125	1979
Žabljek	V	173	1992
Jeruzalemsko - ormoške gorice	V	2123	1992
Skupaj Slovenija		150.125	

V Podravju je skupno približno 100 km² varovanih območij narave-naravnih parkov (4,7 % ozemlja), od tega v Območje Spodnjega Podravja 1,25 km².

Slika 9: Območje NATURE 2000 v Podravju

V preteklem obdobju je na zavarovanih območjih regije bilo izvedenih kar nekaj pomembnih projektov, katerih cilj je bil izboljšanje in ohranitev naravnega stanja ter predvsem iskanja učinkovitih načinov upravljanja teh območij. Razvoj zavarovanih območij predstavlja tudi velik potencial za snovanje novih regijskih turističnih produktov, ki bodo prispevali k trajnostnem razvoju regije in širše. Posebej pomembna so območja Natura 2000 ob reki Dravi, na Pohorju ter območje Krajinskega parka Boč – Donačka gora, kjer regija načrtuje pomembne projekte.

Razvoj regije v povezavi z gospodarskimi conami

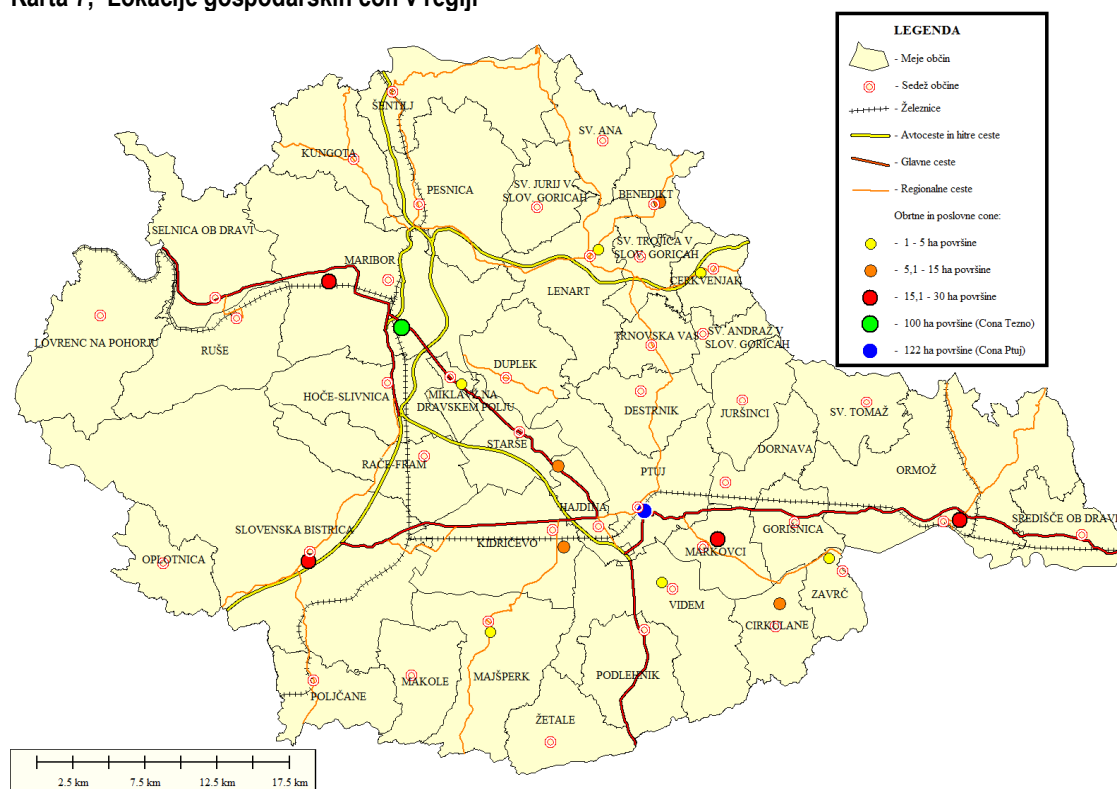
V regiji se nahaja 17 razpršenih gospodarskih con, ki so v lasti lokalnih skupnosti ali zasebnikov. Skupna površina meri cca. 370,9 ha. Od tega je prostih površin ali na prodaj še cca. 112,35 ha zemljišč. Večina con nima določenega upravitelja. Stanje opremljenosti je zelo različno. Glede na to, da se je finančna zmožnost financiranja komunalne infrastrukture zelo poslabšala, v prihodnje ni pričakovati velikega napredka pri opremljanju površin. V skladu z usmeritvami SPRS se morajo občine povezati in dogovoriti glede skupnega vzpostavljanja večjih gospodarskih con in tako preprečiti drobljenje regijskega potenciala, tako s stroškovnega kot tudi z mednarodno konkurenčnega vidika. V okviru razvojne regije naj se razvija vsaj eno gospodarsko cono za zagotovitev dolgoročnih potreb regionalnega gospodarstva, v središčih nacionalnega pomena vsaj eno večjo mednarodno konkurenčno industrijsko cono zaradi zagotovitve gospodarske konkurenčnosti in vsaj eno podjetniško cono malega gospodarstva za spodbujanje razvoja delovnih mest. V lokalnih središčih se razvija gospodarske cone le v primeru, da ustrezajo predpisanim prostorskim kriterijem. Pri razvoju obstoječih in umeščanju novih gospodarskih con je potrebno upoštevati naslednje prostorske kriterije: velikost naselij, njihovo vlogo v urbanem sistemu in dostopnost do predvidenih lokacij gospodarskih con, pri izbiri lokacije je potrebno preveriti bližino in velikost že obstoječih gospodarskih con ter prometnih terminalov, optimalno povezavo s prometnim in energetskega omrežjem in drugo infrastrukturo); Pomembne gospodarske cone so še na Ptuj, v Slovenski Bistrici, Ormožu, Rušah. Podjetniške cone pa zlasti v Šentilju, Lenartu, Benediktu, Markovcih, Hajdini, Kidričevem in Cirkulanah.

Zap. Št.	Naziv	Teritorialne enote/občine	Regija	Bližnja večja mesta	Velikost (površina) cone	Latništvo zemljišča cone
1.	Obrtno industrijska cona Benedikt	Benedikt	Podravska	Lenart, Maribor, Gornja Radgona	6,7 ha	v javni lasti 15,68% in v zasebni lasti 84,32%
2.	Komunalno opremljanje POC Cerkevjak	Cerkvenjak 100%	Podravska	Maribor - 15 min, Zagreb - 70 min, Graz - 40 min, Ljubljana - 150 min	3,5 ha	OBČINA CERKVENJAK 100%
3.	Gospodarska cona Dolane	Cirkulane	Podravska	Ptuj, Maribor	7,4 ha	100 % v zasebni lasti
4.	Medobčinska gospodarska cona Hajdina-Kidričevo	Hajdina 72 %, Kidričevo 28 %	Podravska	Ptuj, Maribor	14 ha	100 % v privatni lasti
5.	Gospodarska cona Slovenja vas	Hajdina	Podravska	Ptuj, Maribor	14,8 ha	100 % v privatni lasti
6.	Nova poslovno-industrijska cona Lenart - NPIC	Lenart 100%	Podravska	Maribor, Ptuj, Gornja Radgona	2 ha	Prosta zemljišča v javni lasti
7.	Industrijska cona Majšperk	Majšperk	Podravska	Ptuj, Maribor	2,1 ha	Občina Majšperk
8.	Poslovno proizvodna cona Tezno Maribor	Maribor	Podravska	Graz, Zagreb, Ljubljana	100 ha	102 lastnika
9.	So še nedokumentirane poslovne cone, ki nimajo svojega upravitelja: "PC Melje", "PC Studenci" in "PC ob Tržački cesti" v Mariboru. Na novo dokumentirana je edino "PC Marles"	Maribor	Podravska	Graz, Zagreb, Ljubljana		
10.	"Poslovna cona Marles"	Maribor	Podravska	Graz, Zagreb, Ljubljana	25,3 ha	MEŠANO, delno privatniki, delno Marles d.d. (ceste), MOM...
11.	Obrtna cona Novi Jork	Markovci	Podravska	Ptuj, Maribor	16,2 ha	V javni lasti 10 %, v privatni lasti 90 %
12.	Poslovna cona Miklavž	Miklavž	Podravska	Maribor	1,3 ha	Privatni lastniki
13.	Gospodarska cona Ptuj (levi breg)	Ptuj	Podravska	Maribor	122 ha	v javni lasti 1,6% in v zasebni lasti 98,4%
14.	Obrtna cona Ormož	Ormož 100 %	Podravje	Ormož, Ljutomer, Ptuj	28 ha, možnost širitve 10 ha	občina/zasebniki
15.	Industrijska cona Slovenska bistrica Izgradnja ceste C in G v POC Bistrica z mostom	Slovenska Bistrica 100%	Podravska	Maribor, Celje	20 ha z infrastrukturo	privat, delno Občina Slovenska Bistrica
16.	Izgradnja obrtne cone	Videm 100%	Podravska	Ptuj, Maribor	5 ha	občina
17.	Obrtna cona Zavrč	Zavrč	Podravska	Ptuj, Maribor	2,6 ha	v zasebni lasti 88 %

Karta 7; Lokacije gospodarskih con v regiji

Vloga in pomen ter razvoj Maribora in Ptuja (Smernice za razvoj)

Mestna občina Maribor (MOM) s svojim središčem mestom Maribor leži na križišču V. in X. evropskega prometnega koridorja in v vplivnem območju bližnjih večjih oz. velikih mest (Ljubljana, Gradec, Zagreb). Maribor se na državni ravni razvija kot drugo največje mesto v državi in državno pomembno prometno vozlišče, ki se povezuje na mednarodni ravni s sosednjimi regijami Avstrije, Hrvaške in Madžarske.

V okviru zasnove poselitve na nivoju države je mesto Maribor nacionalno središče mednarodnega pomena s pripadajočim gravitacijskim območjem; na del območja MOM sežeta s svojim vplivom mesti Ptuj in Slovenska Bistrica kot središči nacionalnega pomena.

Glede na državno zasnovo policentričnega urbanega sistema in razvoja širših mestnih območij leži celotna občina z izjemo obmejnega dela Kozjaka znotraj širšega mestnega območja Maribora in je podvržena suburbanizacijskim vplivom svojega središčnega mesta. SPRS navaja, da se zaradi velikosti, poselitvenih pritiskov, vsestranske problematike in/ali pričakovanega razvoja posebno pozornost namenja usklajenemu razvoju širših mestnih območij, središč nacionalnega pomena, med drugimi tudi Maribora. To mesto je kot središče nacionalnega in regionalnega pomena hkrati temeljni gradnik tukajšnjega dela omrežja slovenskih središč, ki ga v regionalnem okviru skupaj z njim tvorijo še Radlje ob Dravi, Ruše, Šentilj, Lenart, Ptuj in Slovenska Bistrica.

V SPRS je glede razvoja mest in drugih naselij območje v okolici mesta Maribor (vključno z njim) opredeljeno kot območje poselitvenega razvoja. Vso območje občine z izjemo manjšega dela Kozjaka ob državni meji spada v območje predvidenega pospešenega razvoja medmestnega javnega prometa, tj. območja, ki je osrediščeno v mestu Maribor.

V zasnovi državnih prometnih povezav predstavlja Maribor, ki ga SPRS opredeljuje kot 'državno pomembno prometno vozlišče', križišče dveh 'glavnih prometnih smeri' med mednarodnimi oz. nacionalnimi prometnimi vozlišči. Hkrati leži MOM ob 'regionalni obodni prometni povezavi', ki jo SPRS postavlja v pas vzdolž celotne meje države. Skladno z uvodoma povedanim v tej alineji se Maribor nahaja na križišču dveh 'daljinskih cestnih povezav mednarodnega pomena', ki iz Maribora vodita ena proti Gradcu (Avstrija) in Zagrebu (Hrvaška)

(in dalje) ter druga iz Maribora proti Ljubljani in Murski Soboti (ter dalje). Z daljinskim prometnim omrežjem se povezuje slovenska središča mednarodnega pomena (poleg Maribora še Ljubljano in Koper) z Evropo in središča nacionalnega pomena med seboj. Iz Maribora vodi proti zahodu 'cestna povezava cezmejnega pomena', tj. glavna cesta po Dravski dolini. Z izjemo majhnega dela Kozjaka ob državni meji spada celotno območje MOM v območje, kjer se z integracijo javnega prometa v ožjih urbanih in lokalnih območjih spodbuja razvoj nemotoriziranega prometa (kolesarjenje, pešacerenje). Skozi Maribor nadalje poteka 'daljinska železniška povezava mednarodnega pomena v smereh Gradec oz. Dunaj (Avstrija) in Ljubljana oz. Trst (Italija). SPRS za navezovanje na evropsko »TEN« infrastrukturo omrežje ter V. in X. panevropski prometni koridor predvideva rekonstrukcijo in

dograditev daljinskih železniških povezav mednarodnega pomena, ki bodo s tem omogočale hitrosti do 160 km/h, tudi v smeri od Sežane do Ljubljane in Maribora in naprej proti Gradcu (II. tir Maribor–Šentilj). Iz Maribora pelje skozi Dravsko dolino v smeri zahoda 'daljinska železniška povezava nacionalnega pomena'. Za slednjo je predvidena rekonstrukcija, posodobitev in po potrebi tudi dogradnja. Južno od MOM je v sosednji občini Hoče-Slivnica mednarodno letališče Edvarda Rusjana za potniški in tovorni promet. Razvoj prometnih terminalov za kombinirani promet na mednarodni ravni SPRS predvideva v Kopru, Ljubljani in Mariboru.

Z vidika zasnove krajine je občina v SPRS uvrščena povečini v t. i. urbano krajino, v kateri je razvoj koncipiran v funkciji urbanega središča (Maribor) z vzporednim ohranjanjem krajevnih in kulturnih kakovosti. Obenem je ta urbana krajina vzdolž reke Drave in v obmejnem hribovskem predelu občine prepletena s t. i. naravno krajino, kjer je predvidena trajna ohranitev kakovosti lete. Urbana krajina je v vzhodnem delu občine prepletena s t. i. kmetijsko intenzivno krajino, kjer imajo tla visok pridelovalnim potencial za kmetijsko rabo.

MOM v celoti spada v Dravsko arhitekturno regijo. Manjši pohorski del MOM na njenem jugozahodu premore ohranjeno arhitekturno identiteto, del Kozjaka pa sodi v območje s 'posebnostmi znotraj arhitekturne krajine Maribor–Ruše' in hkrati v območje dobro razpoznavne arhitekturne identitete. Preostali, tj. večinski del občine spada v območje komaj razpoznavne arhitekturne identitete. Z vidika prednostnih območij prenov je v MOM najbolj zastopana urbana naselbinska dediščina (v Mariboru in njegovi neposredni okolici), malo je naselij z ohranjeno arhitekturno identiteto (Kamnica, Limbuš) in še manj je ruralne naselbinske dediščine (Kamnica).

Po prepoznavnosti z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravnih kakovosti krajine sodi območje občine povečini med 'Slovenske panonske krajine', del občine na zahodu pa med 'Predalpske krajine'. Manjše območje na delu Mariborskega Pohorja sodi med 'krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni'. Širši pohorski del občine spada v 'območje naravnih kakovosti' – tu se z načrtovanim prostorskim razvojem in umeščanjem posameznih dejavnosti zagotavlja ohranjanje naravnih procesov in vitalnost tega območja

Z vidika območij s potenciali in problemi so deli občine na Kozjaku, Pohorju in v Slovenskih goricah uvrščeni med 'hribovska in gorska območja'. Na dokaj velikem vzhodnem delu občine so 'ogrožena območja zaradi nevarnih naravnih procesov' (plazenje tal ipd.). Del občine na severu in vzhodu (Kozjak in Slovenske gorice) SPRS uvršča v 'vodo-deficitarno območje'.

Z vidika prostorskih omejitev za razvoj in prostorskih problemov uvršča SPRS pas ozemlja vzdolž Drave in nekaj manjših območij ob vznožju Pohorja v 'poplavna območja'. Upoštevati je treba tudi potencialno nevarnost zaradi morebitne porušitve visokih pregrad na Dravi (hidroelektrarne). Severni in vzhodni hriboviti del občine (Slovenske gorice) sta ogroženega območja zaradi naravnih procesov (erozija srednje intenzitete, ponekod obstoječa žarišča zemeljskih plazov). Jugovzhodno od Maribora je na Dravskem polju 'območje požarne ogroženosti naravnega okolja'. Na območjih s posebnimi potenciali in problemi se na državnem nivoju spodbuja programe, s katerimi se opredeli skupna razvojna in varstvena izhodišča za pripravo skupnih prostorskih aktov (regionalne zasnove prostorskega razvoja). Za problemska ali geografsko homogena območja (npr. Kozjak) se spodbuja programe prostorskega razvoja, ki vključujejo razvoj naselij, cestne povezave, turistični razvoj, energetska oskrba, ohranjanje narave

Z vidika rabe naravnih virov sta (izven gosteje poseljenih predelov občine, tj. izven Maribora in njegove neposredne okolice) nižinski in slovenjegoriški del občine uvrščena v 'območja kmetijstva z omejitvami zaradi varstva voda' (tj. varstva reke Drave, njenih pritokov in podtalnice), hriboviti deli občine na Kozjaku in Pohorju pa so povečini uvrščeni v 'območja lesnoproizvodnih gozdov'.

Z vidika prostočasnih dejavnosti sodi pretežni del občine (brez Kozjaka) v t. i. 'jedna območja'. SPRS navaja, da se na Mariborskem jedrnem območju (in na večini drugih tovrstnih območjih v Sloveniji) medsebojno povezuje posamične obstoječe ali nove programe in se izogiba pretiranim koncentracijam programov in infrastrukture v prostoru.

Občina razpolaga z velikimi potenciali za oskrbo s pitno vodo, saj so ob Dravi in na Dravskem polju 'vodonosniki v prodih in peskih', kjer SPRS opredeljuje tudi 'vodne vire za oskrbo urbanih območij'. Ti vodonosniki oz. viri vode so del regionalno pomembnega vodnega telesa vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja in kot takšni pomembni za širše območje severovzhodne Slovenije.

V zvezi z drugimi vidiki prostorskega razvoja SPRS (tudi) za MOM in/ali mesto Maribor opredeljuje še naslednje: (a) Zaradi zagotovitve gospodarske konkurenčnosti in delovnih mest se v središčih nacionalnega pomena razvija vsaj eno večjo mednarodno konkurenčno industrijsko cono in vsaj eno podjetniško cono malega gospodarstva. V središčih mednarodnega pomena Ljubljana, Maribor in Koper se razvija državno pomembne tehnološke in industrijske parke, ki so dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, pristaniščem, letališčem ter skladiščnimi conami. V teh mestih se, v skladu z usmeritvami za urejanje naselij in skladno z zagotavljanjem optimalne in racionalne dostopnosti, zagotavlja pogoje za razvoj večjih proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti.

Prostorski razvoj turističnih dejavnosti ter potrebne infrastrukture se omogoča predvsem v okviru temeljnih turističnih območij, in sicer Julijskih Alp, Obale, Krasa, Goriške, Ljubljane Maribora s Pohorjem, Pomurja, Obsotelja, Dolenjske, slovenskega podeželja in mest z zaledjem. V navedenih območjih se razvija kulturni, zdraviliški, podeželski, rekreativni, doživljajski, ekološki, igralniško zabaviščni in poslovni turizem ter druge oblike turizma skladno s prostorskimi značilnostmi in omejitvami. (c) SPRS določa, da se za zagotavljanje vršne energije preveri izgradnjo črpalnih hidroelektrarn ob rekah Dravi, Savi in Soči. (c) Kmetijske dejavnosti se prednostno usmerja na območja z visokim pridelovalnim potencialom tal za kmetijsko rabo. Taka območja v Sloveniji so med drugim tudi na Dravskem polju in v Slovenskih goricah. Kmetijsko dejavnost se tu zaradi varstva podzemnih voda kot virov pitne vode ustrezno tehnološko prilagodi ali preusmeri v gojenje drugih kmetijskih kultur.

Mesto Ptuj, kot regionalno središče nacionalnega pomena, je pomembno središče dejavnosti družbene infrastrukture, oskrbnih, storitvenih in drugih dejavnosti ter hkrati pomembno gospodarsko središče in prometno križišče, v katerem so razvite pomembnejše javne funkcije, kot so sekundarna in terciarna raven zdravstvene oskrbe, višje in visoko šolsko izobraževanje, raziskovalne organizacije ter visoke sodne, upravne in socialne funkcije.

S tem se mesto Ptuj usmerja v razvoj osrednjega upravnega, gospodarskega, zaposlitvenega, izobraževalnega, kulturnega, zdravstvenega in prometnega središča Spodnjega Podravja.

Naselje Grajena se razvija kot lokalno središče z izrazitimi primarnimi dejavnosti ter nekaterimi terciarnimi in kvartarnimi dejavnostmi, s katerimi zadovoljuje funkcije svojega vplivnega območja v zahodnem, gričevnatem delu mestne občine.

Naselja Krčevina pri Vurbergu, Mestni vrh, Kicar, Podvinci in Spuhlja so po številu prebivalcev in funkcijah naselja opredeljena kot podeželska naselja, v katerih bo mestna občina vzpodbujala krepitev terciarnih dejavnosti oskrbo za prebivalcev svojega območja in oskrbo prebivalcev manjših naselij.

Naselja Grajenščak, Pacinje in Spodnji Velovlek so po številu prebivalcev ter deležu prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, opredeljena kot vasi s prevladujočimi primarnimi dejavnostmi, v katerih bo mestna občina vzpodbujala razvoj dejavnosti za delno opravljanje oskrbnih funkcij za svoje prebivalstvo.

Urbano območje mesta Ptuj se deli na jedno območje in okolico, saj se ti območji morfološko bistveno razlikujeta, sta pa funkcijsko močno povezani, zato sta ti območji sestavna dela urbanega območja mesta Ptuj.

Jedno območje obsega območje strnjene pozidave mesta Ptuj, ki se v prostoru jasno loči od okoliške razpršene poselitve in ostalih strnjenih naselij v Mestni občini Ptuj. Jedrnemu območju je zaradi predvidenih razvojnih projektov priključeno območje Centra za ravnanje z odpadki Gajke, ki leži na območju naselja Spuhlja.

Okolica mesta Ptuj je ob strnjenih naseljih Grajena, Pacinje, Podvinci, Spodnji Velovlek in Spuhlja, območje razpršene poselitve (Grajenščak, Kicar, Krčevina pri Vurberku, Mestni Vrh). Kljub podeželskemu videzu tega območja je glede na dejavnostno strukturo območje okolice močno urbanizirano, saj je v večini naselij le 2 – 5% kmečkega prebivalstva, le v Spodnjem Velovleku jih je 10%. Glede na prisotnost dejavnosti v naseljih okolice mesta Ptuj, v veliki meri ta naselja predstavljajo spalna naselja mesta Ptuj. Razen določenih osnovnih centralnih funkcij v naselju Grajena in v manjši meri delovnih mest še v ostalih naseljih, ostala naselja nimajo drugih funkcij.

Z vidika trajnostnega razvoja je zato pomembno, da sta v trajnostno urbano strategijo vključeni **obe območji**. Še posebej področje prometa je zaradi dnevni migracij med jedrom in ostalimi naselji tisto, ki z usmeritvijo v trajnostne oblike prispeva k zmanjšanju prometnih obremenitev, večji prometni varnosti, manjšemu onesnaževanju zraka, zmanjšanju vplivov na podnebne spremembe, socialni koheziji, zdravju prebivalcev, manjših potrebah po površinah za mirujoči promet. Podobno je potrebno celovito obravnavati področje gospodarjenja z odpadki, ki pa ga je v skladu za načeli trajnostnega razvoja potrebno spremeniti v gospodarjenje s surovinami, ter preiti iz linearnega v krožni sistem. Naslednje področje je upravljanje z vodami, kjer se prav tako jedro ne more obravnavati ločeno od okolice.

Usmeritve SPRS za razvoj Podravske razvojne regije

Podravska regija je tako po velikosti, svoji legi v vzhodni »polovici« države kot po problemskih območjih druga najpomembnejša regija v državi, kar na nekaterih področjih pomeni bipolarnost države.

Razvoj urbanizacije v regiji poteka zlasti v koridorju E5 (ob priključkih na avtocesto, ob železniških postajah), kar pomeni pospešen razvoj Slovenske Bistrice, Lenarta v Slovenskih goricah ... Druga mednarodno pomembna razvojna os urbanizacije pa je med Dunajem in Zagrebom, kar v regiji pomeni tudi okrepljen razvoj Šentilja, Pesnice, Ptuja, Podlehnik v Halozah ... Močnejši urbani razvoj naj bo usmerjen tudi v območja sekundarnih prometnih koridorjev.

- **na poselitvenih območjih, predvsem pa na širših mestnih območjih**, je treba usklajeno načrtovati dejavnosti, zlasti javna stanovanja za ranljivejše skupine prebivalstva, gospodarske cone in centralne dejavnosti, ter obenem večati in razvijati dostopnost do teh dejavnosti z javnim potniškim prometom;
- **stanovanja** - na ravni regije je treba upoštevajoč potrebe določiti stanovanjska območja, zlasti območja javne stanovanjske gradnje za ranljivejše skupine prebivalstva. Določiti je treba območja funkcionalne prenove stanovanj (zlasti zmanjševanje emisij CO₂ iz stanovanj, prenova dotrajanih stanovanj, prenova nekvalitetnih stanovanjskih sosesk z zagotovitvijo zadostnih javnih, predvsem zelenih površin, ipd.);

V regiji je potrebno voditi aktivno zemljiško oz. naseljitveno politiko, ki naj omogoči večjo ponudbo cenejših stanovanj in lokacij v večjih urbanih središčih (Mariboru, Ptuju, Slovenski Bistrici, Lenartu ...), kar deloma velja tudi za razvoj kompaktnih mest in celovito prenovo degradiranih območij (zlasti v Mariboru).

- **centralne dejavnosti** - Območja centralnih dejavnosti (oskrbnih, storitvenih, poslovnih, servisnih in drugih centralnih dejavnosti) se v naseljih razvija le skladno s funkcijo izbranega naselja v policentričnem urbanem sistemu. Prebivalcem drugih naselij pa je treba zagotoviti dobro dostopnost z javnim potniškim prometom do centralnih dejavnosti.
- **javni potniški promet** - skladno z razvojem poselitve se regionalna središča razvija v prometna vozlišča, v katera so vključeni potniški terminali in postajališča različnih prevoznih sistemov javnega potniškega prometa. Izboljšati je potrebno dostopnost z javnimi prometnimi sredstvi do središč regionalnega pomena oz. do prometnih vozlišč. Predvidena razvojna in urbana območja morajo biti učinkovito povezana v sistem javnega potniškega prometa.

Večja privlačnost mest in urbanih ter podeželskih naselij

- za spodbujanje nadaljnjega razvoja v predvidenih razvojnih območjih je potrebno prioritarno vlagati v komunalno opremljanje zemljišč;

- prednost pred poseganjem na nove površine se daje urbani prenovi oz. prednostni uporabi degradiranih urbanih območij. Degradirana območja predstavljajo razvojni potencial, ker so v skladu s principom »notranjega razvoja poselitvenih območij« in ker so že komunalno opremljena.).
- Razpršena urbanizacija v mariborski in ptujski aglomeraciji naj se sanira z zagotovitvijo in oblikovanjem v več urbanih jeder.
- Za večjo privlačnost mest in urbanih ter podeželskih naselij so nujne naložbe v obnovo in oživljanje kulturne ter vključevanje le-te v turistično ponudbo;
- Na podeželju se poselitev razvija v skladu z arhitekturnimi in krajinskimi značilnostmi. Usmerjena naj bo predvsem v prenovu in večjo tržno uspešnost kmetij in v ohranjanje bivalne funkcije na vasi tudi za polkmečka in nekmečka gospodinjstva (kar je zlasti pereče v Halozah, Slovenskih goricah, na Kobanskem). Izkoristi naj se potencial ohranjanja in oživljanja kulturne in naravne dediščine ter tradicionalnih znanj in veščin podeželja. S temi aktivnostmi bi lahko ohranjali delovna mesta na kmetijah in ustvarjali nova širša na podeželju, prispevali k trajnostnem razvoju podeželja, zmanjšali izseljevanje iz podeželja v mesta, dvignili kvaliteto bivanja na podeželju ter izboljšali prepoznavnost podeželja doma in v tujini.
- Gradnja počitniških bivališč, ki na obrobju večjih mest sčasoma postanejo trajna naselitvena območja, se je v zadnjem času močno zmanjšala. Gradnjo počitniških bivališč se usmerja le v za to predvidena zaokrožena območja. Predvsem pa je potrebno za ta namen stimulirati prenovu opuščanih vaških, dediščinsko pomembnih zgradb (npr. v Halozah, Slovenskih goricah, na obrobju Pohorja ...).
- Regija razvija intenzivno, tržno usmerjeno kmetijstvo (dravsko-ptujsko polje, dolina Dravinje, Slovenske gorice...). Takšna usmeritev terja povečanje posesti ter varstvo pred naravnimi ujmami (pred poplavami, sušami, točo) z izvedbo agrarnih operacij ob upoštevanju regionalnih kulturnih identitet. Na gričevnatem svetu s slabšimi proizvodnimi pogoji so možnosti za sadjarstvo in živinorejo ali mešana gospodinjstva z zaposlitvami v nekmetijskih dejavnostih. Na območjih krajinskih parkov in drugih zavarovanih območjih naj bodo usmeritve zlasti v sonaravno kmetijstvo, kmečki turizem (npr. Pohorje, Haloze) in sonaravno gozdarstvo (Pohorje).

Prepoznavnost Podravja z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine

- Krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi, ki so pomembna na nacionalni ravni so del Osrednjih Slovenskih Goric, Kapelske Gorice, območje Fale, Jeruzalemske gorice, Ribniško Pohorje, južno Pohorje,...
- Navedena krajinska območja predstavljajo potencial za turistične ali prostočasne dejavnosti, kjer je mogoče oblikovati kakovostne in raznolike in regionalno prepoznavne turistične produkte. Zato je treba na regionalni ravni preveriti potencial območij z regionalnimi posebnostmi in upoštevajoč optimalno koriščenje turistične infrastrukture ter v smeri okoljske, programske in storitvene kakovosti opredeliti izboljšave (npr. prenova, večja dostopnost, internet, razvoj produktov, ... ipd.)
- V regiji se naj izkoristi potencial ohranjanja in oživljanja kulturne in naravne dediščine ter tradicionalnih znanj in veščin podeželja. S temi aktivnostmi bi lahko ohranjali delovna mesta na kmetijah in ustvarjali nova širša na podeželju, prispevali k trajnostnem razvoju podeželja, zmanjšali

izseljevanje iz podeželja v mesta, dvignili kvaliteto bivanja na podeželju ter izboljšali prepoznavnost podeželja doma in v tujini.

- V regiji naj se razvijejo turistični centri, ki bodo s svojo velikostjo, ponudbo in kakovostjo mednarodno konkurenčni in prepoznavni in bodo obenem središča pripadajočih turističnih mikro regij (Maribor–Pohorje in Ptuj)
- Specifična turistična regija (vinarstvo, kulinarika, kolesarske poti, kulturna dediščina ...) so tudi Slovenske gorice.
- Pohorje kot temeljno turistično območje naj se razvije v turistično območje z osrednjim naravovarstvenim predelom in z več točkami koncentracije objektov ter terenov za zimske in letne športe (mariborsko, slovenjgraško, ribniško Pohorje).

Ogrožena in vododeficitarna območja

- Hriboviti tereni regije so podvrženi talni eroziji, kar zlasti velja za Kobansko, Pohorje, Haloze, severne dele Slovenskih goric. Zato mora regija hkrati z varstvom narave ukrepati tudi v smeri varovanja pred naravnimi ujmami (ustrezno urejanje voda, sonaravno gozdarstvo, ipd.) oziroma z omejevanjem razvoja na ogroženih območjih.
- Regijo precej ogrožajo poplave vodotokov Ščavnica, Pesnica, Drava in Dravinja s pritoki. Zato so nujni zadrževalniki in regulacije, tudi v korist kmetijstva (npr. za namakanje).
- V območjih s pojavom suše se kmetijsko dejavnost tehnološko prilagodi, zamenja kmetijske kulture ter na osnovi celovite obravnave voda na določenem območju zagotovi ustrezne dolgoročne prostorske ukrepe za zmanjševanje možnosti škodljivih posledic.
- V vododeficitarnih območjih se zato prioriteto zagotavlja urejeno oskrbo z vodo prebivalcem teh območij. Dejavnosti, ki bi pomenile izjemno povečanje potreb po vodi, se praviloma ne načrtuje v vododeficitarnih območjih.
- V območjih velike požarne ogroženosti gozdov se praviloma ne načrtuje dejavnosti oziroma prostorskih ureditev, ki bi pomenile dodatno tveganje za življenje ljudi ter materialne dobrine in naravo. Gozdne sestoje se postopno vrstno preoblikuje, da bodo bolj odporni in hitreje obnovljivi.

Gozdovi

Območju OE Maribor

Organizacijsko je OE Maribor razdeljena na 8 krajevnih enot z 38 revirji. V sestavi območne enote je tudi lovišče s posebnim namenom (LPN) Pohorje. Po sestavi gozda je razmerje v korist listavcev (55,1%).

Splošni podatki za I. 2012

Površina območja:	232.308,02	ha
Površina gozda:	96.7260,71	ha
Gozdnatost območja:	41,69	%
Lesna zaloga:	346,00	m ³ /ha
Letni prirastek:	8,78	m ³ /ha

Letni možni posek: 5,21 m³/ha
 Letni možni posek: 579.974 m³

Tabela 88: Površine gozdov v Podravju po lastništvu

GGO Maribor	Državni gozd	Zasebni gozd	Gozd Lokalne skupnosti	Skupaj
	ha	ha	ha	ha
2009	22.866	73.832	121	96.819
2010	22.818	73.849	123	96.790
2011	22.503	74.141	105	96.750
2012	22.335	74.285	106	96.726

Lesna zaloga in prirastek

Tabela 89: Lesna zaloga

GGO Maribor	Lesna zaloga (m3)			Lesna zaloga (m3/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2009	14.306.142	17.407.855	31.713.997	147,76	179,80	327,56
2010	14.583.361	17.756.660	32.340.021	150,67	183,45	334,12
2011	14.895.703	17.989.145	32.884.848	153,96	185,93	339,89
2012	15.036.258	18.434.445	33.470.703	155,00	191,00	346,00

Tabela 90: Letni prirastek lesa

GGE Maribor	Prirastek (m3)			Prirastek (m3/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2009	362.424	486.743	849.743	3,74	5,03	8,77
2010	373.966	494.602	868.568	3,86	5,11	8,97
2011	376.808	494.210	871.018	3,89	5,11	9,0
2012	375.184	498.325	873.509	3,9	5,2	9,0

Letni prirastek lesa v regiji na splošno narašča, prav tako narašča letni možni posek. Dejanski posek pa še vedno zaostaja za možnim posekom. Najbolj narašča posek v zasebnih gozdovih. V Podravju je bilo leta 2012 posekanih 72,5% letnega možnega poseka.

Tabela 91: Letni možni posek v Podravju v m3

GGE Maribor	Letni možni posek v (m3)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj
2009	239.213	282.252	521.465
2010	247.056	290.215	537.271
2011	262.333	296.516	558.846
2012	267.976	311.998	579.974

Tabela 92: Posek v gozdovih GGO Maribor in kategorijah lastništva v m3 po letih

GGO Maribor	DRŽAVNI GOZDOVI			GOZDOVI LOKALNIH SKUPNOSTI		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2009	70.796	59.448	130.244	115	100	215
2010	69.705	56.477	126.182	141	266	407
2011	71.135	61.037	132.173	/	358	358
2012	78.180	59.043	137.223	40	24	74

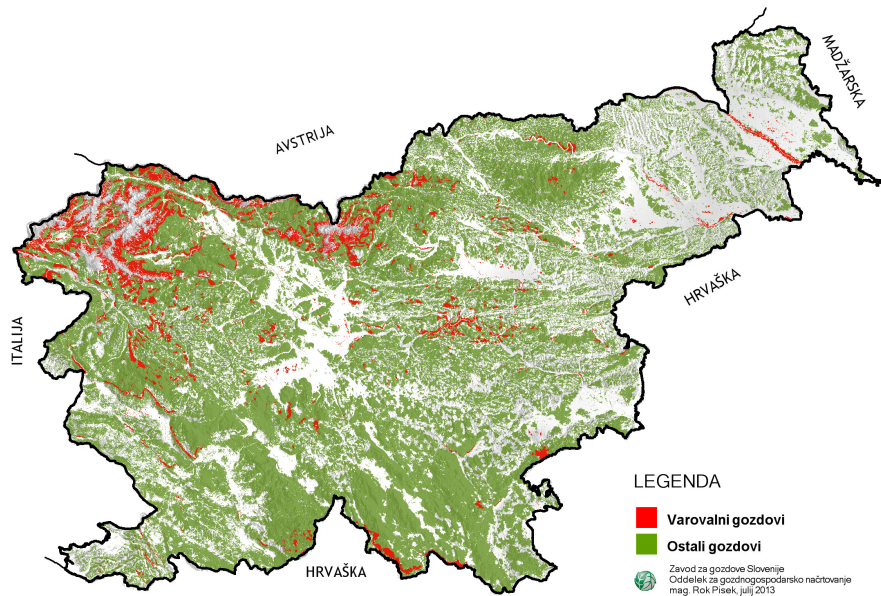
GGO Maribor	ZASEBNI GOZDOVI			VSI GOZDOVI		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2009	119.648	111.867	231.514	190.558	171.414	361.973
2010	108.666	102.269	210.936	178.513	159.012	337.524
2011	135.127	135.359	270.485	206.262	196.754	403.016
2012	144.155	138.824	282.979	222.376	197.901	420.277

Krčitev gozdov v letih 2009 - 2012.

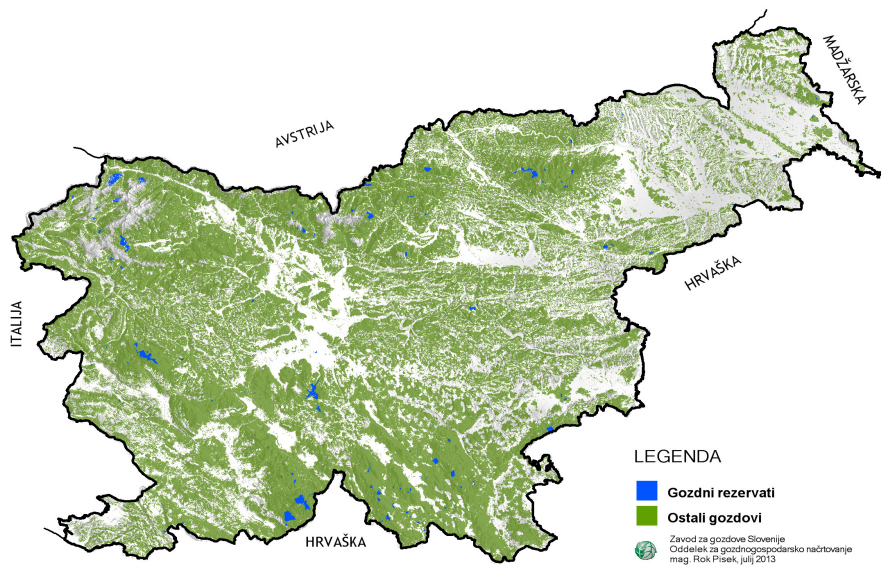
Na območju GGO Maribor, ki pokriva celotno Podravje je v letu 2012 bilo izkrčenih 28,7 ha gozdnih površin. Najpogostejši namen krčitve je bil za namene kmetijstva – 25,1 ha, sledi urbanizacije – 3,3 ha ter krčitev zaradi infrastrukture – 0,3ha. V prejšnjih letih je bil pritisk na krčitev gozdnih površin v regiji naslednji – leto 2010 – 27,32 ha in leta 2009 – 86,75 ha. Glavni nameni krčitve gozdov so kmetijstvo in rudarstvo.

Karta 8: varovanih gozdov in ostalih gozdov

Karta 9: gozdnih rezervatov in ostalih gozdov

Energetika

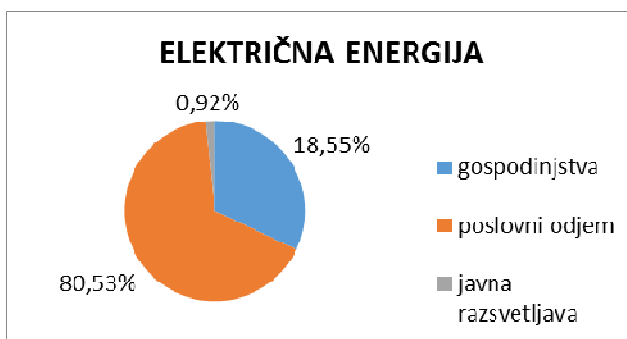
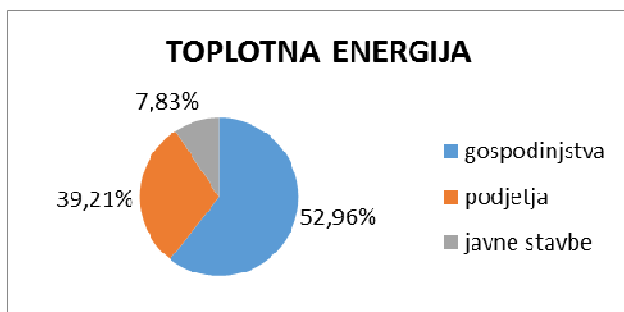
Energija je temeljnega pomena v našem vsakdanjem življenju. Ogrožena varnost oskrbe z energijo, vse višje cene ter podnebne spremembe pa tudi vplivajo na naš odnos do energije. S povečanjem rabe obnovljivih virov energije, lahko pomagamo pri prizadevanjih za zmanjševanje negativnih posledic dolgotrajne uporabe fosilnih goriv in s tem povečamo varnost oskrbe z energijo ter hranimo čistejše okolje.

Analiza rabe energije v Podravju

Vse občine Podravja so izdelale in sprejele Lokalni energetski koncept, s katerim so določile energetske politiko za naslednjih deset let in določile ukrepe, s katerimi bodo to politiko tudi izvajale. Ukrepi temeljijo na analizi stanja, finančnih zmožnostih občine in so skladni z zavezami 20-20-20. Danes so ti podatki deloma že zastareli in potrebno bo pristopiti k novelaciji LEK-ov.

Tabela 93: Analiza dejanskega stanja porabe toplotne in električne energije

Regija	EM	TOPLOTNA ENERGIJA				ELEKTRIČNA ENERGIJA			
		gospodinjstva	podjetja	javne stavbe	Skupaj	Gospodinjst.	poslovni odjem	javna razsvetlj.	Skupaj
PODRAVJE	MWh/a	989.179,219	732.443,241	146.278,95	1.867.901,555	444.003,489	1.926.933,051	21.969,803	2.392.906,343
	%	52,96	39,21	7,83	100	18,55	80,53	0,92	100

V nadaljevanju so opisno povzete t.i. šibke točke iz področja rabe in oskrbe z energijo:

Objekt/področje	Šibka točka
Stanovanja	<p>Poraba kurilnega olja (30 %) povzroča večje emisije plinov kot poraba lesne biomase (40 %). Pri tem gre za individualno rabo tega energenta, kar pomeni individualna kurišča, ki so večkrat slabo vzdrževana, s tehnološko zastarelimi kotli, kar povzroča prenizke izkoristke in previsoko porabo kurilnega olja. Del gospodinjstev je prešel na ogrevanje z zemeljskim plinom, predvsem v mestnih jedrih, kjer ni mogoče uporabiti drugih energijskih virov.</p> <p>V urbanih naseljih je zgrajeno omrežje zemeljskega plina, na katerega so priključena gospodinjstva. V manjših deležih se gospodinjstva ogrevajo z električno energijo in na daljinsko ogrevanje.</p>
Javne stavbe	<p>Javne stavbe se ogrevajo s kurilnim oljem, zemeljskim plinom, daljinsko toploto, iz skupnih kotlovnice in utekočinjenim naftnim plinom.</p> <p>Večina stavb nima vgrajenih sprejemnikov sončne energije ali toplotnih črpalk, vso sanitarno vodo ogrevajo s centralnim ogrevanjem na neobnovljive energijske vire ali z električno energijo.</p> <p>Dodatna toplotna izolacija fasad je samo na 35 % stavbah. Ostali objekti so brez izolacijske fasade.</p> <p>Večina stavbnega pohištva na javnih stavbah je energetske neučinkovitega.</p> <p>Večina javnih stavb, ki se v kurilni sezoni stalno ogrevajo, nima vgrajenih termostatskih ventilov. Prav tako objekti, ki se samo občasno ogrevajo, nimajo vgrajenih termostatskih ventilov.</p> <p>Energijsko knjigovodstvo objektov v večini primerov ni vzpostavljeno.</p>
Industrija in obrt	<p>V uporabi so večinoma samo fosilna goriva in sicer 79 % porabljene energije je iz zemeljskega plina in 19 % iz ekstra lahkega kurilnega olja. Prisotna je povprečna osveščenost gospodarskih subjektov o OVE in URE. Podjetja nimajo vključenih energetskih upravljavcev.</p>
Javna razsvetljava	<p>Povprečna poraba elektrike za javno razsvetljava je 80 kWh na prebivalca na leto, kar je za 95 % več kot je priporočena vrednost v Uredbi o mejnih vrednosti svetlobnega onesnaževanja.</p> <p>V občinah Podravja je velika večina svetilk, ki ne ustrezajo Uredbi o mejnih vrednosti svetlobnega onesnaževanja. Povprečna moč sijalk je 144 W. Vse občine so izdelale načrt javne razsvetljave in postopoma izvajajo rekonstrukcijo s ciljem uskladitve z zahtevami Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja.</p>
Električna energija	<p>Povprečna poraba električne energije je 3.775 kWh na gospodinjstvo, kar je za 8 % manj od slovenskega povprečja.</p>

Na podlagi identificiranih t.i. šibkih točk na področju rabe in oskrbe z energijo povzemamo možna izboljšanja trenutnega stanja na območju Podravja:

- ✓ večja raba obnovljivih virov energije pri vseh porabnikih v posamezni občini,
- ✓ spodbujanje ukrepov učinkovite rabe energije pri vseh porabnikih v posamezni občini,
- ✓ zmanjšanje rabe goriv fosilnega izvora,
- ✓ zmanjšanje emisij,
- ✓ energetska sanacija potratnih stavb, ki so v upravljanju posamezne občine,
- ✓ spodbujanje izrabe obnovljivih virov energije v okviru večjih sistemov (npr: v okviru sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso ali bioplin, mikrosistemi itd.),
- ✓ kjer obstajata plinovod ali toplovod, se teži k čim večjemu številu priključev na omrežja, tako za gospodinjstva, še posebno pa za večje porabnike energije itd.

Potenciali učinkovite rabe energije (URE) v Podravju

Stanovanja

Raba energije v stanovanjih je odvisna od različnih dejavnikov: lege bivališča, starosti hiš, načina gradnje in izolacije, načina ogrevanja in vrste energijskih virov, števila porabnikov električne energije, življenjskega sloga itd. Analiza energijske bilance povprečne enodružinske hiše pokaže, da se največ energije dovaja v objekt z ogrevanjem (82 %), ostali del dovedene energije pa so sončni pritoki (dobitki) skozi okna (12 %) in notranji viri toplote (6%). Če analiziramo rabo končne energije, odpade na ogrevanje 76,5 %, na pripravo sanitarne tople vode 11%, gospodinjske aparate in ostale hišne naprave 10 % in razsvetljavo 2,5 % (Vir: Prihranki energije pri posodobitvi ogrevanja in energetske obnovi ovoja stavbe).

V nadaljevanju so navedeni investicijski ukrepi, ki lahko pomenijo povečanje učinkovitosti rabe energije v stavbah.

Tabela 94: Potenciali URE v stanovanjskih objektih.

Objekt	Potenciali
Stanovanja	tesnjenje/zamenjava oken, toplotna izolacija podstrešja, pregled napeljav ogrevanja objektov, hidravlično uravnoteženje ogrevalnega sistema in vgradnja termostatskih ventilov, ureditev centralne regulacije sistemov, zamenjava kurilnih naprav, toplotna izolacija zunanjih sten, zmanjšanje stroškov za električno energijo. (Opomba: z navedenimi investicijskimi ukrepi bi na splošno lahko dosegli do 30 % skupnih energijskih prihrankov v stavbi).

Javni sektor

Učinkovitejša raba energije v javnih zgradbah pomeni predvsem zniževanje stroškov energije (električne in toplotne).

Tabela 95: Potencialni prihranki toplotne in električne energije v javnih stavbah

Objekt	Potenciali
Javne stavbe	Energetski pregledi stavb, energetska knjigovodstvo, občinski energetske upravljavec, pogodbeno znižanje stroškov za energijo.

Podjetja

Na širšem območju mest Maribor, Slovenska Bistrica, Lenart, Ruše, Ptuj in Kidričevo je prisotna kar močna industrijska dejavnost, vsekakor bi bilo koristno izvesti energetske preglede večjih podjetij, proučiti njihovo energijsko situacijo ter predlagati ekonomsko sprejemljive ukrepe za povišanje energijske učinkovitosti in rabo OVE. Poslovne stavbe, ki se bodo bodisi rekonstruirale ali novo gradile, se bodo morale ravnati po novi zakonodaji, predvsem bodo morale izbrati energijsko najbolj sprejemljiv energetske sistem in doseči ciljno rabo energije v stavbah. Večina manjših poslovnih zgradb ogrevajo bodisi z lastnimi ogrevalnimi sistemi ali v okviru stanovanjskega ogrevanja. Večji proizvodni obrati pa imajo lastne ogrevalne sisteme. Z vidika prisotnih delovnih mest in razvoja območja je pomembno, da to proizvodno območje funkcionira v največji možni meri. Omogočiti je potrebno možnost razvoja poslovnih dejavnosti z razširitvijo proizvodne cone.

Tabela 96: Potenciali učinkovite rabe energije v podjetniškem sektorju.

Subjekt	Potenciali
Podjetja	Povezovanje javnega in zasebnega sektorja v smislu uporabe odpadne toplote iz industrijskih procesov za ogrevanje javnih objektov v sistemih daljinskega ogrevanja. S promocijo in s pomočjo subvencij za energetske preglede do učinkovitejše rabe energije v podjetjih. V podjetjih, kjer še nimajo energetskega upravitelja, se lahko z energetske pregledom organizira energetske upravljanje in postavijo prioritete aktivnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti v podjetju.

Javna razsvetljava

Prihranki pri prenovi JR znašajo od 30% do 50% električne energije. Dodatne prihranke električne energije dosežemo z uporabo centralne regulacije javne razsvetljave, kjer ob določeni uri znižamo električni tok sijalkam in s tem porabo električne energije. Za ustrezno izbiro vrste regulacije je potrebno poznati vrsto in število obstoječih svetilk. Dodatni prihranki električne energije z regulacijo so do 30%. Ob zamenjavi zastarelih svetilk z energetsko najučinkovitejšimi (LED svetilkami) ter z zvezno regulacijo vsake svetilke, lahko prihranimo od 40%, z regulacijo vred pa maksimalno do 62% električne energije.

Obnovljivi energetske viri (OVE) Podravja

Povečevanje deleža obnovljivih virov energije (OVE) je ena od prioritet energetske ter okoljske politike Slovenije in njenih regij. Pomena izboljšanja učinkovite rabe energije in uvajanja obnovljivih virov energije se občine na območju Podravja vse bolj zavedajo. Mnoge med njimi samostojno ali v sodelovanju z različnimi partnerji izvajajo projekte na področju energetske učinkovitosti stavb, predvsem, ko govorimo o zgradbah občinskih uprav, šol in vrtcev. Celovit pregled skupnega potenciala za nadaljnjo izrabo obnovljivih virov energije v Podravju je prikazan v spodnji tabeli. Zagotovo je potrebno večjo pozornost poleg že spodaj omenjenih obnovljivih virov nameniti rabi geotermalne energije, ki predstavlja na nekaterih območjih znotraj regije velik potencial.

Tabela 97: Skupni potencial za nadaljnjo izrabo OVE (lesna biomasa, bioplin in sončna energija) za Podravje.

Potencial za nadaljnjo izrabo OVE	Lesna biomasa [m ³ /a]	Bioplin iz rastlin [MWh/a]	Bioplin iz živalskega gnoja [MWh/a]	Količina sončnega obsevanja [kWh/(m ² a)]
Skupni potencial za nadaljnjo izrabo OVE Podravje	190.534	1.091.783	246.148	38.414,89
		1.337.931		

Vir: LEA Spodnje Podravje, Energap

Lesna biomasa

Lesna biomasa je domač in obnovljiv vir energije, ki ni neomejen. Potencial lesne biomase je količina lesa, ki je na nekem območju trajno razpoložljiva v energetske namene. V skupino lesne biomase uvrščamo:

- les iz gozdov,
- les iz površin v zaraščanju,
- les iz kmetijskih in urbanih površin,
- lesne ostanke primarne in sekundarne predelave lesa,
- odslužen (neonesnažen) les.

Na območju Podravja med občinami obstajajo razlike v deležih ogrevanja stanovanj z lesom in lesnimi odpadki. Les in lesni ostanki so veliko bolj prisotni po okoliških občinah, medtem ko ga je v samem mestu manj.

Les je torej na območju Podravja dostopen vir energije. Je pa tudi pomembno, kako učinkovito se uporablja. Uporaba lesne biomase, v primerjavi s klasičnim ogrevanjem ne les, prinaša mnoge prednosti, med katerimi velja omeniti predvsem dve:

- boljše izkoristke porabljenega lesa (moderni kotel na lesno biomaso ima večje izkoristke kot zastareli klasični kotli na les),
- čiščenje gozdov.

Skupni letni potencial lesne biomase, oz. skupaj količina biomase, ki je v Podravju na voljo za dodatne porabnike energije, je **190.534 m³/a**.

Sončna energija

Za izkoriščanje sončne energije za namene ogrevanja sanitarne vode ali ogrevanja objekta ne obstajajo stroge omejitve, kajti gre za individualne sisteme, ki se uporabljajo v kombinaciji z ostalimi viri energije. Tehnologija ogrevanja tople sanitarne vode je enostavna in tudi finančno sprejemljiva investicija za individualne hiše, še toliko bolj pa za objekte, kjer je poraba tople sanitarne vode velika.

V primeru ogrevanja objekta s sončno energijo je investicija večja, saj je v objektu potrebno izvesti tudi talno ogrevanje. Zato je tak sistem primeren pri novogradnjah.

Sončna energija se lahko izrablja tudi za proizvodnjo električne energije. Količina sončnega obsevanja na letni ravni znaša na območju Podravja **38.414,89 kWh/(m² a)**.

Na podlagi analize OVE in URE so občine v Podravju pripravile strateške usmeritve za oskrbo in rabo energije, uvajanja obnovljivih energetskega virov in ukrepov za zniževanje rabe energije ter poviševanja energijske učinkovitosti z dokumentom t.i. Lokalni energetski koncept, s katerim občine ciljajo na:

- znižanje stroškov porabe energije ter stroškov vzdrževanja energetskega naprav v javnih (občinskih) zgradbah ter ustanovah in zavodih kot so šole, vrtci, sakralni objekti, zdravstveni domovi, domovi ostarelih občanov ipd. ter obvladovanje teh stroškov,
- uvajanje obnovljivih virov energije na področjih, na katerih je to smiselno, tehnično izvedljivo, geografsko možno ter ekonomsko upravičeno,
- uvajanje energijske učinkovitosti v javne zgradbe, javna podjetja, zavode in storitve,
- uvajanje energijske učinkovitosti v zasebni sektor (v industrijo in storitve),
- zagotavljanje čim višje stopnje sonaravnega prometa, ter zmanjševanje negativnih vplivov prometa na okolje, uvajanje sistemov daljinskega ogrevanja, so-proizvodnje električne energije in toplote ter poli-generacije, kjer je to možno in ekonomsko upravičeno,
- nižanje rabe neobnovljivih virov na sprejemljiv nivo, izvajanje energetskega pregledov javnih zgradb, šol, vrtcev in podjetij, stanovanjskih stavb, stanovanjskih blokov ipd.,
- uvajanje energetskega knjigovodstva in managementa vključno s preventivnim energetskim vzdrževanjem naprav in sistemov zagotavljanja ter rabe energije v javnih zgradbah in ustanovah ter podjetjih in zavodih,
- zniževanje končne rabe energije pri vseh porabnikih v občini vključno z javno razsvetlavo,
- promoviranje, izobraževanje ter osveščanje ustanov, zaposlenih v javnem sektorju, prebivalstva, učencev, dijakov in ostalih v smeri učinkovite rabe energije, energijske učinkovitosti in obnovljivih virov energije,
- vključevanje vseh akterjev v občini v skupna prizadevanja za dvig energijske učinkovitosti v občini in rabo obnovljivih virov energije,
- zmanjšanje obremenitev okolja s toplogrednimi plini, emisijami in odpadki,
- izpolnjevanje ciljev strategij sprejetih s strani vlade RS ter resornih ministrstev in Državnega zbora,
- izpolnjevanje mednarodnih zavez o zniževanju emisij toplogrednih plinov.

C. PREDLOG RAZVOJNE SPECIALIZACIJE PODRAVSKE REGIJE

Na podlagi analize razvojnih potencialov, pregleda gospodarstva podravske regije, Strategije razvoja Univerze v Mariboru ter analize raziskovalnega potenciala v Podravske regiji v povezavi s strategijo pametne specializacije Slovenije smo definirali predlog razvojne specializacije regije

Prednostna razvojna področja za regijo Podravje, kjer obstaja največja možnost za trajen vpliv in pri čemer bodo hkrati upoštewane konkurenčne prednosti gospodarstva ter osredotočanje regionalnih ter lokalnih akterjev in virov za vizijo odličnosti ter njihovo realizacijo v prihodnosti **vidimo predvsem na naslednjih področjih:**

1. **Zdravje in Aktivno staranje v luči demografskih sprememb in izboljšanje blaginje prebivalstva**
2. **Trajnostna kmetijska in živilsko predelovalna dejavnost s poudarkom na samooskrbi in varni hrani**
3. **Trajnostni turizem in razvoj podeželja**
4. **Napredni proizvodni sistemi, nove tehnologije in novi materiali**

Osredotočenost na ta področja so utemeljena s potrebo po kratkoročnih ukrepih za povečanje dostopnosti do finančnih virov za podjetja, raziskave in spodbude, za povečanje zaposlenosti in zaposljivosti s hkratnim ustvarjanjem dolgoročnega stabilnega okolja, ki bo spodbudilo razvoj kakovostnih delovnih mest s spremenjeno strukturo gospodarstva ter uvajanjem novih ekonomskih modelov.

Za regijo Podravje je tako potrebna splošna preusmeritev **vlaganj k raziskavam in inovacijam, vključujoč socialne (družbene) inovacije**, podpori malim in srednje velikim podjetjem (MSP) ter socialnim podjetjem, kakovostnemu izobraževanju in usposabljanju, vključujočemu trgu dela, ki spodbujata trajnostno zaposlovanje, socialno kohezijo, zagotavljanju povečevanja produktivnosti in dodane vrednosti, vključevanju ciljev vezanih na podnebne spremembe ter prehodu na nizkoogljično gospodarstvo z učinkovito rabo virov, na vseh zgoraj omenjenih področjih.

Izboljšanje **konkurenčnih prednosti gospodarstva** in subjektov socialne ekonomije ter nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo in večjo pravičnostjo so osnova za rast in razvoj, zato jih bomo morali z uporabo načel trajnostnega razvoja, tako na področju izboljšanja zdravja in aktivnega staranja, kmetijske in prehransko predelovalne dejavnosti, turizma z razvojem podeželja in novih tehnologij in materialov, znati ohranjati in na novo ustvarjati. Za dvig potencialne rasti bodo ukrepi usmerjeni v ustrezno kombinacijo politik, ki bo združevala investicije v človeške vire, aktivacijo, mobilnost s tehnološkimi in ne-tehnološkimi investicijami, RRI in večjo energetske in snovno učinkovitostjo ter krepitev družbenih inovacij. Na področju gospodarstva bomo spodbujali razvoj gospodarske infrastrukture, tehnološke (npr. odprte in trajnostne inovacije) in netehnološke inovacije ter finančne sheme za podporo gospodarstvu. Priložnost za zagon lokalnega gospodarstva vidimo v izrabi energetskega potenciala ter učinkovite rabe energije, ter v spodbujanju naložb podjetij v inovacije in raziskave ter vzpostavljanjem povezav in sinergij med visokošolstvom, znanostjo in gospodarstvom. Pri tem bomo spodbujali tudi razvoj socialnih (družbenih) inovacij in socialnega podjetništva, ki bodo prispevale k trajnostnemu razvoju in ustvarjanju novih delovnih mest..

Na področju **turizma** bomo spodbujali investicije v povečanje konkurenčne prednosti, kreiranje inovativnih ITP (integralnih turističnih produktov), izboljšanje turistične infrastrukture, kvalitetna promocija, profesionalna prodaja in vlaganja v turistično infrastrukturo, povezano z gradnjo kakovostnih produktov, ki bodo imeli pozitivne učinke na nadaljnji razvoj turizma zlasti v destinacijah in na področjih turistične ponudbe, spodbujali razvoj regionalnih in lokalnih organizacijskih struktur s poudarkom na izboljšanju kakovosti in povečanju obsega promocije posameznih turističnih destinacij, ter spodbujali lokalno-regionalne operacije trženja in razvoja izdelkov ter storitev, ki bodo prispevale k povečanju števila kakovostnih integralnih turističnih produktov in dvigu konkurenčnosti turističnega gospodarstva. Razvoj inovativnega turizma vidimo v povezavi z razvojem podeželja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti kot osnove za družbeno odgovoren razvoj. Želimo podati sugestijo o

upoštevanju trendov turizma in potrebah v Sloveniji po vzpostavitvi inovativnih integralnih turističnih produktov skozi Tematska doživetja in Tematske parke.

Spodbujali bomo tudi vse **kmetijske in prehrabno predelovalne procese** s poudarkom na samooskrbi, ter skrbeli za varstvo in ohranitev biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujali ekosistemske storitve, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami. Na področju živilsko predelovalne industrije, ki v Podravju predstavlja kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc, in ima inovacijski potencial za razvojno ožvitev celotne vzhodno kohezijske regije, namreč obstaja največja možnost za trajen vpliv na učinkovita in uspešna vlaganja sredstev, ki bodo doprinesla k višji dodani vrednosti in tako najbolj pripomogla k uresničevanju ciljev trajnostne, pametne in vključujoče rasti.

Področje **živilsko predelovalna industrije** je torej vsekakor tista panoga, na področju katere lahko združimo potenciale in tehnologije in razvijemo čim bolj profilirane in celovite rešitve, s katerimi bi lažje in z višjo dodano vrednostjo prodrali v mednarodne verige in mreže vrednosti, hkrati pa bi s tem podprli pridelavo hrane višje kakovosti, proizvodov višje dodane vrednosti in vzpostavitev kratkih oskrbnih verig s hrano. Hkrati pa v regiji rešili nemalo izzivov, s katerimi se soočajo mikro, mala in srednje velika podjetja na podeželskih območjih, ter izpolnili strateške zahteve, definirane v Strategiji pametne specializacije, kjer je poseben poudarek namenjen ukrepom lokalnega razvoja, ki temelji na kratkih dobavnih verigah na lokalnih trgih.

Novi materiali, predvsem silikatni in alumosilikatni materiali predstavljajo možnost trajnostne izrabe naravnih potencialov zemlje. **Razvoj novih generacij proizvodov in tehnologij** na podlagi uporabe in vgradnje obnovljivih virov za izboljšanje ogljičnega odtisa in prehajanju proizvodnje v nizko ali brez-ogljico trajnostno proizvodnjo. Ena veja proizvodov predstavlja izdelke z visoko dodano vrednostjo, druga veja pa izdelke, ki neposredno zmanjšujejo CO₂ emisije z zmanjšanjem toplotnih izgub zgradb ter izboljšanjem učinkovite rabe energije..

Z vzpostavljanjem razvojnega partnerstva vzpostavljamo verigo, ki omogoča ne le razvoj področja kakor tudi izobraževanje kadrov ter uvajanje novih tehnologij v regijo, ki omogočajo povečanje rabe lokalno dostopnih obnovljivih energetskih in surovinskih virov. Intenzivnejše sodelovanje omogoča delovanje v mednarodnih projektnih mrežah ter povezovanje podjetij in raziskovalnih inštitucij.

Razvoj materialov v končne produkte z visoko dodano vrednostjo in izvoznim potencialom ter s potencialom zniževanja energijske porabe in s tem emisij CO₂ v zgradbah predstavlja razvojno možnost specializacije v smeri, ki strogo podpira uporabo obnovljivih virov in trajnostni razvoj. Specializacija nedvomno omogoča usmerjanje razvoja regije v željeno »zeleno« in trajnostno smer.

D. OCENA IZVAJANJA RRP PODRAVSKE REGIJE 2007 – 2013

RRP 2007 – 2013 je predstavljal temeljni strateški dokument, ki pa je bil v svoji finančni konstrukciji nerealen, saj ni bilo za pričakovati, da je je regija lahko tako uspešna pri črpanju EU in ostalih sredstev.

V skladu s svojo dolgoročno strategijo (Strategija razvoja Slovenije, Državni razvojni program) in cilji je Slovenija usmerila sredstva iz strukturnih skladov in sredstva ustreznega lastnega sofinanciranja predvsem v dejavnosti, ki pospešujejo družbeno ekonomski razvoj naše države.

Evropska sredstva so pomembna dodana vrednost projektom, nemalokrat pa so celo nujna za njihovo izvedbo, kar se odraža predvsem v času gospodarske in finančne krize. Že pred njenim nastopom so imela evropska sredstva v Sloveniji vlogo ključnega instrumenta spodbujanja konkurenčnosti. S pojavom krize pa se je pomen evropskih kohezijskih sredstev le še povečal – predvsem zaradi povečanja potreb po podpori podjetjem in kreiranju novih delovnih mest in povečani obremenjenosti javnih financ. Tudi v prihodnjih letih bodo države kot je Slovenija bolj ali manj odvisne od kohezijske politike, saj so evropska sredstva praktično edina razvojna sredstva, ki bodo v prihodnjih letih na voljo.

Slovenija je v obdobju 2007–2013 upravičena do sredstev kohezijske politike iz naslova cilja 1. V okviru tega cilja je iz strukturnih skladov upravičena do 2,7 milijarde EUR in iz Kohezijskega sklada do 1,4 milijarde EUR. Tako ima Slovenija do konca leta 2015 na voljo 4,1 milijarde EUR evropskih sredstev. Evropska kohezijska politika se v Sloveniji izvaja preko treh operativnih programov, za katere je Ministrstvo za gospodarski razvoj in

tehnologijo organ upravljanja:

- Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013 (OP RR), sredstva ESRR,
- Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013 (OP RČV), sredstva ESS,
- Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 (OP ROPI), pretežno sredstva KS in delno ESRR.

V okviru OP RR ima Slovenija na razpolago 1.768 mio EUR iz sredstev ESRR, ki so namenjena doseganju ciljev: inovativna, dinamična in odprta Slovenija z razvitimi regijami in konkurenčnim, na znanju temelječim gospodarstvu.

V okviru OP RČV je na razpolago 756 mio EUR iz sredstev ESS, ki so namenjena doseganju ciljev: vlagati v ljudi, katerih človeški kapital bo zagotavljal večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti, kar je tudi najboljši način za večjo zaposlenost, socialno vključenost, zmanjšanje regionalnih razlik in visok življenjski standard.

V okviru OP ROPI je na razpolago 1,577 milijarde EUR evropskih sredstev (sredstva KS in delno ESRR), ki so v večini namenjena posodobitvi ali novogradnji infrastrukture s področja okolja in prometa, v manjšem obsegu, in sicer približno 160 milijonov EUR, pa tudi projektom s področja trajnostne rabe energije.

Po zadnjih podatkih (7/2014) s uradne spletne strani je razvidno, da je Podravje v programskem obdobju 2007 – 2013 v okviru sofinanciranja iz vseh treh skladov EU (ESRR, ESS, KS) dobilo odobrenih 693 projektov. Višina dodeljenih sredstev skupaj znaša: 577.539.865,25 €.

Po posameznih EU skladih je slika sledeča:

V okviru **Evropskega sklada za regionalni razvoj** je bilo skupaj odobrenih **414 projektov** in sofinanciranje v višini **326.561.452,53 €**, Največ sredstev je bilo dodeljenih v okviru prioritete **Razvoj regij - 222 projektov** in sicer v višini **154.614.229,07 €**. Sledi prioriteta **Gospodarsko-razvojna infrastruktura - 13 projektov** v višini **61.082.575,14 €**, **Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost - 154 projektov** v višini **59.923.317,96 €**, ter vlaganje v **Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov - 22 projektov** v višini **26.694.730,00 €**.

V okviru **Evropskega socialnega sklada** je bilo odobrenih **191 projektov** v višini **43.932.382,19 €**, največ na prioriteti **Izobraževanje - 69 projektov** v višini **21.175.752,86 €**, prioriteta **Podjetništvo - 91 projektov** v višini **15.284.490,87 €** ter **Socialna vključenost - 15 projektov** v višini **3.171.922,84 €**

V okviru **Kohezijskega sklada** je bilo odobrenih **88 projektov** v višini **207.046.030,53 €**, od tega prioriteta **Promet - 2 projekta** v višini **104.427.682,06 €**, prioriteta **Okolje - 8 projektov** v višini **73.254.387,23 €** ter prioriteta **Energetska učinkovitost in sanacija - 78 projektov** v višini **29.363.961,24. €**.

Za spodbujanje tujih neposrednih investicij so bile, na osnovi javnega razpisa za spodbujanje tujih neposrednih investicij (TNI), od leta 2008 do leta 2012, dodeljene finančne spodbude v višini **4.395.219,00 EUR** na območju Podravske regije, in sicer osmim podjetjem za realizacijo desetih investicijskih projektov v predelovalno in storitveno dejavnost, ki naj bi skupaj ustvarili 542 novih delovnih mest v zadevni regiji. Samo v letu 2012 je bilo dodeljenih finančnih spodbud v višini 1.851.239 EUR, trem prejemnikom iz zadevne regije, ki naj bi v treh letih od zaključka investicijskih projektov, ustvarili skupno 151 novih delovnih mest.

E. PODRAVSKA REGIJA IN EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE

Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007-2013

V okviru dveh skupnih javnih razpisov Operativnega programa (OP) SI-AT 2007-2013 je za sofinanciranje projektov v okviru obeh razpisov bilo odobrenih **69 projektov v skupni vrednosti 62.587.641,73€**. V okviru dodatnega javnega poziva je bilo za izvajanje direktno odobrenih 5 projektov, v enem izmed teh sodeluje tudi projektni partner iz podravske statistične regije (EQUITY). Omenjeni projekt je bil za sofinanciranje odobren v skupni vrednosti (vsem projektnim partnerjem skupaj) 403.206 €.

Program čezmejnega sodelovanja Slovenija - Madžarska 2007-2013

V okviru 1. in 2. javnega razpisa OP SI-HU je bilo potrjenih 43 projektov v skupni vrednosti 28.278.491,64 € ESRR sredstev (v okviru 1. javnega razpisa je bilo podpisanih 19 pogodb v vrednosti 12.822.291,48 € ESRR sredstev in v okviru 2. javnega razpisa 24 pogodb v vrednosti 15.456.200,16 € ESRR sredstev).

V upravičeno območje programa spada tudi Podravska regija, kateri je v okviru programa dodeljenih **2.911.126,72 € ESRR sredstev in odobrenih 13 Projektov**.

TERITORIALNO SODELOVANJE: PODRAVJE 2014 - 2020

Namen in cilji teritorialnega sodelovanja v Podravju do 2020

Načrtovanje in izvajanje ukrepov teritorialnega sodelovanja v Podravju ima v obdobju 2014 – 2020 štiri cilje:

1. Doseči razvojne presežke v sodelovanju s čezmejnimi/medregionalnimi/transnacionalnimi partnerji;
2. Udejanjiti nove in koristne rešitve v skupnem družbenem polju;
3. Doseči kvalitetno sodelovanje četverne spirale oz. medinstitucionalnega povezovanja (akademska, podjetniška, upravna sfera in končni uporabniki/koristniki);
4. Povezati projektne partnerje in deležnike teritorialnega sodelovanja v Podravju z namenom bolj usklajenega delovanja in povezovanja in posledično večjega učinka na regionalni razvoj, kar je moč storiti ob ustrezni informacijski platformi kot tudi rabi socialnih omrežij.

Strukturiranje teritorialnega sodelovanja poteka na treh stebrih: **čezmejno, medregionalno in transnacionalno sodelovanje**. V okviru čezmejnega sodelovanja ima v Podravju najdaljši historiat čezmejno sodelovanje z Avstrijo, predvsem avstrijsko Štajersko in nato s Hrvaško, medtem ko je sodelovanje z Madžarsko postalo aktualno v obdobju, ki se je izteklo.

Čezmejno sodelovanje v Podravju 2014 - 2020

Z namenom koncentracije sredstev in posledično doseganje učinkov v čezmejnem prostoru, postavlja Podravska razvojna regija v ospredje čezmejnega sodelovanja na meji z Avstrijo (Štajerska, Gradiščanska, Koroška), Hrvaško in Madžarsko pet tematskih ciljev in prednostnih naložb, ki jih predstavljamo v nadaljevanju v tabeli 101.

Tabela 98: Prednostne naložbe CBC 2014 – 2020 v Podravski razvojni regiji

	Evropa 2020	Tematski cilj	Prednostna naložba	Finančna alokacija
1	Pametna rast	Izboljšanje konkurenčnosti MSP	<ol style="list-style-type: none"> 1. spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji; 2. podpiranje vzpostavljanja in širjenja naprednih zmogljivosti za razvoj izdelkov in storitev; 3. podpiranje zmogljivosti MSP za rast na regionalnih, nacionalnih in mednarodnih trgih ter za vključitev pri inovacijskih procesih. 	25%
2	Trajnostna rast	Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov	<ol style="list-style-type: none"> 1. ohranjanje, varstvo, promocija in razvijanje naravne in kulturne dediščine; 2. varovanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem Natura 2000 in zelenimi infrastrukturami; 3. podpiranje prehoda industrije na z viri gospodarno gospodarstvo, spodbujanje zelene rasti, ekoloških inovacij in upravljanja okoljske učinkovitosti v javnem in zasebnem sektorju. 	30%
3	Pametna in vključujoča rast	Spodbujanje socialne vključenosti ter boj proti revščini in kakršnikoli diskriminaciji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zmanjšanje neenakosti pri zdravstvenem statusu, spodbujanje socialne vključenosti z lažjim dostopom do družbenih, kulturnih in rekreacijskih storitev ter prehod z institucionalnih storitev na skupnostne oblike storitev; 2. zagotavljanje podpore socialnim podjetjem; 3. vlaganje v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. 	15%
4	Pametna in vključujoča rast	Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in mobilnosti delovne sile	<ol style="list-style-type: none"> 1. podpiranje razvoja podjetniških inkubatorjev, investicijska pomoč za samozaposlitev, mikro podjetja in ustanavljanje podjetij; 2. podpiranje zaposlovanju prijazne rasti z razvojem endogenih potencialov v okviru teritorialne strategije za določena območja, vključno s preobrazbo nazadujočih industrijskih regij ter boljšim dostopom do specifičnih naravnih in kulturnih virov in razvoj le-teh; 3. podpora pobudam za lokalni razvoj in pomoč strukturam, ki opravljajo sosedske storitve za ustvarjanje delovnih mest. 	25%
5	Pametna in vključujoča rast	Investicije v izobraževanje, veščine in vseživljenjsko učenje	Vlaganje v izobraževanje, usposabljanje in poklicno usposabljanje za spretnosti in vseživljenjsko učenje z razvojem infrastrukture za izobraževanje in usposabljanje.	5%

Vir: MRA, 2014

Tematski cilj 1: izboljšanje konkurenčnosti MSP

Investicijska prioriteta 1.1: Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji.

V skladu z Evropo 2020, pametno rastjo in za povečanje konkurenčnosti MSP bomo v Podravju investirali v razvoj novih idej in preoblikovanje le-teh v storitve oz. produkte z višjo dodano vrednostjo (tako za B2B kot B2C), in sicer z upoštevanjem četverne vijačnice – industrija, akademski svet, javni sektor ter končni uporabnik.

Prav tako obstaja potencial za prilagajanje obmejnega območja v »zeleno, nizkoogljično« družbo, predvsem s spodbujanjem povezovanja MSP in oblikovanja konkretnih, inovativnih rešitev na področju UVE in ORE.

Pri spodbujanju socialnega inoviranja je potrebno upoštevati tipične demografske dejavnike obmejnega območja (mladi brezposelni, starajoče se prebivalstvo).

Potencial čezmejnega sodelovanja je moč izkoristiti za oblikovanje novih podjetij in pospeševanje inovacijskih procesov v obstoječih podjetjih, tako s pomočjo obstoječih podpornih institucij (tehnološki park oz. regijski inkubator, laboratorij odprtega inoviranja) kot čezmejnih (obstojećih in novo nastajajočih) mrež. Prav tako je očitna potreba po promociji samozaposlovanja in kreiranja novih delovnih mest s pomočjo orodij kot je soustvarjanje (coworking).

Investicijska prioriteta 1.2. Podpiranje vzpostavljanja in širjenja naprednih zmogljivosti za razvoj izdelkov in storitev

Investicijska prioriteta 1.2 je skladna z Evropo 2020. Razvoj novih produktov in storitev za ohranjanje ali rast podjetij (in posledično delovnih mest) je ključno za čezmejno območje na slovenski strani, ki se sooča z nadpovprečno brezposelnostjo in izseljevanjem. Potreba po razvoju novih produktov in storitev se kaže tako v industriji kot seveda v javni sferi (potreba po prilagojenih B2B in B2C storitvah), pri čemer mora družbeno inoviranje postati razvojna podlaga čezmejnega območja.

Investicijska prioriteta 1.3 Podpiranje zmogljivosti MSP za rast na regionalnih, nacionalnih in mednarodnih trgih ter za vključitev pri inovacijskih procesih.

Potreba po povezovanju podjetij z namenom širitve poslovanja preko meje in na mednarodne trge (povečanje izvoza) ter uvajanje inoviranja v mikro, mala in srednje velika podjetja nastaja v Podravju predvsem zaradi pomanjkanja ustreznih ukrepov na nacionalni ravni in umanjkanja ukrepov na regionalni oz. občinski ravni.

Potencial za vzpostavitev sodelovanja med skupinami podjetij oziroma med dvema ali več podjetij z namenom oblikovanja skupnih, novih, koristnih produktov/storitev s povišano dodano vrednostjo in promocija obmejnega prostora oz. podjetij na mednarodnih trgih z namenom zmanjšanja razvojnega razkoraka se tako kaže kot razvojna možnost, ki je omejena z nacionalnimi pravili sodelovanja v okviru programa čezmejnega sodelovanja.

Inoviranje kot podlaga razvoja je prioriteto umeščena v vse slovenske razvojne programe in posledično nacionalne razpise, vendar ostaja na ravni marketinga in IPR, dosti manj pa se nanaša na inoviranje samih poslovnih procesov in neposrednega prodora na trg novih produktov/storitev.

Tematski cilj 2: Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov

Investicijska prioriteta 2.1. Ohranjanje, varstvo, promocija in razvijanje naravne in kulturne dediščine

Potreba po razvoju novih oblik trajnostnega čezsektorskega povezovanja na področju ohranjanja in promocije narave in naravne dediščine ter kulture in kulturne dediščine (tako snovne kot nesnovne) ostaja tudi v obdobju 2014 – 2020 prednostna naloga v Podravju, in sicer predvsem zaradi neizrabljenih možnosti, ki jih je v prejšnjem obdobju ponujal ESRR. V obdobju 2014 – 2020 je zato nujno preusmeriti pozornost s podpornega okolja na dejanske ponudnike in mrežno oblikovanje produktov/storitev.

Investicijska prioriteta 2.2. Varovanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem Natura 2000 in zelenimi infrastrukturami

Potreba po razvoju novih storitev na področju Nature 2000 in v zavarovanih področjih narave je v Podravju predvsem posledica neizkoriščenih priložnosti v preteklosti in parcialnega vključevanja delov Nature2000 v razvojne programe.

Investicijska prioriteta 2.3. Podpiranje prehoda industrije na z viri gospodarno gospodarstvo, spodbujanje zelene rasti, ekoloških inovacij in upravljanja okoljske učinkovitosti v javnem in zasebnem sektorju

Potreba po razvoju novih storitev/produktov na področju učinkovite rabe energije (lastna proizvodnja oz. čezmejno razvojno partnerstvo podjetij in podpornih institucij). Potreba po oblikovanju čezmejne strategije za učinkovito rabo energije in izvedbo ukrepov tako v javnem kot zasebnem sektorju. Vzpostaviti je potrebno demonstracijske centre URE in OVE ter tako prispevati k razširjanju novih tehnologij in procesov.

Tematski cilj 3: Spodbujanje socialne vključenosti ter boj proti revščini in kakršnikoli diskriminaciji

Investicijska prioriteta 3.1. Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zmanjšanje neenakosti pri zdravstvenem statusu, spodbujanje socialne vključenosti z lažjim dostopom do družbenih, kulturnih in rekreacijskih storitev ter prehod z institucionalnih storitev na skupnostne oblike storitev.

Potreba po oblikovanju programov in orodij, ki prispevajo h kvaliteti življenja v obmejnem območju, tj. neposredno vplivajo na zdravje prebivalstva. Potreba po podpori razvoju storitvenega sektorja in novih oblik pomoči oz. samopomoči prebivalstva in njihovega povezovanja za doseganje splošnih, družbenih ciljev.

Investicijska prioriteta 3.2. Zagotavljanje podpore socialnim podjetjem

Kljub nastavkom za razvoj socialnega podjetništva obstaja v Podravju potreba po zagonskih sredstvih za novonastajajoča socialna podjetja in spodbujanje zaposlovanja v obstoječih socialnih podjetjih. Potreba po promociji socialnih podjetij in skupnem marketingu z namenom osveščanja in ozaveščanja prebivalstva in posledično dviga prodaje.

Investicijska prioriteta 3.3. Vlaganje v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

Priprava mikro čezmejnih razvojnih strategij in njihova izvedba. Potreba po tesnejšem sodelovanju obmejnih lokalnih skupnosti.

Investicijska prioriteta 4.1. Podpiranje razvoja podjetniških inkubatorjev, investicijska pomoč za samozaposlitev, mikro podjetja in ustanavljanje podjetij

Potreba po povezovanju čezmejnega podpornega okolja, oblikovanju novih produktov oz. storitev za podjetja oz. glede na potrebe podjetij. Oblikovanje novih pristopov podpore samozaposlovanju in ustvarjanju mikro podjetij. Potreba po zagonskih sredstvih za samozaposlene in mikro podjetja oz. potreba po širitvi dejavnosti (nakup opreme, nove zaposlitve, priprava študij izvedljivosti ipd.).

Investicijska prioriteta 4.2. Podpiranje zaposlovanju prijazne rasti z razvojem endogenih potencialov v okviru teritorialne strategije za določena območja, vključno s preobrazbo nazadujočih industrijskih regij ter boljšim dostopom do specifičnih naravnih in kulturnih virov in razvoj le-teh.

Potreba po razvoju trajnostnega čezmejnega turizma (novih programov, produktov glede na jezikovne posebnosti čezmejnega prostora, tj. naravne in kulturne danosti). Spodbujanje ohranjanja in razvoja obrtnišva v čezmejnem prostoru, vključno z medgeneracijskim prenosom znanj. Potencial za čezmejno sodelovanje.

Investicijska prioriteta 4.3. Podpora pobudam za lokalni razvoj in pomoč strukturam, ki opravljajo sosedske storitve za ustvarjanje delovnih mest.

Oblikovanje čezmejnega zaposlitvenega pakta s konkretnimi ukrepi za lajšanje mobilnosti delovne sile (od izmenjave zaposlenih do oblikovanja novih skupnih programov zaposlovanja).

Tematski cilj 5: Investicije v izobraževanje, veščine in vseživljenjsko učenje

Investicijska prioriteta 5.1: Vlaganje v izobraževanje, usposabljanje in poklicno usposabljanje za spretnosti in vseživljenjsko učenje z razvojem infrastrukture za izobraževanje in usposabljanje

Potreba po krepitvi čezmejne baze znanj in povečanju socialne vključenosti in krepitvi lokalnih skupnosti. Potencial za reševanje problematike socialne izključenosti s pomočjo izobraževalnih programov in VŽU. Potreba po bolj integriranem trgu dela, ki bo ponujal več priložnosti za delo, zmanjšal brezposelnost in nevarnost socialne izključenosti. Potreba po povečanju znanja in veščin mladih in starejših, spodbujanje njihove vključitve/ponovne vključitve na trg dela. Potreba po spodbujanju konkurenčnosti poklicnega usposabljanja in izobraževanja glede na potrebe trga dela.

TRANSNACIONALNO SODELOVANJE

Transnacionalni programi, v katerih sodeluje Slovenija v obdobju 2014 – 2020, vključujejo: Podonavski program, Jadransko-Jonski program, Centralno Evropo, Alpski prostor in Mediteran.

Transnacionalni programi so usklajeni z makroregijami (območji, poslanstvom in vsebinami). Vsi programi so v Sloveniji centralizirani na nacionalni ravni. V obdobju 2007 – 2013 so med slovenskimi prijavitelji/partnerji prevladovali: inštituti/univerze (30%), zavodi, agencije in operaterji (23%), RRA-ji (20%), združenja in zbornice (14%), ministrstva, občine (12%) in društva (1%).

V skladu s posameznimi cilji in prioriteta programov ter ob upoštevanju regionalnih izzivov lahko pričakujemo, da bodo podravski prijavitelji sodelovali v vseh transnacionalnih programih, ki so odprti za regijo. Smiselno in potrebno bi bilo več usklajevanja na regionalni ravni, predvsem da bi se izognili nepotrebnemu podvajanju vsebin in že obstoječih rešitev. Zato je nujna, da na regionalnem nivoju oblikujemo teritorialno platformo, ki bo povezovala deležnike in promovirala rezultate ter dosežene cilje posameznih projektov, saj le tako lahko dosežemo ustrezno koncentracijo in regionalni napredek.

Podravski prijavitelji si naj v obdobju 2014 – 2020 prizadevajo, da prevzemajo vlogo vodilnega partnerja v teritorialnih projektih sodelovanja.

Makroregije

Slovenija v obdobju 2014 – 2020 sodeluje v treh makroregijah: Alpski, Podonavski in Jadransko-Jonski. V vseh treh je upravičena do sodelovanja celotna država, tj. upravičenci iz vseh slovenskih regij.

Makroregionalna strategija Evropske unije za Podonavje

Podonavska strategija je makroregionalno strategijo Evropske unije, katere namen je **poglobljanje sodelovanja med državami in drugimi akterji v Podonavju** (Nemčija, Avstrija, Češka, Slovaška, Madžarska, Slovenija, Romunija, Bolgarija, Hrvaška, Srbija, BiH, Črna gora, Moldavija in Ukrajina) **z namenom krepitve trajnostnega razvoja in konkurenčnosti tega dela Evrope.**

Uresničitev ciljev Podonavske strategije naj bi prebivalcem regije prineslo **konkretne koristi**, kot so:

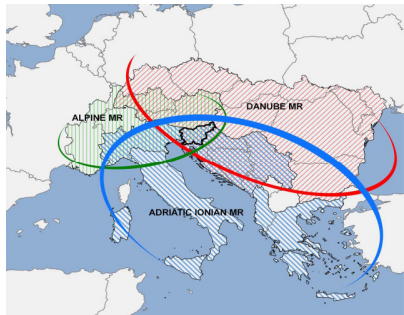
- hitrejše in boljše cestne in železniške povezave,
- čistejše oblike transporta z izboljšano plovnostjo rek, s poudarkom na reki Donavi,
- cenejša in zanesljivejša oskrba z energijo zaradi boljših povezav in rabe alternativnih virov,
- boljše okolje s čisto vodo, zaščiteno biološko raznovrstnostjo in čezmejno zaščito pred ujmami (suše, poplave),
- perspektivnejša regija v kateri skupaj ustvarjamo, izobražujemo in raziskujemo, kjer sta temelj gospodarska rast in socialna vključenost,
- skupaj razvite in promovirane atraktivne turistične in kulturne destinacije,
- varna, bolje vodena in upravljana regija zaradi boljšega sodelovanja vlad in nevladnih organizacij.

Podonavska strategija v okviru Akcijskega načrta (2011) izpostavlja enajst prednostnih področij sodelovanja, združenih v štirih vsebinskih stebrih.

I. Povezovanje Podonavja 1. Izboljšanje mobilnosti in multimodalnosti a. celinske plovne poti (Avstrija in Romunija) b. cestne, železniške in zračne povezave (Slovenija in Srbija) 2. Spodbujanje uporabe bolj trajnostne energije 3. Spodbujanje kulture in turizma ter osebnih stikov

II. Varovanje okolja v Podonavju 4. Obnavljanje in ohranjanje kakovosti voda 5. Obvladovanje okoljskih tveganj 6. Ohranjanje biotske raznovrstnosti, pokrajine ter kakovosti zraka in tal

III. Zagotavljanje blaginje v Podonavju 7. Razvoj družbe znanja z raziskavami, izobraževanjem in informacijskimi tehnologijami 8. Podpiranje konkurenčnosti podjetij, vključno z razvojem grozdov 9. Vlaganje v ljudi ter znanja in spretnosti

IV. Krepitev Podonavja

10. Pospeševanje institucionalne zmogljivosti in sodelovanja

11. Sodelovanje za zagotavljanje varnosti in preprečevanje organiziranega kriminala ter hudih kaznivih dejanj.

Alpska makroregija in PROGRAM OBMOČJE ALP 2020

Območje alpske makroregije pokriva ravninske predele z urbanimi metropolami. Območje se ujema z območjem

programa Območje Alp v katerem sodelujejo Avstrija, Francija, Italija, Liechtenstein, Nemčija, Slovenija in Švica.

Okvirna vsebina evropske strategije za Alpe vključuje tri stebre:

Steber I: gospodarski razvoj, konkurenčnost, inovativnost;

Steber II: promet, mobilnost, storitve ter povezovanje (mreže)

Steber III: okolje, biotska raznovrstnost, naravni in kulturni viri, energija.

Cilji Alpskega prostora v obdobju 2014 – 2020 so: 1. Spodbuditi in poiskati projekte; 2. Negovati razprave o prihodnosti alpskega prostora in kohezijski politiki: katalizirati sodelovanje in skupne rešitve v Alpskem prostoru.

Tabela 99: Prioritete in specifični cilji Alpskega prostora 2014 - 2020

Prioritetna os 1	Prioritetna os 2	Prioritetna os 3	Prioritetna os 4
Inovativni Alpski prostor	Nizkoogljični Alpski prostor	Alpski prostor za življenje	Dobro upravljan Alpski prostor
Specifični cilji			
Izboljšanje okvirnih pogojev inoviranja v Alpskem prostoru	Vzpostavitev transnacionalno integrirana nizkoogljična politika in instrumenti	Trajnostno valoriziran Alpski prostor, naravna in kulturna dediščina	Povečanje aplikacije večnivojskega in transnacionalnega upravljanja Alpskega prostora
Povečanje zmogljivosti za zagotavljanje storitev splošnega pomena v spreminjajoči se družbi	Povečanje možnosti za nizkoogljično mobilnost in transport	Spodbuditev zaščite, ohranjanja in ekološke povezljivosti ekosistemov Alpskega prostora	

Prve razpise v okviru programa Alpskega prostora pričakujemo v letu 2015.

Jadransko-Jonska makroregija in Jadransko-Jonski PROGRAM 2020

Jadransko-jonska makroregija obsega 8 držav: Italijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Črno goro, Srbijo, Albanijo, Grčijo in Slovenijo.

Osrednji fokus Jadransko-jonske strategije sta morje ter obala z zaledjem. Identificirani so štirje stebri:

1. Spodbujanje inovativne morske in pomorske rasti – gre za projekte oživljanja rasti in zaposlovanja ter izkoriščanja potencialov v sektorju "modre ekonomije" (akvakultura, ribištvo, modre biotehnologije, pomorske storitve...).

2. Povezovanje regije – gre za povezovanje morja in obalnega pasu z zaledjem. Posebna pozornost je namenjena otokom in ruralnim območjem, katerih napredek je odvisen od boljšega upravljanja kopenskih in morskih koridorjev, energetskih omrežij ter od razvoja okolju prijaznih oblik transporta in preskrbe z energenti.

3. Ohranjanje, zaščita in izboljšanje kakovosti okolja – gre za projekte usmerjene v regionalne ekosisteme, s ciljem zaščite njihove biotske raznovrstnosti. Kot prednostna področja so navedena zaščita zdravja ljudi, zmerna in smiselna raba naravnih virov in zagotavljanje okoljske integracije pri izvajanju celotne Strategije.

4. Povečanje privlačnosti celotne regije – gre za ukrepe usmerjene v spodbujanje zalednega, obalnega in morskega turizma na trajnostni način. V ospredju je tudi ohranjanje in promocija kulturne dediščine. Cilj ukrepov je zmanjšanje sezonske odvisnosti obiskanosti celotne regije in njeno skupno brandiranje.

EK je za horizontalni prioriteti Strategije, ki sta zajeti v vseh stebrih, določila "raziskave, inovacije in razvoj SME" ter "administrativna krepitev" (capacity building).

CENTRALNA EVROPA 2020

V okviru programa Centralna Evropa 2020 sodeluje 9 držav, in sicer Avstrija, Češka, Nemčija, Madžarska, Italija, Poljska, Slovaška, Slovenija in Hrvaška. V okviru programa so opredeljene 4 prioritete, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Prioritetna os 1 – "sodelovanje na inovacijah da postane Centralna Evropa bolj konkurenčna"

Ta prioriteta je namenjena družbeno-gospodarskim izzivom ter potrebam Centralne Evrope s področja pametne rasti kot je definirana v strategiji Evropa 2020. Cilj prioritete so bolj učinkovite investicije v raziskave, inovacije in izobraževanje. Program pomaga pri krepitvi potencialov tehnološko-orientiranih področji, ki so cilj tujih investicij in finančnih tokov, tako da krepí boljše povezovanje akterjev inovativnih sistemov. To bo povečalo prenos rezultatov raziskav in razvoja (R&R) ter vzpostavilo pobude za sodelovanja ter grozdenje. Prav tako bo vplivalo na regionalne neskladnosti v znanju in izobraževanje, kot so beg možganov ter krepitvi kompetenc podjetništva in družbenih inovacij, hkrati pa podalo odgovore na izzive povezane z demografskimi spremembami.

SO 1.1 Izboljšava trajnostnih povezav med nosilci inovativnih sistemov za krepitev regionalnih inovacijskih zmožnosti centralne Evrope

SO 1.2 Izboljšava sposobnosti in podjetniških kompetenc za gospodarsko napredovanje in družbene inovacije centralne Evrope

Prioritetna os 2 – “Sodelovanje na področju nizko-ogljicnih strategij centralne Evrope ”

Prioriteta se posveča obnovljivim virom energije ter izboljšani energetske učinkovitosti ob izkoriščanju potencialov gospodarske rasti nizko-ogljicnega sektorja. Program bo prispeval k povečanju znanja in kompetenc s področja energetske učinkovitega upravljanja javnih stavb. Razvoj in implementacija teritorialno baziranih nizko-ogljicnih strategij in mobilnosti v funkcionalnih urbanih območjih bo podalo odgovore na izzive, s katerimi se centralna Evropa sooča na področju proizvodnje in porabe energije

SO 2.1 Razviti in implementirati rešitve za povečanje energetske učinkovitosti ter uporabe obnovljive energije na javni infrastrukturi

SO 2.2 Izboljšati teritorialno bazirane nizko-ogljicne energetske strategije in politike v podpori blažitvi vplivov klimatskih sprememb

SO 2.3 Izboljšati kapaciteto za mobilnostno načrtovanje v funkcionalnih urbanih območjih s ciljem zmanjšanja CO₂ emisij

Prioritetna os 3 – ‘Sodelovanje za naravne in kulturne vire za trajnostno rast v CE’

Ta prioriteta je odgovor na potrebe varovanja in trajnostne uporabe naravne in kulturne dediščine ter virov, ki so izpostavljeni konfliktni uporabi zaradi večanja okoljskega ali gospodarskega pritiska. Dediščina in viri predstavljajo tudi vrednote CE ter predstavljajo pomemben lokacijski faktor za koristi regionalnega razvoja. Program se bo osredotočal tudi na kakovost okolja v funkcionalnih urbanih območjih. Naslavljal bo ključne izzive kot so konfliktna izraba zemljišč, onesnaženje zraka, prsti, ali vode ter upravljanje z odpadki

SO 3.1 Izboljšava integriranega okoljskega upravljanja za zaščito in trajnostno uporabo naravne dediščine in virov

SO 3.2 To Izboljšava kapacitet za trajnostno uporabo kulturne dediščine in virov

SO 3.3 Izboljšava okoljskega upravljanja funkcionalnih urbanih območji, za dvig kakovosti bivanja

Prioritetna os 4 – “Sodelovanje pri transportu za boljšo povezanost CE ”

Zmanjšanje razhajanja med perifernimi in manj razvitimi območji ter centri z dobrimi povezavami. Izboljšana bo povezava regij in mest z evropsko transportno mrežo ter podkrepjen multi-modalni transport potnikov in tovora, da bo okolju prijazen.

SO 4.1 Izboljšano načrtovanje in koordinacije regionalnega potniškega transporta za boljšo povezanost z evropsko transportno mrežo

SO 4.2 Izboljšana koordinacija med deležniki tovornega transporta za povečan multimodalni okolju prijazen tovorni transport

Več o programu najdete na <http://www.central2020.eu>

PROGRAM MEDITERAN

V programu Mediteran sodeluje 10 držav: Portugalska, Španija, Francija, Italija, Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Albanija in Grčija. V obdobju 2014 – 2020 so prioritete območja Mediteran 2014 – 2020 promoviranje trajnostne rasti na območju, in sicer z razvijanjem inovativnih konceptov in primerov dobrih praks, smotrno uporabo naravnih virov in podporo družbeni integraciji na temeljih integriranih in teritorialno osnovanih pristopih sodelovanja.

Prioritetne osi so predstavljane v tabeli spodaj:

Tabela 103: Prioritete območja Mediteran 2014 - 2020

Prioritete območja MEDITERAN 2014-2020 so promoviranje trajnostne rasti na območju Mediterana (MED): * Razvijanje inovativnih konceptov in primerov in praks * Smotrna uporaba naravnih virov * Podpora družbeni integraciji na temeljih integriranih in teritorialno osnovanih pristopih sodelovanja.							
Prioritetna os 1		Prioritetna os 2		Prioritetna os 3		Prioritetna os 4	
Promoviranje MED inovativnih zmogljivosti za razvoj pametne in trajnostne rasti		Razvijanje nizko-ogljinih strategij in energetske učinkovitosti na specifičnih MED območjih: mesta, otoki, oddaljena območja		Varovanje in promoviranje mediteranskih naravnih in kulturnih virov		Krepitev upravljanja mediteranskega območja	
Določeni cilji							
IP 1.B	Povečanje transnacionalnih aktivnosti inovativnih grozdov in mrež ključnih sektorjev območja MED	IP 4.C	Krepitev kompetenc za boljše energijsko upravljanje javnih stavb na transnacionalnem nivoju	IP 6.C	Krepiti trajnostno razvojne politike za učinkovitejšo valorizacijo naravnih virov in kulturne dediščine na obalnem in pomorskih območjih (vključno s tveganji in turizmom)	TO 11	Podpreti procese krepitve in razvoja multilateralnih koordinacijskih okvirjev na območju MED za skupne odzive na skupne izzive
		IP 4.E. 1	Povečan delež obnovljivih lokalnih virov energije v strategijah in načrtih mešane uporabe energije MED območja	IP 6.D	Ohranjanje biotske raznolikosti in naravnih ekosistemov s krepitvijo upravljanja in mreženja zaščitene področji		
		IP 4.E. 2	Povečana sposobnost uporabe obstoječih nizko-ogljinih transportnih sistemov in multimodalnih povezav med njimi				TF 18.2.2014, Marseilles

MEDREGIONALNI PROGRAMI 2014 - 2020

Tudi medregionalni programi so centralizirani, vlogo nacionalnega organa ima SVRK, ki prav tako opravlja naloge prvostopenjske kontrole. Njihova značilnost je sodelovanje več projektnih partnerjev iz različnih regij, ki s pomočjo prenosa dobrih praks prispevajo k hitrejšemu in bolj skladnemu regionalnemu razvoju v EU. Prijavitelji iz Podravja lahko sodelujejo v naslednjih medregionalnih programih: INTERREG Europa, URBACT III, ESPON in INTERACT.

Da bi poskrbeli za ustrezne učinke projektov v katerih sodelujejo prijavitelji iz Podravja, je nujno vpeti v izvajanje projektov deležnike, ki lahko, zmorejo in želijo prispevati k dolgoročnim učinkom (npr. izvedbi strategije; dejanskemu prenosu dobre prakse), kar pa je moč doseči zgolj z alokacijo ustreznih virov (tako človeških kot finančnih). Celovita promocija doseženih ciljev, rezultatov in outputov projektov v katerih sodelujejo podravski prijavitelji bo prispevali h kvalitetnejšemu in bolj ciljno usmerjenemu regionalnemu razvoju.

INTERREG Europa

V obdobju 2014-2020 lahko podravski prijavitelji sodelujejo v programu INTERREG Europa (bivši INTERREG IVC).

Projektne partnerji Slovenije so sodelovali v 204 projektih medregionalnega sodelovanja INTERREG IVC v obdobju 2007 – 2013. Od tega jih je bilo zgolj 27, v katerih so sodelovali projektne partnerji iz Vzhodne kohezijske regije, 18 se jih je nanašalo na inoviranje in preostalih 9 na okolje in preprečevanje nevarnosti. V nobenem izmed navedenih projektov vodilni partner ni bil iz Vzhodne kohezije, prav tako partnerji niso sodelovali v kapitalizacijskem projektu. Kot izhaja iz navedenih podatkov, je nujno, da se projektne partnerji povezujejo tudi na regionalni ravni npr. v skupni platformi in na socialnih omrežjih.

Glavni cilj programa medregionalnega sodelovanja INTERREG EUROPE 2014-2020 je, da pomaga evropskim regijam izboljšati oblikovanje politik na regionalnem nivoju ter njihovo izvajanje v okviru operativnih programov Cilja 1 in programov sodelovanja evropskega teritorialnega sodelovanja s pomočjo izmenjave, razširjanja in prenosa izkušenj, znanja in dobrih praks med evropskimi regijami. Program evropskega teritorialnega sodelovanja pokriva celotno območje Evropske unije, Norveško in Švico in je sofinanciran v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) v višini 359 milijonov evrov za obdobje 2014-2020.

Program INTERREG EUROPE 2014-2020 je namenjen javnim osebam in osebam javnega prava, ki želijo izboljšati oblikovanje in delovanje različnih politik v svoji regiji s pomočjo izmenjave izkušenj in prenosa znanja iz drugih evropskih regij v svojo regijo, z namenom da s pomočjo novih rešitev izboljšajo kakovost življenja prebivalcev na svojem ozemlju.

Sodelovanje v okviru medregionalnega programa INTERREG EUROPE bo potekalo na 4 vsebinskih področjih:

1. Raziskave, tehnološki razvoj in inovacije 2. Konkurenčnost MSP 3. Nizkoogljično gospodarstvo 4. Okolje in učinkovita raba virov

Program INTERREG EUROPE predvideva dva tipa aktivnosti:

a) Projekti sodelovanja – partnerji iz različnih držav v Evropi sodelujejo na projektu 3-5 let z namenom izmenjave izkušenj na področju specifične politike. V okviru projekta vsaka vključena regija pripravi akcijski načrt, v katerem je predvideno, kaj bo narejeno v regiji, da bi se izkušnje, pridobljene v okviru projekta, uresničile v praksi. Projektne partnerji bodo tudi spremljali stanje izvajanja akcijskega načrta z namenom, da se ugotovijo učinki sodelovanja na projektu. Sredstva se bodo dodeljevala na podlagi javnih razpisov.

b) Platforme znanja na ravni politik – prostor za stalno izmenjavo znanja o politikah širom Evrope, kjer lahko katerakoli organizacija, ki se ukvarja s politikami na regionalni ravni, pridobi informacije o rešitvah, s pomočjo katerih bi lahko izboljšala upravljanje in izvajanje svojih politik na zgoraj omenjenih 4 vsebinskih področjih.

Program INTERREG EUROPE 2014-2020 predstavlja v osnovi nadaljevanje medregionalnega sodelovanja, kot je bilo vzpostavljeno v okviru programa INTERREG IVC 2007-2013, v katerem je kar 64 slovenskih partnerjev sodelovalo v 58 projektih, z nekaj pomembnimi novostmi:

- manjše število vsebinskih prioritet skladno z usmeritvami nove evropske kohezijske politike,
- spremljanje uresničevanja prenesenih izkušenj v okviru akcijskega načrta,
- platforme znanja na ravni politik kot orodje za hitrejšo širjenje primerov dobrih praks pri oblikovanju in izvajanju politik na regionalni ravni,
- tesnejše sodelovanje s programi Cilja 1 in drugimi programi evropskega teritorialnega sodelovanja z namenom izboljšanja izvajanja kohezijske politike.

Več o programu: <http://www.interreg4c.eu/interreg-europe/>

URBACT III

V obdobju 2007 – 2013 sta v Vzhodni koheziji sodelovala v URBACT III dve mesti: Maribor in Ljutomer. URBACT je tako bil neizkoriščena priložnost Podravja, pa tudi drugih vzhodnokohezijskih razvojnih regij. Za aktiviranje v programu 2014-2020 je potrebno intenzivirati sodelovanje razvojnih agencij, ki lahko uspešno podpirajo mesta, in sicer tako pri prijavi (iskanje partnerjev, priprava projektnih vlog itd.) kot tudi pri izvedbi.

URBACT III je program, namenjen izmenjavi in učenju ter promociji trajnostnega urbanega razvoja. Evropskim mestom omogoča sodelovanja in razvoj rešitev, ki se nanašajo na urbane izzive ter izmenjavo dobrih praks, izkušenj in rešitev z vsemi vključenimi deležniki urbanih politik v Evropi.

V programu sodeluje 28 držav članic EU ter Norveška in Švica.

Predlagana strategija, cilji in glavne intervencije programa

Da bi odgovorili na številne izzive urbanih območij, se morajo mestne administracije neprestano izboljševati ter graditi na znanju in veščinah, ki jim omogočajo razvoj in izvedbo trajnostnih integriranih politik. Mesta (še posebej majhna in srednje velika) pogosto nimajo virov, da bi identificirale in izvedle evropske dobre prakse. URBACT III tako omogoča dostop do najnovejših znanj in omogoča transfer znanja s poudarkom na praktičnih izkušnjah.

URBACT III tako omogoča izmenjavo in učenje med izvoljenimi funkcionarji, uradniki in drugimi mestnimi deležniki ter tako prispeva k boljšemu načrtovanju in izvedbi integriranih urbanih pristopov evropskih mest.

URBACT III postavlja v ospredje štiri glavne cilje:

1. krepitev zmogljivosti za izvedbo politik (izboljšanje kapacitet mest pri upravljanju trajnostnih urbanih politik in praks na integriran in participativen način)
2. Oblikovanje politik: izboljšanje dizajna trajnostnih strategij in akcijskih načrtov v mestih

3. Izvedba politik: izboljšanje izvedbe integriranih in trajnostnih urbanih strategij in akcijskih načrtov v mestih
4. Ustvarjanje in delitev znanj: zagotavljanje da praktiki in odločevalci na vseh nivojih imajo dostop do znanj in prenosa le-tega, in sicer na vseh aspektih trajnostnega urbanega razvoja.

URBACT III ima na voljo tri tipe intervencij: transnacionalno izmenjavo, povečanje zmogljivosti in kapitalizacija&diseminacija.

URBACT III sledi petim tematskim ciljem ESRR, in sicer 1,4,6,8 in 9.

Več o programu: <http://urbact.eu>

INTERACT 2014 - 2020

Program INTERACT je namenjen predvsem administraciji, ki se ukvarja z upravljanjem, spremljanjem in vrednotenjem teritorialnih programov.

Več o programu najdete na: http://www.interact-eu.net/focus_on_etc_2014/focus_on_2014/512/14848

ESPON

V obdobju 2014 – 2020 bo ESPON nadaljeval z utrjevanjem Evropske teritorialne opazovalne mreže, hkrati pa skrbel za implementacijo pan-evropskih politik primerljivih, zanesljivih in sistematičnih teritorialnih dokazov.

Koncept programa sodelovanja do 2020 izpostavlja pet specifičnih ciljev za dejavnosti, izvedene v obdobju od 2014 naprej, in sicer z namenom, da bi: (1) teritorialne dokaze pridobili s pomočjo uporabljenih raziskav; (2) nadgradili prenos znanja in podporo uporabnikom ciljnih analiz in povzetkov politik/delovnih verzij dokumentov; (3) izboljšano teritorialno opazovanje Evrope in orodja za analizo; (4) razširjen doseg in dvig teritorialnih analiz; ter (5) vzpostavitev bolj usmerjenega toka administrativnih struktur, ki bi pravočasno vnesli rezultate analiz v politične procese.

Več o programu: <http://www.espon.eu/main/>

F. ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITEV KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI REGIJE NA GOSPODARSKEM PODROČJU

SWOT ANALIZA

GOSPODARSTVO IN POSLOVNA INFRASTRUKTURA:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>GOSPODARSTVO IN POSLOVNA INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> • majhnost omogoča fleksibilnost, • ponudba izobraževalnih inštitucij, • regija ima bogato industrijsko tradicijo ter nekaj večjih, uspešnih podjetij, tradicijo v poslovanju z EU državami in dobro ohranjene stike s trgi bivše Jugoslavije; • ugoden geografski položaj, dobre povezave v cestnem prometu, razvita infrastruktura, ohranjeno okolje (ni onesnaženo), • razvita infrastruktura (Letališče Maribor) • ponudba delovne sile za potencialne investitorje, • delno že vzpostavljeno podporno okolje (gospodarska-poslovna infrastruktura, finančni instrumenti, administrativni pogoji), • število podjetij (mikro in malih) v Podravju narašča, • ključne surovine v regiji (les, zelena energija) • obstoječa infrastruktura 	<p>GOSPODARSTVO IN POSLOVNA INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjetniška miselnost in kultura sta na nizki ravni, primanjkuje podjetniških pobud, ustvarjalnosti in inovativnosti; • podjetja se prepočasi prilagajajo povečani konkurenci in izzivom globalizacije; • majhno število srednjih in velikih podjetij, ki bi z visoko dodano vrednostjo predstavljali močno gospodarsko jedro, • nova mala podjetja ne rastejo, • nizka produktivnost, • premalo učinkovita vlaganja v raziskave in razvoj, ki se kažejo v slabem prenosu znanja v gospodarstvo • po obsegu znanstvenega talenta izraženega z številom zaposlenih raziskovalcev na 1000 zaposlenih Podravje močno zaostaja za razvitejšimi regijami v Sloveniji, • prevladujejo aktivnosti z nizko dodano vrednostjo. Posledično neto dodana vrednost zaostaja za slovenskim povprečjem. • majhen trg in majhno domače povpraševanje, • premajhno število izvozno usmerjenih podjetij in končnih izvoznih produktov, • izvoz omejen predvsem na tradicionalne (bližje) trge in države bivše Jugoslavije, • pomanjkanje upravljaljskih in tržnih veščin/znanj, kljub visokemu samoocenjevanju kompetenc • pomanjkanje domačega kapitala, • priliv zunanjih naložb v regijo je nizek; • primanjkuje ustreznih pripravljenih lokacij za poslovne dejavnosti, nekonkurenčne cene zemljišč, gradnja poslovnih objektov je (še vedno) povezana z dolgotrajnimi in zapletenimi postopki; • regija nima opredeljenih prioritet gosp. razvoja • nekonkurenčno poslovno okolje (neustrezni viri financiranja, neobstoječe družbeno odgovornega bančništva...) • neustrezno izobraženi kadri

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>GOSPODARSTVO IN POSLOVNA INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Večji prenos in uporaba znanja ter inovacij v gospodarstvu, • Konsenz o pametni specializaciji regije • Netehnološke inovacije (znanje, inovativnost, novi načini vodenja, tržna usmerjenost), • spodbujanje in ustanavljanje podjetniških mrež oz. podjetniških grozdov (potencialni novi grozdi: avtomobilski grozd, prehrambni grozd, energetski grozd, e-mobilnost – razvoj avtomobilov na električni pogon...) • razvoj lastnih prodajnih mrež in blagovnih znamk, vključevanje v mednarodne vrednostne verige in/ali izboljšanje položaja v mednarodnih vrednostnih verigah • večja prepoznavnost v svetu-promocija, trženje domačih proizvodov in storitev, • večja ozaveščenost o okoljskih problemih in pričakovanih posledicah podnebnih sprememb, lahko pritegne nove naložbe na področju zelenih tehnologij, obnovljivih virov energije in ukrepov za učinkovito rabo energije (zelena delovna mesta), • dvig samooskrbe regije (energetska, prehranska,) • internacionalizacija, • turizem – obstoječi in potencialni športni in kulturni objekti, ohranjena narava, • razvoj celovitih produktov kulturnega turizma, njihovo vključevanje v celotno turistično ponudbo regije • potencial kulturne dediščine ter kreativnih in kulturnih industrij ter povezovanje s turizmom in podjetništvom za povečevanje prepoznavnosti in konkurenčnosti regije, • prenos specifičnih in tradicionalnih znanj in veščin za izkoriščanje novih priložnosti za razvoj turizma in prepoznavnost regije. 	<p>GOSPODARSTVO IN POSLOVNA INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurenčnost EU in globalnega trga, • konkurenčnost vedno številnejših ponudnikov posameznih proizvodov in storitev na domačem trgu, • zaostajanje pri reševanju gospodarske krize v EURO območju, • upad domačega povpraševanja, • nezadosten priliv kapitala in tehnologij lahko povzroči dodatne težave na področju regionalnega gospodarstva in prepreči njegovo okrevanje, • podjetja se ne bodo dovolj hitro usmerjala na nova (bolj oddaljena) tržišča izven EU, • nadaljnji razvoj sosednjih regij lahko poveča pritisk za selitev proizvodnje iz Podravja ter pritegne potencialne tuje neposredne investicije z zagotavljanjem boljših pogojev, • dvig cen energentov in surovin, • pomanjkanje in nekonkurenčnost lokacij v regiji bosta še nadalje zmanjševala privlačnost regije za zunanje naložbe, • pomanjkanje političnega konsenza o prioritetenih gospodarskih področjih, • izginjanje kulturne dediščine zaradi neustrezne obravnave • ukinjanje kreativnih in kulturnih industrij in ustvarjalnosti zaradi neustrezne obravnave;

TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • regija se ponaša z izjemno koncentracijo različnih tipov materialne in nematerialne dediščine, ki so potencial za mednarodno prepoznavnost in privlačnost regije; • v regiji delujejo kakovostni turistični in wellness centri; • regija se ponaša z bogato gastronomsko ponudbo; • bogata vinska tradicija z odličnimi vini, • obstaja vrsta tradicionalnih prireditev, festivalov in dogodkov; • vzpostavljeni 2 organizacijski obliki RDO na območju Podravja • dobro ohranjeno naravno okolje (delež NATURA 2000 območij) • letališka in ostala prometna infrastruktura • romarske poti v povezavi s sakralno dediščino, • bogata kulturna dediščina, • športno rekreativni turizem 	<p>TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • slabo izkoriščen turistični potenciali, • objekti kulturne dediščine so močno ogroženi in slabo vzdrževani, slabo dostopni – neodprti za javnost • primanjkuje integralnih turističnih proizvodov; • šibko sodelovanje med turističnimi ponudniki in organizacijami za trženje in promocijo • pomanjkanje podjetniške iniciative na podeželju (majhno število družinskih msp) • šibko vključevanje kulturne dediščine v turistično ponudbo regije • slaba povezanost z javnimi prevoznimi sredstvi, • slaba (nerazvita) kolesarska infrastruktura • pomanjkanje turistične infrastrukture, na osnovi kater bi lahko razvijali nove turistične produkte • nizko število urbanih turistov na podeželju • slaba prepoznavnost regije v turizmu • pomanjkanje prepoznavnih turističnih blagovnih znamk, • likvidacija Javnega zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture in slabo izkoriščanje dediščine EPK 2012, • slabo izkoriščanje dediščine Evropske prestolnice mladih 2013 – EPM 2013, • nizko financiranje nevladnih organizacij s področja kulture.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • povečanje kakovostnih integralnih turističnih proizvodov ter skupnih promocijskih nastopov za povečanje prepoznavnosti destinacije, • vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v oblikovanje regionalnih razvojnih priložnosti in prepoznavnosti turistične destinacije in regije v mednarodnem okviru – izkoristiti promocijski potencial EPK 2012 ter EPM 2013. • povezovanje kmetijstva (samooskrba), turizma in ostalih storitvenih in dopolnilnih dejavnosti na podeželju 	<p>TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • nekontrolirano kopiranje tujih vzorcev; • izguba prepoznavnosti tradicionalne kulturne krajine, banalizacija materialne in nematerialne kulturne dediščine pri razvoju turističnih programov in produktov ter izključevanje kulturne dediščine in najrazličnejših tradicij pri načrtovanju regionalnega razvoja. • prepočasna implementacija modela javno zasebnega partnerstva za razvoj turističnih produktov in infrastrukture • neupoštevanje razvojnih smernic, trendov in

<ul style="list-style-type: none">• celostna revitalizacija javnih in zasebnih objektov kulturne dediščine v okviru razvoja turistične infrastrukture,• ohranjeni objekti in območja kulturne dediščine za kakovost bivanja in ohranjanje in razvijanje slovenske identitete,• podjetništvo na podeželju z možnostjo razvoja dopolnilnih dejavnosti, tudi na področjih kulturne dediščine,• razvoj poslovnega in kongresnega, športnega, verskega in kulturnega turizma,• razvoj zelenega turizma v povezavi z območji Natura 2000 in ostalih naravovarstveno vrednih območjih• mobilne e-storitve za trženje turistične destinacije,• razvoj človeških virov• skupen portal za predstavitev turistične ponudbe in prireditvev v Podravju• mestni turizem	<p>strateških razvojnih dokumentov</p> <ul style="list-style-type: none">• Pomanjkanje finančnih sredstev za doseganje zastavljenih ciljev• zaostajanje v razvoju za drugimi konkurenčnimi destinacijami• počasno okrevanje turističnega sektorja po gospodarski recesiji• slab in skromen marketing• neustrezen zakonodajni okvir, administrativne ovire in slab inšpekcijski nadzor (poenostavitev zakonodaje)
---	--

ČLOVEŠKI VIRI IN TRG DELA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>ČLOVEŠKI VIRI</p> <ul style="list-style-type: none"> • druga največja slovenska univerza z velikim potencialom raziskav na področju tehničnih, naravnih in družbenih ved, • povečevanje deleža visoko izobraženih posameznikov, • izobrazba prebivalstva višja od povprečja v Sloveniji (velik delež prebivalstva ima srednješolsko izobrazbo), • naraščanje števila diplomantov, • vzgojno-varstvena in šolska mreža sta v regiji relativno dobro razviti (dobro razvit sistem predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja), • uvajanje novih študijskih programov - izvajanje študija na daljavo, • razvejanost študijskih disciplin in programov, • sledenje smernicam Evropske unije in razvojnim strategijam, • dobro razvit sistem institucionalnega socialnega varstva starejših, • ustrezna dostopnost osnovnih zdravstvenih storitev, • močna koncentracija neodvisne kulturne produkcije, • razvejana društvena dejavnost, predvsem kulturna in športna (obstoj številnih aktivnih kulturnih in športnih društev), • zadostni prireditveni prostori za športne aktivnosti mladih, • prisotnost tehniških/obrtniških kompetenc, • bogata industrijska tradicija, • obstoj strokovnih institucij, • dobro povezovanje nevladnega sektorja, • 	<p>ČLOVEŠKI VIRI</p> <ul style="list-style-type: none"> • naravni in selitveni prirast v Podravju še vedno ostaja negativen (medtem ko je v povprečju v Sloveniji pozitiven), • nadpovprečni indeks staranja prebivalstva (v Podravju se je prebivalstvo staralo hitreje kot v povprečju v Sloveniji), • stopnja registrirane brezposelnosti je v Podravju že vsa leta nadpovprečna in še narašča, • neugodna starostna in izobrazbena struktura brezposelnih (visok delež brezposelnih nad 50 let in dolgotrajno brezposelnih), • visok (naraščajoč) delež brezposelnih oseb z visokošolsko izobrazbo na določenih področjih, • pomanjkanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, • slaba povezanost gospodarstva, univerze, razvojno-raziskovalnih institucij ter nevladnega sektorja, • neustrezna usposobljenost delovne sile in njihova premajhna mobilnost vplivajo na neskladje med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela, • izobraževalni sistemi (na vseh ravneh) precej togi in se ne odzivajo na potrebe trga, • poslovni sektor ni zmožen izraziti dolgoročnih potreb (pomanjkanje večjih podjetij) in nezadostno vloga v razvoj človeških virov, • mala in srednja podjetja slabo vključena v izobraževalne programe in programe usposabljanja, • splošno zelo nizka raven inovativnosti v podjetjih, • pomanjkanje podjetniške in inovacijske kulture ter pomanjkanje upravljalških in tržnih veščin/znanj, kljub visokemu samoocenjevanju kompetenc, • pomanjkanje socialnih in neprofitnih stanovanj za mlade družine, • pomanjkljivost mreženja kulturnih institucij v povezavi z novimi delovnimi mesti, • manjko celovite proaktivne kulturne politike, • pomanjkanje finančnih sredstev za programe in kontinuirano delovanje • pomanjkanje finančnih sredstev za obnovo in vzdrževanje kulturne infrastrukture in kulturne dediščine, • priznavanje predhodno pridobljenega znanja, • nezmožnost vplivanja na celovitost programov APZ na regionalni ravni, • nizka motiviranost brezposelnih za vključevanje v APZ in programe vseživljenjskega učenja, • nepovezanost in nesodelovanje podpornega okolja.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>ČLOVEŠKI VIRI</p> <ul style="list-style-type: none"> • hitrejša aktivacija mladih od 15 do 29 let in starejših nad 50 let s pomočjo ukrepov aktivne politike zaposlovanja in drugih programih, • razvoj programov izobraževanja in usposabljanja, prilagojenim potrebam gospodarstva, • vzpostaviti mehanizme povezovanja med gospodarstvom, univerzo ter raziskovalno-razvojnimi institucijami, • vzpostavitev koalicije znanja (različni socialni partnerji in gospodarstvo), • nadaljnja podpora za mreženje in razvoj na področju raziskav in razvoja na ravni EU, • krepiti zdravje in zagotoviti višjo stopnjo motiviranosti za športne aktivnosti in programe preventivnega zdravstvenega varstva, • večja prepoznavnost v svetu-promocija, trženje domačih proizvodov in storitev, • razvoj kulturnih in kreativnih industrij, • vzpostavitev sistema ugotavljanja in usklajevanja kompetenc na regionalni ravni, • zagotoviti celovito podporo podjetjem pri RČV in razvoju kompetenc, • povečevanje kompetenc za delovna mesta (kultura, turizem, samooskrba, ...) • razvejanost programov aktivne politike zaposlovanja, • spodbujanje prenosa nekaterih javnih storitev v izvajanja ali dopolnilno izvajanje NVO in socialnega podjetništva, • krepiti medgeneracijsko sodelovanje in prenos izkušenj ter (tradicionalnih) znanj, • kreiranje novih delovnih mest na podeželju. 	<p>ČLOVEŠKI VIRI</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadaljnje padanje števila prebivalcev in negativnega prirasta bo imelo za posledico še večji delež starega prebivalstva v regiji, • beg možganov se lahko zaradi pomanjkanja ustreznih delovnih mest v regiji nadaljuje, • nadaljevanje togosti v sistemu izobraževanja brez povezovanja z gospodarstvom, • nacionalna podpora za raziskave in razvoj je lahko še naprej neusklajena oz. neustrezno finančno porazdeljena s prevladujočimi evropskimi in globalnimi trendi/programi , • pričakovan hitrejši razvoj raziskovalnega in razvojnega sektorja v sosednjih državah ovira vključenost regionalnih razvojnih in raziskovalnih institucij v mednarodni konzorcij, • nezadostna in ne celovita podpora kulturnim dejavnostim in ustanovam, • nizek socialni položaj, ki ne omogoča vključevanja prebivalstva v kulturne in športne aktivnosti, • nadaljnje drobljenje ukrepov, programov, • izguba tradicionalnih znaj in veščin (nesnovna kulturna dediščina) ter nerazumevanje slovenske identitete,

PROSTOR, PROMETNA INFRASTRUKTURA, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>PROSTOR, PROMETNA INFRASTRUKTURA, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • regija ima ugodno geostrateško lego; • sorazmerno dobro razvita prometna infrastruktura zagotavlja dobre povezave med nekaterimi regijskimi središči; • regija razpolaga z naravnim potencialom vodnih virov; • območja naravne krajine so raznolika in sorazmerno dobro ohranjena (NATURA 2000 in ostala naravovarstveno vredna območja); • obstaja strokovna usposobljenost za reševanje okoljskih problemov; • raznolikost obnovljivih virov; • ugodni naravni pogoji za trajnostno kmetijstvo; • letališče z obnovljenim potniškim terminalom; 	<p>PROSTOR, PROMETNA INFRASTRUKTURA, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • neenakomerna razvitost prometne infrastrukture: nekateri deli regije niso ustrezno dostopni; • bele lise v širokopasovnih IKT povezavah • slabo razvit in nekonkurenčen javni potniški promet • vodni viri, površinske vode, tla in podtalnica so na nekaterih lokacijah še vedno onesnaženi; • za opredeljena območja naravne krajine ni celovitih strategij razvoja in varstva; • ni regijske zasnove razvoja prostora, primanjkuje regionalnih konceptov razvoja na vseh ravneh varovanja okolja; • nerešeni problemi s celovitim ravnanjem z odpadki, • neizkoriščeni naravni potenciali • nizka raven uporabe OVE in URE; neustrezna energetska infrastruktura za prenos, sprejem in oddajo električne energije; • energetska neučinkovitost pri rabi energije; • infrastruktura oskrbe s pitno vodo (zastarela omrežja, zajetja, čistilne naprave in velike izgube pitne vode); • zmanjšanje obsega kakovostne kmetijske zemlje zaradi urbanizacije, • slaba poplavna varnost, nevezdrževani vodotoki; • slabo prilagajanje in zmanjševanje posledic podnebnih sprememb v regiji • opuščanje kmetovanja in zaraščanje kmetijskih površin • demografski trendi – depopulacija in neugodna demografska slika v regiji

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>PROSTOR, PROMETNA INFRASTRUKTURA, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • izkoriščanje ugodne centralne lege regije med Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško in spodbujanje aktivnega povezovanja z regionalnimi središči sosednjih držav in regijami; • razvoj integriranega poselitveno trajnostno naravnega prometnega sistema, v katerem regionalna in subregionalna središča opravljajo ustrezne poselitvene središčne funkcije; • mariborsko letališče v povezavi s cestnim in železniškim omrežjem odpira možnosti za izkoriščanje ugodne lege regije, razvoj logističnega središča ter povezavo tega z delujočimi tovrstnimi centri v sosednjih državah; • uvajanje proizvodnje obnovljivih in alternativnih virov energije; • območja (za)varovane narave ter prepoznavna ekosistemskih storitev kot razvojna priložnost; • uvedba centrov ponovne rabe določenih vrst odpadkov, • energetska izraba OVE; • znižanje porabe energije na enoto proizvoda • povečanje energetske samozadostnosti • učinkovitejša raba sodobnih telekomunikacijskih sredstev • večja izkoriščenost ugodnih okoljskih pogojev za trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja • razvoj trajnostnega prometa 	<p>PROSTOR, PROMETNA INFRASTRUKTURA, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradi prometnega koridorja preti nadaljnje povečanje tovornega cestnega tranzita; • bližina razvitejših centrov vpliva na razvojne možnosti regije (Gradec, Zagreb) – slabši pogoji za Letališče Maribor • izginjanje manjših območij, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti; • povečevanje škod zaradi naravnih nesreč; • strožja zakonodaja na področju ravnanja z odpadki (posledično zaprtje deponij komunalnih odpadkov) • zmanjšanje podpore uvajanju OVE • podnebne spremembe – pogostejše pojavljanje ekstremnih vremenskih dogodkov • poglobljanje / nadaljevanje gospodarske krize • neugodni demografski trendi • zmanjšana finančna sposobnost lokalnih skupnosti ter ostalih (javnih) institucij • neizgradnja nove glavne cestne povezave Ptuj – Ormož • neustrezna podpora vzdrževanju vodotokov • neustrezno širjenje pozidanih površin na kmetijske površine

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA,</p> <ul style="list-style-type: none">• regija ima ugodne naravne možnosti za gozdarstvo in vse vrste kmetijske pridelave,• obstajajo vinske, sadjarske in druge tematske poti ponudnikov, ki so izhodišče za nadaljnji razvoj turizma na podeželju;• obstajajo strokovne službe za izobraževanje in usposabljanje ljudi v kmetijstvu, agroživilstvu in gozdarstvu;• kultura in kulturna dediščina za razvoj kulturnega turizma v krajini,• ohranjena tradicionalna znanja, veščine in spretnosti za razvoj podjetništva na podeželju• gozdovi kot pomemben okoljetvorni in surovinski potencial• narašča interes za trajnostno kmetovanje• razpoložljivi vodni viri za razvoj	<p>KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA,</p> <ul style="list-style-type: none">• večina regije je območje z omejenimi pogoji za kmetijsko dejavnost – oteženo kmetovanje;• kmetije so nizko produktivne zaradi majhnosti in velike razdrobljenosti kmetijskih posestev in gozdnih parcel ter tehnološko zastarele in neučinkovite mehanizacije;• povečuje se zaraščanje kmetijskih zemljišč;• nizka formalna kmetijska izobrazba nosilcev kmetijske dejavnosti;• slaba povezanost lastnikov gozdov• premalo je uveljavljenih blagovnih znamk za regijske proizvode;• slaba promocija lokalnih produktov,• neprepoznavnost območja,• pomanjkljiva znanja iz poznavanja trga (trženja izdelkov) in promocije• neugodna starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev• nepovezanost v verigi proizvodnje in predelave ter prodaje prehranskih izdelkov in lesa

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA,</p> <ul style="list-style-type: none"> • naravni potenciali za uvajanje sonaravnega kmetovanja ter izboljšanje samooskrbe s hrano; • naravni pogoji odpirajo možnosti za razvoj turizma in raznovrstnih drugih dopolnilnih dejavnosti v vseh panogah kmetijstva in gozdarstva; • vzpostavitev verig lokalnih pridelovalcev hrane • povezovanje lastnikov kmetijskih gospodarstev za skupen nastop na tržišču, • izkoriščanje gozdnega potenciala (lesni proizvodi in izdelki, lokalni lesni centri) • vzpostavitev regionalnega lesno-predelovalnega centra • dobro razvita živilsko predelovalna dejavnost • možnosti za razvoj podeželja s sodelovanjem med LASi; • obstaja določeno število lokalno značilnih izdelkov in ohranjenih starih obrti, kar ponuja možnosti za razvoj novih dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in skupni nastop na tržišču, tudi v povezavi z živilsko predelovalno dejavnostjo, • kulturo in kulturno dediščino skupaj z ekološkim kmetijstvom in naravno krajino oblikovati v integralni produkt kulturnega turizma, • potencial kulturne dediščine (snovne in nesnovne) za razvoj podeželja, ohranjanje in rast delovnih mest ter ohranjanje poselitve na podeželju, 	<p>KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA,</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementarne nesreče, pojav novih škodljivcev in širitev invazivnih vrst • kljub pomoči države še vedno prisotni neugodni pogoji za vlaganje v kmetijstvo ter razvoj podeželja; • opuščanje obdelave kmetijskih zemljišč zaradi nekonkurenčnosti na kmetijskih trgih • opuščanje gospodarjenja z gozdom na območjih velike razdrobljenosti posesti • prestroga in nefleksibilna zakonodaja na področju pridobivanja dovoljenj za umeščanje prostor in gradnjo kmetijskih objektov ter osnovne in dopolnilne dejavnosti v kmetijstvu; • podnebne spremembe • globalizacija trga hrane (cenovna politika, nekonkurenčnost, zmanjšanje tržnega deleža) • poglobljanje gospodarske krize • izginjanje avtohtonih vrst rastlin – semena • zmanjševanje biodiverzitete, • nezaznan potencial kulturne dediščine za razvoj regije in izginjanje kulturne dediščine in identitete v regiji;

A. KLJUČNI PROBLEM IN IN PRILOŽNOSTI

1. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV

Neugodni demografski trendi – Upadanje števila prebivalstva in nizka rodnost povzročata staranje prebivalstva

Število prebivalcev regije se zmanjšuje. Demografski trendi v Podravju kažejo:

- nizko rodnost (stopnja rodnosti je leta 2013 v Podravju znašala 1,40 in je bila tako najnižja v Sloveniji, enako stopnjo dosega še Obalno kraška regija), v Sloveniji znaša stopnja rodnosti 1,55);

- negativni naravni prirast/1000prebivalcev (v Podravju znaša -1,3, nižji je še v Zasavju (-2,4) in Pomurju (-2,9). Na ravni Slovenije je naravni prirast pozitiven in znaša 0,9.

- v strukturi prebivalstva se povečuje delež starega prebivalstva in znižuje delež mladega prebivalstva, starega do 14 let. Prebivalstvo regije se stara, delež prebivalstva starejšega od 64 let znaša skoraj 18 %. Tudi indeks staranja prebivalstva, ki je pokazatelj vitalnosti prebivalstva, se je v zadnjih letih zvišal ter znaša 136,7 in je nad slovenskim povprečjem, ki znaša 118,9. Višji indeks staranja imate le še Zasavska regija (143,8) ter Pomurska regija (140,6).

Posledice neugodnega demografskega stanja se odražajo predvsem v večjih stroških za zdravstveno, socialno in pokojninsko varstvo. Zaradi potrebe po podaljševanju delovne dobe se posledice kažejo tudi na področju trga dela, gospodarstva in izobraževanja.

Visoka brezposelnost in strukturno neskladje na trgu dela

Stopnja registrirane brezposelnosti je v Podravju že vsa leta nadpovprečna. Povprečna stopnja brezposelnosti je v letu 2013 znašala 14,7 % in bila visoko nad slovenskim povprečjem (11,8 %). Na trgu dela je zaznati razhajanja in strukturno neskladje med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, ki se kaže predvsem v razkoraku med potrebami po znanju in usposobljenosti ljudi in njihovo ponudbo. Strukturni vidiki brezposelnosti se nanašajo predvsem na izobrazbena in poklicna neskladja (velik delež brezposelnih brez strokovne izobrazbe), problem dolgotrajne brezposelnosti, visoke brezposelnosti v starostni skupini starejših od 50 let, visoke brezposelnosti med mladimi in ženskami ter invalidi.

Premalo novih delovnih mest in odsotnost mehanizmov ustvarjanja delovnih mest

Kljub povečani gospodarski aktivnosti v regiji še vedno primanjkuje novih delovnih mest. V regiji primanjkuje podjetniške miselnosti in iniciativ, managerskih znanj, ustvarjalnosti in inovativnosti, ki bi spodbudila odpiranje novih zaposlitvenih možnosti, hkrati pa je neprivlačna za naseljevanje gospodarskih subjektov, ki bi v večji meri spodbudili kreiranje novih, kvalitetnih delovnih mest in zaposlovanje v regiji. Nevladni sektor in socialno podjetništvo nista prepoznana kot prostor za ustvarjanje novih kvalitetnih delovnih mest in se jim posledično ne zagotavlja ustreznih mehanizmov podpornega okolja (subvencije,...). Predvsem je moč zaznati neugoden položaj pri zaposlovanju mladih brez delovnih izkušenj, tudi tistih z visoko in univerzitetno izobrazbo, zaposlovanju žensk in drugih težje zaposljivih oseb. Posledica pomanjkanja delovnih mest je velik odliv strokovnega in visoko usposobljenega kadra v druge regije. Tako kot na ravni Slovenije je tudi na ravni regije opazen trend izseljevanja mladih izobraženih kadrov.

Primerjava deleža zaposlenih v nevladnem sektorju in socialnih podjetjih v EU ter njihova primerjava s stanjem v Sloveniji kaže na neizkoriščene razvojne oz. zaposlitvene potenciale. NVO sektor je v letu 2010 v Sloveniji zaposloval le 0,87% aktivne populacije, medtem ko je delež zaposlenih v NVO v državah EU dosegal povprečje 8%. Delež zaposlenih v socialnih podjetjih v EU-27 je v obdobju 2009-2010 znašal 6,53 % vseh zaposlenih, medtem, ko je bil ta delež v Sloveniji zgolj 0,73 %.

Premalo sodelovanja med znanstvenoraziskovalnimi ter izobraževalnimi institucijami in gospodarstvom

Podporno okolje premalo deluje v smeri prilagajanja programov izobraževanja in usposabljanja potrebam gospodarstva ter spodbujanja razvoja podjetniškega razmišljanja. Kljub pestri ponudbi programov izobraževanja / usposabljanja podjetja in drugi uporabniki ugotavljajo, da le-ta ne sledi dovolj hitro potrebam po novih, sodobnih znanjih in usposobljenosti prebivalstva. Programi so vse preveč togi, premalo ciljno usmerjeni, premalo praktični in problemsko naravnani. Večje sodelovanje in povezovanjem med izobraževalnimi institucijami in gospodarstvom je ključnega pomena za spodbujanje razvoja skupnih programov izobraževanja/usposabljanja in razvojnih projektov, ki bodo v večji meri spodbujali vključevanje v proces izobraževanja/usposabljanja.

Prav tako so premalo izkoriščene možnosti usposabljanja mladih raziskovalcev v gospodarstvu ter v sodelovanju z Univerzo. Premalo izkoriščene so tudi možnosti sodelovanja izobraževalnih institucij in gospodarstva v okviru mednarodnih programov in raziskav.

Nizka stopnja sodelovanja med sektorji v družbi

V regiji je nizka stopnja sodelovanja med gospodarstvom, sektorjem socialne ekonomije, javnim sektorjem in nevladnimi organizacijami kot organizirano civilno družbo, zaradi česar ostajajo neizkoriščene možnosti za prenos znanj, izkušenj, informacij, dela (majhna mobilnost visokokvalificiranega osebja) in drugih virov, ki lahko zagotavljajo pozitivne učinke za razvoj regije s poudarkom na razvoju novih storitev in produktov ter s tem novih delovnih mest.

Tudi v NVO obstaja veliko ekspertnega znanja iz različnih področij, ki bi se lahko v sodelovanju z viri drugih sektorjev (gospodarstvo, javni sektor) ustrezno oplajalo in dosegalo pozitivne učinke za regijo.

Nizka osveščenost in motiviranost za vseživljenjsko učenje

Kljub temu, da se v regiji spodbuja vseživljenjsko učenje, pa delež vključenosti prebivalstva v aktivnosti vseživljenjskega učenja upada (leta 2010 je znašal 15,2 %, leta 2011 pa 14,9 %; na nacionalni ravni je v letu 2011 znašal 16 %). Še vedno je prisotna prenizka stopnja zavedanja o nujnosti stalnega izobraževanja in pridobivanja novega znanja; da le napredovanje v znanju prinaša nove možnosti in dviguje konkurenčno sposobnost prebivalstva na trgu dela.

Pomanjkanje načrtovanja razvoja človeških virov v podjetjih in nevladnih organizacijah

V podravskih podjetjih in nevladnih organizacijah je še vedno zaznati pomanjkanje in neustrezno načrtovanje, izvajanje in spremljanje razvoja človeških virov. Še zlasti to velja za mala podjetja in nevladne organizacije, katerim za tovrstne aktivnosti primanjkuje kadrovskih, finančnih in drugih virov. S tem se zmanjšuje razvojna naravnost podravskega gospodarstva, saj je podrobno načrtovanje in usklajevanje kompetenc zaposlenih in bodočih zaposlenih z razvojnimi potrebami podjetij od najpomembnejših nalog in hkrati prednosti razvojno uspešnih podjetij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI REGIJE NA PODROČJU RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV

Razvoj učinkovitih ukrepov in storitev za podporo razvoju človeških virov in kreiranju novih delovnih mest v regiji

V regiji je še vedno prisotna visoka brezposelnost in strukturno neskladje na trgu dela, prav tako primanjkuje delovnih mest, nova nastajajo prepočasi, primanjkuje podjetniške miselnosti in inovativnosti za ustvarjanje novih zaposlitvenih priložnosti.

Te negativne trende lahko regija odpravi z podporo že obstoječim podpornim strukturam za izboljšanjem kompetenc zaposlenih in zmanjševanje neskladij med usposobljenostjo in potrebami trga dela in uvajanjem novih ukrepov in storitev za podporo razvoju človeških virov, kot so načrtovanje in usmerjanje kariere posameznikov v skladu z razvojnimi potrebami regije, karierna orientacija, spodbujanje talentov, povečevanjem kompetentnosti delovne sile, tako zaposlenih kot brezposelnih, z regijsko štipendijsko shemo, s povečevanjem osveščenosti in motiviranosti posameznikov za izobraževanje in usposabljanje, s spodbujanjem in večjo dostopnostjo do vseživljenjskega učenja za celovit razvoj posameznika v vseh življenjskih obdobjih ter s krepitvijo nevladnih organizacij in socialnih podjetij kot potenciala za nova delovna mesta in dvigom kakovosti življenja v regiji. V medsektorskem sodelovanju je potrebno iskati sinergije in priložnosti za razvoj in nova delovna mesta (združevanje znanj, idej, kapitala, infrastrukture).

Aktivnejše vključevanje posameznikov, še posebej ranljivih ciljnih skupin (mladi do 26 let in starejši nad 50 let) v iskanje in uresničevanje zaposlitvenih priložnosti

Mladi ter druge ranljive ciljne skupine brezposelnih kot so ženske, starejši, invalidi, idr., ki imajo precejšen delež med brezposelnimi in so težje zaposljivi, predstavljajo precejšen potencial na trgu dela. Z ukrepi za povečevanje zaposljivosti, dvig izobrazbene ravni, spodbujanje prožnejšega zaposlovanja, vključevanje teh skupin v izobraževanje in usposabljanje, spodbujanje razvoja novih zaposlitvenih priložnosti in inovativnih ukrepov, izmenjava dobrih praks, spodbujanje razvoja socialnega podjetništva bi lahko odpravljali neskladja na trgu dela ter omogočali socialno vključenost ranljivih skupin in povečevanje njihovih zaposlitvenih možnosti. Spremenjene razmere na trgu dela in demografski trendi zahtevajo posebno obravnavo nevladnih organizacij z namenom polnega izkoriščenja njihovih potencialov. S prenosom javnih storitev v izvajanje oz. dopolnjevanje izvajanja NVO in socialnim podjetjem, subvencijami za zaposlovanje v NVO ter krepitvijo povezovanja in sodelovanja med NVO in gospodarstvom lahko prispevamo k ustvarjanju novih delovnih mest in posledično višji stopnji zaposlenosti.

Krepitev sodelovanja in partnerstva med izobraževanjem in gospodarstvom, podpornimi institucijami, nevladnimi organizacijami ter lokalnim okoljem za skupno načrtovanje razvoja regije

V Podravju je povezovanje izobraževalne sfere z gospodarstvom še vedno premajhno, kar se odraža v prenizki stopnji ustreznosti in prilagojenosti programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela. Okrepitev sodelovanja izobraževalnih institucij, gospodarstva, NVO, socialnih podjetij namenom oblikovanja sodobnih programov, pristopov in metod poučevanja, vključujoč moderne tehnike in oblike poučevanja, kot je npr. e-učenje, bo omogočala kakovostnejšo ponudbo izobraževalnih in programov usposabljanja in večje vključevanje posameznikov v procese učenja. S spodbujanjem razvoja in povezovanja posrednikov za prenos znanja, centrov znanja, visokošolskih in drugih izobraževalnih središč, nevladnih organizacij na področju izobraževanja, z vzpostavitvijo sistema vrednotenja neformalnega ter priložnostnega izobraževanja in usposabljanja (vključno s spodbujanjem pridobivanja specialnih in tradicionalnih znanj in veščin) pa bomo lažje sledili razvojnim potrebam in priložnostim regije.

Pomembno vlogo pri razvoju človeških virov je spodbujanje mobilnosti mladih, ki tako pridobijo znanje, samozavest in izkušnje ter hkratio zagotavljanje njihove vpetosti v regionalni razvoj.

Prenos znanja iz institucij znanja v gospodarstvo za večjo konkurenčnost regije oz. vzpostavitev mehanizmov povezovanja med gospodarstvom, Univerzo ter raziskovalno-razvojnimi institucijami

V regiji je zaznati prenizko stopnjo inovativnosti, prenosa razvoja in aplikativnih rešitev v gospodarstvo, pomanjkanje ustreznih kadrov ter nizek delež investicij v raziskave in razvoj ter nove tehnologije. Priložnost je v spodbujanju naložb v visoko tehnologijo, ustvarjanju delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, v večanju deleža visoko usposobljenih strokovnjakov v gospodarstvu, v mobilnosti strokovnjakov ter zagotavljanju večjega sodelovanja med gospodarstvom, izobraževalnimi institucijami in nosilci R&R. Zato bomo ukrepe usmerjali v povezovanje raziskovalnih in razvojnih potencialov za podporo inovativnosti, tehnološkemu razvoju in razvoju

storitev za gospodarsko konkurenčnost regije ter spodbujali skupne razvojne in inovacijske projekte, vzpostavljane tehnoloških mrež in raziskovalnih centrov odličnosti in drugih skupnih inovativnih projektov.

Krepiti zdravje in zagotoviti višjo stopnjo motiviranosti za športne aktivnosti in programe preventivnega zdravstvenega varstva

Za zagotavljanje višje kakovosti življenja in za povečevanje socialne kohezivnosti so temeljnega pomena krepitev, pluralizacija in višja kakovost družbenih storitev na področju socialnega in zdravstvenega varstva ter njihovo usklajevanje z novimi potrebami sodobne družbe (npr. preventivni in promocijski programi).

2. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI V GOSPODARSTVU

RAZVOJNI PROBLEMI

Statistično regijo Podravje je v obdobju 2007-2014 močno zaznamovala svetovna gospodarska kriza, ki je po nastopu v letu 2008 vidno zmanjšala napredek v gospodarskem in socialnem razvoju regije. Število delujočih podjetij se je nekoliko povečalo (gospodarske družbe in zadruga od 6.505 v letu 2008 na 8.819 v letu 2014), število samostojnih podjetnikov se je prav tako povečalo (iz 10.763 v letu 2008 na 11.597 v letu 2014), vendar je ključen podatek, da je prišlo do močnega zmanjšanja zaposlenosti, kar je posledica stečajev in krčenja številnih srednje velikih podjetij, prvenstveno v najbolj prizadetih panogah. Tako so gospodarske družbe so v letu 2008 zaposlovale 69.782 ljudi medtem ko je v letu 2013 število zaposlenost padla na 59.531. Po ključnih gospodarskih kazalcih je Podravje še povečalo zaostanek za slovenskim povprečjem in v zadnjem obdobju razvojno stagnira.

Regionalni bruto domači proizvod

Regionalni bruto domači proizvod v Podravski regiji je leta 2012 znašal 4.640 mio EUR in predstavlja 13,1% v strukturi slovenskega BDP. BDP na prebivalca je leta 2012 znašal 14.359 EUR (tekoče cene), kar je v primerjavi z letom 2008 za 7,2 % manj. Podravska regija je leta 2012 po višini BDP na prebivalca zasedla 7. mesto med slovenskimi regijami in za osrednjeslovensko regijo zaostaja za 40,6 odstotne točke.

Šibka ekonomska moč gospodarstva

Za regijo je značilno pomanjkanje srednje velikih in velikih podjetij, ki bi predstavljala močno gospodarsko jedro. Njihovo število se v zadnjih letih postopno znižuje (velika podjetja od 79 v letu 2008 na 61 v letu 2013 in srednje velika podjetja od 95 na 87). Prevladujejo aktivnosti z nizko dodano vrednostjo, posledično bruto dodana vrednost zaostaja za slovenskim povprečjem.

Podjetja v Podravju (gospodarske družbe, zadruga, socialna podjetja in samostojni podjetniki) štejejo nekaj manj kot 13,51% tovrstnih subjektov v Sloveniji. Podravje označujejo podjetja, ki imajo v povprečju več zaposlenih na gospodarsko družbo (Podravje 7,88 in Slovenija 6,94), vendar pa manj sredstev, nižje prihodke in nižjo dodano vrednost na zaposlenega. Tako so gospodarske družbe na območju Podravja so v letu 2013 ustvarile v povprečju 128.491 EUR prihodkov na zaposlenega, kar je 29,1 % pod slovenskim povprečjem. Neto dodana vrednost gospodarskih družb v Podravju je v letu 2013 znašala 1.815 mio EUR, kar je v primerjavi z letom 2008 za 12,36 % manj. Gospodarske družbe v Podravju so v letu 2013 ustvarile 10,93% celotne neto dodane vrednosti gospodarskih družb v Sloveniji. Neto dodana vrednost na zaposlenega je v Podravju je v letu 2013 za 2,7 % večja kot v letu 2008, vendar še vedno pa ostaja za več kot petino pod slovenskim povprečjem.

Za gospodarstvo je značilno, da je produktivnost, merjena s povprečnimi prihodki na zaposlenega v Podravju, bistveno izpod državnega povprečja, storitve večinoma ne temeljijo na znanju in so slabo zastopane pri izvozu. Glede na je Slovenija majhen trg in ima majhno domače povpraševanje, ugotavljamo premajhno število izvozno usmerjenih podjetij in končnih izvoznih produktov iz skupine visoko tehnoloških proizvodov, izvoz pa je omejen predvsem na tradicionalne (bližje) trge.

Zelo velika ovira za rast gospodarstva je pomanjkanje domačega kapitala, saj podjetja zaradi krize bančnega sistema tudi v primeru dobrih idej le težko pridejo do kapitala.

Inovativni potencial regije in raziskovalno razvojna dejavnost

Za regijo je značilna splošno zelo nizka raven inovativnosti v obstoječih podjetjih, pomanjkanje inovativnih podjetij z lastnimi končnimi produkti ter storitvami (predvsem v dejavnostih z visokim razvojnim potencialom), pomanjkanje velikih, visokotehnoloških, uspešnih podjetij z visoko dodano vrednostjo in nizka stopnja inovacijske in podjetniške kulture. Po skupnem indeksu ustvarjalnosti je Podravska regija na 8. mestu med 12. slovenskimi statističnimi regijami (Vir: »Podravje, regija inoviranja«, 2012). V primerjavi z Osrednjeslovensko regijo, Podravska regija ne doseže niti polovice vrednosti indeksa (0,46 v primerjavi z 1,00).

V regiji ni prepoznan potencial socialne ekonomije kot možen vir za družbeno inoviranje in s tem ustvarjanje novih delovnih mest.

Bruto domači izdatki za R&R dejavnost na ravni Podravske regije so v letu 2010 znašali 1,28 % regionalnega BDP, medtem, ko so v enakem obdobju na ravni Slovenije znašali 2,63 % slovenskega BDP. V Podravju je bilo v letu 2012 v R&R dejavnosti zaposlenih 849 oseb izraženo v ekvivalentu polnega delovnega časa, kar predstavlja 0,72 % delovno aktivnih prebivalcev regije, kar je skoraj za polovico manj os slovenskega deleža, ki je v enakem obdobju znašal 1,60%.

Nizka rast podjetij, premalo podjetij v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo

Za gospodarstvo je značilno, da obstoječa in nova mala podjetja ne rastejo. Povečuje se večinoma ustanavljanje novih družb na račun samozaposlitev, ki pa ostajajo na nivoju mikropodjetij. Glede na stanje gospodarske krize in majhnega povpraševanja tudi podjetja z možnostjo rasti delujejo zadržano in ne povečujejo zaposlenosti, kar je pričakovati, da se bo nadaljevalo tudi v prihodnje. Vzrok za nizko rast je tudi v pomanjkanju finančnega kapitala na trgu. Mnogo visokotehnoloških podjetij in mikropodjetnikov tako išče kapital za zagon lastne proizvodnje v tujini, kar posledično pomeni izgubljeno priložnost za generiranje večjega števila delovnih mest z višjo dodano vrednostjo v regiji sami.

Nizka stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti, nizka stopnja preživetja podjetij, razmeroma zelo visoke, vendar nerealne ambicije glede rasti, ki so značilne za Slovenijo, veljajo tudi za Podravje. Poudariti je potrebno, da nastaja tudi zelo malo podjetij z visoko dodano vrednostjo ali na znanju temelječih storitvah.

Bruto investicije v osnovna sredstva

Raven investicij predstavlja podlago za razvoj gospodarskih subjektov. Iz zbranih podatkov je razvidno, da podjetja na območju Podravja ne vlagajo dovolj v izboljšanje ekonomske podlage za nadaljnji razvoj, s tem pa se zmanjšujejo tudi možnosti za odpiranje novih delovnih mest. Nizka investicijska aktivnost kaže na dejstvo, da podjetja malo vlagajo v nove proizvodne procese, ki bi naredili proizvodno verigo stroškovno učinkovitejšo. Na ta način je tudi težko pričakovati, da bodo podjetja sposobna ustvariti inovativne proizvode, ki bodo podjetjem omogočali razvojni preboj na njihovih trgih.

Negativna gibanja se kažejo v bruto investicijah v nova osnovna sredstva po namenu investiranja podjetij v Podravju. Bruto investicije so se v letu 2012 v primerjavi z letom 2008 znižale za 51,4 %, kar je bistveno nižje kot delež na ravni države, ki se je zmanjšal za 24,6 %. V obdobju 2008-2011 so se najbolj znižale bruto investicije v nove zmogljivosti in sicer za 61,3 %. Odstotek zmanjšanja na državni ravni je znašal 40,6%.

Struktura investicij na območju regije Podravje se razlikuje od Slovenije. Tako so v Podravju v letu 2013 izstopale investicije v gradbene objekte in prostore, ki zajemajo 53,7 % v skupnem znesku investicij (RS 43,4%), medtem ko je delež naložb v stroje in opremo 42,8% (RS 51,9 %). Nizek je zlasti delež naložb v neopredmetena osnovna sredstva (raziskave, programska oprema, itd.).

V Podravju je v zadnjem času nastalo veliko število novih socialnih podjetij za katere sredstev za investicije v osnovna sredstva pravzaprav skorajda ni.

RAZVOJNE PRILOŽNOSTI PODRAVJA

Izboljšanje razmer v gospodarstvu Podravja zahteva instrumente za privabljanje novih podjetij, spodbujanje nastajanja novih podjetij (tudi socialnih podjetij) in njihovo rasti. Visoka pričakovanja glede rasti je treba spodbujati, vendar uokviriti v realne okvire, zlasti z realnimi ocenami trga ter povečevanjem znanja za vodenje in upravljanje podjetij. Obenem je potrebno zagotoviti tudi kompletno poslovno podporno infrastrukturo, ki bo spodbujala rast podjetij, temelječo na znanju, inovacijah in visoki dodani vrednosti.

Neposredne domače in tuje investicije

Na področju kreiranja novih delovnih mest predstavljajo eno najpomembnejših orodij neposredne domače in tuje investicije. Slednje lahko ob dovolj atraktivni ponudbi in spodbudah za investitorje ustvarijo kar največ delovnih mest v sorazmerno kratkem obdobju. Gospodarska kriza je torej obdobje ki ga je potrebno maksimalno izkoristiti za oblikovanje novih ukrepov. Glede na zelo omejena sredstva investorjev in finančnih institucije ter zelo konzervativni pristop pri naložbah je pri tem potrebno biti selektiven in poiskati tržne niše, regija pa se mora opredeliti do tehnologij, ki jih želi privabiti¹. Poleg definiranja ponudbe regije oziroma njenih občin in ostalih ponudnikov, je potrebno oblikovati spodbude za zunanje investitorje, s pomočjo katerih bo regija postala konkurenčna ostalim ponudnikom v srednjeevropskem prostoru. Priložnost regije je možno izkoristiti z organiziranjem pisarne za zunanje investicije v povezavi z nacionalnim nivojem / SPIRITa, ter tako nadgraditi obstoječo platformo ponudbe poslovnih prostorov in zemljišč.

Poleg neposrednega vpliva (svež kapital dviguje razvojni potencial domače industrije) prinašajo vrsto pozitivnih spremljevalnih učinkov (prenos novih tehnoloških in organizacijsko-upravljaljskih znanj, dostop do tujih trgov, povečano angažiranje lokalnih podjetij v mednarodnih mrežah dobaviteljev, podizvajalcev in finalne realizacije, boljše izkoriščenost lokalne infrastrukture in storitvenih dejavnosti), ki povečuje ekonomsko učinkovitost podjetij (mikro učinek), zmanjšanje brezposelnosti in povečuje fiskalni prihodek države (makro učinek).

Spodbujanje nastajanja novih podjetij

Spodbujanje nastajanja novih podjetij, zlasti takih, ki temeljijo na proizvodih in storitvah z visoko dodano vrednostjo, z ustrezno promocijo podjetništva kot zanimive kariere med mladimi ter zagotavljanjem kompletne podpore, od informacij, strokovne podpore, skrajšanja in poenostavitve postopkov za nastajanje novih podjetij, do oblikovanja ustreznih finančnih instrumentov za spodbujanje nastajanja novih podjetij in primernih lokacij za nova podjetja.

Sektor socialne ekonomije (zadružništvo, socialno podjetništvo) predstavlja veliko priložnost za ustvarjanje novih trajnostnih delovnih mest. Za ta namen je potrebno razviti podporo okolje (prostorske možnosti, programe informiranja in promocije, usposabljanja, svetovanja, finančne instrumente...), ki bo omogočalo zagon in rast takšnih podjetij.

Pomembno bo izgraditi spodbudno razvojno okolje, da talenti ne bodo odhajali drugam in iskali drugih središč za realizacijo svojih idej in potencialov. Start-up podjetništvo je lahko ključno zaradi inovacij, novih delovnih mest in gospodarske rasti ter vnašanja konkurenčne dinamike v poslovno okolje, še posebej takrat kadar je povezano z že uveljavljenimi podjetji.

Izboljšanje poslovanja in konkurenčnosti gospodarskih družb ter spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih

Konkurenčnost se bo v prvi vrsti povečala s spodbujanjem inovativnosti, povečanjem obsega domačih in tujih naložb v in za gospodarstvo, vlaganjem v človeške vire (znanje), spodbujanjem podjetništva in spodbujanjem internacionalizacije domačih podjetij. Spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih, zlasti investicij v znanje (neopredmetena osnovna sredstva), novo tehnologijo in razvoj novih proizvodov / storitev z visoko dodano vrednost, skupno s krepitvijo povezav med institucijami znanja in gospodarskimi subjekti. Regijsko gospodarstvo lahko izboljša svoje poslovanje z razvojem lastnih prodajnih mrež in blagovnih znamk na vseh področjih.

Pri tem ga lahko regija podpre s spodbujanje in ustanavljanje podjetniških mrež, podjetniških grozdov in kreiranjem centrov odličnosti, saj je sleherno razvojno povezovanje ob upoštevanju majhnosti našega trga lahko izjemno koristno.

Izboljšanje inovacijskega potenciala gospodarskih subjektov

Krepitev sodelovanja in partnerstva med gospodarstvom in izobraževanjem / RR institucijami, podpornimi organizacijami ter lokalnim okoljem bo igrala ključno vlogo pri skupnem načrtovanju razvoja regije; pri tem je smotno izkoristiti povezovanje med podjetji ter povezovanje podjetij z razvojnimi institucijami, kar odpira možnosti za skupni razvoj izdelkov, storitev in postopkov ter skupne nastope na trgih;

Kot ključne priložnosti je potrebno omeniti še prenos in uporaba znanja in inovacij v gospodarstvu, razvoj strategije pametne specializacije, spodbujanje inovativnosti preko vlaganj v raziskave in razvoj, kreiranje zelenih delovnih mest in večjo ozaveščenost o okoljskih problemih in pričakovanih posledicah podnebnih sprememb, ki lahko pritegne nove naložbe na področju zelenih tehnologij, obnovljivih virov energije in ukrepov za učinkovito rabo energije.

Pri tem je potrebno posebno pozornost nameniti spodbujanju razvoja družbenega inoviranja, povezovanja podjetij ter kulturnih in kreativnih industrij kot enemu izmed orodij za dvig dodane vrednosti produktov in storitev, ki jih lahko ponudi regija in so hkrati v omejenem obsegu tudi odgovor na zmanjšanje brezposelnosti.

Pozornost je potrebno posvetiti tudi večji podpori novim razvojnim modelom kot npr. socialno podjetništvo, zadruge.

3. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU RAZVOJA KMETIJSTVA, GOZDARSTVA IN PODEŽELJA

Doseženo stopnjo trajnostnega razvoja Podravja lahko še posebej ocenjujemo tudi po uravnoveženosti pridelave, proizvodnje in predelave (kmetijstvo, industrija itd.) z nosilnostjo oziroma **naravnim potencialom okolja ter kakovostjo življenja**. Glede na ugodne **naravnogeografske razmere** za proizvodnjo hrane, se Podravju ponujajo zelo dobre možnosti, da svoje razvojne načrte gradi tudi na kmetijstvu, ki v primerjavi z večjim delom Slovenije **ostaja pomembna gospodarska panoga**. Dosedanji razvojni vzorci kmetijstva so bolj kot na kakovosti temeljili na količini, ki so zahtevali velike snovno-energetske vnose in se na koncu, poleg pridelane hrane, žal povzročili (in še povzročajo) tudi **onesnaževanje okolja**. Med okoljevarstvenimi problemi Podravja so namreč že leta najpogostejše izpostavljeni onesnaženost podtalnice in manjših vodotokov, ki so v pretežni meri posledica »kmetijskega onesnaževanja«. Proizvodnja hrane na konvencionalen način z uporabo velikih količin mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni le okoljsko temveč tudi zdravstveno vprašljiva, pa tudi finančno zelo potratna. **Izračuni energijske učinkovitosti** namreč kažejo, da s povečanjem vnosov ne povečujemo skladno tudi produktivnosti, ampak ta raste počasneje, povečujejo pa se okoljska bremena.

V luči evropske kmetijske politike in predvsem vedno bolj izraženih zahtev potrošnikov po bolj zdravi, ekološko pridelani hrani, je za Podravje pomembno, da se zaveda svojih **potencialov za pridelavo zdrave hrane**. Kmetijstvo bo, kljub številnim preprekam, potrebno načrtno vedno bolj preusmerjati **v smeri ekološke pridelave**, kar zagotavlja dolgoročno varovanje **okolja, ohranjanje kulturne pokrajine** in tudi njeno **poseljenost**. Ekološko kmetovanje je namreč najbolj priporočljivo in okoljsko upravičeno na območjih kjer je okolje najbolj občutljivo (npr. vodni viri) oziroma tam, kjer so pritiski kmetijske dejavnosti intenzivni ter dolgotrajni in so že sprožili negativne pokrajinske učinke. Predvsem ravnina ob Dravi velja v Sloveniji za intenzivno kmetijsko pokrajino z zelo velikim kmetijskim obremenjevanjem ter posledično izrazitimi negativnimi okoljskimi učinki. Ti so v celotni regiji prisotni že desetletja onesnaženost podtalnice pa je eden najbolj poznanih okoljskih problemov v Sloveniji. Povsem drugačen pristop predstavlja ekološko kmetovanje, ki poizkuša številne negativne lastnosti velikopoteznega energetskega in snovno intenzivnega kmetovanja zmanjšati in omiliti na različne načine (vračanje k metodam in oblikam tradicionalne pridelave, uveljavljanjem novih pridelovalni praks, ki temeljijo na najnovejših spoznanjih in postopkih, lastnostih pasem, sort, prsti idr.). Potrebno je **razmišljati o uvajanju sonaravnih oblik kmetijstva**, med katere štejemo tako **ekološko kot integrirano kmetijsko pridelavo**. Slednja predstavlja vmesni člen med ekološkim in konvencionalnim kmetijstvom. Značilnost integrirane pridelave hrane je, da se približa naravnemu kroženju hranil z uravnoveženo rabo naravnih virov in upoštevanjem naravnih razmer in bioloških ciklov in tako pomembno prispeva k ohranjanju rodovitnih zemljišč. Za razliko od ekološke pridelave pa je dopustna omejena in predpisana uporaba mineralnih gnojil, zaščitnih sredstev in težje kmetijske mehanizacije, kljub temu pa lahko pridelki pridobijo zaščitni znak in s tem višjo ceno na tržišču. Tak način je z vidika okolja in potrošnikov hrane sicer sprejemljivejši in pa v celoti usmerjen k ciljem trajnostnega razvoja. Tem se najbolj približa ekološko kmetijstvo kot najbolj sonaravna oblika kmetovanja, ki predstavlja tisti del kmetijskega sektorja, ki v Sloveniji v zadnjem desetletju beleži vsakoletno rast v številu kmetij, obsegu ekološko obdelanih kmetijskih zemljišč, pridelave in predelave ter obsegu trženja ekoloških pridelkov. Trenutno v Podravju deluje **192 ekoloških kmetij in 565 integriranih kmetij**, nekaj pa jih je še v postopku preusmeritve v ekološko kmetovanje.

Zaradi zapletenega součinkovanja različnih dejavnikov je, upošteva predvsem **neustrezno zemljiško lastniško sestavo**, pridelovalni specializaciji in tržni usmerjenosti, **nedorečeno prostorsko zasnovo vaških naselij**, ter **omejena finančna sredstva** za izboljšave pričakovati vrsto problemov, ki se bodo odražali v postopnem prilagajanju posameznih segmentov zeleni optimalni zasnovi podeželja.

Potrebno je opozoriti na tista neskladja v razvoju podeželja, ki bodo predvidoma predstavljala temeljne ovire pri prilagajanju tržnogospodarskim odnosom, predvsem na področju kmetijstva in gozdarstva. Med strukturalnimi problemi izstopajo **visok delež mešanih kmečkih gospodarstev, prekomerna zemljiška razdrobljenost, pomanjkanje delovnih mest v nekmetijskih dejavnostih, pomanjkljiva prometna povezanost in stihijski razvoj podeželskih naselij**. Zaradi teh vzrokov in na podlagi izkušenj je potrebno k razvoju podeželja pristopiti celostno in partnersko.

V hribovitem in gričevnatem delu so pretežno manj ugodne razmere za kmetijstvo in tudi posestna struktura marsikje ne omogoča uporabe ustrezne kmetijske mehanizacije. Če želimo prispevati k trajnostnemu razvoju in ohranjanju vsaj minimalne gostote poseljenosti, je torej potrebno vzpodbujati takšne **oblike kmetovanja, ki ob ohranjanju števila kmetij, nudijo prebivalcem možnosti za kvalitetno življenje na manj ugodnih območjih**.

Neugodna starostna struktura na kmetijah in problem depopulacije: Za delo in življenje manj atraktivni podeželski prostor kljub vlaganjem še vedno zaostaja v razvoju, v nekaterih območjih, pa je še vedno opazen trend depopulacije. Na kmetijah so večinoma aktivnejši starejši ljudje, ki v pretežni meri nimajo ustrezne izobrazbe. 6% gospodarjev nima dokončane osnovne šole, 37,2% jih gospodarji z dokončano osnovno šolo. Nižjo poklicno in srednjo poklicno izobrazbo različnih smeri je dokončalo 33,1% gospodarjev, srednjo strokovno in srednjo splošno izobrazbo različnih smeri 17,4% gospodarjev in le 4,3% je tistih, ki so zaključili višješolsko ali visokošolsko izobrazbo.

Predvsem nivo kmetijske izobrazbe nosilcev kmečkih gospodarstev je izredno nizek in zaskrbljujoč, saj je kar 88,59% gospodarjev v regiji brez kmetijske izobrazbe, če ne upoštevamo različnih tečajev iz kmetijstva. Zaradi zaostajanja v razvoju, podeželje zapušča mlado izobraženo prebivalstvo, ki se raje seli v mesta, kjer imajo več možnosti za ustvarjanje, zaposlitev in kakovostno bivanje.

Nizka stopnja informiranosti in usposobljenosti: Kljub dejstvu, da je delo kmetijsko svetovalne službe in javne gozdarske službe usmerjeno na terensko delo z kmeti, se ugotavlja, da je stopnja informiranosti še nezadostna. Do tega prihaja tudi zaradi velikega števila novih in hitro se spreminjajočih informacij in znanj, ki jih je zelo težko pravočasno posredovati in uvajati v vsakodnevne kmetijske prakse. Od tod izhaja tudi potreba o dvigu računalniške (IKT) pismenosti kmetov kakor tudi o usposabljanje kmetov na področjih trženja, finančnega poslovanja in drugih znaj, ki bi mu pripomogla k dvigu konkurenčnosti. Večji poudarek moramo nameniti **usposabljanju, izobraževanju predvsem nosilcev kmetijskih gospodarstev**, predvsem z uporabo IKT tehnologij.

Nizka stopnja poklicne in menedžerske usposobljenosti na ravni nosilcev kmetij in strokovnih podpornih institucij pripomore k **nekonkurenčnosti in ponekod stagnaciji razvojnih potencialov**.

Pomanjkanje kapitala: Kljub dejstvu, da EU namenja sorazmerno velika sredstva za podporo kmetijstvu in razvoju podeželja, je premalo sredstev za razvoj podjetništva, raznolikih dopolnilnih dejavnosti na podeželju.

Povezovanje kmetov s prehransko, živilsko-predelovalno industrijo v regiji: V regiji je izrazit problem premajhnega sodelovanja med kmetijami in živilsko prehransko industrijo v regiji, upošteva njene možnosti. Povezovanje bi bilo potrebno okrepiti na različnih področjih: od povezovanja do skupne proizvodnje, promocije in trženja na podlagi skupnih interesov.

Trženje kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev: Za kmetijske in sorodne proizvode podeželja, bi bilo smiselno oblikovati skupno/skupne blagovno/blagovne znamko/znamke in opredeliti kriterije glede njene/njihove uporabe. S tem bi se pridelovalce in predelovalce motiviralo v vključevanje organiziranega trženja in promoviranja njihovih izdelkov..

Regija kljub objektivnim pogojem ima malo prepoznavnih izdelkov ali pridelkov, ki bi imeli skupne tržne temelje na zaščitenih blagovnih znamkah. Izjema je področje vinarstva, kjer se srečujemo z relativno velikim številom blagovnih znamk, ki postajajo vse bolj konkurenčne tudi izven regije. Z tržno in promocijsko nadgradnjo že obstoječih blagovnih znamk se nudi priložnost za vzpostavitev novih partnerstev in skupen nastop na trgu in izven regije.

Pomanjkanje delovnih mest, zlasti za bolj izobražene: V kolikor upoštevamo vso razpoložljivo delovno silo na posamezni kmetiji, ugotovimo, da običajno pri delu na kmetiji pomagajo vsi člani družine, redki pa so stalno zaposleni. V primeru zaposlovanja višje in visoko izobraženih oseb na kmetiji, nastopi problem neustreznega delovnega mesta. Mladi se povečini zanimajo za boljša delovna mesta v bližnjih ali daljnih mestih, le tisti, ki so navezani na domačo zemljo ostajajo. Vzrok za »beg možganov« je tudi nekvalitetna informacijska povezava ruralnih območij.

Struktura živilsko predelovalnih obratov z EU: Živilsko-predelovalna industrija predstavlja enega izmed strateško pomembnih stebrov razvoja regije. Ima važen gospodarski in socialen pomen v smislu zaposlovanja velikega števila lokalnega prebivalstva, visokih potencialov za odkup doma pridelanih osnovnih kmetijskih surovin in nenazadnje tudi možnosti povezav z manjšimi predelovalci in proizvajalci. Zaradi številnih slabosti v primerjavi s konkurenco, s katero se je po pristopu k EU srečala, mora slovenska živilsko-predelovalna industrija nadaljevati zahtevne strukturne spremembe. Za učinkovito obvladovanje konkurenčnih pritiskov so nujne obsežne in izrazito ciljno usmerjene naložbe, ki bodo usmerjene v inovativnost in posodobitev.

Zaraščanje kulturne krajine: Kljub nekaterim ukrepom in spodbudam je problem zaraščanja kmetijskih površin še vedno prisoten kot posledica opuščanja živinoreje in gospodarjenja s kmetijskimi površinami. Izrazit je zlasti v hribovskih (Pohorje, Kozjak) in gričevnatih območjih (Haloze, predvsem zahodni del), kjer so naravne danosti za kmetovanje manj primerne. V manjšem obsegu se zaraščajo kmetijske površine v Slovenskih goricah in Dravinjskih goricah. Zaradi zaraščanja se zmanjšuje vrednost kulturne krajine, ki s tem postaja manj privlačna za bivanje in druge dejavnosti (npr. turizem).

Nezadosten posek in slaba realizacija gozdnogojitvenih del: Poročila o stanju gozdov, ki jih letno pripravlja Zavod za gozdove Slovenije (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih, za leto 2011), kažejo na ugodno stanje in razvoj gozdov v regiji, saj se povečujejo lesne zaloge in prirastki. Kljub temu pa ni mogoče spregledati pomanjkljivosti in slabosti v zasebnih gozdovih, kjer letni obseg sečenj že vrsto let zelo zaostaja za optimalnim, ki je določen v gozdnogospodarskih načrtih. Letni obseg sečenj v regiji znaša le 34,78% možnega poseka (možni posek: 5.588.459 m³, realizirani posek: 1.944.006 m³), kar pomeni nižjo realizacijo poseka kot je v Sloveniji (36,30%). Izvedba gojitvenih in varstvenih del ne dosega obsega predvidenega. Razlog za nizko realizacijo je med drugim v razdrobljenosti zasebne lastniške strukture, pomanjkljivi tehnični opremljenosti lastnikov gozdov, nestimulativnem in neurejenem trgu z lesom (slabo razvita lesnopredelovalna industrija v regiji in državi). Vsak lastnik je sam odgovoren za vlaganja, država pa pri tem pomaga s sofinanciranjem.

KLJUČNE PRILOŽNOSTI

Gospodarno in razvojno naravnano upravljanje z gozdovi

Gozdovi so prevladujoč in najbolj ohranjen ekosistem, varujejo krajino in zagotavljajo ekološko ravnotežje v njej. Blažijo negativne vplive civilizacije na okolje saj predstavljajo pomemben ponor CO₂, ravno tako vplivajo na kakovost in količino vode in na njeno količinsko porazdelitev v prostoru. Z ekonomskega vidika pa so stalen vir sredstev za dejavnosti povezane z gozdom in lesnopredelovalno industrijo.

Pospeševanje okolju prijaznega kmetovanja

Kmetijstvo ima pomembno vlogo pri ohranjanju habitatov, biotske in krajinske raznolikosti. Izvajanje kmetijsko okoljskih ukrepov bistveno prispeva pri preprečevanju nadaljnje izgube določenih habitatov (zlasti trajnih travnikov, stelnikov in drugih kasno košenih travnikov ter travniških sadovnjakov), ter k obnovi teh habitatov, zlasti tistih zaraščenih.

Odgovoren in strukturiran pristop k razvoju podeželja

Podeželje postaja vse privlačnejše okolje za življenje, delo in sprostitev, med tem ko se krepi gospodarska povezanost in soodvisnost urbanih središč in podeželja.

Vlaganje v razvoj človeških virov na podeželju

Zaradi demografskih trendov so posebej izrazite naložbe v človeške vire, usmerjanje v vseživljenjsko izobraževanje, vzpostavitev sistema informiranja, vzpodbujanja in zagotavljanja prenosa dobrih praks.

Razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnostim na podeželju

Uveljavitev dopolnilnih dejavnosti je ključnega pomena za razvoj podeželja saj prispevajo k razvoju dodatnih možnosti zaposlitve in dvigu dohodkov na kmetijah. Ravno tako se s tem motivira ljudi za oblikovanje podjetniških in socialno podjetniških podjetij na podeželju temelječem na konkurenčnih prednostih podeželja kot so: tradicionalna znanja, delovna sila, surovine, ekološki pridelki, samooskrba, biomasa ter izjemna kulturna in naravna dediščina, ki skupaj s kreativnimi in kulturnimi industrijami ter ekološkim kmetijstvom lahko vzpostavijo nov način razvoja podeželja skozi integralne produkte kulturnega turizma in bivanja.

Prestrukturiranje živilsko predelovalne industrije

Živilsko predelovalna industrija je v soodvisnosti z razvojem podeželja in nemalokrat odločilno vpliva na obseg proizvodov in proizvodnje kmetijskih gospodarstev. Z njenim prestrukturiranjem in posodobitvijo bo nudila nove izzive in smernice v smeri konkurenčnosti in razvoja.

Uvajanje alternativnih poljščin

Zaradi prometa nastane v EU okrog 21 % vseh emisij toplogrednih plinov, ki prispevajo h globalnemu segrevanju, odstotek pa še vedno narašča. Z uvajanjem kmetijskih alternativnih poljščin lahko kmetijski in gozdarski sektor precej pripomoreta na tem področju. V skladu s tem je potrebno informirati in vzpodbuditi nosilce kmetijskih dejavnosti Podravja o možnostih, prednostih, finančnih in okoljskih dimenzijah pridelave, predelave in trženja energentov pridelanih iz biomase.

Razvojne možnosti na področju živilsko predelovalne industrije:

- mleko: spodbuditi razvoj manjših mlekarn za predelavo mleka v lokalnem okolju, z učinkovito promocijo spodbujati zavednost potrošnikov, da kupujejo lokalno / slovensko mleko in mlečne izdelke (lokalno dodana vrednost).
- meso: spodbuditi razvoj manjših klavnic in doseči lokalno predelavo in dodelavo mesa, ki s kratkimi oskrbnimi verigami zalaga lokalne potrošnike (individualno, preko trgovskih mrež, turističnih podjetij); razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK), predelava in dodelava mesa ter ponudba mesnih izdelkov na domu (nova delovna mesta).
- grozdje: predelava grozda v vino – lastna finalizacija, vlaganje v tehnologijo in znanje, prilagajanje kupcem in vinskim trendom, spodbujati proizvodnjo novih produktov – nizko alkoholnih pijač in sokov, zagotavljanje konkurenčnosti vina (kakovost za ceno in s tem večji prihodek države - davki).
- sadje: vlaganja v tehnologijo in znanje, povezovanje za skupno predelavo in dodelavo, razvoj dopolnilnih dejavnosti, spodbujati žganjekuho in vzpostaviti kratke oskrbne verige z učinkovito promocijo in trženjem (vlaganje kapitala v domačo proizvodnjo).
- predelava žit, oljnic, zelenjave: vlaganje v tehnologijo in znanje, povezovanje za skupno predelavo in prodajo v kratke oskrbne verige z učinkovito promocijo (osveščanje o zdravih lokalni zelenjavi, žitih) in trženjem (s prepoznanimi blagovnimi znamkami), razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, zagotavljanje konkurenčnosti.

4. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU TURIZMA IN KULTURNE DEDIŠČINE

KLJUČNI PROBLEMI

Stanje kulturne dediščine v regiji.

Podravje ima številne možnosti za razvoj turizma predvsem na osnovi mreženja izjemno bogate naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja z obstoječo in razvijajočo se gostinsko-turistično ponudbo, ki pa glede na danosti niso izkoriščene v zadostni meri. Ohranjanje kulturne dediščine, njena promocija in trajnostna uporaba predstavlja nezamenljiv prispevek k človekovemu razvoju in kakovosti življenja. Kljub temu pa je stanje na področju kulturne dediščine zaskrbiljujoče, število za vedno izgubljene dediščine iz leta v leto narašča. Z namenom zaustavitve trenda izginjanja in propadanja dediščine se je potrebno osredotočiti na celostne in kompleksne ukrepe ohranjanja kulturne dediščine, s katerimi bo dediščina ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključena v trajnostni razvoj (obnovitvena dela, povezana z zaščito dediščine, oživljanje dediščine s programi osveščanja, izobraževanja in promoviranja ter njena trajnostna in inovativna uporaba).

Povezanost javnega in zasebnega sektorja

Problem se še vedno kaže v pomanjkanju kakovostnega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, ki je v prejšnjem obdobju sicer rezultiralo v javno-zasebnem partnerstvu (organizaciji za destinacijski marketing in management). Neizkoriščeni sta še vedno področji destinacijskega marketinga in managementa, predvsem, ko gre za regijsko in medregijsko, tudi čezmejno povezovanje. Preslaba je povezanost in usklajenost izobraževalnih ustanov in turističnega gospodarstva, ko gre na eni strani za ustvarjanje ponudbe, na drugi pa povpraševanje po kakovostnem in evropsko primerljivem kadru. Sklepanje javno-zasebnih partnerstev je pri tem osnova za ciljno, profesionalno in trajnostno naravnano usmerjanje razvoja turizma na širšem območju Podravja, predvsem ko gre za oblikovanje kakovostnih integralnih turističnih produktov, organiziranje skupne promocije, trženja in informatizacije turistične ponudbe ter izobraževanje in usposabljanje kadra za potrebe turizma.

Podjetniška tradicija in produktivnost

V Podravju je premalo hitro rastočih srednje velikih in velikih podjetij s področja turizma in gostinstva (večina sodi med mikro in mala podjetja). Posledično je večina podjetij premajhna, da bi lahko sledila svetovnim razvojnim trendom gospodarstva, predvsem kar zadeva vlaganja v IKT in kakovost kadrov. Pomanjkanje podjetniške tradicije in razvojne naravnosti vpliva na nivo inventivnosti, inovativnosti na eni strani ter posledično produktivnosti in dodane vrednosti na drugi strani. Ker gre za gospodarski sektor s sicer stabilnim, vendar nizkim donosom, je za razvojna vlaganja nujna večja dostopnost do inicialnega, predvsem pa do rizičnega kapitala.

Investicije v razvoj turistične ponudbe

V preteklem obdobju so se v Podravju okrepila vlaganja v izgradnjo in obnovo turistične in športne infrastrukture, ki pa kljub temu kratkoročno niso zadostna za doseganje zelenega obsega turistične ponudbe. Ob intenzivnih vlaganjih v turistično in športno infrastrukturo na eni strani, ki se bodo ciklično nadaljevala tudi v finančni perspektivi 2014-2020, pa na drugi strani izostajajo ciljna vlaganja v oblikovanje kakovostnih integralnih turističnih produktov.

V turizmu prihaja večkrat tudi do konflikta interesov gospodarstva in okoljevarstvenih organizacij. Investitorji svojih načrtov, povezanih s turistično ponudbo, ne prilagajajo v zadostni meri okoljskim in naravovarstvenim regulativam ter globalnim razvojnim trendom. S pravilno komunikacijo je konsenz za primerno rabo prostora še posebej pomemben, ko gre za predvidena bodoča varovana območja v Podravju. Vzajemno koriščenje in hkrati ohranjanje naravnih potencialov mora temeljiti na medsektorsko usklajeni politiki načrtovanja rabe prostora. Zaradi intenzivnosti naložb, ki so potrebne za razvoj kakovostne turistične ponudbe, se na eni strani kaže pomanjkanje rizičnega kapitala za realizacijo podjetniških idej, na drugi strani pa pomanjkanje podjetniške tradicije (družinskih podjetij) na področju turizma. Kot najbolj delovno intenzivni sektor gospodarstva predstavlja turizem, ob ustrezni razvojni politiki, velik potencial za ustvarjanje novih delovnih mest.

Spodbujanje medsektorskega povezovanja turizma s kreativnimi industrijami in nastajanje novih inovativnih ponudb

S pomočjo povezovanja turizma z ostalimi sektorji kot so kreativni sektor, promet, gospodarstvo nastajajo inovativne lokalno specifične ponudbe (participatorni spominki, lokalna doživetja, AiB, ki vključujejo lokalno prebivalstvo in nudijo drugačen pogled na regijo, ki ga iščejo predvsem mladi obiskovalci in popotniki, naveličani klasičnih ponudb. S temi ponodbami pridobiva regija dodatno prepoznavno specifiko, ki jo lahko poveča njeno prisotnost in prepoznavnost v mednarodnih ponudbah. Hkrati se lahko tovrstni razvoj in povezovanje še podkrepi skozi sodelovanje sicer izjemno agilne Visoke strokovne šole za gostinstvo in turizem. Zelo pomembno bo tudi sodelovanje kulturnih institucij in organizacij mednarodnega slovesa, ki v regiji prirejajo izjemne dogodke in festivale ter vzpostavitev centrov kreativnih in kulturnih industrij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI

Turistična destinacija z uravnoteženo celoletno ponudbo

V preteklih letih je Podravska, predvsem na račun hitro razvijajoče se kakovostne turistične infrastrukture, obstoječe in nadgrajene turistične ponudbe ter z vzpostavitvijo temeljev za razvoj aviodestinacije, ustvarilo del pogojev za vzpostavitev mednarodno prepoznavne turistične destinacije. Vendar je obetajoče sodelovanje javno zasebnega partnerstva z letališčem kmalu zastalo in je danes spet na ničelni točki. Na poti do združevanja regijskih, medregijskih in čezmejnih potencialov in turistične ponudbe, oblikovanja kakovostnih, mednarodno konkurenčnih in sezonsko segmentiranih integralnih turističnih produktov ter skupnih promocijskih nastopov in trženja, bo v finančni perspektivi 2014-2020 temeljnega pomena nadaljnji razvoj aktivnega javno-zasebnega partnerstva v obliki organizacije za destinacijski marketing in management. Pri vzpostavljanju partnerstev je potrebno upoštevati tudi možnosti za ustanovljanja zadrug in socialnih podjetij.

Sonaravni in trajnostno naravnani turizem

Izjemno bogata naravna in kulturna dediščina dajeta Podravju številne možnosti za razvoj turizma, na drugi strani pa terjata odgovorno rabo prostora v smislu varovanja narave in okolja, vzpostavitve razvojnega odnosa do kulture, kulturne dediščine in tradicij območja ter ustvarjanja dodane vrednosti v smislu izboljšanja socialno-ekonomskih življenjskih pogojev za prebivalce regije. Za blaginjo družbe in kakovost (bivanja in dela) ni dovolj samo izboljšanje dostopnosti do »kulturnih storitev«, ampak ustrezno obnovljena, dostopna in prezentirana kulturna dediščina. Pravi turisti to hitro prepoznajo in še kako cenijo. Pozitiven vpliv na sonaravni in trajnostno naravnani razvoj turizma v Podravju se hkrati kaže skozi geografsko lego, kot splošno prepoznano priložnostjo regije, predvsem skozi bližino visoko razvitih turističnih trgov. Z ozirom na to, da je turizem zelo multisektorsko povezovalna in delovno intenzivna gospodarska panoga, se ob ugodnem uresničevanju zastavljenih razvojnih ciljev nadejamo k številnim novim možnostim zaposlovanja v regiji.

Rast mikro, malih in srednje velikih podjetij (razvoj družinskega in socialnega podjetništva v turizmu)

V Podravju zaznavamo porast večinoma mikro in malih podjetij na področju dejavnosti, ki so posredno ali neposredno povezane z različnimi segmenti turistične ponudbe. Z organiziranim destinacijskim pristopom, povezovanjem in sodelovanjem, spodbujanjem inventivnosti in inovativnosti pri oblikovanju turistične ponudbe, ob ustreznih podpornih finančnih mehanizmi in sledenju svetovnim turističnim trendom, ki je trenutno v večji meri prepoznano predvsem pri uveljavljenih in mednarodno prepoznavnih turističnih ponudnikih, ima Podravska izjemne možnosti za krepitev podjetniške tradicije (družinskega in socialnega podjetništva) ter posledično povečanje kakovosti in raznolikosti turistične ponudbe, produktivnosti in konkurenčnosti na področju turizma, ter prepoznavnosti regije, kot celote.

5. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU OKOLJA, PROSTORA IN INFRASTRUKTURE

Odpadki

- **Zapolnjenost obstoječih odlagališč in manjko možnosti za uporabo novih tehnoloških pristopov**
Novi koncept ravnanja z odpadki zahteva najmanjšo možno mero odlaganja preostanka odpadkov na deponije. V tem trenutku regija ne razpolaga z rešitvami novih tehnoloških pristopov k ravnanju z odpadki. Novo nastalo regijsko odlagališče odpadkov bi lahko ob primerni povezanosti Javnih komunalnih služb za odvoz odpadkov prevzelo glavno vlogo pri odlaganju preostanka. V bližnji prihodnosti nas čaka tudi sanacija bivših odlagališč odpadkov v regiji

Površinske vode

- Obremenitve površinskih vodotokov s snovmi organske narave so po izvoru iz neurejene komunalne infrastrukture in predstavljajo v obdobju zadnjih nekaj let prevladujoče obremenitve vodotokov v Podravju predvsem na podeželskih območjih
- Proces zamuljevanja in zaraščanja struge Drave se zaradi zmanjšanih pretokov nadaljuje, kar povzroča povečevanje nevarnosti ob poplavih in zmanjšuje samoočiščevalno sposobnost vodotoka;
- Velik problem so tudi nakopičene težke kovine v sedimentu vodotokov iz preteklosti.

Podzemne vode

- Podzemna voda je obremenjena s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki izvirajo iz kmetijske dejavnosti in divjih odlagališč odpadkov, kar poleg neobstoječega kanalizacijskega omrežja (veliko število greznic-ponikalnic) predstavlja tudi glavni vir preobremenjenosti podtalnice z dušikom oziroma nitrati ter kloriranimi ogljikovodiki.

Oskrba z pitno vodo

- Neprilagojena infrastruktura oskrbe s pitno vodo (zajetja, čistilne naprave) sodobnim konceptom zagotavljanja ustrezne pitne vode (HACCP).
- Zastarelo vodovodno omrežje s cca. 35 % izgubami v omrežju ter deli omrežja iz azbestnih cevododov.
- Motena oskrba z vodo na lokalnih manjših vodovodnih sistemih zaradi suše, slabega zdravstvenotehničnega standarda vodovodnih objektov ter razpršene gradnje bo zahtevalo povečano zaščito in kontrolo nad lokalnimi viri pitne vode.

Gozd

- **Opustitev sečenj oziroma redčenj v mlajših sestojih**
Možni posek je v gozdnogospodarskih načrtih določen na ravni 65 % prirastka. Dejanski posek pa dosega v zadnjih letih le 60 % možnega poseka.
- **Majhna gozdnatost v območju kmetijske krajine**
Pri zagotavljanju ekoloških funkcij gozdov izstopajo problemi pri zagotavljanju biotopske funkcije gozdov v kmetijski krajini Dravskega in Ptujkega polja. V tem ravninskem območju je gozdnatost okoli 10 %. Gozd se je ohranil v obliki manjših gozdičev, skupin drevja, živih meja in obmejkov ter posamezno rastočega drevja.
- **Slabo stanje gozdov, ki so namenjeni javnosti**
Pri socialnih funkcijah gozdov ugotavljamo, da zaradi neurejenega statusa gozdov v neposredni bližini mesta Maribor, pa tudi Ptuja in Ormoža gozdovi ne zagotavljajo vloge, ki jo imajo ti gozdovi v prostoru. Najbolj izstopa problem zasebnega lastništva gozdov ter javne rabe gozdov in omejitvev pri gospodarjenju z gozdom.

Prostor in infrastruktura

- **Regijsko neuskladen prostorski razvoj, brez jasne trajnostne usmeritve oz. skupne prostorske zasnove.**
Na nivoju regije ne obstajajo skupni prostorski dokumenti, zasnove rabe prostora in strategije .
- **Prostorsko neenakomeren demografski razvoj, ki se kaže predvsem s stagnacijo podeželja (višinska in obmejna območja).**
V regiji imamo zelo različno demografsko razvita območja. V ravninskem delu je gostota poselitve visoko nad slovenskim povprečje. Tukaj je tudi večina delovnih mest. Velika razlika je tudi v izobrazbeni in starostni strukturi.
- **Razpršena poselitev, stihjska in nenadzorovana gradnja ter suburbanizacija z velikimi pritiski ob prometnem koridorju (predvsem cestnem).**
Želja povprečnega slovenskega državljana je imeti enodružinsko hišo z vrtom ob robu majhne vasi ali mesta ter v bližini majhnega potočka. Te večinske želje se v prostoru izražajo kot razpršena poselitev in razpršena gradnja. V prostoru se pojavljajo procesi kot so suburbanizacija, večanje prostorske razpršenosti ter spreminjanje tipoloških in okoljskih značilnosti naselij.
- **Zaradi pritiska različnih gospodarskih dejavnosti v prostoru in pomanjkanja konkretnih oblik zavarovanja ter upravljana pomembnih območij narave grozi izginjanje teh območij ter rastlinskih in živalskih vrst, ki tam živijo.**
V Podravju je zaščitenih manj kot 5% vsega ozemlja. Zaradi nerešenih lastniških razmerij, pomanjkljivega nadzora in sankcioniranja kršiteljev ter počasnosti in mnogokrat premajhne pripravljenosti za sodelovanje med občinami in državo pri kreiranju novih zaščitenih območij, ogrožamo bogato biotsko pestrost regije, ki lahko postane ena izmed razvojnih priložnosti v prihodnje.
- **Lastništvo degradiranih območij**
Na degradiranih območjih prevladuje zasebno lastništvo, šele nato se pojavlja javna lastnina. Prav lastništvo pa je največji problem za spremembo dejavnosti v prostorskih aktih, sanaciji območij in načrtovanju nadaljnje rabe.
- **Prometna dostopnost**
V regiji obstaja velika potreba po vlaganju (vzdrževanje in nove površine) v cestno infrastrukturo predvsem na podeželskih območjih. Nedokončan je tudi eden prometno najbolj obremenjenih avtocestnih odsekov Draženci – Gruškovlje (mejni prehod)
V Podravju je prav tako problem nizka zasedenost JPP ter s tem povezana nepokritost celotnega območja (predvsem na podeželskih območjih). Regija ima tudi neurejeno, nepovezano in pomanjkljivo kolesarsko omrežje.
- **Urbani razvoj**
Mestna naselja (Maribor) se soočajo z problemi prekomerne onesnaženosti z delci PM10. Največji »krivec« je promet in ogrevanje z neprimernimi gorivi. Mesta imajo tudi pomanjkljiv način spremljanja kakovosti zraka kar slabša možnosti za pravilno in učinkovito ukrepanje.
Zaradi neučinkovite rabe prostora in stavb, mesta ne izkoriščajo notranjih potencialov.
Zaradi naraščanja avtomobilskega prometa in ob hkratnem zmanjšanju števila potnikov v JPP ter ob pomanjkljivi kolesarski infrastrukturi, mesta izgubljajo na kvaliteti bivanja ter atraktivnosti mestnih naselij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI

- **Odpadki**

Z odprtjem novega odlagališča komunalnih odpadkov v občini Slovenska Bistrica se v regiji odpira možnost za rešitev odlaganja preostanka odpadkov. Z novimi pristopi in predvsem uporabo novih tehnologij ravnanja z odpadki se v regiji obeta »dokončna« ureditev ravnanja z komunalnimi odpadki. Z vzpostavitvijo sistema RRR se bo regija postavila ob bok razvitejšim regijam v Evropi.

- **Zaloge podzemne vode**

Dravsko, Ptujsko in Ormoško polje je skupaj še z nekaterimi posameznimi vodnimi viri veliki potencial za oskrbo širšega območja z zdravstveno neoporečno pitno vodo.

- **Območja Natura 2000**

V Podravju je kar nekaj večjih območij zavarovane narave in ekološko pomembnih območij. Z trajnostnim pristopom k upravljanju teh območij lahko zagotovimo na eni strani našim zanamcem ohranjeno naravo, na drugi strani pa takšna območja ponujajo možnosti za gospodarski razvoj – sonaravni turizem ter s tem večje možnosti za razvoj podeželja.

- **Gozd**

V regiji je velik potencial uporabe lesa in lesne biomase v različne namene. Z povezovanjem lastnikov gozdov, gozdarskih zadrug, lesnega gospodarstva in upravljalcev in vzdrževalcev gozdov iz dveh sosednjih regij v vzpostavitve Štajersko-pomurskega lesnega grozda se ZV delu Slovenije odpirajo možnosti za številna nova delovna mesta.

- **Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije**

V Podravju obstaja veliko priložnosti za večjo rabo obnovljivih virov energije, tako biomase kot tudi geotermalne energije. Prav tako so zaradi velike rabe ekološko neprimernih goriv velike možnosti za izboljšanje. Velik potencial predstavlja tudi učinkovita raba energije v javnih in zasebnih stavbah, kakor tudi gospodarskem sektorju.

- **Prometna dostopnost koridor**

Podravje leži presečišču različnih Evropsko pomembnih prometnih koridorjev tako cestnega kot tudi železniškega. V Podravju je tudi drugo največje delujoče letališče, ki lahko z dodatnimi dejavnostmi v sodelovanju z gospodarskimi subjekti postane pomemben kopensko logistični center v tem delu Evrope kot tudi pomemben akter pri privabljanju tujih turistov.

Podravje sekata dve pomembni kolesarski poti (dravska kolesarska pot in EURO VELO 9 – Jantarjeva kolesarska pot), ki lahko predstavljata hrbtenico razvoja bodočega kolesarskega omrežja v regiji. (turizem, trajnostna mobilnost, zdravje).

Zaradi dokaj dobro razvejanega železniškega prometa je velik potencial pri povečanju trajnostne mobilnosti v regiji tudi boljša izraba le-tega.

- **Prostor**

Vzpostavitev **Urbane regije**, ki vključuje območje med Mariborom, Lenartom, Ptujem, Slovensko Bistrico in Rušami je velik potencial za skladen prostorski razvoj večjega območja, ki lahko z izrabo vseh svojih potencialov, povezovanjem različnih funkcij in uporabo svoje pomembne geostrateške lege ob evropsko pomembnih koridorjih, pomembno vpliva na razvoj celotne regije. Velikega pomena je usklajeno načrtovanje razvoja, zlasti pa dostopnosti z javnim potniškim prometom, gospodarskih con, stanovanj, storitvenih in oskrbnih dejavnosti ter komunalnih naprav in omrežij.

- **Urbani razvoj**

Obe mestni občini (MO Maribor in MO Ptuj) imata veliko vlogo v razvoju Podravja ter z pametno in racionalno uporabo sredstev, ki bodo na razpolago v novi finančni perspektivi za Urbani razvoj, lahko veliko pripomoreta k gospodarski rasti regije, atraktivnosti regije kot turistične destinacije, ki povezuje vse svoje potencialne (naravna in kulturna dediščina v povezavi z nizom odmevni kulturnih prireditev – primer EPK 2012).

V svetu se vse bolj uporablja termin Smart city. – Pametno mesto

Pametna mesta identificira in rangira šest glavnih osi: **pametna ekonomija, pametna mobilnost, pametno okolje, pametni ljudje, pametno življenje in končno pametno vodenje**. Osi temeljijo na teorijah regionalne konkurenčnosti, ekonomike transporta in IKT, naravnih virov, človeškem in družbenem kapitalu, kakovosti življenja ter sodelovanju meščanov pri vodenju mest.

- **Povezava podeželja z urbanim območjem**

Podeželje je komplementarno urbanim območjem. Njegove značilnosti in funkcije dopolnjujejo funkcije urbanih območij in predstavljajo potencialne za razvoj: lokalna oskrba s hrano, oskrba z naravnimi viri (gradbenim lesom, pitno vodo, energijo, mineralnimi surovinami, ipd.), rekreacija in podeželski turizem, deloma pa tudi rezervni prostor za poselitev. Ohranjanje funkcij podeželja pomeni ohranjanje pogojev za podeželsko prebivalstvo in storitve, ki ne le starejšim na podeželju, temveč predvsem mladim omogočajo zaposlitvene možnosti v kmetijstvu, gozdarstvu, turizmu, naravovarstvu, socialnih storitvah in drugih dejavnostih. V okviru regije je potrebno razvojni potencial podeželskih območij povezati z urbanih območji ter preveriti možnosti za zaposlitev vedno večjega števila dnevnih migrantov v lokalnem okolju.

G. OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA PODRAVSKE REGIJE

Vizija razvoja Podravske regije izhaja iz narejene SWOT analize in se glasi:

»PODRAVJE – SAMOOSKRBNA REGIJA ZELENEGA RAZVOJA, INOVATIVNEGA IN KREATIVNEGA GOSPODARSTVA TER ZADOVOLJNIH LJUDI«

PODRAVJE – NAJBOLJŠI PROSTOR ZA KREATIVNOST, INOVATIVNOST, ODDIH IN BIVANJE

Vizijo namerava podravska regija doseči:

- Z večjimi vlaganji in razvojem človeškega potenciala,
- Z vzpostavitvijo platforme znanstveno izobraževalnih ustanov ter drugih razvojnih institucij v povezavi z tehnološko prenovljenimi in inovativnimi podjetji,
- Z večjim in učinkovitejšim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj v skladu s pametno specializacijo regije ter s vzpostavitvijo centrov kreativnih in kulturnih industrij,
- S kreativno in odgovorno souporabo naravnega potenciala (virov) regije, (materialni in nematerialni viri)
- Z boljšo prometno povezanostjo in dostopnostjo v regiji ter uvajanjem trajnostnih oblik in metod pri načrtovanju in izvajanju posegov v prostor,
- Z izboljšanjem bivalnih pogojev v regiji,
- S povečanjem družbene blaginje in socialne kohezije.
- S spodbujanjem sodelovanja med sektorji

Opredelitev (strateških) razvojnih ciljev regije

Razvojni cilji podravske regije so naslednji:

- CILJ 1. Podpreti (spodbuditi) razvojni preboj in skupno identiteto regije
- CILJ 2. Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven kompetenc, ustvarjalnosti in inovativnosti za hitrejši razvoj tako urbanih središč kot podeželja na vseh področjih
- CILJ 3. Spodbuditi socialno vključenost vseh prebivalcev v regiji ter izboljšati dostopnosti do vseživljenjskega učenja
- CILJ 4. Znižati brezposelnost mladih in starejšega prebivalstva (50+)
- CILJ 5. Povečati število novih kvalitetnih delovnih mest
- CILJ 6. Povečati konkurenčnosti turizma ter ohraniti naravno (Natura 2000 in biotsko pestrost)) in kulturno dediščino
- CILJ 7. Izboljšati pogoje za razvoj kulturnih in kreativnih industrij

CILJ 8. Izboljšati kakovost življenja (komunalna infrastruktura), povečati samooskrbo in energetska učinkovitost ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja pri uporabi naravnih potencialov (virov) regije ter ohraniti in varovati naravno in biotsko pestrost

CILJ 9. Trajnostni razvoj podeželja, povečati konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva

B. OPREDELITEV RAZVOJNIH PRIORITET REGIJE IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ

I. KONKURENČNOST GOSPODARSTVA ZA RAST IN NOVA DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Cilji:

- Spodbuditi razvoja podjetništva, novih MSP in podjetniškega okolja
- Krepiti raziskovalno-inovacijske sposobnosti in rasti obstoječih podjetij v regiji ter sodelovanje in prenos znanj ter dobrih praks med gospodarstvom in institucijami znanja (v obeh smereh)
- Spodbuditi globalno konkurenčnost in internacionalizacijo na znanju temelječega gospodarstva
- Vzpostaviti ustrezno okolje za privabljanje investitorjev ter razvoj novih storitev
- Spodbuditi razvoj ter ohranitev kulturnih in kreativnih industrij
- Spodbuditi razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa do širokopasovnih omrežij in e-storitev
- Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva in družbenih inovacij

Investicijska področja na ravni prioritete

- I.1 Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno-raziskovalnih in izobraževalnih institucij v gospodarstvo
- I.2 Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva
- I.3 Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine
- I.4 Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za spodbuditev start-up-ov in socialnih podjetij ter zadrug.
- I.5 Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev
- I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

II. VKLJUČUJOČA DRUŽBA, BLAGINJA, ZNANJE

Cilji:

- Povečanje zaposljivosti (delovno aktivnega prebivalstva), njihovo hitrejšo vključevanje na trg dela (predvsem mladih in starejših od 50 let)
- Znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (15 – 29 let)
- Podaljšanje delovne aktivnosti starejših
- Povečanje socialne vključenosti
- Izboljšanje dostopnosti do socialnih in zdravstvenih storitev ter infrastrukture

- Izboljšanje dostopnosti do vseživljenjskega učenja in krepitev kompetenc ter zmanjšanje neskladij na trgu dela
- Spodbujanje razvoja in krepitev nevladnih organizacij in civilnega dialoga

Investicijska področja na ravni prioritete

- II.1 Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje
- II.2 Aktivna vključenost in enake možnosti
- II.3 Dostopnost do socialnih in zdravstvenih storitev ter infrastrukture
- II.4 Dostopnost do vseživljenjskega učenja
- II.5 Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc

III. VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA NARAVNIH VIROV TER PREHOD NA NIZKOGLJIČNO GOSPODARSTVO

Cilji:

- Trajnostno upravljanje s prostorom in naravnimi viri (vključujoč varnost pred poplavami in podnebnimi spremembami)
- Izboljšati trajnostno prometno dostopnosti regije
- Izboljšati dostopnosti do javne okoljske infrastrukture ter URE in OVE
- Spodbuditi razvoj in ohranjanje naravne dediščine
- Izboljšati bivalne pogoje v mestih in na podeželju

Investicijska področja na ravni prioritete:

- III.1. Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, čistilne naprave s kanalizacijskimi sistemi, vodovodna omrežja).
- III.2. Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe.
- III.3. Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire.
- III.4. Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti.
- III.5. Varstvo narave – ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti.
- III.6. Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja.

IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA S POVEČANJEM KONKURENČNOSTI KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA

Cilji:

- Povečati prepoznavnosti območja kot skupne destinacije
- Spodbuditi razvoj in učinkovito upravljanje turističnih destinacij
- Oblikovati integralne turistične produkte za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicije območja
- Spodbuditi ustvarjalnost v kulturi, umetnosti in kreativni industriji
- Spodbuditi ohranjanje in obnovo kulturne dediščine
- Spodbuditi razvoj kakovostne turistične, športne, kulturne in ostale infrastrukture
- Spodbuditi povezovanje razvojnih akterjev v regiji pri načrtovanju in izvajanju strategij razvoja podeželja načel trajnostnega razvoja za izboljšanja kakovosti življenja na podeželju
- Izboljšati konkurenčnosti in okoljske uspešnosti kmetijstva in gozdarstva

- Povečati samooskrbe regije
- Spodbujati k alternativnim, pilotskim projektom okolju prijazne proizvodnje in pridelave v kmetijskem in gozdarskem sektorju
- Pospešiti enakomeren, trajnostni razvoj podeželja

Investicijska področja na ravni prioritete

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

- IV.1 Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management
- IV.2 Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja
- IV.3 Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine
- IV.4 Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

A. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

- IV.5 Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere
- IV.6 Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

1. RAZVOJNA PRIORITETA I: KONKURENČNO GOSPODARSTVO ZA RAST IN DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Cilj razvojne prioritete je povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, z spodbujanjem naložbene dejavnosti v podjetjih ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj

Prednostna naloga te prioritete je spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih ter večje vlaganje v raziskave, inovacije ter tehnološki razvoj in učinkovitejši »trikotnika znanja« med podjetji ter raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami, ter zagotoviti ustrezno podporno okolje, ki se bo sposobno prilagajati specifičnim potrebam določenih skupin podjetij ter spodbujati medsebojno povezovanje podjetij in izobraževalno-raziskovalne sfere za izgradnjo vrednostnih verig in povečanje dodane vrednosti končnih izdelkov.

Na področju gospodarstva bomo podpirali razvoj mikro, malih in srednje velikih podjetij ter socialnih podjetij in zadrug. Pomembno je zagotoviti pogoje za nadaljnji razvoj uspešnih in mednarodno uveljavljenih gospodarskih družb, ki so v veliki meri nosilci gospodarskega razvoja v regiji. Cilje bomo dosegali le ob vključenosti in sodelovanju podjetij, vseh socialnih partnerjev, lokalnih skupnosti, institucij znanja ter nevladnih organizacij.

Investicijska področja na ravni prioritete

- I.1 Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno-raziskovalnih in izobraževalnih institucij v gospodarstvo
- I.2 Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva
- I.3 Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine
- I.4 Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za spodbuditev start-up-ov in socialnih podjetij ter zadrug.
- I.5 Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev
- I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

Investicijsko področje I.1: Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno izobraževalnih institucij v gospodarstvo

Program je v prvi vrsti namenjen spodbujanju priprave, razvoja in izvajanja skupnih razvojnih in inovacijskih projektov institucij znanja in gospodarskih subjektov (zlasti za srednja in večja podjetja) ter spodbujanje ustanavljanja skupnih raziskovalnih zmogljivosti za skupine podjetij (novi proizvodi, procesi, storitve). V okviru programa so predvideni projekti za izboljšanje raziskovalne infrastrukture ter povečanje učinkovitosti raziskav in inovacij ter zmogljivosti za razvoj odličnosti v raziskavah in inovacijah. Omogočena bo nadgradnja obstoječe raziskovalne infrastrukture, izgradnja manjkajoče raziskovalne infrastrukture ter posledično funkcionalno povezovanje nadgrajene ter nove infrastrukture v regijske centre infrastrukturne centre – s ciljem večje učinkovitosti investicij (koncentracija znanja skupaj s prenosom tega znanja v tržno usmerjene dejavnosti) na področjih, kjer obstaja povpraševanje na trgu. S sodelovanjem vseh deležnikov (javne in zasebne raziskovalne institucije ter gospodarstvo) bo tveganja za podvajanje raziskovalne opreme manjše, gospodarstvo pa bo preko aktivnega sodelovanja z raziskovalnimi institucijami imelo neposreden dostop do nabavljene opreme.

Program je namenjen spodbujanju vzpostavitvi uravnotežene vloge raziskovalnih institucij in gospodarskih subjektov, vključevanju v mednarodne raziskovalne programe, vzpostavljanju/vključevanju v obstoječe raziskovalne centre odličnosti, kompetenčne in razvojne centre gospodarstva, povezovanju v razvojno-raziskovalna središča, tehnološke mreže, spodbujanje dostopa podjetij do tehnoloških informacij in razvoj

podpornih storitev za uvajanje in obvladovanje novih tehnologij ter končno: vključevanje kulturnih in kreativnih industrij v vse stopnje inovativnosti in inovacijske dejavnosti tako družbe kot celote kot tudi gospodarstva v regiji. Posledica ukrepov, namenjenih spodbujanju novih povezav v inovacijskem sistemu, povezavam med gospodarstvom in institucijami znanja, spodbudam za tehnološke in netehnološke inovacije, kreptivi razvojnih kompetenc, testiranju inovacij v praksi ter komercializaciji rešitev, bi moral biti zvišan delež inovacijsko aktivnih gospodarskih subjektov v regiji.

Za spodbujanje inovativnosti in uvajanja novih tehnologij v podjetjih, za razvoj novih proizvodov in storitev (do faze komercializacije) ter za pripravo in izvajanje skupnih razvojnih projektov med institucijami znanja in podjetji in/ali med podjetji je treba vzpostaviti ustrezne finančne instrumente. Gre za javna (ali javno-zasebna) finančna sredstva, ki bodo podjetjem na razpolago za pripravo in razvoj projektov do faze, ko lahko kandidirajo za razvojne spodbude na nacionalni ravni oziroma do lansiranja proizvoda / storitve na trg.

Kazalniki IP I.1:

1) Število podjetij, ki sodelujejo z raziskovalnimi institucijami v podprtih raziskovalnih projektih

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	30

2) Število podprtih podjetij:

Podravje	2014	2020
z nepovratnimi viri	0	30
s povratnimi viri	0	15

3) Bruto domači izdatki za raziskovalno dejavnost - RRD

Podravje	2012	2020
Bruto domači izdatki za raziskovalno dejavnost – RRD (v mio EUR)	59,48	+

4) Zaposleni v raziskovalno razvojni dejavnosti - RRD

Podravje	2012	2020
Število oseb-raziskovalci (število)	1.360	1.550
Ekvivalent polnega delovnega časa (število raziskovalcev)	489	530

5) Število podprtih aplikativnih raziskovalnih projektov (v sodelovanju z gospodarstvom)

Podravje	2014	2020
Število projektov	0	20

Investicijsko področje I.2: Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva

Pravne in fizične osebe v gospodarstvu (gospodarski subjekti) regije označuje nizek delež dejavnosti z visoko dodano vrednostjo in nizka inovativnost, pomanjkanje prenosa R&R in aplikativnih rešitev v gospodarstvo, pomanjkanje ustreznih kadrov in neustrezna izobrazbena struktura, pomanjkanje ustreznih programov izobraževanja in usposabljanja, pa tudi sodelovanja v njih, ter neprilagojeno in ne dovolj učinkovito podporno okolje. Regija ima v primerjavi z ostalimi regijami slabše rezultate na področju izvoza, kar je še posebej zaskrbljujoče, če vzamemo v obzir dejstvo, da se rezultati na državni ravni tudi slabšajo. Vse naštetu vpliva na nezadostno konkurenčnost gospodarstva na EU trgih in ranljivost gospodarskih subjektov glede na globalizacijske trende. Hkrati pa gospodarske dejavnosti ne zagotavljajo odpiranja novih (zlasti kakovostnih) delovnih mest.

Mednarodno udejstvovanje podjetij je tako za Slovenijo kot za Podravje neizogibno. Internacionalizacija mora biti del strateške usmerjenosti podjetja, skrbno načrtovan in domišljen korak, ki podjetju pomaga povečati tržni delež, povečati število zaposlenih oz. ga vsaj ohraniti, predvsem pa je posledica dvig inovativnosti in posledično večja konkurenčnost mednarodno usmerjenih podjetij. Program je namenjen podpori podjetjem za učinkovitejši in hitrejši prvi vstop na tuja tržišča ter širitvi njihove obstoječe aktivnosti na tujih trgih - za razvoj, izvajanje in prenovo poslovnih modelov doseganja poslovne odličnosti, kjer bo vstop na tuje trge, nišni preboji itd. učinkovitejši. Pomembno je tudi vključevanje v poslovni in razvojni partnerstvih za sodelovanje v globalnih verigah vrednosti. Spodbujanje internacionalizacije zajema širok spekter podpore, ki jo potrebujejo predvsem mala in srednja podjetja: informiranje o obstoječih oblikah podpore na državnem nivoju, pomoč pri tržnih analizah in raziskavah tujih trgov, pomoč pri iskanju novih mednarodnih tržnih priložnostih, poslovno svetovanje, promocijske in pospeševalne aktivnosti, ciljna izobraževanja in usposabljanja za področje internacionalizacije ter finančni instrumenti, ki so na voljo (ali pa jih bo treba še razviti) za realizacijo vstopa regijskih podjetij na tuje trge. Mednarodno konkurenčnost in internacionalizacija gospodarstva se krepi tudi s pomočjo kreativnih in kulturnih industrij, ki so že sedaj močno vpete v mednarodne svetove in prepoznane s strani mednarodnih strokovnih javnosti. Potrebno je aktivnejše povezovanje gospodarskih akterjev regije z večjimi mesti sosednjih držav kot je Graz, Čakovec, Varaždin.

Kazalniki IP I.2:

1) Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu – gospodarske družbe

Podravje	2013	2020
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu (v 1.000 EUR)	2.857.318	3.400.00

2) Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje – gospodarske družbe

Podravje	2013	2020
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (%)	38,56	45

3) Število podprtih novih izvoznih podjetij:

Podravje	2014	2020
z nepovratnimi viri	0	25
s povratnimi viri	0	15

Investicijsko področje I.3: Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture

Regijsko gospodarstvo označuje nizek nivo investiranja gospodarskih subjektov v regiji in nizek delež tujih naložb – tako iz drugih delov države kot iz tujine. Gospodarske dejavnosti ne zagotavljajo odpiranja novih (zlasti kakovostnih) delovnih mest, kar dokazuje izjemno visoka brezposelnost ter opredelitev (gospodarsko) pomembnega dela regije za problemsko območje. Trenutno ne obstaja sistem, ki bi zagotavljal učinkovito predstavitev regije kot destinacije za vzpostavitev in izvajanje gospodarske aktivnosti, kjer vlada ugodna klima in imajo gospodarski subjekti na voljo vse pomembne oblike podpore za uspešno delovanje.

Program podpira izvedbo vseh aktivnosti podpore za tuje in domače investitorje – vzpostavitev sistema za poenoteno obravnavo zainteresiranih investitorjev v regijo, učinkovito uporabo vseh (finančnih in ostalih) instrumentov, ki so na razpolago na državnem nivoju, pripravo in izvedbo vseh promocijskih aktivnosti (identifikacija vseh ključnih motivov za prihod, promocijski materiali – predstavitev prednosti regije, njenega gospodarstva in razpoložljivih človeških virov, gospodarske delegacije in kooperacijska srečanja, sejemske predstavitve, spletne informacije, stiki z mediji, gospodarska diplomacija...), pripravo informacijskih podlag (baze podatkov) za investitorje, spremljanje/monitoring gospodarskih gibanj, trendov, ... v regiji in širše, identifikacija potencialnih investitorjev, podpora investitorjem pred, med in po izvedbi investicije, iskanje strateških partnerjev s pomočjo obstoječih povezav, itd. Izvajanje aktivnosti mora biti usklajeno z dolgoročnim prostorskim načrtovanjem v regiji.

Program podpira tudi razvoj, vzpostavljanje in delovanje osrednjih (regijskih) gospodarsko-logističnih con za privabljanje zunanjih investitorjev. Širitvi dejavnosti regijskih gospodarskih subjektov je namenjeno vzpostavljanje lokalnih poslovnih in obrtnih con.

Kazalniki IP I.3:

1) Število podprtih projektov investicij v poslovno-obrtniške-podjetniške cone

Podravje	2014	2020
Število projektov	0	3

2) Število naseljenih podjetij v poslovno-obrtniške-podjetniške cone (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	15

3) Število zaposlenih v podjetjih na območju poslovno-obrtniških-podjetniških con (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število zaposlenih	0	500

4) Število investicij izven poslovno-obrtniških-podjetniških con

Podravje	2014	2020
Število investicij	0	25

Investicijsko področje I.4: Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem in izvajanjem podpornih storitev za nova, mlada in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za izgradnjo start-upov, socialnih podjetij ter zadrug

Za regijo je značilna nizka podjetniška aktivnost in kultura. Nastaja premalo novih podjetij, med njimi jih je največ v storitvenih dejavnostih s sorazmerno nizkim deležem znanja, primanjkuje pa novih podjetij v predelovalnih dejavnostih, zlasti takih z visoko dodano vrednostjo, in storitvah, ki temeljijo na znanju. Posamezne ciljne skupine so med nastajajočimi podjetji nezadostno zastopane. Naštete značilnosti vplivajo na sorazmerno nizko stopnjo preživetja podjetij ter na nizek delež mikro in malih (MMP) podjetij, ki bi preraščala v mala in srednja podjetja (MSP), ustvarjala kakovostna delovna mesta ter se vključevala v internacionalizacijo. Institucije poslovne podpirne infrastrukture se še vedno premalo povezujejo, storitve so nepregledne in premalo približane uporabnikom. Primanjkuje stalnih virov za financiranje storitev za MMSP.

Konkurenčno gospodarstvo bo temeljilo na razvoju obstoječih podjetij in nastajanju novih. Razvojni ukrepi bodo usmerjeni v izboljšanje poslovnega okolja, zlasti za mala in srednje velika podjetja, vključno z zagotavljanjem razvoja ustrezne podpirne infrastrukture. Ukrepi bodo namenjeni nadgradnji vsebine podpornih storitev podjetniško inovacijskega ekosistema (mentorstvo, usposabljanje, promocija, povezovanje s KKI, svetovanje – tudi za internacionalizacijo itd.).

Za hitrejšo nastajanje novih in razvoj mladih podjetij, zlasti tistih v dejavnosti z visoko dodano vrednostjo in storitvah, temelječih na znanju, je treba zagotoviti ustrezne finančne instrumente, ki bodo podpirali zagon podjetij ter naložbe in poslovanje v zgodnji fazi razvoja (ki jih komercialni, dolžniški viri ne podpirajo). Gre za zagotavljanje nepovratnih sredstev, lastniških in dolžniških instrumentov na ravni regije ali partnerstev in/ali lokalnih skupnosti (mikrokrediti) iz javnih in javno-zasebnih sredstev ob upoštevanju kritične mase udeležencev in uporabnikov teh finančnih instrumentov.

Kazalniki IP I.4:

1) Število novoustanovljenih podjetij v okviru podpornega okolja (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	80

2) Stopnja preživetja novoustanovljenih podjetij (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Stopnja preživetja po preteku 2 let	/	+
Stopnja preživetja po preteku 5 let	/	+

Investicijsko področje I.5: Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev

Za Podravje velja podobna ugotovitev kot za Slovenijo. Hitro narašča dostopnost do interneta, visoka je uporaba mobilne komunikacije, slabša pa je uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologij v učnem procesu, javni upravi ter poslovnem svetu. Predvsem pa je pomanjkljiva ponudba e-vsebin, temelječih na informacijah javnega značaja. Poseben problem je slaba pokritost ruralnih območij znotraj območja Podravja, saj je zaradi slabe infrastrukture ter redke poseljenosti tudi komercialen interes ponudnikov slabši.

S pomočjo lokalnih skupnosti, zasebnega kapitala in drugih sofinancerjev bomo omogočili dostop uporabnikom do širokopasovnih storitev na celotnem območju Podravja. Da bi zagotovili vključenost čim večjega števila prebivalstva v proces vseživljenjskega učenja in večjo fleksibilnost trga dela bomo v okviru programa izvajali ukrepe za večjo dostopnost do IKT, učinkovitejšo in pestrejšo ponudbo programov izobraževanja in usposabljanja na daljavo ter razvoj in uporabo inovativnih metod in e-orodij.

S programom se želi spodbuditi izgradnjo digitalizacijske infrastrukture za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin, pospešeno uvajanje elektronskega poslovanja, spodbujanje razvoja storitev, interneta, razvoj mreže javno dostopnih točk, izgradnje IKT infrastrukture, iskanje novih organizacijskih modelov in tehnoloških rešitev IKT tehnologije.

Za hitrejši razvoj informacijske družbe je bistvenega pomena možnost dostopanja do širokopasovnih omrežij oziroma do storitev, ki jih ta omogočajo. Še posebej je pomemben razvoj IKT na podeželju in primestnem območju ter povečanje možnosti dostopnosti in vključenosti osebam s posebnimi potrebami, starejšim in vsem ostalim skupinam, za katere obstaja verjetnost, da bodo ostale zapostavljene. Ukrep bo namenjen gradnji odprte širokopasovne infrastrukture naslednje generacije na območjih, kjer ni izkazanega tržnega interesa za gradnjo take infrastrukture. Infrastruktura bo namenjena gospodarstvu pa tudi gospodinjstvom in javnim institucijam.

Uporaba in poznavanje možnosti IKT pri povečanju konkurenčnosti gospodarstva je velikega pomena. Ukrep bo spodbujal uporabo informacijske tehnologije predvsem v poslovnem sektorju. Še posebej so tržno zanimiva mala, mikro in srednja podjetja, ki morajo, če želijo ostati ali postati konkurenčna, v veliko večji meri uporabljati možnosti informacijskih tehnologij ter storitev.

Z ukrepom bomo spodbujali poučevanje in učenje s pomočjo modernih tehnologij (izobraževanje na daljavo, ipd.). Zato bomo v okviru ukrepa podpirali projekte s področja razvoja e-vsebin in razvoja ter uporabe inovativnih metod in e-orodij. Izvajanje projektov bo prispevalo k zagotavljanju programov in sistematični uporabnosti IKT tehnologije na področju vseživljenjskega učenja ter zmanjšanju razlik dostopa in uporabe do le-teh.

Kazalniki IP 1.5:

1) Število novih priključkov na širokopasovne povezave

Podravje	2014	2020
Število priključkov	0	2.700

Splošni kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Število podjetij

Podravje	2013	2020
Samostojni podjetniki (število)*	10.388	11.000
Gospodarske družbe (število)*	7.553	7.600

* Ajpes, podatek se nanaša na število gosp. subjektov, ki so za leto 2013 oddali finančna poročila

2) Število zaposlenih

Podravje	2013	2020
Zaposleni – samostojni podjetniki (število)*	7.629	9.000
Zaposleni – gospodarske družbe (število)*	59.531	65.000

* Ajpes, podatek se nanaša na število gosp. subjektov, ki so za leto 2013 oddali finančna poročila

3) Ustvarjen prihodek podjetij

Podravje	2013	2020
Prihodek - samostojni podjetniki (v 1.000 EUR)	790.316	900.000
Prihodek - gospodarske družbe (v 1.000 EUR)	7.649.211	8.500.000

4) Prihodek na zaposlenega

Podravje	2013	2020
Prihodek na zaposlenega - samostojni podjetniki (v EUR)	103.594	110.000
Prihodek na zaposlenega - gospodarske družbe (v EUR)	128.491	135.000

5) Neto dodana vrednost na zaposlenega (gospodarske družbe)

Podravje	2013	2020
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v 0000 EUR)	30.497	+10%

6) Regionalni bruto domači proizvod - BDP na prebivalca

Podravje	2012	2020
Regionalni BDP na prebivalca (v EUR)	14.359	+5%

7) Neto razpoložljiv dohodek na prebivalca

Podravje	2012	2020
Neto razpoložljiv dohodek na prebivalca (v EUR –fiksni tečaj)	9.565	+5%

8) Povprečna mesečna bruto plača

Podravje	2013	2020
Povprečna mesečna bruto plača (v EUR)	1.394,51	+5%

9) Število delovno aktivnih prebivalcev

Podravje	2013	2020
Število DAP	117.818	122.000
starejši od 50 let	31.9%	27%

10) Stopnja registrirane brezposelnosti

Podravje	2013	2020
Stopnja reg. brezposelnosti (%)	15%	13%

I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

Namen ukrepa je buditi podporo ustanovitvi in zagonu novih socialnih podjetij v Podravju in s tem ustvariti nova delovna mesta za ranljive skupine na trgu dela. Ukrep bo krepil razvoj socialnega podjetništva in razvil ustrezne aktivnosti, povečal prepoznavnost socialnega podjetništva in vedenja, nadgradil obstoječe podporno okolje za podjetništvo ter spodbujal zaposlovanje ranljivih skupin na trgu dela. Z ukrepom bomo spodbujali uvajanje in razvoj socialnega podjetništva ter druge programe, ki bodo omogočili vključenost v družbo dolgotrajno brezposelnih, mladih, starejših, invalidov, žensk ter ostalih ranljivih/diskriminiranih skupin na trgu dela preko vključitve v usposabljanje in delo (fleksibilne oblike) ter v (samo)zaposlitev v okviru socialnega podjetništva. Z namenom pospeševanja kreiranja novih delovnih mest, predvsem za socialno izključene skupine, bomo razvijali partnerski pristop v lokalnem okolju, ki bo omogočil hitrejšo integracijo najbolj ranljivih / depriviligiranih ciljnih skupin v delovne procese oz. njihovo aktivno udeležbo na trgu dela. V okviru ukrepa bomo spodbujali tudi razvoj in izvajanje dejavnosti, ki bodo prispevale k hitrejšemu in enakomernejšemu razvoju skupnosti, izboljšale kvaliteto življenja ter zaposlovanje v socialno in socialno-varstvenih ter drugih storitvah v neprofitnem sektorju.

Kazalniki IP I.6:

1) Število novoustanovljenih podjetij v okviru podpornega okolja (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	80

3) Število novih delovnih mest v socialni ekonomiji

Podravje	2014	2020
Število novih delovnih mest	/	400

2. RAZVOJNA PRIORITETA II : VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN ZNANJE

Cilj prioritete je spodbujanje socialne vključenosti in dvig ravni znanja vseh prebivalcev Podravja

Podravje želi postati regija visoke kakovosti življenja vseh generacij ter visoke tolerantnosti in spoštovanja vseh družbenih skupin. Zaradi velikih družbenih in gospodarskih sprememb v zadnjih letih in še ostrejših razmer v prihodnje ne želimo pozabiti na ljudi, ki ostajajo brez dela, socialno izključenih in na robu družbe. Zato uvajamo ukrepe za zaposlovanje težje zaposljivih skupin (predvsem žensk, mladih in starejših brezposelnih, invalidov), vključno s programi socialnega podjetništva in zaposlovanjem na drugem trgu dela ter zagotoviti sodobne programe socialnega varstva (za starejše in mlade) in krepitve zdravja.

Ukrepi in aktivnosti znotraj te prioritete so usmerjeni v izboljšanje pogojev za življenje vseh kategorij prebivalcev Podravja in sicer tako najmlajših, vključenih v vrtce in osnovne šole, mladine, kot tudi ostarele prebivalstva, ter ogroženih in ranljivih ciljnih skupin. Prav tako so aktivnosti usmerjene v krepitev zdravja in aktivnega življenja celotnega prebivalstva. Znotraj te prioritete so tudi aktivnosti v podporo zagotavljanju ustreznih stanovanjskih pogojev prebivalstva Podravja.

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Izboljšanje kvalitete življenja posameznikov in družin ter povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva
- Povečanje socialne vključenosti in kakovosti bivanja mladih, ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva

- Investicije v nadaljnji razvoj izobraževalnih institucij za doseganje kakovostnega in učinkovitega izobraževanja in usposabljanja, vključno z uporabo inovativnih tehnologij ter vzpostavitev sistema visokošolskih študijskih programov za potrebe podjetništva in prenos znanj.
- Povečanje vpliva raziskav, razvoja in inovacij na kakovost bivanja

Podravje ima vse možnosti za zagotavljanje še boljše kakovosti življenja, saj ima tako gospodarsko razvojne podlage, ki so prepletene z naravno danostjo za zdravo bivanje, kot inovativno kreativne podlage za prepoznavanje in razvijanje potencialov na katerikoli generacijski točki in s tem oblikovanje perspektivnih človeških virov ter zmanjšanje tveganja revščine in/ali socialne izključenosti.

Cilja prioritete sta predvsem izboljšanje kakovosti življenja v Podravju in povečanje osebnega socialnega kapitala. Povezovanje družbe v širšem smislu zajema medgeneracijsko sodelovanje, ki se že zaznava kot trend premostitve razlik med generacijami, izboljšanje možnosti za temeljni razvoj mladih, izenačevanje možnosti za ljudi s posebnimi potrebami, omogočanje boljših bivalnih razmer ter – najpomembnejše – razvijanje zdravstvenih in socialnih storitev.

Podravje stremi k zagotavljanju visoke kakovosti življenja svojim prebivalcem in njihove blaginje v širšem smislu, ki ne zajema le višjega življenjskega standarda v obliki materialnih dobrin, temveč se nanaša predvsem na enake možnosti zadovoljevanja življenjskih potreb ter izkoriščanja priložnosti v kakovostno urejenem okolju. V okviru te prioritete bodo razvojni cilji Podravja usmerjeni predvsem v spodbujanje dejavnikov in storitev, povezanih s kakovostjo življenja, kot so: pravica do prebivališča; vzgoja, izobraževanje in poklicno usposabljanje; zaposlitev in ugodne delovne razmere; zdravje in dostop do zdravstvene oskrbe; vključenost posameznika v mrežo socialnih odnosov; socialna varnost; prosti čas.

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Povečanje zaposljivosti (delovno aktivnega prebivalstva), njihovo hitrejšo vključevanje na trg dela,
- Zagotavljanje učinkovitega delovanja trga dela in vseživljenjsko učenje
- Spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih v trg dela, znižanje brezposelnosti mladih
- Zmanjšanje neskladja na trgu dela
- Spodbujanje socialne varnosti in povečanje socialne vključenosti prebivalcev
- Spodbujanje kvalitete življenja in dvig bivanjskega standarda ter izboljšanje dostopnosti do socialnih in zdravstvenih storitev,
- Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva in demografskega stanja v regiji
- Izboljšanje poklicnih in splošnih kompetenc
- Izboljšanje sodelovanja trga dela z izobraževalnim sistemom
- Spodbujanje razvoja in krepitev nevladnih organizacij in civilnega dialoga

Investicijska področja

A. Vključujoča družba

- II.1 **Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje**
- II.2 **Aktivna vključenost in enake možnosti**

B. Znanje

- II.3 **Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc**
- II.4 **Dostop do vseživljenjskega učenja**

V času finančne in globalne gospodarske krize je nujno pozornost nameniti splošnim življenjskim vrednotam, ki zagotavljajo boljšo kakovost življenja in blaginjo prebivalstva. Prav izboljšanje blaginje prebivalstva je en izmed pomembnih razvojnih ciljev Podravja. V okviru tega programa se pojavlja vizija za spremembe v gospodarstvu in družbi, ki bo usmerjena k zagotavljanju enakih možnosti in k večanju blaginje sedanjih in prihodnjih generacij.

Spodbujala se bo socialna in delovna vključenost ranljivih in težje zaposljivih s spodbudami za zaposlovanje in kreiranje delovnih mest. Posebej se bo spodbujal razvoj socialnih inovacij, projektov za RCS (mladi, invalidi, starejši, dolgotrajno brezposelni, neaktivni). Izvajalo se bo usposabljanje ranljivih in težje zaposljivih za potrebe na trgu dela.

V okviru socialnega vključevanja se bodo spodbujali projekti posebej prilagojeni za posamezna področja, prilagojeni programi zaposlovanja RCS (mladi, invalidi, starejši, dolgotrajno brezposelni, neaktivni). Prav tako se bo spodbujala socialna vključenost in zaposlovanje ranljivih in težje zaposljivih v povezavi z lokalnim okoljem in razvojem delovnih mest na podeželju.

Zagotavljali se bodo ukrepi za enake možnosti invalidov na trgu dela, podpore za prehod iz brezposelnosti oz. iz statusa uživalcev socialnih pravic v status zaposlene osebe (tudi samozaposlene) oz. iskalca zaposlitve, osveščanje in vključevanje lokalnih skupnosti in delodajalcev v boj proti diskriminaciji invalidov, podpore za prehod invalidne mladine iz zavodov oz. šolanja na trg dela, za kvalitetna delovna mesta za invalide. Izvajala se bo tudi ukrepi vseživljenjskega učenja, kariernega napredovanja in mobilnost zaposlenih invalidov.

Investicijsko področje II.1: Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje

Podravje se sooča z visoko stopnjo registrirane brezposelnosti in izrazitim neskladjem na trgu dela. Med brezposelnimi se, tako kot v celotni državi, povečuje delež žensk in mladih, iskalcev prve zaposlitve. Relativno visok delež predstavljajo dolgotrajno brezposelni in starejši, pa tudi tisti brez strokovne izobrazbe. Ključni problem pri mladih brezposelnih je neustrezna izobrazbena struktura. Z naraščanjem trajanja brezposelnosti se zmanjšujejo tudi možnosti brezposelnih za ponovno zaposlitev, dolgotrajno brezposelni pa postajajo vse težje zaposljivi.

V Podravju je opazno še vedno premajhno povezovanje izobraževalne sfere z gospodarstvom, ki vodi v neustreznost in neprilagojenost programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela. Izvajanje številnih učnih, motivacijskih in animacijskih aktivnosti za pospeševanje vključevanja v vseživljenjsko učenje v regiji, kljub nekaterim povezovanjem, še vedno poteka precej neuskajeno in nepovezano. Dostopnost do podpore je za ciljne skupine v posameznih lokalnih okoljih zelo različna. Za izboljšanje razmer na trgu dela bomo na območju Podravja v okviru programa izvajali ukrepe za povečanje zaposljivosti z dvigom izobrazbene ravni, spodbujanje novega zaposlovanja in vzpostavitev bolj fleksibilnega trga dela.

Ukrepi bodo podpirali vzpostavljajanje ustreznega okolja, ki bo motiviralo posameznike za aktivno reševanje lastne brezposelnosti, hkrati pa zagotavljalo potrebno raven socialne varnosti. Ukrepi bodo usmerjeni v izboljšanje zaposljivosti težje zaposljivih, ranljivih skupin, v zmanjševanje strukturnega neskladja na trgu dela, v motiviranje za karierno orientacijo, spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih na trg dela (zlasti tistih, ki niso niti zaposleni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje). V okviru ukrepa bomo motivirali mlade, da se že v času šolanja vključijo v proces iskanja zaposlitve in navezovanja stikov s potencialnimi delodajalci. Razvijali bomo inovativne pristope za izboljšanje kompetenc mladih, ki jih potrebujejo za uspešen vstop na trg dela ali razvoj podjetniške poti. S povezovanjem ključnih akterjev na trgu dela in krepitevijo podpornega okolja pa bomo mladim olajšali prehod med izobraževanjem in delom ter s tem prispevali k znižanju stopnje brezposelnosti prvih iskalcev zaposlitve.

Zaradi neugodnih demografskih gibanj (hitro staranje prebivalstva in visok delež brezposelnih starejših) je nujno izvajati ukrepe za čim večjo aktivnost starejšega prebivalstva. Delež brezposelnih starejših od 40 let se v Podravju zvišuje in je leta 2013 znašal kar 52,5 % vseh brezposelnih. Zato bo za omenjeno starostno skupino potrebno poskrbeti dodatne spodbude za ostajanje na trgu dela, zlasti glede usklajevanja družinskega, poklicnega in zasebnega življenja ter zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja (zmanjševanje stresa in izgorelosti na delovnem mestu ter posledično odsotnosti). Ključno za doseganje cilja je sodelovanje socialnih partnerjev in ostalih institucij, ki delujejo na področju zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja. Posebna pozornost bo namenjena prilagajanju delovnega okolja starejšim in invalidom ter spodbujanju skupnih projektov socialnih partnerjev na tem področju. Izvajali se bodo tudi ukrepi za učinkovit prenos znanja med generacijami ter razvijali sistemski in inovativni pristopi za usposabljanje starejših delavcev z namenom ohranjanja kakovostnih zaposlitev oz. lažje prehode na trg dela.

Investicijsko področje II.2: Aktivna vključenost in enake možnosti

Za omogočanje višje kakovosti življenja bo v prihodnjih letih regionalni razvoj na področju zdravstvenih in socialnih storitev usmerjen v izboljšanje preventive za preprečevanje nastanka kroničnih in hujših bolezni, tako z večjo promocijo zdravega načina življenja, prehranjevanja in bivanja. Zraven tega sta potrebna izboljšanje ali dopolnitev socialno-storitvene infrastrukture, usmerjena predvsem v povečanje ponudbe bivalnih enot in preoblikovanje obstoječih v mreže bivalnih in stanovanjskih enot za starejše ter mreže centrov za podporo osebam s težavami v duševnem razvoju. Prav tako se bomo osredotočili na programe in projekte za podporo in nadgradnjo storitev za osebe s posebnimi potrebami ter socialno šibko skupino prebivalstva, kar bo prispevalo k zmanjšanju socialnih razlik in ustvarjalo enake možnosti za vse generacije. V skupini zagotavljanja dostopnosti do javnih storitev pa sem bomo v prihodnjem programskem obdobju posvetili tudi zagotavljanju javnih storitev na področju predšolske in osnovnošolske vzgoje in izobraževanja.

S skladnim razvojem je potrebno razviti pogoje za enake možnosti in vključevanje vsem skupinam prebivalstva, predvsem tako, da se nadomestijo pasivne oblike pomoči za posamezne (ranljivejše) skupine z aktivnimi pristopi, ki bodo omogočili njihovo delovno in socialno vključenost. S pravočasno pripravo na demografske spremembe in njihovo obvladovanje bomo istočasno zagotovili tudi vpliv na gospodarsko rast in razvoj novih delovnih mest, skozi nove oblike dela.

Med brezposelnimi v Podravju prevladujejo ciljne skupine, ki iz različnih razlogov niso dovolj konkurenčne in zanimive za delodajalce. Večinoma gre za osebe, ki jih lahko uvrstimo tako med starejše kot med dolgotrajno brezposelne, njihova zaposljivost pa je zmanjšana še zaradi nezadostne ali neustrezne izobrazbe ter drugih za delodajalce nezaželenih lastnosti, kot so različne zdravstvene težave, socialne omejitve, pomanjkanje dodatnih znanj, premajhna motiviranost za delo, nefleksibilnost, ipd. V okviru programa bomo spodbujali razvoj novih oblik odpravljanja socialne izključenosti, izvajanje začasnih in občasnih delovnih aktivnosti. Z odpravljanjem različnih oblik diskriminacije, predvsem na trgu dela, kot tudi na drugih področjih družbenega življenja, bomo prispevali k večji socialni vključenosti in zmanjšanju ekonomske in socialne ogroženosti prebivalstva. Neskladja na trgu dela in problem grozeče socialne izključenosti določenih skupin bomo razreševali z aktivizacijo brezposelnih, s pospeševanjem prožnih oblik zaposlovanja ter z upoštevanjem novih oblik dela in zaposlovanja kot podlage za zagotavljanje socialne varnosti. Ukrepi bodo spodbujali podjetništvo in kreiranje mest na področjih socialne ekonomije: socialno-varstvene storitve, javnih storitev, neprofitnih organizacij, ekologije in podobno. Izvajanje ukrepov bo prispevalo k večji socialni vključenosti in zmanjšanju materialne ogroženosti brezposelnih in drugih ranljivih skupin. Ukrepi bodo prav tako usmerjeni v ponudbo cenovno dostopnih stanovanj šibkejšemu sloju prebivalstva in ureditvi stanovanj za mlade družine.

Javna zdravstvena infrastruktura in inovativne storitve

Regija mora vzpostaviti tudi širši družbeni razvoj, kar pomeni, da mora deprivilegiranim skupinam (starejšim, invalidom...) nuditi kakovostnejše življenje. Omogočiti mora zdravstveno in socialno oskrbo ter boljšo mobilnost deprivilegiranih skupin. Podravje ima v osnovi vzpostavljen celovit sistem zdravstvenega varstva (tako na primarni kot sekundarni ravni), kljub temu pa je v zadnjih letih opazen zaostanek na področju infrastrukture in pomanjkanje zdravnikov na obeh ravneh. Z ukrepi na tem področju želimo vplivati na dvig kakovosti zdravstvenih storitev, kakor tudi za izboljšanje dostopnosti do teh storitev za vse prebivalce v regiji. Boljša dostopnost zdravstvenih in socialnih storitev na območju Podravja bo omogočena z izboljšanjem infrastrukture in programov, ki se nanašajo na zdravstvene in socialne storitve. Zdravje je zelo pomemben kazalec kakovosti življenja na posameznem območju. Izboljšanje zdravstvenega sistema doprinese k blaginji regije in države. Tako lahko daljšanje dobe zdravega in aktivnega življenja vsakega posameznika v regiji omogoči več let delovne aktivnosti prebivalstva, zmanjšuje socialne razlike in predvsem omogoči, da so posamezniki dlje časa in bolj aktivno vključeni v družbo. Zdravje in zdrav življenjski slog sta temelj kakovosti življenja, vendar raziskave kažejo, da še vedno posamezne zdravstvene skupine živijo premalo zdravo. Zato je treba zagotoviti stalno promocijo in dejavno vključevanje prebivalstva v programe zdravja in aktivnosti ter tako prispevati k spremembi življenjskega sloga in bolj zdravemu načinu življenja vsakega posameznika.

Socialna infrastruktura in inovativne storitve

Na območju Podravja in celotne regije je mreža programov socialnega varstva zelo široka. Okrepitve so potrebne predvsem na področju preventivnih programov in dodatnih nastanitvenih možnosti za različne kategorije uporabnikov, ki se znajdejo v akutni situaciji in nimajo zanesljive socialne mreže, na katero se lahko obrnejo. Staranje prebivalstva in na drugi strani želja po čim daljšem bivanju doma narekuje nove oblike pomoči starejši generaciji s pripravo programov in možnostmi, ki jim bodo to omogočale. Obstoječe oblike potrebujejo spremembe in nadgradnje v smeri vzpostavitve tistih programov, ki bodo v dani situaciji odgovorili na potrebe starajoče generacije. Težave so prav tako prisotne na področju duševnega zdravja in potreb ljudi s posebnimi potrebami, kjer je prav tako potrebno obstoječe programe reorganizirati in nadgraditi. S področja socialnega varstva je na ravni regije pripravljen Regijski izvedbeni načrt na področju socialnega varstva 2014 – 2016 za Podravje, ki podrobneje definira ukrepe s področja socialnega varstva (ti so torej vsebinsko dodatno podprti tudi s tem dokumentom).

Javne storitve – predšolska vzgoja

Ukrepi na področju vzgojno varstvenih ustanov so usmerjeni v razvoj in izboljšanje prostorov, v katerih se vzgaja in izobražuje mlajše prebivalce Podravja. Ponudba novih možnosti in izboljšanje kakovosti izobraževanja s preoblikovanjem, razširjanjem ali dograjevanjem izobraževalnih enot bosta doprinesla k boljši kakovosti življenja na območju Podravja. Izboljšanje priložnosti za kakovostno izobraževanje mladih ima dolgoročne pozitivne posledice, saj se tako razvija prebivalstvo, ki bo bolj delavno ter socialno aktivno in bo s tem prvenstveni odraz visoke kakovosti življenja v Podravju.

A. Znanje

Dosegati kakovostno in učinkovito izobraževanje je najpomembnejši cilj na vseh ravneh izobraževanja, saj je znanje eden ključnih dejavnikov razvoja sodobnih družb in pomemben varovalni dejavnik, ki posamezniku zagotavlja dejavno vključevanje v družbo in delo.

Spremembe, ki jih prinaša na znanju temelječa družba, pogojujejo tudi potrebo po drugače usposobljeni delovni sili. Družba v kateri je glavni vir konkurenčnih prednosti in inovacijske sposobnosti znanje, potrebuje visoko izobraženo, ustvarjalno, fleksibilno in podjetno delovno silo z močno motivacijo za nenehno učenje. Zato bo eden izmed ključnih predpogojev za hitrejši razvoj Podravja in uspešno dohitevanje najrazvitejših zagotavljanje ustrezno izobražene in usposobljene delovne sile, ki bo sposobna učinkovito ustvarjati, deliti in uporabiti znanje, ki je na voljo. Z ukrepi bomo spodbujali razvoj različnih oblik in možnosti izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh ter zagotovili uvajanje pluralnih programov izobraževanja in celovit podporni sistem za vseživljenjsko učenje, ki se bo krepil z vzpostavljanjem mehanizmov za priznavanje različnih oblik izobraževanja in učenja (formalno, neformalno in priložnostno) na vseh ravneh. Ukrepi so usmerjeni tudi v različne načine spodbujanja in motiviranja za vključitev v različne sheme izobraževanja in usposabljanja.

V ta namen nameravamo prilagoditi strukturo in obseg formalnega in neformalnega izobraževanja potrebam regionalnega okolja ter spodbuditi vse generacije za vključevanje v te programe. S tem želimo prispevati k večji sinergiji šolstva in gospodarstva v Podravju. V regiji že nekaj let ugotavljamo velik razkorak med ponudbo in povpraševanjem po kadrih na trgu dela. Deficit obstaja predvsem na področju tehniških profilov vseh stopenj izobrazbe. Zraven tega pa opažamo tudi slabo motivacijo tako mlajše kot starejše populacije za vključevanje v različne oblike izobraževanja ter nizko samoiniciativnost pri iskanju kariernih in morebitnih podjetniških priložnosti.

Investicijsko področje II.3: Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc

Program bo usmerjen v krepitev sposobnosti gospodarstva za intenzivnejši in na znanju temelječ razvoj, s poudarkom na krepitvi človeških virov in znanja za potrebe gospodarstva. Zato bomo spodbujali prenos znanj iz akademske sfere v gospodarstvo ter obratno kot tudi v uvajanje interdisciplinarnosti raziskovanj ter krepitev sodelovanja na medinstitucionalni ravni. Z namenom oblikovanja bolj inovativnega in tehnološko naprednega

gospodarstva in spodbujanja razvojnih možnosti podjetij bomo spodbujali aktivnosti odpiranja bolj kakovostnih delovnih mest za visoko izobraženo delovno silo, krepitev podiplomskega znanja kadrov v gospodarstvu, mobilnost strokovnjakov na medsektorski, medinstitucionalni in mednarodni ravni, promocijo znanosti, zlasti naravoslovno-tehniških ved.

Na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja bomo krepili sodelovanje s socialnimi partnerji, ustvarjali pogoje za povezovanje šol z gospodarstvom na lokalni in regionalni ravni ter skušali izboljšati kakovost in povečati privlačnost poklicnega izobraževanja. Z ukrepom bomo spodbujali tudi razvoj modernih izvedbenih oblik usposabljanja in izobraževanja učiteljev ter drugih izobraževalcev, saj bo le to prispevalo k dvigu kakovosti njihovega dela. Trendi v obrti in gospodarstvu odpirajo nove možnosti zaposlitev in hkrati poudarjajo nujnost prestrukturiranja obstoječih kadrov. Zato bo potrebno v prihodnje vlagati v izboljšanje kompetenc in dosežkov mladih, kakor tudi zaposlenih in izobraževalcev ter tistih, ki imajo manj možnosti za vključitev v vseživljenjsko učenje. Za blažitev strukturnih neskladij na trgu dela, Zavod vključuje brezposelne osebe v programe izobraževanja in usposabljanja ter druge programe aktivne politike zaposlovanja, ki nudijo možnosti usposabljanja in pridobivanja ustreznih delovnih izkušenj. Med temi aktivnostmi Zavoda je izobraževanje brezposelnih oseb pomemben ukrep, s katerim zasledujemo dva cilja, in sicer dvig izobrazbene ravni in zmanjšanje neskladij na trgu dela. V teh aktivnostih bo Zavod podprl tudi programe, ki bodo povečali zaposlitvene možnosti brezposelnim osebam tudi na VI. in VII. stopnji izobrazbe. Prednost pri vključevanju bodo imeli izobraževalni programi, po katerih je večje povpraševanje na trgu dela. Med temi so zagotovo programi tehničnih in naravoslovnih smeri, saj ugotavljamo v teh strokah deficit na trgu dela že daljše časovno obdobje.

Delo in razmišljanje nas vodita v smeri povezovanja z gospodarstvom na lokalni ravni in tudi širše. Zavedamo se, da je prihodnost poklicnega izobraževanja tesno povezana z gospodarstvom in njegovimi potrebami, zato želimo vzpostaviti tesno partnerstvo s podjetji. S partnerstvom zagotavljamo zadostno število učnih mest za študente, hkrati pa nam omogoča nenehno spremljanje potreb gospodarstva in vpeljevanje le-teh v izobraževalne programe in druge oblike usposabljanja. Za razvojne načrte je potrebno združiti vse sile, razvoj v znanju pa je osnova. Z izvedenimi aktivnostmi bomo tako pomembno prispevali k povečevanju znanja na področju bionike (z izvedbo strokovnih seminarjev) in k osveščanju o pomenu uporabnosti bionike, ki danes postaja pomembna znanost za prihodnost.

Znanje je tudi osnova za odpravljanje strukturnih problemov. Delež visoko in višje izobraženega prebivalstva je v Podravju pod državnim povprečjem. Izkušnje kažejo, da napreduje razvojni proces v gospodarstvu le tako hitro in uspešno kot to obvladujejo in omogočajo kadri, za katere bomo poskrbeli na ta način, da jim bomo omogočili seznanjanje z novejšimi dosežki in tehnologijami. Le tako bodo lahko, ob pomoči specialistov, vpeljevali novitete v podjetjih, kjer bodo oz. so zaposleni in bodo pobude zato prihajale »od znotraj.«

Investicijsko področje II.4: Dostop do vseživljenjskega učenja

Vseživljenjsko učenje in izobraževanje sta odgovora na vprašanje, kako razviti učenju prijazno družbeno okolje, ki bo temeljilo na reorganizaciji vseh področij življenja (delo, prosti čas, družina, kultura, šport, izobraževanje). S takšnimi izhodišči bomo omogočili preseganje vedno večje neenakosti v smislu večje prepletenosti regije z znanjem in vedenjem. Zanimanje ljudi za tovrstno usposabljanje nas spodbuja, da nadaljujemo z utečenim programom in ga razvijamo ne samo na področjih, kjer so že prvi rezultati, temveč tudi na druga področja, ker bo le tako program prispeval k vseživljenjskemu učenju. Program je potrebno dopolniti v smislu tistih vsebin, pri katerih že sedaj nastajajo zastoji: animacija prebivalstva, določanje izobraževalnih in akcijskih ciljev ter promocijske dejavnosti. Na območju Podravja je potrebno še bolj intenzivno kot doslej spodbujati raznolike možnosti vseživljenjskega učenja in glede na podatke o stanju na trgu dela, še posebej pri brezposelnih ter zaposlenih z nižjo izobrazbo in nedokončanim šolanjem. Spodbuditi je potrebno čim bolj raznovrstno ponudbo izobraževanja, omogočiti čim širšo vključitev prebivalcev Podravja v izobraževanje, okrepiti dejavnost izobraževanja odraslih, ponuditi najrazličnejše programe usposabljanja za življenjsko uspešnost ter funkcionalno pismenost, razviti oz. nadgraditi pogoje za raznovrstno učenje, uporabo IKT in e-gradiv ter nadgraditi infrastrukturo za doseganje dobre vključenosti prebivalcev Podravja v vseživljenjsko izobraževanje.

Z aktivnostmi bomo spodbujali tudi razvoj novih zaposlitvenih priložnosti in spodbujali vseživljenjsko učenje, predvsem zagotavljanje enakomernega dostopa do VŽU v regiji. Izvajali bomo tudi ukrepe za večjo integracijo in

boljšo dostopnost ponudbe izobraževanja, usposabljanja, svetovanja in informiranja ter strateškega razvoja koncepta vseživljenjskega učenja.

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Stopnja registrirane brezposelnosti

Podravje	2013	2020
Stopnja registrirane brezposelnosti	15,0 %	11 %
Stopnja registrirane brezposelnosti 15-24 let	36,8 %	18 %
Stopnja registrirane brezposelnosti 25-29 let	21,6 %	13 %

2) Delež vključenosti otrok v predšolsko vzgojo

Podravje	2013	2020
Delež vključenosti otrok v predšolsko vzgojo	75,0 %	80 %

3) Delež brezposelnih s končano srednješolsko izobrazbo

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih s končano srednješolsko izobrazbo	29,1 %	25 %

4) Delež brezposelnih s končano VII. stopnjo izobrazbe

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih s končano VII. stopnjo izobrazbe	9,1 %	6 %

5) Delež brezposelnih nad 50 let

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih nad 50 let	31,9 %	25,0 %

6) Naravni prirast

Podravje	2013	2020
Naravni prirast	-434	pozitiven

7) Indeks staranja

Podravje	2013	2020
Indeks staranja	136,7	130

8) Število oskrbovancev v domovih za ostarele na 1000 prebivalcev

Podravje	2011	2020
Število oskrbovancev v domovih za ostarele na 1000 prebivalcev	7,8	6,0

3. RAZVOJNA PRIORITETA III: VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO

Cilj prioritete je izboljšanje kakovosti življenja, povečati samooskrbo in energetska učinkovitost ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja

Svet se spoprijema z resnimi okoljskimi težavami, kot so spremembe podnebja, izčrpavanje naravnih virov, onesnaženje zraka in izginjanje biotske raznovrstnosti. Vsi ti problemi se bolj ali manj odražajo v Sloveniji, kakor tudi na območju Podravja. V večletnem finančnem okviru EU za obdobje 2014-2020 bosta ohranjeno okolje in trajnostna raba virov okoljska izziva, ki bosta ključnega pomena za ohranjanje blaginje in kakovosti življenja v regiji.

V okviru te prioritete bodo razvojni cilji Podravja usmerjeni v optimalno varstvo okolja in skladen prostorski razvoj Podravja ter zagotavljanje uravnotežene infrastrukturne opremljenosti. Programi in ukrepi bodo usmerjeni v zagotavljanje večje energetske samostojnosti Podravja, povečanje pridobivanja energije iz obnovljivih virov energije, izboljšavo učinkovite rabe energije ter tako prispevek k cilje nizkoogljične družbe. Spodbude bodo namenjene tudi optimalnemu varstvu okolja z zagotavljanjem ustrezne okoljske infrastrukture, zmanjšanju količine odpadkov ter prilagajanju podnebnim spremembam.

V okviru prioritete bodo pripravljene trajnostne urbane strategije za mesti Maribor in Ptuj, saj EU v novem programskem obdobju prepoznava veliko vlogo mest pri povezovanju prostorskega kapitala za krepitev razvojnih priložnosti regije in funkcionalnih območij. Mesta imajo velik potencial za prispevek k pametni, vključujoči in trajnostni rasti države. Predvideva se uporaba instrumenta CTN – celostna teritorialna naložba, v okviru katerih bodo opredeljene naložbe v celovite projekte urbanega razvoja za izboljšanje konkurenčnosti mest, kvalitete življenja in okolja v urbanih naseljih

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Varstvo okolja in učinkovito rabo virov
 - vzpostavitev primernega sistema za ravnanje z odpadki,
 - energetska učinkovitost (inovativne tehnologije, energetska učinkovitost in uporaba obnovljivih virov energije),
 - povečevanje snovne učinkovitosti,
 - prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje naravnih nesreč,
 - ohranitev in varstvo narave in biotske pestrosti
 - naložbe v učinkovito oskrbo z vodo (avtomatizacija in prenova vodovodnega omrežja),
 - izgradnja okoljske infrastrukture (odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, degradirana območja, obvladovanje poplavne ogroženosti)
 - Izboljšanje zraka – predvsem PM10
- Prehod na nizkoogljično gospodarstvo
 - inovativne tehnologije, energetska učinkovitost in izraba obnovljivih virov energije,
 - energetska sanacija in obnova stavb v javnem in zasebnem sektorju in prenova sistemov javne razsvetljave
 - tehnološka prenova za dvig energijske učinkovitosti podjetij (infrastruktura za distribucijo energije)
- Boljša prometna povezanost in dostopnost
 - zagotovitev ustrezne prometne povezave, izboljšati dostopnost do večjih urbanih središč,
 - posodobitev javnega potniškega prometa, vključno z železniško infrastrukturo,
 - izboljšati varnost v prometu.

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Trajnostno upravljanje s prostorom in naravnimi viri (vključujoč varnost pred poplavami in prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje naravnih nesreč)
- Izboljšati trajnostno prometno dostopnosti regije
- Izboljšati dostopnosti do javne okoljske infrastrukture ter URE in OVE

- Spodbuditi razvoj in ohranjanje naravne dediščine
- Izboljšati bivalne pogoje v mestih in na podeželju

Investicijska področja:

- III.1. Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, čistilne naprave s kanalizacijskimi sistemi, vodovodna omrežja).
- III.2. Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe in preprečevanje naravnih nesreč.
- III.3. Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire.
- III.4. Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti.
- III.5. Varstvo narave – ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti.
- III.6. Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja.

Podravje ima na področju varstva okolja in investicij v razvoj okoljske infrastrukture še vedno velik primanjkljaj. Še posebej so velike razlike med urbanih sredinami in podeželjem na področju zagotavljanja neoporečne pitne vode in čiščenja odpadnih voda. Podravje je tudi velik rezervoar pitne vode, ki pa je zaradi najrazličnejših vzrokov zelo ogrožen in ponekod že prekomerno onesnažen. Čeprav ima regija svoj hidroenergetski potencial dobrega izkoriščen ima regija zaradi gozdnatosti dober potencial za izkoriščanje obnovljivih virov energije, še posebej biomase. Učinkovita raba energije v gospodarstvu in gospodinjstvih je prav tako nizka. Pozornost je potrebno nameniti tudi varstvu in ohranjanju narave in biotske pestrosti.

Investicijsko področje III.1: Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, vodovodna omrežja, odvajanje in čiščenje komunalnih vod)

V sklop osnovne infrastrukture varstva okolja sodi vzpostavitev moderne infrastrukture za ravnanje s komunalnimi in drugimi odpadki. Pri ravnanju z odpadki so v analizah izpostavljeni izzivi zbiranja in odlaganja mešanih, nerazvrščenih in neprocesiranih odpadkov, obremenjevanje okolja zaradi neustreznosti ureditve divjih odlagališč ter omejene snovne in energetske izrabe odpadkov. Predelava odpadkov je lahko pomembna gospodarska dejavnost, še posebej v povezavi med Univerzo - raziskovalna dejavnost in gospodarstvom.

Delež zgolj odloženih odpadkov se v Sloveniji sicer iz leta v leto zmanjšuje, a je še vedno precej višji ko v povprečje EU. Ukrep tako zajema vse aktivnosti (tako investicijske, kot neinvesticijske), ki bodo prispevale k preprečevanju nastajanja odpadkov, ločenemu zbiranju odpadkov, predelavi in reciklaži odpadkov ter zmanjšanju količine nepredelanih komunalnih odpadkov, ki končajo na odlagališčih. Na področju ravnanja z odpadki bodo podprti projekti izgradnje manjkajoče infrastrukture, projekti, ki bodo prispevali k povečanju deleža komunalnih odpadkov za recikliranje in pripravo za ponovno uporabno, ter projekti, ki bodo izboljšali povezovanje na regijski ravni. Pri izvedbi projektov bomo sledili evropskemu pristopu k ravnanju z odpadki, ki temelji na treh principih: (i.) preprečevanju nastajanja odpadkov, (ii.) recikliranju in ponovni uporabi čim več odpadnega materiala ter (iii.) izboljšanju sistema odlaganja odpadkov. Ukrepi bod namenjeni projektom s katerimi bo območje izgradilo sodobno in učinkovito infrastrukturo za ravnanje z odpadki, še posebej komunalnimi. Ukrepi bodo usmerjeni v doseganje čim višje stopnje ločevanja komunalnih odpadkov na izvoru in čim večje ponovne predelave.

Nezakonito odlaganje kakršnih koli odpadkov v naravnem okolju (divja odlagališča) je zdravstveno, ekološko in socialno nesprejemljivo ravnanje. Za zmanjšanje količin nezakonito odloženi odpadkov bodo podprte sanacije obstoječih divjih odlagališč, izobraževanje lokalnega prebivalstva o posledicah nezakonitega odlaganja odpadkov, označevanje območij pogostega nezakonitega odlaganja odpadkov z informativnimi in napisi ter izvajanje ukrepov oteževanje dostopa do območij pogostega nezakonitega odlaganja odpadkov.

Vodovodna omrežja – oskrba s kakovostno zdravstveno neoporečno pitno vodo:

Oskrba s kakovostno pitno vodo ostaja eno od občutljivih vprašanj. Za zagotovitev le te so predvideni ukrepi vlaganja v avtomatizacijo, novogradnjo, razširitev, obnovo ali rekonstrukcijo vodovodnega sistema. Za razvoj oskrbe s pitno vodo bodo podprte investicije s poudarkom na varni oskrbi prebivalstva s pitno vodo in zmanjšanju vodnih izgub. V ta namen bodo s področja vodooskrbe podprte tudi investicije v aktivacijo dodatnih virov pitne vode. Z obnovo dotrajanih vodovodnih sistemov in dograditvijo novih bomo zagotovili vsem prebivalcem regije dostop do zdravstveno neoporečne pitne vode.

Vodne izgube predstavljajo ekonomski, tehnični in sanitarni problem vsakega vodovoda. Kot tehnični problem se kaže z obsegom mesta in velikostjo okvare kot tudi zapletenimi ukrepi za zmanjšanja okvar na cevovodih, armaturah, priključkih in drugih delih napeljave. Prav tako so vodne izgube v vodovodnem omrežju tudi sanitarni problem. Defektna mesta na cevovodih namreč predstavljajo potencialno nevarnost za vdor okuženih bakterij in posledično pojav motenj, ki se odraža kot motena oskrba s pitno vodo. Z realizacijo sanacije cevovodov v našem sistemu, bi bistveno zmanjšali vodne izgube, kar bi vplivalo na povečanje kakovosti in kvalitete oskrbe s pitno vodo.

Odvajanje in čiščenje komunalnih vod

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih in padavinskih voda se Podravje še vedno sooča z nedograjenostjo lokalnih kanalizacijskih omrežij in pripadajočih čistilnih naprav ter neopremljenostjo kanalizacijskega omrežja in zastarelostjo obstoječega omrežja. Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda bodo podprti projekti, usmerjeni v novogradnjo, razširitev, obnovo ali rekonstrukcijo sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda. Izvedene investicije Z izvedenimi investicijami bomo prispevali k zmanjševanju onesnaževanja voda, saj so izpusti pri odvajanju odpadnih vod v površinske vode eden od glavnih vzrokov za slabo kemijsko stanje vodotokov.

Investicijsko področje III.2: Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe in preprečevanje naravnih nesreč

Prostorski razvoj:

Prostor je omejena dobrina, ki terja skrbno usklajevanje določenih javnih koristi in kratkoročnih zasebnih interesov, kar je možno doseči le s trajnostnim naravnanim načrtovanjem prostora, ki vključuje gospodarske, družbene in okoljske vidike ter se izvaja usklajeno na državni, regionalni in lokalni ravni. Zaradi razdrobljene lokalne samouprave in centralizirane sektorske oblasti je še toliko bolj pomemben učinkovit, ekonomičen in trajnostno načrtovan regionalni prostorski razvoj, ki temelji na urejanju, prenovi in upravljanju urbanega, sub-urbanega in ruralnega prostora (vključno z degradiranim, neizkoriščenim ali pod-izkoriščenim prostorom) ter njihovi medsebojni prostorski in prometni povezanosti.

Strateško in izvedbeno prostorsko načrtovanje se danes v Sloveniji izvaja na nivoju države ali občin, medtem ko regionalni nivo prostorskega načrtovanja ni nikoli zaživel. Prostorska zakonodaja predvideva zgolj izdelavo izvedbenih regionalnih prostorskih načrtov, strateško prostorsko načrtovanje pa v zakonodaji ni predvideno. Razdrobljenost občin, skupni projekti več občin ter večanje učinkovitosti in racionalnosti prostorskega načrtovanja v povezavi z razvojnim načrtovanjem iščejo rešitve tudi v okviru regionalnega prostorskega načrtovanja. Predvsem področje poplavne varnosti, upravljanje z vodo in odpadnimi vodami, načrtovanje prometnic in kolesarskih poti, ravnanje z odpadki, razvoj poselitve v povezavi z razvojem javnega potniškega prometa in upravljanje z zavarovanimi območji so področja, ki zahtevajo celovite regionalne rešitve. V ta namen bo ukrep zagotavljal podporo vzpostavitvi in izvajanju regionalnega prostorskega načrtovanja, s posameznimi ukrepi pa bodo podrti projekti, ki bodo spodbujali trajnostni policentrični razvoj Podravja prek prenove, ureditve in upravljanja urbanih in vaških območij ter izboljšanje prometne in druge pomembne okoljske infrastrukture.

Prilagajanje podnebnim spremembam:

Negativne posledice podnebnih sprememb lahko povzročijo katastrofalne posledice za zdravje ljudi, gospodarstvo, kulturno dediščino in okolje. V sklopu prilagajanja podnebnim spremembam bodo prednostno podprti projekti varovanja pred poplavami na območjih pomembnega vpliva poplav ter projekti, ki bodo omogočali profesionalno, učinkovitejše in uspešnejše reševanje naravnih in drugih nesreč.

V programskem obdobju 2014-2020 bodo na področju poplavne varnosti podprti projekti za sofinanciranje gradbenih in negradbenih aktivnosti, ki bodo prispevale k zmanjšanju poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav. Na 6 od 61 območjih pomembnega vpliva poplav, med katerimi je tudi nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Spodnji Duplek in OPVP Ptuj, kjer je priprava projektne dokumentacije že v zadnji fazi in so izdelane ustrezne grafične podlage v obliki območij pomembnega vpliva poplav ter integralne poplavne ogroženosti, se načrtuje investicije v celovite protipoplavne ukrepe.

Investicijsko področje III.3: Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire

Trajnostna, konkurenčna in varna energija predstavlja enega temeljnih stebrov sodobnega življenja. Glavni prepoznani izzivi Podravja s področja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije so zagotavljanje zadostne uporabe lokalnih obnovljivih virov energije, energetska neodvisnost, varčna poraba energije in večja ozaveščenost glede potencialov lokalnih obnovljivih virov energije. Slovenija se je zavezala, da bo do leta 2020 dosegla 25-odstotni delež obnovljivih virov energije v celotni porabi energije. Ker je v podnebno energetskem paketu način izbora obnovljivih virov prepuščen posamezni državi članici, si bo Slovenija prizadevala, da najbolje izrabi razpoložljiv energetski potencial in spodbudi uporabo gozdne biomase.

Energetska učinkovitost v vseh sektorjih je ključna za doseganje nizkoogljičnega gospodarstva, večje konkurenčnosti, priložnosti za nova delovna mesta in modrega upravljanja z naravnimi viri. Večjo pozornost je potrebno nameniti podpori energetske učinkovitosti v vseh sektorjih, zasebnih stanovanjih in kmetijskih gospodarstvih ter v novih podjetjih in dejavnostih v nizkoogljičnih sektorjih, odpornih na podnebne spremembe (tudi na podeželju). Prav tako je potrebno poskrbeti za večjo integracijo nizkoogljičnih strategij in akcijskih načrtov za trajnostno energijo v mestnem območju ter razvoj več obnovljivih virov energije, v skladu z nacionalnim akcijskim načrtom za obnovljive vire energije. V okviru celostnega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo je potrebno spodbujati inovacije na področju ekoloških / zelenih tehnologij, podpirati ustvarjanje novih delovnih mest v nizkoogljičnih sektorjih ter razvijati zelene spretnosti in kvalifikacije.

Omejenost fosilnih goriv in s tem naraščajoče cene energentov fosilnega izvora bosta narekovala samo-energetsko oskrbo, torej na eni strani rabo in izrabo lokalnih energetskih virov in na drugi strani zniževanje rabe energije na vseh področjih vključno s transportom. Že sedaj tako javni sektor kot gospodinjstva prehajajo na obnovljive vire energije, lokalno gospodarstvo in posamezniki pa investirajo v proizvodnjo obnovljive energije (fotovoltaiko, bioplinske naprave, kogeneracije na lesno biomaso, toplotne črpalke, sprejemnike sončne energije ter izraba geotermalne energije). Prav tako je pričakovati še energetsko izrabo odpadkov. Na področju prometa bomo prehajali na vozila na električni, plinski pogon in gorivne celice. Energetska, surovinska in prehranska samooskrba bo ključ preživetja v prihodnosti. Nov koncept proizvodnje in rabe energije z vključevanjem proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije bo narekoval nov pristop za vzdrževanje ravnotežja med porabo in proizvodnjo. Na takšen način bomo lahko obstoječe energetsko omrežje (povezovanje vseh sektorjev v skupni energetski sistem) vzdrževali in upravljali po konceptu pametnih omrežij, takšen koncept pa bo vzpostavljen na področju celotne regije.

Obstoječe javne stavbe na območju Podravja so zaradi starejše gradnje in vgrajenih zastarelih energetskih sistemov energijsko potratne in neučinkovite. Toplotne izgube so visoke (energijska števila nad 120 kWh/(m²a), pa do 300 kWh/(m²a), kar je posledica slabo oziroma neizoliranih ovojev stavb, stropov in vgrajenega zastarelega stavbnega pohištva. Tudi izgube na ogrevalnih napravah in sistemih so znatne, tudi do 30 %. S projektom energetske rekonstrukcije bomo uvedli ukrepe za učinkovito rabo energije, ki posledično zaradi veliko nižje potrebe po energiji celovito spreminja obstoječ sistem energetske oskrbe stavb.

Eden od ciljev trajnostne energije je tudi zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter z učinkovito rabo tudi povečanje konkurenčnosti gospodarstva, kar bomo lahko zagotovili z povečanjem naložb v učinkovito rabo energije. Pomembni so tudi novi objekti za proizvodno energije iz obnovljivih virov.

Investicijsko področje II. 4: Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti

Dobro načrtovana, izvedena in vzdrževana infrastruktura omogoča dobre pogoje za življenje, delo in napredek, zato jo lahko štejemo med najpomembnejše dejavnike razvoja. Na območju Podravja je zaradi razpršene poselitve težko povsod zagotavljati prometno pokritost z javno potniško infrastrukturo. V nekaterih predelih je zato zasebno prevozno sredstvo edini možni način mobilnosti. Na teh območjih se z izgradnjo cestne ter druge prometne infrastrukture povečujejo možnosti mobilnosti ter oskrbe gospodinjestev in gospodarstva.

Podatki o prometu kažejo na pomembno povečanje števila vozil (PLDP) na celotnem območju Podravja. V prihodnje bi bilo potrebno izboljšati dostopnost bolj odročnih območij (Haloze, Slovenske gorice, deli Pohorja) kot tudi v celoti izboljšati kakovost javnih oblik prometa. K razbremenitvi bi lahko veliko prispevala dodatna gradnja kolesarskih stez in pločnikov, predvsem ob najbolj obremenjenih mestnih cestnih odsekih, povečanje kolesarske dostopnosti šol, delovnih mest in raznih storitev ter s tem zmanjšanje uporabe osebnih avtomobilov. Zasedenost prostora, ki jo v mestnih središčih povzročajo mirujoči promet, bi se lahko odpravilo z večjim številom parkirišč po sistemu Park & Ride.

Razvoj prometne infrastrukture je eden ključnih elementov podpore povečanju konkurenčnosti. Z nadaljnjim razvojem prometne infrastrukture bo Podravje doseglo naslednje cilje: (i.) povečanje konkurenčnosti Podravja in (ii.) krepitev razvoja strateško pomembnih središč in njihovih ekonomskih potencialov.

Podravje ima zelo ugodno geostrateško lego. Čez ozemlje teče kar nekaj pomembnih evropskih poti. Za Podravje je značilna zelo različna dostopnost do javne infrastrukture in storitev. Razlike so najbolj očitne zlasti med mestom, primestjem in podeželskim območjem. Neuravnotežen razvoj prometnega sistema z neenakomerno razvitimi (prevlada motoriziranega cestnega prometa) in nepovezanimi prometnimi podsistemi močno vpliva na izbiro prevoznega sredstva.

Iztekajoče programsko obdobje 2007-2013 je prineslo velik napredek pri izgraditvi novih lokalnih prometnih površin in njihovi rekonstrukciji. Urejanje cest in javnih poti je bila ena od glavnih programskih točk razvojnih programov občin. Z dograjevanjem avtoceste, mestnih obvoznic in izboljševanje kakovosti državnih in regionalnih cest, se okoljevarstvene razmere na področju pretočnosti prometa sicer izboljšujejo, še vedno pa promet ostaja pomemben onesnaževalec zraka, prometna infrastruktura pa velik porabnik prostora. Hitro rastoč promet in z njim povezano okoljsko obremenjevanje predstavlja eno večjih preprek sonaravnemu razvoju, v veliki meri pa je pogojen s širšimi nadregionalnimi prometnimi tokovi in od kakovosti ter pretočnosti prometnih poti.

Z ukrepom, ki podpira izgradnjo in modernizacijo ustrezne prometne infrastrukture, želimo znotraj Podravja zagotoviti pogoje za skladen razvoj znotraj območja. V prihodnjem obdobju je potrebno zagotoviti izgradnjo manjkajoče cestne infrastrukture, ki je predpogoj za učinkovito implementacijo ostalih predvidenih ukrepov. Spodbujanje trajnostnega prometa je eden od predpogojev za normalno delovanje poslovnega okolja. Z namenom krepitev regionalnih razvojnih potencialov in ohranjanja delovnih mest želimo predvsem zagotoviti boljšo pretočnost znotraj Podravja, izboljšati dostopnost ljudi in razvoj gospodarstva.

V okviru prednostne naložbe »Podpiranje multimodalnega enotnega evropskega prometnega območja z vlaganjem v vseevropsko prometno omrežje (TEN-T)« iz naslova kohezijskega sklada bo Slovenija vložila sredstva v dokončanje nacionalnega programa izgradnje AC omrežja (AC Draženci-Gruškovje). Projekt je pripravljen za izvedbo in se bo predvidoma začel izvajati v letu 2015. Projekt Draženci-Gruškovje v dolžini 13 kilometrov pomeni dokončanje avtoceste A4, ki je edino ozko grlo na celotni trasi avtoceste, ki je del TEN - T omrežja. Na ta način bo vzpostavljena celotna avtocestna povezava med sosednjimi državami na tem območju in ena od ključnih povezav v smeri SZ – JV. Odprava ozkega grla je ključna za odpravo zastojev, ki predvsem v poletnih mesecih in pred večjimi prazniki popolnoma ustavijo promet v širši regiji od Maribora do Ptujja in dobesedno paralizirajo življenje lokalnega prebivalstva.

Investicijsko področje III.5: Varstvo narave - ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti

Ohranjanje narave in skrb zanjo sta potrebna tako na njenih najvrednejših območjih, ki so prepoznana s formalnim varstvenim režimom, kot tudi na drugih odprtih zelenih površinah (kot so gozdovi, obvodna območja, renaturacija vodotokov, zelene mestne in primestne površine ter strukture), saj vsa skupaj in povezana tvorijo zeleni sistem regije. Dober zeleni sistem regije ima velik pomen za ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in zagotavljanje ekosistemskih storitev, posredno pa vpliva tudi na varstvo naravnih virov, strukturiranje podobe krajine, izboljšanje klimatskih razmer, blažitev posledic naravnih nesreč ter bivalno kakovost.

Z načrtovanjem, vzpostavljanjem in ohranjanjem regionalnega zelenega sistema, ki obsega ves odprti prostor in zelene površine Podravja, je možno zagotoviti ustrezno ohranjanje odprtega prostora na ključnih predelih regije.

S predlaganim ukrepom bomo spodbujali aktivno varstvo, upravljanje, razvoj in povezovanje območij varovane narave, odprte krajine in ostalih zelenih površin ter dejavnosti, ki se v njih odvijajo.

Pomemben del izjemnosti naravnega okolja, so območja Natura 2000. Gre za varstvena območja, kjer želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so z vidika Evrope redki ali pa že ogroženi. Srž varovanja je v tem, da se ohranjajo pogoji za rast in preživetje teh izjemnih živalskih in rastlinskih vrst, na varstvenih območjih pa človekova dejavnost ni izključena, dokler le ta ne ogroža narave. Ne glede na to, da se zavarovana območja in v zadnjih letih predvsem območja Natura 2000 v Sloveniji še vedno dojemata kot pomembne razvojne ovire, si bomo v Podravski razvojni regiji to miselnost prizadevali preseči v smislu sprejemanja tovrstnih območij kot edinstvenega regijskega kapitala in razvojnega potenciala predvsem na področju turizma in v sinergiji z varstvom kulturne dediščine, kmetijstvom, gozdarstvom in urejanju voda.

Z vidika ohranjanja narave je izjemnega pomena reka Drava in zemljišča neposredno ob njej, ki so prepoznana ne le znotraj območij Natura 2000, ampak tudi kot posebne naravne vrednote.

Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi območju Pohorja kot velikega naravnega potenciala regije.

Investicijsko področje III.6: Razvoj in revitalizacija urbanih in mestnih središč

Mesta so centri različnih dejavnosti od gospodarskih, kulturnih, raziskovalnih, izobraževalnih... Večina delovnih mest je v mestih. Urbane aglomeracije pokrivajo večino potreb po stanovanjih, čeprav v zadnjih letih število družin, ki se seli izven mestnih območij, narašča. Posledice se kažejo v povečanih potrebah po mobilnosti, ki pa se zaradi slabše kakovosti javnega potniškega prometa giblje v smeri osebne prometa. Zaradi mnogokrat slabo načrtovanega razvoja mestnih središč, le-ta izgubljajo na atraktivnosti in kakovosti življenja. Z gradnjo velikih nakupovalnih središč na obrobju, propadajo manjše trgovine in obrtne dejavnosti, vse več je zapuščenih prostorov, mestna središča tako v popoldanskem in večernem času dajejo videz zapuščenosti. Zaradi povečanega avtomobilskega prometa, dragih stanovanj, hrupa in onesnaženega zraka postajajo vse manj atraktivna za življenje mlajših družin z otroki. V okviru prioritete se predvidevata priprava 2 TUS – trajnostni urbani strategiji za Maribor in Ptuj. V okviru TUS bosta občini pripravili izvedbene projekte s katerimi bosta kandidirali na predvidena sredstva. Prednost pri izboru projektov bodo imeli tisti, ki bodo ustvarjali nova delovna mesta, izboljšali kvaliteto okolja in življenja v urbanih območjih ter izboljšali poslovno okolje

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Varstvo okolja

Podravje	2013	2020
Investicije v varstvo okolja (v 1.000 EUR)	34.254	38.000
Tekoči izdatki za varstvo okolja (v 1.000 EUR)	57.201	60.000

2) Vodovodno omrežje

Podravje	2013	2020
Dolžina vodooskrbnega omrežja (km)	3.895	4.800
Število priključkov z zdravstveno ustrežno pitno vodo	81.943	90.000
Vodne izgube v omrežju m ³	6.611	5.000

3) Odpadki

Podravje	2013	2020
Delež gospodinjstev v odvoz komunalnih odpadkov (%)	88%	95%
Skupna količina komunalnih odpadkov na prebivalca (kg)	406	350

4) Kanalizacijsko omrežje

Podravje	2013	2020
Dolžina kanalizacijskega omrežja (km)	1.202	1.300
Število priključkov na kanalizacijsko omrežje (število)	42.926	50.000

5) Prometna dostopnost

Podravje	2012	2020
Število prometnih nesreč	4.279	-
Dolžina novo izgrajenih kolesarskih poti v regiji		+
Dolžina obnovljenih in novo izgrajenih prometnih površin		+

6) Energetika

Podravje	2013	2020
Število javnih objektov, ki so povečali URE (število)	/	+
Število objektov s koriščenjem biomase	/	5
Delež energije iz obnovljivih virov energije v energetski bilanci (%)	/	+

7) Biotska raznovrstnost

Podravje	2013	2020
Površina območij z izboljšanjem stanja habitatnih tipov/habitatnih vrst	/	>200 ha
Število urejenih površin za turistični obisk na NPO za doživljanje, promocijo in ohranjanje varovanih območij in območij naravnih vrednot	/	5
Za obisk podprti objekti naravne in kulturne dediščine	/	3
Število izvedenih skupnih akcijskih načrtov za upravljanje naravne in kulturne dediščine	/	3
Število izobraženih naravovarstvenih in kulturnovarstvenih pedagogov/turističnih delavcev	/	30
Promocija in ohranjanje varovanih območij in območij naravnih vrednot (št. prom. aktivnosti)	/	100

8) Urbani razvoj

Podravje	2013	2020
Število izvedenih projektov znotraj TUS Maribora in Ptuja	/	8
Število izvedenih celostnih prometnih strategij	/	5

4. RAZVOJNA PRIORITETA IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA

Podravje ima številne možnosti za razvoj turizma, predvsem na osnovi mreženja izjemno bogate naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja z obstoječo in razvijajočo se gostinsko-turistično ponudbo, ki pa glede na danosti niso izkoriščene v zadostni meri. Zaradi intenzivnosti naložb, ki so potrebne za razvoj kakovostne turistične ponudbe, se na eni strani kaže pomanjkanje rizičnega kapitala za realizacijo podjetniških idej, na drugi strani pa pomanjkanje podjetniške tradicije (družinskih podjetij) na področju turizma. Kot najbolj delovno intenzivni sektor gospodarstva predstavlja turizem, ob ustrezni razvojni politiki, velik potencial za ustvarjanje novih delovnih mest.

Trajnostni turizem je torej ena ključnih gospodarskih dejavnosti na območju Podravja z dobrimi potenciali za razvoj. V programskem obdobju 2014-2020 bodo ukrepi usmerjeni v krepitev sodelovanja akterjev v turizmu, spodbujanje razvoja in raziskovalnega dela ter inovativnosti v turizmu, učinkovitejši marketing, krepitev prepoznavnosti destinacije in razvoj integralnih turističnih produktov ter v razvoj turistične, športne in kulturne infrastrukture. V regijo je potrebno z ustreznimi programi in ponudbo cenovno ugodnih nastanitev pripeljati mlade.

Skupna značilnost našega podeželja je pomanjkljiva in predvsem premalo raznovrstna gospodarska infrastruktura ter z njo povezano pomanjkanje kakovostnih delovnih mest. To sta tudi poglavitna vzroka za zaostajanje podeželja. Podeželje nima jasne vizije in strategije razvoja. Nizka je tudi stopnja povezovanja in pripravljenosti za sodelovanje. Prestrukturiranje kmetijske proizvodne in gozdarske panoge ni doseglo zelenih ciljev, kar se odraža v nizki konkurenčnosti in počasnejšemu razvoju. Premalo je diverzifikacije dejavnosti na kmetijah, kar bi kmetijam zagotavljalo potreben dodaten dohodek in večjo konkurenčnost. Velik del kmetijskih zemljišč se nahaja v območjih z omejenimi pogoji in možnostmi za kmetijsko dejavnost.

Podnebne spremembe vse bolj vplivajo na povzročanje nepredvidljive škode v kmetijskem in gozdarskem sektorju.

Nezadostna osnovna infrastruktura, pomanjkljive storitvene dejavnosti in majhne zaposlitvene možnosti sili vse več mladih v izseljevanje v večja urbana središča. Prisoten je tudi neuravnotežen razvoj in dostop do IKT-ja in e-vsebin na podeželju.

Razvoj podeželja bo temeljil na ohranjanju poseljenosti in izboljšanju kakovosti življenja na podeželju ter ustvarjanju perspektive za mlade. Prioriteta se, preko zagotavljanja kakovostnega podpornega okolja za nosilce dejavnosti, usmerja v aktiviranje neizkoriščenih potencialov v kmetijstvu, gozdarstvu, diverzifikaciji dejavnosti na kmetiji in v podjetništvu.

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Razvoj trajnostnega turizma z izkoriščanjem potencialov naravne in kulturne dediščine (celovita revitalizacija objektov kulturne dediščine v okviru razvoja turistične infrastrukture, razvoj zelenega turizma, vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v programski razvoj turizma in prepoznavnost turističnih destinacij in Podravja v mednarodnem okviru)
- Pripravo visokokakovostne in za obiskovalce privlačne interpretacije narave, zagotavljanje funkcionalne zelene infrastrukture ter usmerjanje obiska na manj občutljiva območja
- Vzpostavitev sinergije med varstvom narave in varstvom kulturne dediščine
- Vzpostavitev učinkovite mreže vseh destinacijskih deležnikov in njihovih storitev
- Razvoj poslovnega in konferenčnega turizma
- Povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti ter povečanje števila kakovostnih integralnih turističnih produktov
- Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov
- Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Nadaljnji razvoj in povezovanje obeh turističnih destinacij
- Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja - povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti
- Spodbujanje ustvarjalnosti v kulturi in umetnosti
- Ohranjanje in obnova kulturne dediščine
- Razvoj poslovnega in kongresnega turizma
- Spodbujanje razvoja kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture
- Povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti
- Spodbujanje k celostnemu razvoju podeželja
- Izboljšanje konkurenčnosti in okoljske uspešnosti kmetijstva in gozdarstva
- Povečanje samooskrbe
- Spodbujanje okolju prijazne proizvodnje in pridelave v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Investicijska področja na ravni prioritete

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

- IV.1 Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management
- IV.2 Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja
- IV.3 Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine
- IV.4 Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

B. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

- IV.5 Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere
- IV.6 Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

Program spodbuja povečanje konkurenčnosti turizma skozi inovativno mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja v tržno produktne kombinacije ter dvig kakovosti turistične ponudbe in storitev skozi razvoj človeških virov. Program je usmerjen k izboljšanju sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem (oblikovanju javno-zasebnih partnerstev) pri vzpostavljanju struktur za destinacijski marketing in management ter spodbujanju medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Program je hkrati usmerjen k ustvarjanju stimulativnega podpornega okolja oz. kakovostnih pogojev za investiranje v razvoj turističnega podjetništva in ohranjanje kulturne dediščine Podravja.

Številni dokumenti pričajo o tem, da regija izstopa v mednarodnem okviru prav po izjemni koncentraciji kakovostne materialne in nematerialne kulturne dediščine, ki predstavlja neizkoriščen kulturni, dediščinski, gospodarski in promocijski potencial regije. Prav tako lahko na omenjenem območju najdemo tudi izjemno veliko število zgodovinskih osebnosti, ki so povezane s slovensko kulturo (umetniki, znanstveniki, teologi), številne prireditve in festivale povezane s kulturo in dediščinami, delujočih je veliko število dediščinskih in kulturnih institucij, ki pa so žal premalo vpete v razvoj, tako na ravni lokalnih skupnosti kot regije.

Razvoj kulture in ohranjanje kulturne dediščine je soodvisen od razmaha turizma, kot enega izmed najpomembnejših sektorjev gospodarstva v regiji. Prihodnji razvoj regije bo tako v veliki meri odvisen prav od strateških partnerstev med turizmom in kulturno dediščino oz. med turističnim gospodarstvom ter dediščinskimi in kulturnimi institucijami, podjetji in društvi. Objekti kulturne dediščine (gradovi, dvorci, dediščinski objekti, trgi,

mestna in vaška središča) so potrebni celostne vsebinske in programske revitalizacije in vpetosti v sooblikovanje turistične destinacije. Takšni predstavljajo velik neizkoriščen potencial z vidika turistične infrastrukture.

Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine je potrebno usmerjati in graditi na osnovah celostnih revitalizacij starih mestnih in vaških središč ter objektov kulturne dediščine. Celostne revitalizacije ne smejo temeljiti samo na spomeniško-varstvenih osnovah, kjer je v ospredju fizična prenova nepremične kulturne dediščine, fizična obnova mestnih in vaških središč, urbane in vaške opreme. Tovrstne prenove morajo primarno temeljiti na novih vsebinskih in programskih izhodiščih, ki predstavljajo osnovo za vse drugotne prenove. Celostne revitalizacije starih mestnih in vaških središč predstavljajo jedro krajinske in prostorske identitete regije, ki tvorijo možne zasnove za oblikovanje specializiranih blagovnih znamk, kot nosilk novih integralnih turističnih produktov.

Investicijsko področje IV.1: Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management

Ukrep bo prispeval h krepitvi funkcij regionalne destinacijske organizacije in širitvi dejavnosti na področja, kot so strateško načrtovanje turistične destinacije, izvajanje monitoringa, predvsem pa vzpostavitev in tržno pozicioniranje turistične destinacije, blagovnih znamk in integralnih turističnih proizvodov, njihova promocija (promocijski materiali, spletna orodja, promocijske akcije na ciljnih trgih, obisk sejmov itd.). Ukrep bo spodbujal k vertikalnemu in horizontalnemu mreženju deležnikov turistične destinacije.

Nadaljnji razvoj turistične destinacije bo usmerjen trajnostno, in sicer v okolju prijazen turizem, ki bo razvijal turistične produkte s ciljem ohranjanja narave in kulturne dediščine, športnih aktivnosti, zdravega načina življenja ter kulinarčnih posebnosti regije. Z ustrezno promocijo, urejanjem podporne turistične infrastrukture in celovitim upravljanjem turistične destinacije kot celote bomo povečali prepoznavnost regije, obisk turistov in posledično prihodke v turistični dejavnosti.

Investicijsko področje IV.2: Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja

Z oblikovanjem integralnih turističnih produktov bo poskrbljeno za povezovanje že obstoječe, razkropljene turistične ponudbe s poudarkom na mreženju naravne in kulturne dediščine v kakovostne tržno-produktne kombinacije. Za zaokrožena turistična območja bodo oblikovani atraktivni in prepoznavni integralni turistični produkti (športno-rekreacijski, naravni /varovana območja narave/, eko, kulturni, počitniški, igralniško-zabavišni, poslovni, zdraviliški, wellness, nakupovalni, mladinski, podeželski, romarski, družinski, ipd.). Posledično bodo razvite prepoznavne turistične tržne znamke, ki bodo skupaj z integralnimi turističnimi produkti tvorile osnove za kakovostno promocijo in trženje turistične ponudbe definiranih območij, s čimer bo ustvarjen visok multiplikacijski učinek in visoka stopnja dodane vrednosti v gospodarstvu.

Vsebinske in programske revitalizacije kulturne dediščine za potrebe razvoja turističnega gospodarstva in podjetništva so osnova za vzpostavitev razvojnega odnosa do tradicij in identitet, na osnovi katerih je potrebno iskati mednarodno primerljive alternative za lokalni in regionalni razvoj turističnega gospodarstva, za oblikovane regionalne dediščinsko – turistične destinacije, za oblikovanje integralnih turističnih proizvodov. Identiteta kot vez s sodobnostjo in kot temelj mednarodne turistične prepoznavnosti regije.

Investicijsko področje IV.3: Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine

Kultura in ustvarjalnost predstavljata pomembna elementa lokalnega in regionalnega razvoja ter lahko bistveno pripomoreta h kakovosti življenja v lokalnem okolju. Le s pristopom mobilizacije vseh deležnikov kulture na določenem lokalnem območju in z intenzivnim vključevanjem lokalnih skupnosti so programi spodbujanja razvoja kulture lahko uspešni. Krepitev vozlišč kulturnega ustvarjanja in socialnega vključevanja lokalnih prebivalcev je tako izredno pomembno, saj krepi lokalno identiteto in prepoznavnost ter ustvarja kulturne proizvode, ki lahko v

sodelovanju z drugimi sektorji (gospodarstvom, turizmom, izobraževanjem) ustvarjajo edinstveno vrednost prostora, pomembno tudi na evropski ravni.

Kulturno in prostorsko identiteto posamezne lokalne skupnosti tvori kulturna dediščina in utrjuje koncept kulturnega varstva. Oba lahko s sodobnimi pristopi trajnostnega razvoja in vključujoče družbe postaneta vira gospodarskega, družbenega in lokalnega razvoja. Potrebno je spodbuditi pristope k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine ter poskrbeti za zagotavljanje njene prepoznavnosti in dostopnosti vsem skupinam – tudi prek inovacij, ki izhajajo iz tradicionalnih tehnik in znanj ter lahko prispevajo k razvoju novih modelov, kakor tudi proizvodov in storitev s poudarkom na uporabniku.

Festivali kot mestni kulturni in turistični proizvod ter etnografske in druge prireditve na podeželju predstavljajo mednarodno primerljivo razvojno priložnost, element mestne in vaške atraktivnosti, odličen medij za oglaševanje in pozicioniranje mest in vasi v širšem slovenskem in evropskem prostoru. Kot integralni kulturni in turistični projekti povezujejo različne nosilce mestnega in vaškega razvoja ter s tem ustvarjajo odlično osnovo za regionalno povezovanje in komuniciranje tako kulturne in naravne dediščine kot sodobnih oblik umetniške ustvarjalnosti.

Investicijsko področje IV.4: Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

Spodbujanje razvoja kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture bo temeljilo na doslednem upoštevanju načel trajnostnega razvoja, odgovorni prostorski razvojni politiki, na povezanosti infrastrukturne dostopnosti, na konsenzu med zahtevami turističnega gospodarstva ter okoljevarstvenimi in naravovarstvenimi smernicami in predpisi varovanja kulturne dediščine. Razvoj kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture bo neposredno vplival na povečanje kakovosti in konkurenčnosti turistične ponudbe Podravja.

Turistična infrastruktura

Hitrejših premikov v razvoju turistične ponudbe Podravja, brez naložb v dotrajano in novo turistično infrastrukturo v naslednjem programskem obdobju, ne bo. Ponekod še slaba prometna infrastruktura, premalo kvalitetni obstoječi objekti in pomanjkanje objektov za spremljajoče turistične dejavnosti so glavni razlog za zaostajanje v razvoju turistične ponudbe v primerjavi z ostalimi regijami. Vprašanje izvedbe večjih naložb v Podravju na tem področju je v precejšnji meri žal pogojeno z javnimi sredstvi. Prav tako so naložbe zasebnega sektorja v turistično dejavnost na podeželju (nove prenočitvene kapacitete in razvoj spremljajočih dejavnosti) v precejšnji meri pogojene s predhodnim investiranjem v osnovno turistično infrastrukturo, ki bo predstavljala hrbtenico za njihov razvoj.

Ukrep bo podprl predvsem gradnjo komplementarne turistične infrastrukture, ki bo prispevala k privlačnosti območja in razvoju specifičnih turističnih produktov (sprehajalne poti, kolesarske steze, turistične infrastrukture v zavarovanih območjih)

Kulturna infrastruktura

Številni objekti kulturne dediščine (gradovi, dvorci, muzeji, kmečke hiše itn.) predstavljajo velik neizkoriščen potencial za razvoj turističnih programov. Njihova prihodnost je v prvi vrsti odvisna od njihove razvojne vloge pri oblikovanju vizije in strategije regionalnega razvoja. Že sedaj pa predstavljajo ne le pomembno zakladnico nepremične kulturne dediščine, ampak tudi možnost za razvoj novih turističnih programov in proizvodov seveda ob upoštevanju smernic in strokovnih zasnov varstva kulturne dediščine.

Kulturna dediščina predstavlja potencial Podravja, ki pa je premalo vključen v turistične produkte. Nekaj objektov je že obnovljenih in jih bo potrebno ustrezno vključiti v turistične produkte (sodoben inovativen program vsebin), še več pa je takih, ki jih bo potrebno prenoviti in jim dati novo vsebino.

Kar nekaj projektov presega lokalni pomen in terja širšo podporo, ki pa jo zaradi zahtevnosti investicij ne bo mogoče zagotoviti na regionalni ravni oziroma bo potrebno podporo za izvedbo investicij iskati na državnem nivoju. Osnovni kriterij za podporo v okviru regionalnih vzpodbud bo sodoben inovativen program, ki ga je

mogoče vključiti v turistično ponudbo in bo vsaj deloma zmožen samofinanciranja iz posodobljene in tržno zanimive kulturno-turistične ponudbe ali sodelovanje po principu javno-zasebno partnerstvo.

Športna infrastruktura

Šport ima pozitivne učinke na posameznika in družbo, izboljšuje kakovost življenja in zdravje državljanov ter spodbuja socialno vključenost, zato je pomembno, da se prebivalci več in bolj kakovostno ukvarjajo s športom. Vloga lokalnih in regionalnih oblasti je pri razvoju športa osrednjega pomena, saj v okviru institucionalnih pristojnosti pomagajo zagotavljati storitve za državljane na področju športa. Šport je dejavnost, ki bogati kakovost posameznikovega življenja, zaradi svojih povezovalnih in zdravstvenih učinkov pa pomembno vpliva na družbo. Šport ima namreč ne le potencial pozitivnega vpliva na zdravje posameznika, pač pa tudi potencial združevanja ljudi in doseganja vsakogar – ne glede na njegovo starost ali socialno pripadnost. Potrebno je ustvariti spodbudno okolje za razvoj športa – predvsem na področju športnih programov ter športnih objektov; zagotoviti vsem posameznikom enako možnost sodelovanja in enako dostopnost športa ter visoko kakovost športnih programov

Ker je šport nujen del zdravega življenjskega sloga in razvoja vsakega posameznika, je cilj ukrepa izboljšati pogoje za šport in rekreacijo ter spodbuditi razvoj športnih programov. Pomembno je razpršeno razvijanje infrastrukture za športne aktivnosti na regionalni ravni, da so vsakemu posamezniku zagotovljene enake možnosti sodelovanja. Predmet ukrepa je tudi spodbujanje športne dejavnosti na ravni vsakdanjega življenja za izboljševanje kakovosti življenja in zdravja prebivalstva ter socialne vključenosti.

B. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

Danes se na podeželju soočamo z opuščanjem kmetovanja, zlasti vinogradništva, zaradi česar se kmetijske površine zaraščajo, kar dodatno slabi razvojne potenciale. Težje pridelovalni in življenjski pogoji, razdrobljena zemljiško-posesna zgradba, nepovezanost pridelovalcev, pomanjkanje delovnih mest izven kmetijstva in drugi ekonomski razlogi, ki so v drugi polovici preteklega stoletja spodbudili množično odseljevanje aktivnega prebivalstva, so zagotovo tudi danes najpomembnejši dejavnik slabšanja socialnih in gospodarskih razmer ter opuščanja kmetijstva in vinogradništva.

Iz analize izhaja, da se obdelanost kmetijskih površin in število članov družinskih kmetij zmanjšuje, prav tako postaja neugodna starostna struktura družinskih članov na kmetijah. Pogoji za pridelavo so oteženi in večini kmeti ne omogočajo zadostnih dohodkov. Spodbuden je napredek pri razvoju dopolnilnih dejavnosti kot dodatnemu viru prihodkov kmetij in usmerjanje v ekološko kmetovanje. Neizkoriščene so možnosti za uvajanje alternativnih poljščin in sadja ter za sočasno povečanje lokalne samooskrbe.

Trajnostni razvoj narekuje potrebo po ohranjanju okolja. Izboljšanje naravnih virov: tal, vode in zraka je mogoča le z omejeno uporabo kemičnih sredstev in z uvajanjem prijaznih oblik kmetovanja. S proizvodnjo kmetijskih proizvodov višje kakovosti in z dopolnilnimi dejavnostmi ne kmetijah se bodo aktivirali podjetniški potenciali, kar bo okrepilo sposobnosti kmetij za preživetje. Lokalna oskrba s hrano igra vse večjo in pomembno vlogo tako za ohranjanje lokalnega kmetijstva kot tudi za izboljšanje zdravja, saj je ta zaradi kratkih verig bolj kakovostno. Tako za kmetijstvo, gozdarstvo kot tudi področje dopolnilnih dejavnosti in razvoja podeželja je ključen vnos novih znanj ter povezovanje za bolj prodorno in uspešno trženje.

Investicijsko področje IV.5: Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere

Za zagotavljanje boljše kvalitete življenja in večje konkurenčnosti so predvideni ukrepi za izgradnjo in izboljšanje infrastrukture predvsem za namene vodooskrbe, cestne infrastrukture in kanalizacijskih sistemov. Vzporedno bodo vzpodbude namenjene načrtnemu (načrtovanemu) razvoju dopolnilnim dejavnostim na kmetijah, uvajanju alternativnih, gospodarsko zanimivih dejavnosti v kmetijstvu in gozdarstvu. Za razvoj podjetništva se bodo vzpodbujali potenciali, ki bodo temeljili na inovativnih programih izkoriščanja konkurenčnih prednosti podeželja, poklicnega usposabljanja in informiranja za pridobivanje specifičnih znanj za ustvarjanje novih delovnih mest z vzporednim ustanavljanjem mikro in malih podjetij na podeželju. Želi se povečati gospodarska učinkovitost pri gospodarjenju z gozdovi, dvig prepoznavnosti in dodane vrednosti kmetijskim, živilskim in gozdarskim proizvodom. Vzpodbude bodo usmerjene tudi v povečanje proizvodnje biomase in obnovljivih virov energije,

aktivnostim v smeri izboljšanja dobrega počutja domačim živalim, uvajanju alternativnih poljščin in praks, ki bodo pomagale zmanjševati negativne vplive na okolje.

S programom se želi spodbuditi izgradnja digitalizacijske infrastrukture za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin, pospešeno uvajanje elektronskega poslovanja, spodbujanje razvoja storitev, interneta, razvoj mreže javno dostopnih točk, izgradnje IKT infrastrukture, iskanje novih organizacijskih modelov in tehnoloških rešitev IKT tehnologije na podeželju. S programom se bo v okviru prestrukturiranja vzpodbujal tudi prenos kmetijskih gospodarstev na mlade, usposabljanje nosilcev in prilagajanje kmetij zakonskim standardom.

Za kmetijsko pridelavo na delu Dravskega in Ptujkega polja imamo veliko priložnost, da v naslednjem programskem obdobju pristopimo k izgradnji velikih namakalnih sistemov. Na ta način bi preventivno poskrbeli za zmanjševanje posledic klimatskih sprememb – suše, ki praviloma vsako leto povzroči veliko škode v kmetijstvu. Vodotok Drave oziroma vodna kanala HE Zlatoličje in HE Formin nudijo izdatne količine vode, ki bi jih lahko koristili za namakanje kmetijskih površin. Vodna kanala obeh elektrarn se praktično raztezata od Maribora o Ormoža, vmes ju povezuje Ptujsko jezero. Glede na razpoložljivo vodo je samo načrtovanje 3000 ha namakalnih površin z možnostjo širitve in večanja površin. Tako bi pridobili nove površine z zgrajenim velikim namakalnim sistemom, ki omogoča individualnim kmetijskim gospodarstvom izvajanje namakanja in stabilno kmetijsko pridelavo na njijskih površinah ob koriščenju razpoložljive vode vodnega sistema reke Drave. Izgrajeni namakalni sistemi v Podravju bi imeli vplivali predvsem na: povečanje proizvodnje v kmetijstvu, nova delovna mesta v pridelavi domače hrane, večanje samooskrbe, večanje konkurenčnosti pridelave na kmetijskih površinah, ekonomsko uspešnost kmetijskih gospodarstev in stabilno proizvodnjo.

Poleg izgradnje namakalnih sistemov je za kmetijsko proizvodnjo pomembna primerna izbira agro-tehniških ukrepov ter kmetijskih rastlin, ki lahko povečajo odpornost na podnebne spremembe.

Investicijsko področje III.6: Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

Zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in dostopne hrane je cilj vsake družbe. Kljub dobrim naravnim danostim, Podravje še daleč ne izkorišča vseh svojih potencialov za lokalno oz. subregionalno samooskrbo. Podravje bo z ukrepi na področju samooskrbe sledilo ciljem Resolucije o nacionalnem programu prehranske politike, ki kot prioriteto pri zagotavljanju trajnostne oskrbe z živili izpostavlja lokalno pridelavo in porabo. Za prehransko samooskrbo bo potrebna zagotovitev učinkovite tržne organiziranosti kmetijstva z večjo prepoznavnostjo na območju pridelanih proizvodov. Z vzpostavitvijo organizacijskega modela kratkih prehranskih verig bi se med seboj povezale lokalne in subregijske prehranske iniciative, še posebej skozi mrežo LAS, ki so na območju Podravja vzpostavljena.

Z željo po ohranjanju okolja in varovanju zdravja ljudi bodo v sklopu ukrepa za dvig subregionalne samooskrbe podprte in spodbujene predvsem trajnostne in naravne oblike gospodarjenja s kmetijsko, gozdno in kulturno krajino ter naravnimi viri, povezovanje in promocija lokalnih produktov za potrebe skupnega nastopa na trgu, nove oblike trženja in distribucije produktov. Ozaveščanje, promocija in izobraževanje bodo pri tem pomembna horizontalna tema, ki spodbuja razvoj tovrstnih praks.

V regiji obstaja velik potencial za vzpostavitev gozdno lesnih verig proizvajalcev ter izdelovalcev produktov iz lesa (pasivne hiše, stavbno pohištvo, ...)

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Prihodi domačih in tujih turistov

Podravje	2013	2020
Domači turisti (število)	73.156	80.000
Tuji turisti (število)	149.089	165.000

2) Prenositve turistov

Podravje	2013	2020
Domači turisti (število)	189.809	220.000
Tuji turisti (število)	313.687	350.000

3) Prenositvene zmogljivosti

Podravje	2013	2020
Število sob (število)	3.254	3.500
Zmogljivosti ležišča skupaj (število)	8.713	9.500

4) Povprečna doba bivanja-BDP

Podravje	2013	2020
Povprečna doba bivanja	2.27	2.70

5) Neto dodana vrednost na zaposlenega v turizmu

Podravje	2011	2020
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v EUR)	15.856,85	18.500,00

6) Število integralnih produktov - ITP in turističnih paketov

Podravje	2013	2020
Število integralnih produktov - ITP (število)	0	10
Število turističnih paketov (število)	/	20

7) Število kmetijskih gospodarstev

Podravje	2010	2020
Število kmetijskih gospodarstev (število)	12.318	12.300

8) Povprečna mesečna bruto plača (kmetijska dejavnost)

Podravje	2011	2020
Povprečna mesečna bruto plača (EUR) A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1.183 €	1.240

9) Kmetijska zemljišča v uporabi

Podravje	2010	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	77.474	+

10) Povprečna starost in število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih

Podravje	2010	2020
Povprečna starost gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih (leta)	57	50
Število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih (število)	12.280	12.300

11) Posek lesa na družinskih kmetijah

Podravje	2010	2020
Posek lesa na družinskih kmetijah (m ³)	130.269	150.000

12) Število ekoloških kmetij

Podravje	2012	2020
Ekološke kmetije (število)	192	500

13) Samooskrba regije in kmetije vključene v sheme kakovosti

Podravje	2010	2020
Število kmetij vključenih v sheme kakovosti		
Število novih delovnih mest na kmetijah		
Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	1.390	1.650
% samooskrba z zelenjavo	43%	55%
% samooskrba s prašičjim mesom	54%	70%
% samooskrba s krompirjem	62%	75%

14) Število projektov Leader, CLLD in projektov sodelovanja

Podravje	2013	2020
Število izvedenih projektov Leader (za obdobje)	73	80
Število izvedenih projektov na območju CLLD	0	30
Število projektov sodelovanja	0	7

15) Število obnovljenih in revitaliziranih objektov in % povečanja obiska

Podravje	2013	2020
Število obnovljenih in revitaliziranih objektov kult. dediščine in javne kult. infrastrukture	0	5
Povečanje števila obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih in javne kulturne infrastrukture	0	5%

H. KLJUČNE VSEBINE REGIJSKIH PROJEKTOV ZA VKLJUČITEV V DOGOVOR O RAZVOJU REGIJE

ZAP. ŠT.	PROJEKTNA VSEBINA	PRIORITETA RRP ZA PODRAVJE	PREDNOSTNA OS V OP 2014-2020
1.	<p>INOVATIVNE ODPRTE TEHNOLOGIJE Inovacijsko-podporni del: Vzpostavitev inovacijske podpore in vstopnih točk IOT (po načelu »vse na enem mestu«), Spodbujanje inoviranja ter prenos znanja in tehnologij, Podjetništvo - promocija, svetovanje in inkubacija start-up podjetij, Internacionalizacija, Podpora lokalnim skupnostim in privabljanje vlagateljev. Infrastrukturni del: raziskovalna infrastruktura in ključna gospodarska infrastruktura Vsebinski raziskovalno-razvojni del: Raziskovalno-razvojno delo za razvoj novih proizvodov in storitev z višjo dodano vrednostjo.</p>	<p>Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij</p>	<p>PO 1: Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s SPS za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva</p> <p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>
2.	<p>PVSP – Podjetno v svet podjetništva</p>	<p>Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij</p>	<p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>
3.	<p>TRAJNOSTNI TURIZEM – Promocija in trženje trajnostnega turizma v regiji (povezava mest s podeželjem) Vzpostavitev tematskih parkov kot integralnih turističnih produktov v regiji – razvoj produktov in storitev Upravljanje, promocija in vodenje enotne turistične destinacije</p>	<p>Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva</p>	<p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>

4.	REGIJSKA GARANCIJSKA SHEMA	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast
5.	DOSTOPNOST DO IKT NA OBMOČJU REGIJE	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 2: Povečanje dostopnosti do IKT ter njihove uporabe in kakovosti
6.	SOCIO-LAB – Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva in družbenega inoviranja v regiji	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast
7.	REGIJSKA ŠTIPENDIJSKA SHEMA	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	
8.	VZPOSTAVITEV REGIJSKE SHEME ZA SOFINANCIRANJE DELOVANJA NVO Krepitev zmogljivosti NVO za zagovorništvo in izvajanje javnih storitev	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	PO 10: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, krepitev zmogljivosti NVO in socialnih partnerjev
9.	PRIZMA 50+ Aktiviranje brezposelnih in neaktivnih 50+ ter spodbujanje zaposlovanja in razvoj podjetnosti starejših Upravljanje s starostno raznoliko delovno silo v podjetjih in organizacijah Medgeneracijski centri in socialna vključenost starejših Razvoj novih storitev in proizvodov Promocija aktivnega staranja	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	PO 8: Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile PO 9: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine PO 10: Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost
10.	CELOVITA OSKRBA PODRAVJA S PITNO VODO, VKLJUČNO Z OBNOVO VODOVODNEGA SISTEMA (Vsi 4 nosilci oskrbe s pitno vodo v Podravju)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti
11.	CELOSTNA UREDITEV OBMOČJA REKE DRAVE V	Prioriteta 3: Varstvo okolja in	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske

	REGIJI – Natura 2000	učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	raznovernosti
12.	CELOSTNA UREDITEV RAVNANJA Z ODPADNIMI VODAMI V REGIJI (izgradnja kanalizacije in čistilnih naprav).	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
13.	VIZIJA Pohorje 2030 – Natura 2000	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
14.	REGIJA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI Zelena infrastruktura s kolesarskim omrežjem regije (DKP in Euro velo 9)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
15.	ZAGOTOVITEV POPLAVNE VARNOSTI V REGIJI	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 5: Prilagajanje na podnebne spremembe
16.	SAMOOSKRBA REGIJE Vzpostavitev kratkih oskrbovalnih verig malih proizvajalcev v sodelovanju z zadrugami in dr. gospodarskimi oblikami Povezava agroživilske industrije ter blagovne znamke Dobrote slovenskih kmetij Kmetijski tehnološki park regije	Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Ukrepi: Program razvoja podeželja
17.	REGIJSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE – pilotni projekt v sodelovanju z MZIP	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	
18.	TRAJNOSTNA RABA ENERGIJE V REGIJI – OVE in URE Energetska sanacija javnih stavb Energetsko upravljanje z javnimi stavbami v regiji Energetsko upravljanje in svetovanje v podjetjih (MSP) Energetska samozadostnost regije (OVE, energetska združništvo)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

19.	PODRAVJE - INTELIGENTNA REGIJA	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja
20.	VZPOSTAVITEV GOZDNO-LESNE VERIGE V REGIJI Center za predelavo lesa in razvoj lesnih produktov Energetska izraba biomase (DOLB sistemi, proizvodnja lesnih sekancev, peletov,)	Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Ukrepi: Program razvoja podeželja

I. SKLADNOST PRIORITET, CILJEV IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ V OBMOČNEM RAZVOJNEM PROGRAMU SPODNJE PODRAVJE Z INVESTICIJSKIMI PRIORITETAMI DRŽAVNIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV ZA OBDOBJE 2014-2020

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P I: KONKURENČNO GOSPODARSTVO ZA RAST IN DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITEVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ					
IP I.1	Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno izobraževalnih institucij v gospodarstvo	Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Konkurenčno gospodarstvo
IP I.2	Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast		
IP I.3	Privabljanje investicij in internacionalizacija gospodarstva				
IP I.4	Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, mlada in rastoča podjetja				
IP I.5	Naložbe v razvoj IKT ter enakomernjšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev	Izboljšanje dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter povečanje njihove uporabe in kakovosti	Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti	Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu Zelena delovna mesta in skladen in vzdržen razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja: Izboljšani dostop do širokopasovnega interneta ustreznih hitrosti	Konkurenčno gospodarstvo
IP I.6	Socialno podjetništvo in družbene inovacije	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine		

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P II: VKLJUČUJOČA DRUŽBA, BLAGINJA IN ZNANJE					
IP IV.1	Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje	Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in mobilnosti delovne sile	Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile	Zelena delovna mesta in skladen in vzdržen razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja.	Znanje in zaposlovanje
IP IV.2	Aktivna vključenost in enake možnosti				
IP IV.3	Dostopnosti do javne zdravstvene in socialne infrastrukture in javnih storitev	Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	Vključujoča družba		
IP IV.4	Dostopnost do vseživljenjskega učenja	Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost			
IP IV.5	Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc				

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P II: VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO					
Varstvo okolja in učinkovita raba virov					
IP II.1	Javna okoljska infrastruktura (ravljanje z odpadki, vodovodna omrežja, odvajanje in čiščenje komunalnih vod)	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov	Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Zeleno življenjsko okolje
IP II.2	Prostorski razvoj (prostorsko planiranje), naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe	Izboljšanje institucionalnih zmogljivosti javnih organov in zainteresirane strani ter prispevanje k učinkoviti javni upravi Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanje in obvladovanje tveganj	Prilagajanje na podnebne spremembe Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev		
IP II.3	Naložbe v energetska izrabo obnovljivih virov energije - OVE	Podpora prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika v vseh sektorjih	Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja		
IP II.4	Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti	Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah	Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Zeleno življenjsko okolje
IP II.5	Varstvo narave - ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov	Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti		
IP II.7	Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah	Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti		

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P III: TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA					
Razvoj turizma, kulture in umetnosti					
IP III.1	Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Konkurenčno gospodarstvo
IP III.2	Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja				
IP III.3	Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine				
IP III.4	Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo				
Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva					
IP III.5	Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast	Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu Zelena delovna mesta in skladi in vzdržan razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja. Ohranjanje naravnih virov in odziv na podnebne spremembe	Zeleno življenjsko okolje
IP III.6	Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig			Učinkovitejše tržno organiziranje kmetijstva, krepitev agroživilskih verig ter večja prepoznavnost in kakovost lokalno pridelanih proizvodov Trajnostno izkoriščanje gozdov in povečanje dodane vrednosti lesa z boljšim tržnim povezovanjem na področju gozdarstva in vzdolž gozdno-lesne verige ter povečanjem konkurenčnosti na področju gozdarstva in neindustrijske predelave lesa.	

J. PROBLEMSKA OBMOČJA V PODRAVJU

I.1 Problemsko območje Maribor s širšo okolico

Program spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju 2013-2018

Vlada RS je 20. 6. 2013 na svoji redni seji sprejela Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo Maribor s širšo okolico.

Problemsko območje je bilo oblikovano skladno z Zakonom o skladnem regionalnem razvoju na podlagi visoke stopnje brezposelnosti, ki je več zaporednih mesecev presegla 17 %. V problemsko območje je vključenih 6 občin iz Podravja (Mestna občina Maribor, Občina Hoče – Slivnica, Občina Kungota, Občina Pesnica, Občina Ruše, Občina Selnica ob Dravi) ter tri občine iz Koroške (Občina Ribnica na Pohorju, Občina Podvelka in Občina Radlje ob Dravi).

Za to območje je vlada določila naslednječasne dodatne ukrepe razvojne podpore v obdobju 2013-2018:

- **ukrep 1:** program spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju 2013-2018 v višini 32.000.000 evrov;
- **ukrep 2:** povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost ;
- **ukrep 3:** davčna olajšava za zaposlovanje v Mariboru s širšo okolico;
- **ukrep 4:** davčna olajšava za investiranje v Mariboru s širšo okolico;
- **ukrep 5:** spodbude za trajnostni razvoj podeželja v obdobju 2014-2018;
- **ukrep 6:** garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite (preko regijskih garancijskih shem);
- **ukrep 7:** Spodbujanje raziskovalno-razvojnih projektov in/ali sofinanciranje nove tehnološke opreme v letih 2014 in 2015.

PROGRAM SPODBUJANJA KONKURENČNOSTI – Ukrep Vlade RS št. 1:

Program spodbujanja konkurenčnosti je bil 10. 10. 2013 potrjen na seji Vlade RS. Pripravljen je bil v medsebojnem sodelovanju dveh delovnih skupin – delovna skupina MGRT in delovna skupina, ki jo je imenovala koordinacija županov problemskega območja.

Glavno stališče delovne skupine, imenovane s strani koordinacije županov, je usmeritev dodatnih sredstev, ki bodo na razpolago v okviru programa, v gospodarstvo. Dejstvo je, da gospodarstvo edino ustvarja nova delovna mesta in posledično je edino, ki lahko problemsko območje izvleče iz krize.

Sprejeti Program spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju 2013 – 2018 zagotavlja določene pogoje za okrevanje gospodarstva, čemur je namenjen večji del od dodeljenih 32 mio EUR

Obe regionalni razvojni agenciji – Mariborska razvojna agencija in Regionalna razvojna agencija za Koroško bosta aktivno sodelovali pri spremljanju izvajanja programa, pripravljali poročila in predlagali spremembe, katerih cilj čim boljše koriščenje dodeljenih sredstev.

Kratek povzetek instrumentov, potrjenih v okviru Programa:

Večina od predlaganih instrumentov predstavlja državno pomoč oz. pomoč po shemi »de minimis«, kar pomeni, da obstajajo zgornje meje pomoči, ki jih posamično podjetje lahko pridobi. Prav tako obstajajo v okviru posamičnih shem natančne opredelitve, kateri sektorji do pomoči niso upravičeni.

Instrument 1: Ustvarjanje in ohranitev delovnih mest s spodbujanjem novih vlaganj ali razširitvijo dejavnosti obstoječih podjetij

Sklop A: manjša začetna vlaganja, kjer znaša subvencija do 50.000 EUR, pogoj za pridobitev subvencije je odobritev garancije za bančni kredit v okviru regijske garancijske sheme.

Sklop B: večja začetna vlaganja in/ali vlaganja v raziskave in razvoj, s katerimi se ustvarjajo nova delovna mesta, kjer znaša subvencija do 500.000 EUR v podjetjih. V tem sklopu se bodo dodeljevale subvencije za začetne naložbe in/ali subvencije za raziskave in razvoj (razpise bo objavil MGRT).

Instrument 2: Spodbujanje mikro in malih podjetij z mikrokrediti in subvencijo obrestne mere za komercialne kredite

Instrument je namenjen mikro in malim podjetjem, zadrugam, nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in je sestavljen iz dveh dejavnosti:

1. **Mikrokrediti** za materialne naložbe, nematerialne naložbe, obratna sredstva, obresti itd. Mikrokredit je lahko od 5.000 do 25.000 EUR. Razpise bo izvajal Slovenski podjetniški sklad.
2. **Subvencija obrestne mere** za obstoječe in/ali nove komercialne kredite v višini 50 % skupne obrestne mere. Najnižji znesek subvencije bo 2.000 EUR. Razpis bosta izvedli obe regionalni razvojni agenciji kot nadgradnjo regijske garancijske sheme. V ta sklop Instrumenta 2 so vključena tudi srednje velika podjetja.

Instrument 3: Spodbujanje podjetniške dejavnosti in ustvarjanje novih delovnih mest

Instrument je namenjen spodbujanju podjetniške kulture in aktiviranje podjetniške dejavnosti med celotnim prebivalstvom. Razdeljen je na dva sklopa:

Sklop 1: Aktiviranja prebivalstva in revitalizacija podjetniškega okolja – aktiviranje podjetniškega potenciala med prebivalstvom v okviru »co-working« prostora.

Sklop 2: Podjetno v svet podjetništva – ciljna skupina so brezposelni. Objavi se razpis in izmed vseh prijavljenih idej se izberejo tiste, ki imajo največ možnosti za realizacijo. V času vključitve v projekt so izbrane osebe za 4 mesece zaposlene v RRA-jih, vključeni v različne programe usposabljanja in ob pomoči mentorjev razvijajo svoje podjeme. Skupaj bi naj bilo v sklop vključenih 220 brezposelnih.

Instrument 4: Podpora pri poslovanju in razvoju podjetij

Instrument je namenjen mikro, malim in srednjim podjetjem za izboljšanje poslovanja in realizacijo razvojnih potencialov.

Dve glavni ciljni skupini so **start-up podjetja**, ki bodo lahko pridobila subvencijo v višini do 50.000 EUR v dveh letih in **delujoča podjetja s potencialom za rast**, ki bodo lahko za svoje manjše razvojne projekte pridobila subvencijo v višini 5.000 – 25.000 EUR. Prav tako bo spodbujeno povezovanje novoustanovljenih podjetij in podjetij s potencialov za rast v mreže, grozde in druge oblike povezovanja v višini od 25.000-50.000 EUR

Instrument 5: Promocija gospodarstva in območja Podravske in Koroške regije za privabljanje tujih in domačih vlagateljev

Promocija gospodarstva in območja privabljanja tujih in domačih vlagateljev bosta izvajali regionalni razvojni agenciji na problemskem območju v koordinaciji s SPIRIT in partnerji – občinami in člani regijske razvojne mreže. Pri izvedbi vrste aktivnosti (nadgradnja baze razpoložljivih prostorov in zemljišč, razvoj produktov za potencialne vlagatelje itd.) bosta agenciji sodelovali s SPIRIT Slovenija.

Program ukrepov in instrumentov za izvajanje je usklajen z cilji, prioriteta in investicijskimi področji na ravni prioritete v RRP za Podravje. Ukrepi in instrumenti se nanašajo predvsem na Prioriteto št.1 Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitevijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.

1.2 Problemsko območje Haloz

Haloze so **reliefno razgibana obmejna slovenska pokrajina**, ki se razprostira od Jelovšega potoka pri Makolah na zahodu do Zavrča na vzhodu. **Prometno težko dostopno gričevje** ne leži le na robu slovenskega nacionalnega ozemlja, temveč tudi **na obrobju gospodarske in socialne razvitosti**. Pokrajina je bila v preteklem stoletju sinonim za **gospodarsko in družbeno nerazvitost, ki se danes nezadržno pogloblja**. V zadnjem obdobju **se celo povečujejo razlike v primerjavi z ostalimi slovenskimi pokrajinami**. Statistično gledano so Haloze območje v Podravju. Razprostirajo se od Makol in Jelovšega potoka na zahodu do Goričaka in Drenovca na vzhodu, na severu do Dravinje in Drave ter slovensko-hrvaške meje na jugu. Pokrajina, ki meri 325 km², je reliefno ena najbolj pestrih slovenskih pokrajin. Iz ravninskega sveta Dravskega in Ptujkega polja se dviga do 300 metrov nadmorske višine visoko gričevje. Prepreženo z globoko vrezanimi dolinami se vzpenja proti jugu do 460 m nad morjem. Tu se Haloze naslanjajo na mejno Bočko-Maceljsko hribovje. Območje Haloz obsega sedem občin: Cirkulane, Majšperk, Makole, Podlehnik, Videm, Zavrč in Žetale.

Haloze najpogosteje povezujemo z vinogradništvom, ki je pomembno zaznamovalo njihovo gospodarsko in socialno zgradbo ter oblikovalo svojevrstno podobo kulturne krajine. Danes se v pretežnem delu gričevja soočamo z **opuščanjem kmetijstva**, zlasti vinogradništva, zaradi česar se **kmetijske površine zaraščajo**, kar dodatno **slabi razvojne potencialne**. Težje pridelovalni in življenjski pogoji, **razdrobljena zemljiško-posestna zgradba, nepovezanost pridelovalcev, pomanjkanje delovnih mest izven kmetijstva** in drugi ekonomski razlogi, ki so v drugi polovici preteklega stoletja spodbudili **množično odseljevanje aktivnega prebivalstva**, so zagotovo tudi danes najpomembnejši dejavnik **slabšanja socialnih in gospodarskih razmer ter opuščanja kmetijstva in vinogradništva**.

K govorimo o prihodnosti Haloz, se zastavlja vprašanje, kako **vzpostaviti dolgoročen stabilen razvoj v pokrajini, v kateri je nerazvitost prvenstveno posledica težjih pridelovalnih in življenjskih pogojev, obmejnosti in dosedanjega socioekonomskega razvoja**, ter vprašanj, ali lahko z ukrepi razvojne politike, s katerimi odkrivamo lokalne razvojne potencialne, motiviramo prebivalce ter zagotavljamo optimalno črpanje finančnih sredstev iz različnih virov, **zaustavimo okoljsko, socialno in ekonomsko degradacijo pokrajine ter zmanjšamo njene razvojne zaostanke v primerjavi z državnim povprečjem** (Vir.: Prikaz stanja na problemskem območju Haloz – s predlogom ukrepov in instrumentov, Delovna skupina za razvoj Haloz, februar 2015).

Ocena stanja območja Haloz

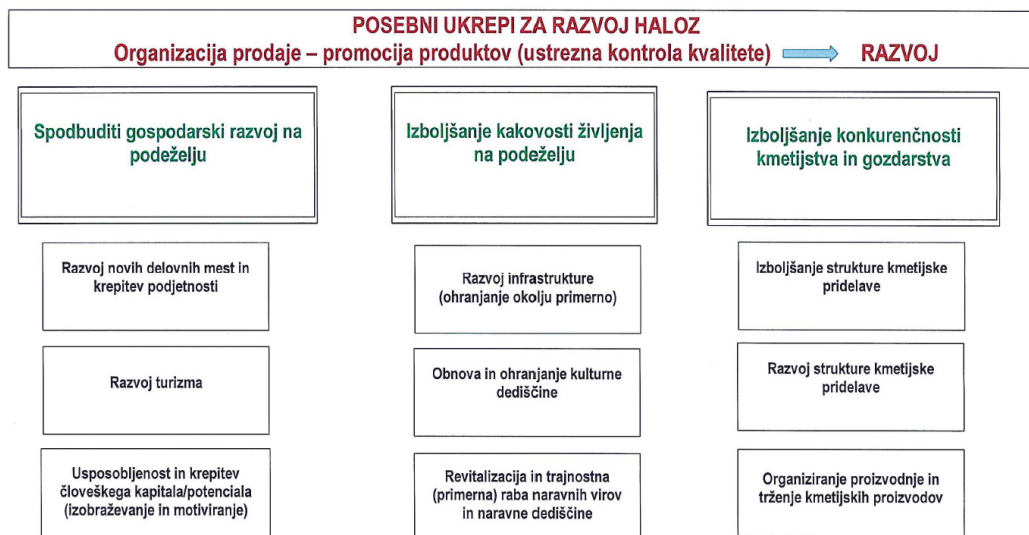

(Vir.: Prikaz stanja na problemskem območju Haloz – s predlogom ukrepov in instrumentov, Delovna skupina za razvoj Haloz, februar 2015).

1. **Haloze so pokrajina z izjemnimi razvojnimi problemi, ki so posledica naravnih dejavnikov in zgodovinskega razvoja ter demografskih, socialnih in ekonomskih razmer. Med najpomembnejše kazalnike razvojnega zaostajanja Haloz uvrščamo naslednje:**
 - visoka reliefna energija – zahtevni pogoji za kmetijsko pridelavo in bivanje (70,5 % površin je z naklonom nad 12°);
 - obmejni položaj in oddaljenost od zaposlitvenih središč, kjer so se v zadnjem obdobju zmanjšale zaposlitvene možnosti (Ptuj, Maribor, Slovenska Bistrica, Kidričevo);
 - zmanjševanje zaposlitvenih možnosti izven kmetijstva v Halozah po letu 1991 (opuščanje proizvodnje v industrijskih obratih v Makolah in Majšperku);
 - povečevanje ekstenzivnosti kmetijske pridelave, opuščanje in zaraščanje kmetijskih zemljišč (po letu 2000 so se vinogradniške površine zmanjšale za 383 ha in povečale površine v zaraščanju za 430 ha);
 - strukturni problemi na področju kmetijstva (zemljiško – posestna in lastniška razdrobljenost kmetij, po letu 2000 se je celo povečal delež kmetij v velikostnem razredu do 5 ha, ki znaša 73,8 %, slabša se starostna sestava lastnikov kmetij in zmanjšuje delež mladih lastnikov kmetij,...);
 - šibka ekonomska moč haloških kmetij (nizka investicijska sposobnost kmetij, počasen razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,...);
 - slabitev ekonomskih potencialov (21 % kmetij je tržno usmerjenih, opuščanje turističnih objektov,...);
 - slabšanje demografskih razmer (zmanjševanje števila prebivalcev, ki je posledica nezadržne depopulacije in staranja prebivalcev);
 - nepopolna razvitost osnovne infrastrukture (slaba kakovost cestnih povezav,...).
2. **Analiza statističnih podatkov za območje Haloz dokazuje, da je območje Haloz iz vidika obravnave statističnih podatkov, smiselno in potrebno obravnavati poglobljeno. Sama obravnava statističnih podatkov, namreč ne nakazuje na velika odstopanja v smer potrebe po posebni obravnavi problemskega območja. Smatramo pa, da se je potrebno osredotočiti predvsem na trend posameznih kazalnikov, predvsem njihove soodvisnostne obravnave. (primer 1: odstotek brezposelnih v korelaciji z gibanjem starostne strukture prebivalstva).**
3. **Analiza izvajanja dosedanjih razvojnih ukrepov dokazuje, da je črpanje ter koristna raba razvojnih sredstev iz naslova različnih ukrepov in razpisov za območje Haloz težje dosegljiva, predvsem za deležnike kot so podjetja, kmetijska gospodarstva, nevladne organizacije, lokalne skupnosti. Eden od ključnih razlogov je izredno nizka kapitalska zmožnost deležnikov na območju in se kljub dobrim inovativnim idejnim projektnim predlogom srečujejo s težavami zagotavljanja lastnega financiranja kakor zagotavljanja finančnega toka za izvedbo projektov. Kreirani projektni predlogi glede na ostale razmere na območju Haloz pa tudi ne morejo dati konkurenčnih ekonomskih rezultatov z razvitejšimi območji v regiji oziroma v državi.**
4. **Z delom z deležniki na terenu je bilo evidentirano kar nekaj zakonodajnih ovir, ki otežujejo razvoj določenih dejavnosti in jih navajamo skozi potrebne posamezne ukrepe in instrumente.**

Prikaz prioritiet, ukrepov in instrumentov

PRIORITETA I: Spodbuditi gospodarski razvoj podeželja

I/1: Razvoj novih delovnih mest in krepitev podjetnost

Ukrepi
Razvoj obstoječih ter uvajanje novih dejavnosti, produktov in storitev na podeželju, v povezavi s kmetijstvom, turizmom, oskrbo in storitvami,...
Krepitev podjetnosti in podjetnega pristopa na podeželju, vključno s socialnim podjetništvom
Povečanje trajnostne lokalne oskrbe - prioriteta
Povezovanje in sodelovanje vseh za razvoj podeželja pomembnih institucij
Vzpostavitev podpornega okolja za razvoj novih produktov, storitev in dejavnosti na podeželju

I/2: Razvoj turizma

Ukrepi
Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
Povezovanje ponudnikov turističnih produktov v Halozah in izven
Skupna promocija in trženje turistične ponudbe
Zagotavljanje pogojev za vzpostavitev javno zasebnega partnerstva na podeželju

I/3: Usposobljenost in krepitev človeškega kapitala/potenciala

Ukrepi
Povečanje izobrazbene ravni in poklicne usposobljenosti
Usmerjanje in pomoč pri pripravi in vodenju projektov

Izobraževanje kmetov in mladih prevzemnikov kmetij na področje ekološkega kmetovanja, pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov
Motiviranje prebivalcev za uvajanje proizvodnih in organizacijskih sprememb ter za vključevanje v razvojne programe lokalnih skupnosti

PRIORITETA II: Izboljšati kakovost življenja na podeželju

II/1: Razvoj infrastrukture

Ukrepi
Zagotavljanje osnovne infrastrukturne opremljenosti podeželja za razvoj gospodarskih dejavnosti in izboljšanje kakovosti bivanja podeželskega prebivalstva
Izboljšanje infrastrukture za povezovanje na vasi
Razvoj turistične infrastrukture

II/2: Obnova in ohranjanje kulturne dediščine

Ukrepi
Obnova in valorizacija kulturno-zgodovinskih spomenikov
Ohranjanje ljudskega izročila
Vzpostavitev turistične in kulturne mreže na podeželju (mreža podeželskih muzejev, povezovanje društev in drugih institucij)

II/3: Revitalizacija in trajnostna raba naravnih virov in naravne dediščine

Ukrepi
Varovanje narave in trajnostna raba zavarovanih območij
Varovanje okolja na območju posebnega pomena za naravo
Trajno in ekonomsko učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi

PRIORITETA III: Izboljšati konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva

III/1: Izboljšanje strukture kmetijskih gospodarstev

Ukrepi
Povečanje konkurenčnosti kmetij ob doseganju vseh predpisanih standardov na področju varstva okolja
Izboljšanje strukture kmetijskih gospodarstev in kmetij
Razvoj obstoječih ter uvajanje novih dejavnosti, produktov in storitev na kmetijah in na podeželju
Promocija področja kot bivalni prostor (prostor za tretjo generacijo)

III/2: Izboljšanje strukture kmetijske pridelave

Ukrepi
Uvajanje inovativnega načina proizvodnje in predelave kmetijskih proizvodov
Razvoj okolju prijaznejšega kmetovanja
Dvig dodane vrednosti ter kakovosti v pridelavi in predelavi kmetijskih in živilskih proizvodov

Izobraževanje in poklicna usposobljenost ustrezná za izvajanje dejavnosti na kmetiji

III/3: Organiziranje proizvodnje in trženje kmetijskih proizvodov

Ukrepi
Razvoj predelave in trženja kmetijskih produktov
Organiziranje in povezovanje kmetijskih gospodarstev
Razvoj novih proizvodov, proizvodnje in storitev na kmetijah
Razvoj, zaščita in trženje skupnih blagovnih znamk
Razvoj novih storitev (šole v naravi, delavnice za otroke,...)
Razvoj proizvodov, proizvodnje in storitev v živilsko predelovalni industriji

III/3.1: Revitalizacija kmetijskih površin in preprečevanje zaraščanja pokrajine

Ukrepi
Uvedba in vzpostavitev izobraževalnega centra za usposabljanje, svetovanje in razvoj novih produktov-inkubator za vinogradništvo (<i>pridelava, proizvodnja, trženje</i>)
Uvedba in vzpostavitev krovne organizacije za povezovanje, promocijo in pospeševanje prodaje vina iz vinorodnega okoliša Haloze
Spodbude za raziskave in razvoj ekološke proizvodnje trsnih cepljenk, ekološke pridelave grozdja in vina
Podpora pri uvajanju starih avtohtonih sort (ranfol, zinfandel, peteršiljasta žlahtnina...)
Uvedba zaščite tradicionalnega porekla PTP – Haložan
Spodbude v obnove vinogradov za vzpostavitev zemljišč primernih za strojno obdelavo in možnostjo zaščite pred točo, plazenjem tal.
Dodate spodbude za obnovo vinogradov mladim kmetom pri prevzemu kmetije
Uvedba in vzpostavitev socialnega podjetništva za strojne usluge in storitve delovne sile pri opravih v vinogradih
Spodbude za preprečevanje škode divjadi v vinogradih

III/3.2: Izboljšanje poslovanja in konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev

Ukrepi
Spodbude za organizacijo, izvajanje in nastopanje na ocenjevanjih vin doma in v tujini
Spodbude za investicije v ohranitev kulturne dediščine povezane z zgodovino vinogradništva v Halozah (muzeji, zbirke, živa dediščina – prireditve/dogodki, multivizijske predstavitve)
Spodbude za raziskave, razvoj, investicije v proizvodnjo novih stranskih produktov (<i>sok iz grozdja, sredstva za vinske kopeli, namizno jedilno grozdje, žganje, kompost iz ostankov grozdja, vinski kamen, rožje, olje iz pečk, kis</i>)
Uvedba in spodbude za izgradnjo skupnih proizvodno-prodajnih-promocijskih centrov na območju Haloz v objektih, ki so pod zaščito kulturne dediščine
Spodbude za promocijo in trženje vin z zaščitenim geografskim poreklom Haloze, PTP Haložan in avtohtonih sort iz Haloz
Spodbude za investicije v vzpostavitev prodajnih prostorov in polic za končne kupce izven območja Haloz (<i>posebni prostori Haloz v vinotekah, hotelih, restavracijah...</i>)
Spodbude za nastopanje na tujih trgih (<i>sejmi, organizacija in izvedba promocijskih degustacij v tujini, promocijska gradiva</i>)
Spodbude za investicije v dopolnilne dejavnosti na kmetiji (vinotoči, zidaniški turizem)
Spodbude za vzpostavitev reproverig s ciljem nižjih nabavnih cen vhodnih materialov (repromaterial, škropiva, steklenice...)
Spodbude za investicije v inovativno strojno in tehnično mehanizacijo za vinogradništvo

Vključenost dokumenta »Prikaz stanja na problemskem območju Haloz s predlogom ukrepov in instrumentov« v razvojne programe regije

Vlada RS je, na svoji 36. redni seji 14.5.2015, sprejela stališče do sklepa Odbora Državnega zbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Odbora Državnega zbora za gospodarstvo glede priprave konkretnih ukrepov za celostni razvoj območja Haloz.

Zaradi posebne skrbi za celovito obravnavo problemskega območja Haloz, je Vlada oblikovala vladno delovno skupino, ki bo pripravila predlog projekta za celovit razvoj Haloz. Naloga ustanovljene vladne delovne skupine bo do konca julija 2015 pripraviti konkretne ukrepe za celovit razvoj območja Haloz.

Vladna delovna skupina ne bo posegala v pristojnosti Delovne skupine za spremljanje izvajanja ukrepov razvojne podpore na problemskih območjih z visoko brezposelnostjo po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in ukrepov razvojne podpore po Zakonu o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015 v pristojnosti Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Za uresničitev in realizacijo konkretnih ukrepov za celostni razvoj območja Haloz, pa je potrebno zadostiti tudi pogoju glede vključitve problematike območja Haloz v regionalne razvojne dokumente.

V ta namen je Območni razvojni svet Spodnje Podravje na svoji tretji seji z dne 09. junija 2015 sprejel in potrdil dopolnitev Območnega razvojnega programa Spodnje Podravje za obdobje 2014-2020 s predlaganimi ukrepi in instrumenti za celostni razvoj območja Haloz. Dopolnjen ORP Spodnje Podravje 2014-2020 je tako v skladu s 17. členom Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja –ZRSZ-2 integriran v Regionalni razvojni program za Podravsko razvojno regijo, kot njegov sestavni del in usklajen z vsemi cilji, prioritetami in investicijskimi področji.

K. OPREDELITEV SISTEMA SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA RRP

Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP je opredeljeno v Uredbi o regionalnih razvojnih programih (Ur.l. RS, št. 69/2012).

Spremljanje in vrednotenje RRP 2014-2020 izvaja MRA s svojimi partnerji na način, da se za posamezne vsebine ali celoten program zagotovi neodvisen pregled in spremljanje izvajanja RRP. V okviru svojih aktivnosti vključi tudi podporno mrežo institucij območnih razvojnih agencij. O rezultatih se obvešča enkrat letno Svet regije, ki na osnovi poročila sprejme posamezne usmeritve oziroma priporočila.

Realizacija izvajanja se spremlja preko kazalnikov in ciljnih vrednoti. V poročilu se povzamejo:

- kratek prikaz sprememb, ki so pomembne za izvajanje RRP, ter njihov vpliv na doseganje ciljev RRP,
- napredek pri doseganju kvantificiranih ciljev z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov,
- dosežene učinke po izvedbi posameznih ukrepov in projektov in
- povzetek pomembnih težav pri izvajanju RRP in sprejete ukrepe za njihovo odpravo.

Cilji:

- Vzpostavitev sistema in struktur na regionalni ravni za realizacijo RRP-ja Podravske regije 2014-2020
- V sodelovanju z MGRT, s predstavniki lokalnih skupnosti, gospodarstva in nevladnih organizacij spremljati izvajanje projektov iz RRP 2014-2020 za Podravske regijo in črpanje EU sredstev

Pristop:

- priprava izvajanja krovnih regijskih projektov
- priprava Dogovorov za Razvoj regije
- pritegnitev zasebnega sektorja k sofinanciranju projektov
- zagotoviti nemoteno in dobro izvedbo ter spremljanje programa (priprava projektnih dokumentacij, izbira izvajalcev projektov, izvedba študij in vrednotenj, strokovnih ocen in priporočil)
- ustrezna administrativna in strokovna usposobljenost na regionalnem nivoju
- promocija – razpoznavnost programa/razvojnih prioritet projektov med partnerji, splošno in strokovno javnostjo
- zagotoviti informacijsko podprto vodenje, spremljanje in poročanje o izvajanju RRP-ja
- upoštevano bo:
- organiziranje občin in drugih regijskih partnerjev za ustrezno medsebojno informiranje o razpisih in izvajanju projektov iz Regionalnega razvojnega programa 2014-2020
- priprava in vodenje skupnih/regijskih projektov, za katere se bodo dogovorili župani

PARTNERJI so občine Podravske regije, ORP-ji in nosilci razvoja na regionalni ravni (gospodarstvo in nevladni sektor)

L. SISTEM INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU IN IZVAJANJU RRP

MRA je ob objavi sklepa o pripravi RRP in programa priprave RRP objavil na svojih spletnih straneh. Občine Podravske regije so objavile informacije v glasilih občin v regiji ali na drug primeren način, na svojih spletnih straneh. Na spletnih straneh www.mra.si je bil objavljen Osnutek RRP in bo objavljen sprejet RRP. Vzporedno se obveščanje in informiranje izvaja tudi preko podporne mreže območnih razvojnih partnerstev in območnih razvojnih agencij.

Razvojne partnerje in javnost bomo o izvajanju RRP 2014-2020 javno obveščali najmanj enkrat na leto. Prav tako bodo o izvajanju RRP 2014-2020 redno obveščeni Razvojni svet regije in Razvojni svet Podravske regije.

M. PRILOGE IN VIRI

- **Priloga 1: Seznam evidentiranih projektov za Regionalni razvojni program Podravske regije 2014-2020**
- **Priloga 2: Skupni seznam projektov RRP 2014-2020**
- **Priloga 3: SPS Podravje – Analiza uspešnosti raziskovalcev in panog v Podravju-predlog**

- *Strategija Evropa 2020*
- *Strategije razvoja Slovenije 2014-2020 - osnutek, MGRT*
- *Strategija pametne specializacije – MGRT, 2014*
- *Programa državnih razvojnih prioritet in investicij 2014-2020 – osnutek (DRPi)*
- *Partnerski sporazum*
- *Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 Slovenske regije v številkah – 2014, Statistični urad RS 2013*
- *Program državnih razvojnih prioritet in investicij Republike Slovenije za obdobje 2014-2017, marec 2013*
- *Smernice za področje prostorskega razvoja za pripravo RRP Podravske razvojne regije RRP Podravske regije 2007-2013*
- *Kazalniki trajnostnega razvoja za Slovenijo, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, maj 2010*
- *Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020, Ljubljana 2011*
- http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu-targets/index_sl.htm
- *Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES), 2013*

N. SEZNAM TABEL, GRAFOV, KART IN SLIK

TABELE

Tabela 1: Občine na območju Podravja po pov., št. preb., gostoti in indeksu star., 2013.....	9
Tabela 2: Starostna struktura prebivalstva (v %).....	10
Tabela 3: Naravno gibanje prebivalstva po spolu v letih 2007 in 2011 in 2013.....	11
Tabela 4: Selitveno gibanje prebivalstva v letu 2007 in 2013.....	11
Tabela 5: Preb., staro 15 let in več, po stop. dosežene izob. v letih 2007, 2011 in 2013 (v %).....	12
Tabela 6: Struktura aktivnega prebivalstva na območju Podravja v letih 2007 in 2013.....	13
Tabela 7: Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih v Podravju.....	16
Tabela 7 a: Struktura DAB po dejavnostih v Podravju (absolutne številke).....	17
Tabela 8: Primerjava strukture delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih.....	17
Tabela 9: Strukturne značilnosti brezposelnosti v Podravju.....	20
Tabela 9a : Strukturne značilnosti brezposelnosti v Podravju (absolutne številke).....	20
Tabela 10: Struktura prejemnikov denarnega nadomestila in denarne pomoči.....	25
Tabela 11: Registrirano brezposelne osebe, ki so zaposlitev izgubile zaradi stečaja podjetja ali kot presežni delavci, po stopnjah izobrazbe in spolu v Podravju.....	26
Tabela 12: Delež prijavljenih prostih delovnih mest po nazivu dejavnosti po klasifikaciji v Podravju.....	28
Tabela 13: Priliv in odliv registrirano brezposelnih po območnih službah.....	32
Tabela 14: Struktura štipendij od leta 2008 do 2013.....	35
Tabela 15: Vrtci, osnovne šole in študenti visokošolskih zavodov po občinah stalnega prebivališča v Podravju, 2007–2013.....	36
Tabela 16: Število študentov Univerze v Mariboru, ki so opravili praktično usposabljanje v tujini (outgoing) v okviru programa Erasmus po fakultetah Univerze v Mariboru v obdobju od 2007 do 2012.....	39
Tabela 17: Osnovni podatki o umrlih, 2004 in 2013.....	42
Tabela 18: Umrli po najpogostejših vzrokih smrti v letih 2007 in 2013 v %	43
Tabela 19: Nekateri kazalniki na področju zdravstva v Podravju.....	43
Tabela 20: Nekateri kazalniki na področju kulture.....	44
Tabela 21: Kulturna društva v Podravju.....	45
Tabela 22: Nepremična kulturna dediščina v regiji.....	45
Tabela 23: Nesnovna (živa) kulturna dediščina v regiji.....	45
Tabela 24: Nevladni sektor v številkah, Statistična regija Podravje, Slovenija, 2010.....	48
Tabela 25: Zaposleni v društvih po dejavnosti, statistična regija Podravje, 2010.....	48
Tabela 26: Športna društva v Podravju.....	50
Tabela 27: Poslovni subjekti po skupinah.....	52
Tabela 28: Osnovni podatki o poslovanju sam. podjetnikov in gospodarskih družb v Podravju.....	52
Tabela 29: Pomembnejše postavke poslovnega izida majhnih podjetnikov v letih 2009-2013.....	53
Tabela 30: Število in dejavnostna struktura samostojnih podjetnikov v Podravju 2013.....	54
Tabela 31: Podjetnikov dohodek in neg. poslovni izid sam. podjetnikov v letih 2012 in 2013.....	55
Tabela 32: Pomembnejši podatki o gospodarskih družbah v obdobju 2007-2013.....	57
Tabela 33 : Osnovni podatki o poslovanju gospodarskih družb v letih 2008-2013.....	58
Tabela 34: Poslovni izid gospodarskih družb v občinah Podravja v letih 2012 in 2013.....	59
Tabela 35: Pomemb. postavke poslovnega izida gospod. družb po področjih dej. 2013.....	62
Tabela 36: Regionalna bruto dodana vrednost po različnih kriterijih.....	63
Tabela 37: Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu investiranja.....	64

Tabela 38: Bruto investicije po skupinah osnovnih sredstev.....	64
Tabela 39: Zaposleni v raziskovalno razvojno dejavnost – RRD.....	66
Tabela 40: Regionalni bruto domači proizvod 2000-2012.....	68
Tabela 41: Neto razpoložljivi dohodek.....	70
Tabela 42: Povprečne mesečne plače.....	70
Tabela 43: Povprečne mesečne plače po občinah.....	71
Tabela 44: Razdelitev kmetijskih zemljišč po namembnosti.....	73
Tabela 45: Število kmetijskih gospodarstev po občinah.....	74
Tabela 46: Velikost kmetij.....	75
Tabela 47: Namembnost zemljišč.....	75
Tabela 48: Posevki na njivskih površinah.....	76
Tabela 49: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja.....	77
Tabela 50: Kmetijska gospodarstva po namenu pridelave 2010.....	80
Tabela 51: Pridelovalci, površina, število vinogradov in število sadik glede na sedež kmetijskega gospodarstva.....	80
Tabela 52: Velikost gozdov.....	80
Tabela 53: Površine gozdov po velikosti.....	81
Tabela 54: Posek lesa na družinskih kmetijah, Podravje.....	81
Tabela 55: Povprečna starost in število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih.....	82
Tabela 56: Razdelitev družinskih članov na družinskih kmetijah po starostnih skupinah.....	82
Tabela 57: Splošna izobrazba gospodarjev.....	83
Tabela 58: Kmetijska izobrazba gospodarjev.....	83
Tabela 59: Dopolnilne dejavnosti.....	84
Tabela 60: Ekološko in integrirano kmetovanje 2012.....	85
Tabela 61: Družinska delovna sila: Zaposlitveni status osebe, del. osebe na družinski kmetiji.....	86
Tabela 62: Kmetijska gospodarstva.....	87
Tabela 63: Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah.....	87
Tabela 64: Povprečne mesečne plače za dejavnost: A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo.....	88
Tabela 65: Poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti kmetijstva, Podravje 2011.....	88
Tabela 66: Število turistov 2002-2013.....	91
Tabela 67: Število nočitev 2002-2013.....	92
Tabela 68: Povprečna doba bivanja turistov 2002-2013.....	92
Tabela 69: Prenočitvene kapacitete v Podravju 2008-2013.....	93
Tabela 70: Povprečna zasedenost prenočitvenih kapacitet 2008-2013.....	93
Tabela 71: Nekateri značilnosti pokrajinskih območij v Podravju.....	94
Tabela 72: Investicije za varstvo okolja v 1.000 EUR.....	95
Tabela 73: Tekoči izdatki za varstvo okolja v 1.000 EUR.....	95
Tabela 74: Količine odpadkov zbranih z javnim odvozom v Podravju in Sloveniji.....	96
Tabela 75: Skupna količina komunalnih odpadkov na prebivalca (2013).....	96
Tabela 76: Količine zbranih in odloženih kom. odpadkov po občinah letno/tone.....	97
Tabela 77: Količine odpadkov namenjenih v predelavo v letu 2011 (tone).....	98
Tabela 78: Pregled večjih površinskih vodotokov v povodju Drave.....	99
Tabela 79: Kemijsko stanje vodnih teles podzemne vode v letih 2007 – 2011.....	100
Tabela 80: Načrpana voda po vodnih virih (1000 m3), 2013.....	102
Tabela 81: Količina vse dobavljene vode.....	102
Tabela 82: Pomembnejši vodni viri (Mariborski vodovod).....	102
Tabela 83: Dolžina kanalizacijskega omrežja in število priključkov.....	103
Tabela 84: Nekateri kazalniki transporta.....	107

Tabela 85: Dolžine cest po kategoriji, statistične regije, Slovenija, letno.....	107
Tabela 86: Cestnoprometne nesreče in udeleženci v nesrečah, Slovenija, Podravje letno.....	108
Tabela 87: Pregled zavarovanih območij v Podravju.....	113
Tabela 88: Površine gozdov v Podravju po lastništvu.....	123
Tabela 89: Lesna zaloga	123
Tabela 90: Letni prirastek lesa	123
Tabela 91: Letni možni posek v Podravju v m3.....	124
Tabela 92: Posek v gozdovih GGO Maribor in kategorijah lastništva v m3 po letih.....	124
Tabela 93: Analiza dejanskega stanja porabe toplote in el. energije.....	126
Tabela 94: Potenciali URE v stanovanjskih objektih.....	128
Tabela 95: Potencialni prihranki toplotne in električne energije v javnih stavbah.....	128
Tabela 96: Potenciali učinkovite rabe energije v podjetniškem sektorju.....	128
Tabela 97: Skupni potencial za nadaljnjo izrabo OVE za Podravje.....	129
Tabela 98: Prednostne naložbe CBC 2014 – 2020 v Podravski razvojni regiji.....	135
Tabela 99: Prioritete in specifični cilji Alpskega prostora 2014 – 2020.....	144
Tabela 100: Prioritete območja Mediteran 2014 – 2020.....	143

SLIKE

Slika 1: Prebivalstvo na območju Podravja po starosti in spolu, na dan 31.12.2013.....	10
Slika 2: Gibanje števila delovno aktivnih in reg. brezposelnih v Podravju (stanje dec. 2013).....	14
Slika 3: Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti (dec.).....	18
Slika 4: Izobrazbena in starostna struktura brezpos. v letih 2004, 2011 in 2013 v Podravju.....	24
Slika 5: Potrebe po delavcih in zaposl. v Podravju in Slovenije v letih 2007, 2011 in 2012.....	31
Slika 6: Število brezposelnih, vključenih v programe Ukrepa 1: Usposabljanje in izobraževanje v Podravju v letu 2013.....	33
Slika 7: Samozaposleni v kulturi v Podravju.....	46
Slika 8: Narodni, Krajski in Regijski parki v Sloveniji.....	113
Slika 9: Območje NATURE 2000 v Podravju.....	114

GRAFI

Graf 1: Struktura prihodkov gospodarskih družb po dejavnosti 2013.....	60
Graf 2: Bruto domači izdatki za raziskovalno razvojno dejavnost – RRD v letu 2007 – 2012.....	65
Graf 3: Regionalni BDP na prebivalca po regijah 2012.....	67
Graf 4: BDP na prebivalca v Podravju 2000-2012.....	69

KARTE

Karta 1: Naselja v Sloveniji.....	106
Karta 2: Dostopnost med kraji (čas vožnje z avtomobilom).....	109
Karta 3: Delovno aktivno prebivalstvo po občini zaposlitve.....	110
Karta 4: Degradirana območja v Sloveniji.....	111
Karta 5: Lastniška struktura degradiranih območij DO.....	112
Karta 6: Skupna površina DO.....	112
Karta 7: Lokacije gospodarskih con v regiji.....	117
Karta 8: varovanih gozdov in ostalih gozdov.....	125
Karta 9: gozdnih rezervatov in ostalih gozdov.....	125